

Statsforvalteren i Nordland

Årsrapport 2025

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	5
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjon og ledelse	5
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	5
3 Årets aktiviteter og resultater	7
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	7
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	7
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	7
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	8
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	8
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	8
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	15
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	16
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	18
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	19
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	21
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	23
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	23
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	24
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	27
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	30
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	32
3.1.1.13 Andre oppdrag	34
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	34
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	34
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	35
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	37
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	37
3.1.2.5 Andre oppdrag	38
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	38
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	38
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	40
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	46
3.1.3.4 Andre oppdrag	49
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	49
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	50
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	51
3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven	58
3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	59

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	60
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	60
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	60
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	60
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	60
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	60
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	60
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	60
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	61
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	61
3.2.9 Landbruksdepartementet	61
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	61
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	96
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	97
3.6 Andre forhold	97
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	98
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	98
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	98
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	98
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	99
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	99
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	100
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	100
4.3 Fellesføringer 2025	101
4.4 Andre forhold	102
5 Vurdering av framtidsutsikter	103
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	103
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	103
6 Årsregnskap	104
7 Vedlegg	105

1 Statsforvalterens beretning

Statsforvalteren i Nordland har i 2025 levert på sitt samfunnsoppdrag innenfor krevende og til dels strammere rammebetingelser. Embetet hadde ved utgangen av året 181 ansatte fordelt på 160,1 årsverk, og virksomheten er organisert i seks fagavdelinger med geografisk tilstedeværelse på seks lokasjoner i fylket. Ressurssituasjonen, kombinert med økende saksmengde og økt kompleksitet i oppgavene, har preget prioriteringer og gjennomføring gjennom året.

Kapasitet, kompetanse og organisasjonsutvikling

Året viser god økonomistyring og kontroll med driftsrammene, et mindreforbruk på 2,75 mill kr, og budsjettavvik på 1,6%.

Turnover økte fra 6,2 % til 7,7 %, noe som må ses i lys av et mer bevegelig arbeidsmarked og sterk konkurranse om kompetanse i nord. Samtidig er sykefraværet redusert fra 8,2 % til 6,1 %, hvilket er en positiv utvikling, men fortsatt på et nivå som påvirker samlet leveranseevne.

Det har i 2025 ikke vært gjennomført systematisk lederutvikling for utvidet ledergruppe, men prosess har vært under planlegging. Lederutvikling ("vi er alle statsforvaltere") med oppstart i februar 2026 representerer derfor et strategisk viktig tiltak for å styrke vår rolleforståelse, felles retning og evne til ledelse i en mer uforutsigbar kontekst.

Hovedmål 1 – Iverksetting av nasjonal politikk under press

Embetets vurdering er at nasjonal politikk i hovedsak er kjent i kommunene, men at iverksettingen i økende grad utfordres av økonomiske rammer og demografiske endringer. Dette gir særlig utslag innen helse og omsorg, klima og miljø, plan- og bygningsområdet samt landbruk og reindrift.

Flere kommuner har begrenset kapasitet og kompetanse til å gjennomføre lovpålagte prosesser fullt ut. Statsforvalterens rolle som veileder, pådriver og kontrollmyndighet blir dermed mer krevende og mer ressursintensiv. Spenningen mellom nasjonale mål – særlig innen klima og naturforvaltning – og lokale utviklingshensyn er tydeligere enn tidligere, og stiller større krav til avveininger og tydelig statlig kommunikasjon.

Hovedmål 2 – Samordning som strategisk virkemiddel

Samordning av regional stat vurderes som gjennomgående god og ressurskrevende. Samarbeidet med fylkeskommunen, kommunene og øvrige regionale aktører, særlig innen plan, tilsyn og beredskap, bidrar til mer helhetlig forvaltning av nasjonale føringer. Arbeidet med samfunnssikkerhet og forberedelser til Totalforsvarsåret 2026 har ytterligere synliggjort behovet for tverrsektoriell koordinering.

Samtidig viser erfaringene at enkelte sektorer, særlig spesialisthelsetjenesten, i begrenset grad deltar i regionale planprosesser. Dette representerer en strukturell samordningsutfordring som påvirker helheten i regional planlegging og beredskap.

Hovedmål 3 – Rettssikkerhet og økt sakspress

Rettssikkerhetsområdet er preget av økende volum og lengre saksbehandlingstid på enkelte områder, særlig innen plan- og bygningsrett og rettighetsklager på helseområdet. Dette vurderes som en risiko for måloppnåelsen.

Det registreres også at ressursknapphet anvendes som begrunnelse for manglende individuell rettighetsvurdering i kommuner og spesialisthelsetjenesten. Dette forsterker behovet for veiledning og kompetanseheving. Samtidig arbeider embetet med å effektivisere tilsyns- og klagebehandlingen for å sikre forsvarlig og rettidig saksbehandling.

Samlet vurdering

2025 har vært et år hvor embetet samlet sett leverer innenfor sine hovedmål, men hvor rammebetingelsene er strammere og risikoeksponeringen høyere enn tidligere. Økende saksmengde, kompetansepress både hos oss og i kommunene samt økt kompleksitet i avveiningene mellom nasjonale og lokale hensyn forsterker behovet for prioritering, samordning og tydelig ledelse.

Embetet går inn i 2026 med en organisasjon som har solid faglig fundament, men hvor videre utvikling av ledelse, arbeidsprosesser og prioriteringskapasitet vil være avgjørende for å opprettholde kvalitet, rettssikkerhet og gjennomføringsevne i en mer krevende samfunnskontekst.

27.02.2026 Tom Cato Karlsen sign.

Forsidebilde: Jan Petter Dahl

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens samfunnsoppdrag består i å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette skal skje i nært samarbeid med våre 41 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyret også skal tillegges stor vekt. Embetet utfører sektoroppgaver for ulike departementer med tilhørende direktorater, og er underlagt DFD som styringsdepartement.

Samfunnsoppdraget er oppsummert i embetets visjon:

Virker til Nordlands beste

Våre verdier er: respekt, redelighet og rettferdighet

Statsforvalterens fire myndighets- og ansvarsområder

1 - Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

2 - Samordningsmyndighet

3 - Rettssikkerhetsmyndighet

4 - Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren i Nordland har ett tett samarbeid med flere fylker, og deltar i mange ulike samarbeidsorganer. Samarbeidet med andre embeter er mest omfattende med Troms og Finnmark, Trøndelag, Rogaland og Vestland (Reindrift, utslippstillatelser, barn og unge, helse). Vi samarbeider også med de nordligste fylkene i Sverige og Finland gjennom et nettverk kalt Governors North, med spesielt fokus på beredskapssamarbeid, noe vi ser er enda mer aktualisert gjennom siste års internasjonale hendelser og økende uro.

Statsforvalteren i Nordland har også et omfattende samarbeid med andre statlig regionale virksomheter, slik som Nord Universitet, IMDI, NAV, Husbanken, Statped, Regionale kompetansesenter som RVTS, Barnehuset, Mattilsynet, Vegvesenet og Helse Nord. I tillegg samarbeider vi tett med Nordland fylkeskommune, Innovasjon Norge og KS Nord-Norge og Statsforvalteren i Troms og Finnmark når det gjelder regional utvikling og demografiutfordringer.

Vi har også et meget nært samarbeid med politiet, Forsvaret, Sivilforsvaret, Heimevernet, Mattilsynet og øvrige beredskapsmyndigheter. På akvakultur har vi det siste året hatt særlig tett kontakt med de andre fylkene som behandler utslippssøknader gjennom et felles restanseprosjekt.

2.2 Organisasjon og ledelse

Statsforvalteren i Nordland har 181 medarbeidere ved utgangen av 2025. 123 kvinner og 58 menn fordelt på 160,1 årsverk.

SFNO er lokalisert på seks steder i fylket. Hovedkontoret er i Byporten i Bodø og de aller fleste ansatte har arbeidsssted der. I tillegg har embetet kontorer i Mosjøen i Vefsn kommune, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune og Reine i Moskenes kommune.

Embetet er organisert i seks avdelinger og ledes av Statsforvalteren, assisterende statsforvalter, avdelingsdirektører og underdirektører.

Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører. Ledergruppen møtes hver uke, men planlegger å redusere dette til faste møter annenhver uke i 2026. Utvidet ledergruppe består av strategisk ledergruppe og underdirektører på hver av de 6 ulike avdelingene.

Alle avdelingene er organisert med flere seksjoner. De ulike avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger.

Underdirektører har delegert fag- og personalansvar for sine seksjoner.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på leder plakaten i staten. Virksomheten styres etter "strategisk plan 2023 - 2026", "overordnet virksomhetsplan for tverrsektorielle mål for 2025" samt de enkelte avdelings- og seksjonsvise virksomhetsplanene.

I 2025 har det ikke vært jobbet systematisk med lederutvikling for utvidet ledergruppe. Dette ut fra kapasitets utfordringer samlet sett i administrasjonsavdelingen. Det er i løpet av 2025 lyst ut, og tegnet avtale på bistand til å jobbe med lederutvikling i utvidet ledergruppe. Denne starter opp i begynnelsen av 2026 og skal ta utgangspunkt i at "vi er alle statsforvaltere", rolleforståelse for ledere i embetet, samt ha fokus på ledelse i urolige tider. Nord norsk lederutvikling (NNL) er avtalepartner, og prosessen og arbeidet i ledergruppen kobles opp mot lederplakaten i staten.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser noen av utvalgte nøkkeltall for Statsforvalteren i Nordland i 2025.

Tallene er i hovedsak hentet fra tabellene i kapittel 7, hvor det også ligger flere nøkkeltall og mer utfyllende forklaring til tallene. Nøkkeltallene er tatt ut i henhold til felles brukerveiledninger på HR og økonomi for embetene. Ellers henviser vi til kapittel 4.2 for kommentarer på personalområdet.

For utfyllende kommentarer på økonomiområdet vises det til kapittel 3.4.

Turnover og sykefravær:

Er 2 nøkkeltall vi følger tett fra år til år. Turnover har gått opp fra 6,2 % i 2024 og til 7,7 % i 2025. I et embete med ca. 180 ansatte i snitt gjennom året utgjør dette i underkant av 14 personer som i 2025 har hatt sin siste arbeidsdag ved SFNO. Noen pensjonerer seg, og andre finner nye utfordringer. Jobbmarkedet er i bevegelse og kompetanse etterspørres i alle sektorer i nord.

Sykefraværet har falt fra 8,2 % i 2024 til 6,1 % i 2025. Det er en gledelig nedgang, men fortsatt et noe høyt fravær totalt sett. Av de 6.10 % er hele 4,65 prosent av dette legemeldt, og kun 1,45 % egenmeldt fravær. HR-seksjonen bistår alle ledere med sykefraværsoppfølging for å sikre likebehandling og raskest mulig retur til jobb for den ansatte.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2025	2024
Antall ansatte	181.0	178.0
Utførte årsverk	160.1	155.6
Turnover (%)	7.7	6.2
Sykefravær (%)	6.1	8.2
Samlet tildeling alle poster	396 689.9	383 605.0
Driftsutgifter	166 198.0	152 847.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	1.6	3.1
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	79.2	81.6
Lønnsutgifter per årsverk	1 011.0	964.9
Husleie	13 473.9	13 306.2
Journalposter (totalt)	90 742.0	83 500.0

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Landbruk og reindrift

Landbruk og reindrift er sektorer som krever kontinuerlig oppfølging og dialog med kommunene. Statsforvalteren bruker ulike metoder for å sikre denne dialogen, inkludert fysiske samlinger, nettseminarer, opplæring av nyansatte og personlig veiledning. Vi gjennomførte også i 2025 et reindriftsseminar hvor også nasjonal politikk ble formidler. I 2025 arrangerte Partnerskap landbruk Nordland en konferanse med tema matsikkerhet og beredskap, klima og kjøttproduksjon, nitrogenbruk, innovasjon i landbruket, og jordkartlegging som verktøy for selvforsyning.

Statsforvalteren publiserer årlig en omfattende veileder/forventningsbrev som dekker hele spekteret av landbruks- og reindriftsspørsmål, inkludert nasjonal politikk og retningslinjer. Denne veilederen er godt mottatt av kommunene og brukes jevnlig som et nyttig verktøy i deres arbeid.

Klima- og miljø

Nasjonal politikk er i stor grad kjent for kommunene i Nordland, men det er stor variasjon i hvordan dette følges opp. Dette følger av varierende kompetanse og kunnskap om arealene. På grunn av presset kommuneøkonomi og den demografiske utviklingen, oppleves også de nasjonale klima- og miljømålene ofte som en hemsko for ønsket utvikling lokalt og regionalt. For oss gir dette utfordringer knyttet til veiing av lokal/regional samfunnsnytte opp mot nasjonale naturverdier og klima. Klarere føringer på dette feltet vil gi større grad av forutsigbarhet i gjennomføringen av statlig miljøpolitikk i fylket.

Oppvekst og velferd

Nasjonal politikk er kjent for kommunene i Nordland, men vi opplever at det fortsatt er "strekk i laget" når det kommer til iverksettelse av politikken. Tjenestene opplever utfordringer med både å skaffe til veie riktig kompetanse og med å få økonomien til å strekke til slik at alle innbyggerne mottar tilbud i henhold til forventningene i den nasjonale politikken. Interkommunale løsninger bidrar i mange tilfeller i positiv retning, men krever samtidig oppfølging og oppmerksomhet fra både vertskommune og ansvarlig kommune.

Kommunal- og beredskap

Kommunedialogen har vært prioritert og vi har gjennomført 11 dialogmøter med kommuner i Nordland i løpet av 2025. Både administrativ og politisk ledelse er invitert med på møtene og vi reiser ut til de enkelte kommunene. Fra statsforvalterens side møter vi med embetsledelse og direktører for alle fagområdene.

I dialogmøtene legger vi stor vekt på dialog om nasjonal politikk og hvilke overordnede føringer som er gitt til både statsforvalterembetene og til kommunene.

Gjennom skriftlige innspill til kommunenes overordnede planer gis det informasjon om nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Det gjennomføres også seminarer og møter der slik informasjon gis muntlig.

Samfunnssikkerhet- og beredskap er et særlig aktuelt tverrfaglig tema som blir diskutert og informert om i mange arenaer der både kommuner, regionale aktører og næringsliv deltar.

Helse og omsorg

Nasjonal politikk er i stor grad kjent, men det vises gjerne til at befolkningsgrunnlag eller utfordringer knyttet til det å rekruttere og beholde helsepersonell gjør at nasjonal politikk i mindre grad blir iverksatt. Vi ser det på ulike måter å organisere tjenestene på og i samhandlingen mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Vi jobber samordner regional stat på mange fagfelt og prøver å bidra til at kommunene, regionale aktører og andre ser fagområder i sammenheng. Dette gjør vi blant annet i plan- og beredskapssammenheng, men også i forhold til tilsyn.

Vi har inngått en forpliktende samarbeidsavtale med Nordland fylkeskommune og har gjennomført samarbeidsmøter både på strategisk ledernivå samt på mer operativt nivå mht. regional plan, tilsyn og beredskap. Dette medfører at vi både er mer samordnet og mer omforent om nasjonale føringer og hvordan disse skal forvaltes ut mot både kommunene og andre regionale aktører.

Tilsynskalenderen er også et virkemiddel for samordning, og det er også i 2025 gjennomført 2 digitale samlinger med regionale aktører med tema samordning av tilsyn og bruk av tilsynskalenderen.

Distriktssenteret er en ressurs for distriktskommuner som er i sentralitetsindeks 5 og 6. Vi har gjennomført møter med Distriktssenteret med sikte på å gjennomføre felles tiltak sammen med noen utvalgte kommuner i Nordland. På grunn av at 9 nordlandskommuner skal delta i KS sitt nettverk for bærekraftig kommuneøkonomi har vi valgt å prioritere å følge dette nettverket tett. Vi har dialog med Distriktssenteret slik at vi er samordnet og informert

om hverandres tiltak i kommuner i sentralitetsindeks 5 og 6.

Vi har god dialog med Husbanken, blant annet i forbindelse med vår årlige Plankonferanse for kommunene der Både Nordland Fylkeskommune, Husbanken og 2 kommuner er involvert i planlegginga.

Innen samfunnssikkerhet- og beredskap jobber vi sammen med mange ulike regionale aktører, blant annet via Fylkesberedskapsrådet. Vi har brukt mye ressurser sammen med forsvaret og andre offentlige og sivile aktører på planlegging frem mot Totalforsvarsåret 2026. På beredskapsområdet er det generelt utfordrende å delta i alle prosesser som pågår pga. infrastruktur på graderte system.

Det har vist seg utfordrende å få spesialisthelsetjenesten til å bidra inn i både de fylkeskommunale og de kommunale planprosessene, både når det kommer til helse og omsorg og til beredskap og helseberedskap. Dette jobber vi med i den løpende dialogen vi har med aktørene.

Vi oppfatter helsefellesskapene som viktige arenaer for å samordne regional stat rundt helsetjenestene inn mot helseberedskap.

Totalt sett vurderer vi at regionalt nivå er godt samordnet og at arbeidet er ressurskrevende men nyttig.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

Juridisk

Saksbehandlingstiden på saker på kommunalområdet, spesielt saker etter plan og bygningsloven, har steget noe sammenlignet med 2024, og dette anser vi som bekymringsfullt med hensyn til rettsikkerheten. Tiltak iverksettes for å øke kapasiteten.

Landbruk og reindrift

Kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift har vært omfattende, spesielt med tanke på å harmonisere praksis og styrke rettsikkerheten. Det er også ressursmangel i mange kommuner, noe som påvirker saksbehandlingen og nærheten til søkerne. Vi har ved kontroll funnet avvik knyttet til habilitet og rutiner for risikobasert kontroll av søknader, samt uenigheter i tolkningen av regelverket.

Avvik knyttet til habilitet og rutiner for risikobasert kontroll av søknader har blitt identifisert og utløst tiltak, noe som understreker behovet for kontinuerlig kompetanseheving og veiledning av ansatte i kommunene på dette området.

Statsforvalteren har også i 2025 aktivt arbeidet med faglig støtte av kommunal landbruksforvaltning gjennom omfattende informasjonsspredning og kompetansehevingstiltak. Dette har inkludert fagsamlinger og møteaktiviteter både fysisk og via digitale plattformer med spesielt fokus på nytilsatte innen skogbruk og landbruk.

Klima- og miljø

I Nordland har kartinnsynsløsningen Nordlandsatlas vært med på å sikre at både sektormyndigheter og kommuner har hatt enkel tilgang til nødvendig kunnskap om naturverdier og andre kartlagte verdier for å gjøre gode vurderinger.

Et delmål i restanseprosjektet innen akvakultur, er å sikre likere behandling av søknader på tvers av embetene. Dette er dermed også et bidrag til å sikre rettsikkerheten. Det er imidlertid for tidlig å rapportere på effektene av dette enda, men erfaringen hittil tilsier at vi stadig arbeider mer likt i embetene ved hjelp av det tette samarbeidet i restanseprosjektet og med felles veiledning fra Miljødirektoratet.

Helse og omsorg

Gjennom året har vi mottatt flere henvendelser fra innbyggere som opplever at deres rettigheter ikke blir ivaretatt med henvisning til at ressursene ikke strekker til. Vår vurdering er at det er en del rettsvillfarelse ute i tjenestene, både i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og i spesialisthelsetjenesten, der man synes å tro at man kan vise til ressursknapphet som forklaring på at pasienter/brukere ikke får en konkret vurdering av sitt behov for nødvendig helsehjelp (fra hhv. kommunen eller fra sykehuset). Aktørene har fått med seg at prioritering kan gjøres ut fra gitte kriterier, men noen ganger svikter dette ved at det ikke først blir gjort en avklaring av om det foreligger et reelt behov for helsehjelp. Statsforvalteren har veiledet i mange slike saker gjennom året så for neste år vil vi planlegge med møter der dette gjøres kjent for personell og ledere i de ulike tjenestene.

Innenfor spesialisthelsetjenesten er det fortsatt en utfordring for pasienter/brukere at tjenestene ikke er organisert på en tilfredsstillende måte for å sikre øyeblikkelig hjelp dersom situasjonen krever det. Det gjelder både for somatiske tilstander og for psykiatriske tilstander.

For egen del opplever Statsforvalteren det krevende å håndtere det stadige økende volumet av rettighetsklager, særlig fra spesialisthelsetjenesten. Slik vi har forstått det er det en nasjonal trend så vi har ikke grunn til å tro at dette nødvendigvis er et uttrykk for noe særskilt i vårt fylke. Vi jobber av den grunn mye med å finne andre måter å behandle tilsynssakene på slik at vi får frigjort mer av våre ressurser til å få gjennomført en forsvarlig og rettidig behandling av rettighetsklagene.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Statsforvalteren i Nordland vurderer at måloppnåelsen innen bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk i 2025 er noe styrket mot tidligere år, men fortsatt er måloppnåelsen begrenset. Mange av de strukturelle utfordringene som ble identifisert i 2024 gjør seg fortsatt gjeldende, herunder kommunenes kapasitets- og kompetanseutfordringer samt krevende målkonflikter i arealplanleggingen.

Kommunene klarer i svak til middels grad å synliggjøre koblinga mellom kommuneplan samfunnsdel og økonomiplan.

Selv om utviklinga samlet sett vurderes som positiv, er det fremdeles for store variasjoner mellom kommunene. Flere kommuner har i 2025 fortsatt arbeidet med planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel, hvor arealstrategier i økende grad inngår. Det gir bedre forutsetninger for helhetlige vurderinger av langsiktig arealbruk.

Samtidig viser praksis at kunnskap om bærekraftige prinsipper for arealbruk, herunder hensynet til naturmangfold, klima, reindrift og jordvern, ikke alltid får avgjørende vekt når det legges til rette for større næringsarealer eller andre tiltak med betydelig beslag av areal. Målkonflikter mellom utviklingshensyn og nasjonale interesser er fortsatt fremtredende og i flere tilfeller utilstrekkelig avklart på overordnet plannivå.

I et flerårsperspektiv vurderer Statsforvalteren at utviklingen går forsiktig i riktig retning, men at tempoet er lavt. Det regnes som positivt at flere kommuner nå har tatt i bruk nye verktøy for å dokumentere eksisterende arealbruk, arealreserver og behov for nytt areal. Dette gir et bedre kunnskapsgrunnlag for prioriteringer og kan bidra til mer bærekraftige valg over tid. Det er også positivt at den årlige omdisponeringen av dyrka jord fortsatt går ned.

Statsforvalteren vurderer at utviklingen delvis kan tilskrives egen innsats, gjennom konsekvent formidling av nasjonal politikk, dialogbasert veiledning og bruk av innsigelsesverktøyet.

Videre vurderer vi at arbeidet med kommunedialog og planfaglige tilbakemeldinger til planstrategier og samfunnsdeler kan ha bidratt, men samtidig er Statsforvalterens påvirkningskraft begrenset av kommunenes kapasitet, politiske prioriteringer og sterke lokale utviklingsinteresser.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, fastsatt ved kgl.res. av 20.06.2023, Statlige planretningslinjer for klima og energi, fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024 og Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, fastsatt ved kgl.res. av 24.01.2025.

Statsforvalteren i Nordland formidler nasjonale forventninger, statlige planretningslinjer og øvrige statlige styringssignaler primært gjennom dialog knyttet til kommunenes pågående planarbeid. Dette skjer særlig gjennom innspill og uttalelser i konkrete plansaker, deltakelse i regionalt planforum samt gjennom samhandling med Nordland fylkeskommune og øvrige regionale aktører.

I 2025 er Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027, Statlige planretningslinjer for klima og energi (2024) og Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (2025) lagt til grunn i dialogen. De nye planretningslinjene inngår i løpende veiledning, men Statsforvalteren har ikke gjennomført egne, særskilte informasjonsopplegg rettet direkte mot kommunene. Miljødirektoratets kunnskapsarena for klima og natur i planlegging har gitt kommunene veiledning om nye statlige planretningslinjer, og også ellers formidlet nasjonale interesser.

Statsforvalteren deltar aktivt i planforum. I tillegg gjennomføres det månedlige møter med Nordland fylkeskommune der det arbeides systematisk med å utvikle og samordne veiledningen overfor kommunene, både generelt og i enkeltsaker. Dette vurderes som et viktig virkemiddel for å formidle helheten i statlige og regionale føringer.

I 2025 har følgende tema hatt særlig oppmerksomhet i vår veiledning /uttalelser til kommuner:

- Samordning mellom samfunnsdel og arealdel.
- Styrking av kunnskapsgrunnlaget for arealbruk, herunder bruk av arealregnskap, vurdering av karbonrike arealer og naturmangfold.
- Planvask og gjennomgang av eldre arealavsetninger i kommuneplaner.
- Konsultasjonsplikten etter sameloven.
- Fortetting og transformasjon som alternativ til nedbygging av natur- og jordbruksarealer.
- Samordning mellom samfunnsdel og økonomiplan .

Statsforvalterens vurdering er at kommunene i Nordland i middels grad har tilstrekkelig kunnskap om nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer. På administrativt nivå er det generelt god kjennskap til de overordnede føringene. I økende grad omsettes disse i konkrete arealstrategier, planbestemmelser og krav til kunnskapsgrunnlag i kommuneplanene. Flere kommuner gjennomfører planvask og arbeider med arealregnskap, men kvalitet og omfang varierer, og politisk forankring og forståelse er fortsatt ulik.

Statsforvalteren vurderer at kontinuerlig dialogbasert veiledning i konkrete plansaker har bidratt til økt bevissthet og bedre etterlevelse av nasjonale styringssignaler. Ved å knytte veiledningen tett til pågående planprosesser blir forventningene mer konkrete og lettere å følge opp. Økt samhandling med fylkeskommunen vurderes å ha en positiv effekt på samordning og tydelighet i innspill og uttalelser til plansaker.

Vi ser behov for en mer systematisk og helhetlig tilnærming til de statlige planretningslinjene, formidlet ut fra forholdene i Nordland. Vi ønsker å øke innsatsen rettet mot politisk nivå i kommunene, særlig knyttet til langsiktige konsekvenser av arealbruk. Det er også viktig for oss å få god innsikt i hva den enkelte kommune vurderer som spesielt viktig utviklingsmessig fremover. Dette kan bli et tydeligere tema under kommunedialogmøtene.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Statsforvalteren utøver i hovedsak sin veilederfunksjon i høringssaker, i planforum og i dialog med kommuner. Dialogmøtene mellom embetsledelsen og kommunene fungerer som en god arena for å løfte viktige og konkrete spørsmål som berører den enkelte kommune. I tillegg har fagområdene dialog med kommunene ved forespørsel eller etter behov.

I 2025 har ett av hovedpunktene i dialogmøtene med kommunene, hvor politisk og administrativ ledelse deltar, vært økonomisk bærekraft og planlegging som verktøy for styring. I samme møtet oppfordrer Statsforvalteren kommunen til å bruke regionalt planforum så tidlig som mulig og gjerne flere ganger i løpet av planprosessen. Flere kommuner melder ikke planer inn til planforum eller legger fram planer ifm. høring. For å gjøre det enklere for kommunene å bruke regionalt planforum, økte antallet møter høsten 2025.

Statsforvalteren har prioritert å tildele skjønnsmidler til kommuner som inngår i interkommunalt plansamarbeid og i løpet av 2025 deltok rundt halvparten av kommunene (24) i Nordland i interkommunalt plansamarbeid i en eller annen form. I dag finnes det tre samarbeids-prosjekter, ett er lokalisert på Helgeland, ett i Lofoten og ett i Ofoten. Sistnevnte innebærer samarbeid mellom Narvik og to kommuner i Troms (Gratangen og Salangen). Samarbeidsprosjektene er i ulike faser, og velger ulike modeller for samarbeid. Statsforvalteren opplever at samarbeid bidrar til å styrke kommunene innenfor planlegging, gjennom kompetanseheving og til dels kapasitet ved lavere turn-over.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivare tatt i kommunale og regionale planer.

Statsforvalteren i Nordland viser til nasjonale føringer og nasjonale og viktige regionale interesser når vi gir høringssvar til kommunenes planer. Dette gjelder både samfunnsplaner og arealplaner.

Alle kommuner legger til grunn nasjonale føringer i sine planstrategier og samfunnsdelene. Selv om nasjonale føringer er nevnt i plandokumentet, er det ikke like selvsagt at disse følges opp i planens mål og strategier (inkl. arealstrategier) og kommuneplan arealdel.

Vi har de siste årene vektlagt å veilede om arealstrategier og arealregnskap, og vi ser at flere kommuner har fulgt dette opp. De fleste kommunene som har sendt kommuneplanens samfunnsdel på høring i 2025, har inkludert arealstrategier i plandokumentet. Dersom arealstrategier mangler i kommuneplan samfunnsdel, kommenterer vi mangelen i uttalelsen. Kvaliteten på arealstrategiene varierer, det kan være motstrid mellom strategier og/eller at strategier er så vage at de ikke gir tilstrekkelig retning.

Flere kommuner tar også en gjennomgang av avsatte utbyggingsområder/LNFR-spredtområder som ikke lenger er aktuell. Vi ser imidlertid likevel at kommunene ofte lager planer som kommer i direkte konflikt med disse innspillene, og at det ofte blir diskusjoner omkring i hvilken grad nasjonale og regionale hensyn skal overstyre kommunenes handlingsrom. På grunnlag av dette mener vi at kommunale planer bare i middels grad ivaretar nasjonale eller viktige regionale interesser.

Statsforvalteren har et forbedringspotensial når det gjelder systematisk oppfølging av kommuner med begrenset kapasitet på planområdet, og ser på muligheten til å rette innsatsen mot de ny-etablerte plansamarbeidene.

Det er et potensial for økt samarbeid med regionale aktører for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser, spesielt med Nordland fylkeskommune. Bl.a. kan regionalt planforum brukes mer målrettet og aktivt. Det handler også om å videreutvikle samarbeid med fylkeskommunen, Husbanken og andre etater. For eksempel kan det samarbeides om webinarer rettet mot kommunalt ansatte og politikere, til å etablere/drifte nettverk og følge opp KS FoU prosjekt «Samarbeid om velfungerende kommunale plansystem».

Nordland fylkeskommune er i prosess med å utarbeide tre regionale planer: Regional plan for arealforvaltning i Nordland, regional plan for landbruk og regional plan for livskraftige lokalsamfunn. Både Statsforvalteren i Nordland og andre har blitt involvert i disse arbeidene. Nasjonale og viktige regionale interesser er i betydelig grad synliggjort i planprogrammene, og vi håper derfor at både nasjonale og vesentlige regionale interesser blir ivare tatt i de vedtatte planene.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

I vurderingene av om en innsigelse skal fremmes ovenfor kommunene vektlegges at innsigelsen er forankret i og begrunnet ut fra vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer.

I henhold til våre rutiner for samordning av innsigelser skal innsigelser fra andre regionale statlige etater sendes oss to uker før høringsfristens utløp. Vi opplever at denne fristen ikke alltid overholdes, og enkelte ganger bes det om og avtales utvidet frist for uttalelser noe kommuner som oftest er villig

til. Vi har ikke avskjært noen innsigelser som for sent framsatt.

Beslutningen om en innsigelse skal fremmes tas av embetsledelsen på bakgrunn av saksutredning der en bestreber seg på at vurderingen bygger på kriteriene i H-2/14 (KDD), T-2/16 (Mdir) samt M-1/25 (Ldir).

Kunnskapsgrunnlag, samfunnsnytte og alternativvurderinger er tema som ofte er sentrale i diskusjonene. Det hadde vært ønskelig om våre oppdragsgivere kunne enes om en felles metodikk for samfunnsnyttevurderinger for eksempelvis lokalt næringsareal vs. ulike nasjonale sektorinteresser. Dette hadde vært til stor nytte for kommunal planlegging og for Statsforvalteren som samordner.

Fortsatt ser vi at muligheten for å unngå innsigelse gjennom dialog er avhengig av at kommunenes opplegg for medvirkning setter av nok tid eller inviterer seg til tidlig dialog med sektormyndighetene.

Selv om en forsøker å være tidlig og tydelig overfor kommunene, erfares ganske ofte at konkrete innspill ikke tas til etterretning av kommunene.

I 2025 har vi hatt enkelte kommuneplaner som har vært svært utfordrende mht å løse innsigelser som berører flere interesser. Det har vært nødvendig med flere runder med begrensede høringer som ikke bringer særlig mye nye avklaringer, men heller omkamper. I ett av tilfellene ble en kommune kalt inn til et mer overordnet dialogmøte på ledernivå.

I kommuner med reindrift legger vi stor vekt på å veilede om konsultasjonsplikten og kommunenes ansvar for tidlig dialog med reinbeitedistriktene. Vi ser fremdeles at reindriften noen steder involveres sent, noe som kan forsinke prosessene betydelig.

Det ble i 2025 avholdt samarbeidsmøte med NVE for å fremme samhandling.

Mattilsynet har fremmet markant flere innsigelser med krav om å innarbeide restriksjoner inn i planbestemmelsene, og vi har tatt kontakt for å avklare grunnlaget for denne nye innsigelsespraksisen.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Alle plansaker som kommer inn til oss gjennomgås raskt med tanke på samfunnssikkerhet- og beredskap. De saker vi ser kan være problematiske blir så gjennomgått grundigere. De utfordringer vi ser med samfunnssikkerhet i plan er i stor grad knyttet til mangelfull ROS-vurdering eller at ROS er gjennomført men ikke fulgt opp med hensynssoner i kart eller gjennom planbestemmelser. Det feltet vi følger mest med på er hvordan havnivåstigning og bølgepåvirkning blir ivaretatt i plan.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner rundt storulykkesbedrifter følges opp når vi får planer på rullering eller ved nye reguleringsplaner.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Hovedinntrykket etter en gjennomgang av planstrategier, planprogram og samfunnsdeler i 2025, er at kommunene i middels og varierende grad ivaretar boligsosiale hensyn i sine planer. Som hovedregel omtales temaet boligsosialt i plandokumentene, og de fleste kommunene har registrert at det har skjedd ei endring i boligsosialloven. Likevel klarer kommunene i liten grad å synliggjøre boligsosialt behov i overordna plan. Samfunnsdelen mangler som regel tydelige mål og strategier, og kunnskapsgrunnlaget er ofte svakt. De færreste kommunene trekker fram sammenhengen mellom boligsosialt behov og andre tjenestekområder i kommunen.

I 2025 ble det inngått en 2-årig samarbeidsavtale med Husbanken, som følges opp med konkrete tiltak i en handlingsplan. Hensikten med avtalen er å løfte frem temaet boligsosiale hensyn i kommunale planer. Våren 2025 arrangerte Statsforvalteren et dagsseminar i samarbeid med Husbanken, Nordland fylkeskommune og Distriktssenteret, hvor temaet var boligutvikling (inkl. boligsosiale behov) og bomiljø. Fem kommuner i Vesterålen ble inviterte til å delta. Dette ble godt tatt imot, og tilbakemeldingene fra kommunene var hovedsakelig positive. Tanken var å videreføre det som et nettverk, men på grunn av kapasitetsutfordringer i kommunene har prosjektet stoppet opp.

I 2025 har Statsforvalteren tatt initiativ til å samle ulike aktører som må bidra til at «Bo trygt hjemme»- reformen skal lykkes, siden reformen krever

tverrfaglig innsats.

Fremover vil Statsforvalteren sammen med andre regionale aktører, fortsette det tette samarbeide med Husbanken, og rette innsatsen mot "Bo trygt hjemme"- reformen.

Sammen med Husbanken og andre regionale aktører, har Statsforvalteren bidratt til å øke kompetanse og bevissthet i kommunene om boligsosiale forhold både generelt og i forbindelse med planarbeid. Samtidig er det vanskelig å måle effekt av tiltakene. Vi tror at tett dialog med kommunene i ulike fora, opplæring og innspill til planarbeid er nyttig for økt måloppnåelse.

Demografiutviklingen er alltid tema i vår veiledning, dialog og oppfølging av kommunene. Samtidig er dette et område som det bør fokuseres enda mer på i vårt arbeid på tvers av fagområder og sektorer i fortsettelsen.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Statsforvalteren vurderer at rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenestene i økende grad er satt på dagsorden i kommunenes samfunnsplanlegging, men i varierende grad når det gjelder forankring og systematikk. De fleste kommuner har en tydelig erkjennelse av utfordringsbildet knyttet til demografisk utvikling, økt tjenestepress, rekrutteringsutfordringer og begrenset økonomisk handlingsrom. Samtidig er det store forskjeller i hvordan rekruttering og kompetanse er integrert i kommunale planverk, herunder kommuneplanens samfunnsdel, helse- og omsorgsplaner og strategiske kompetanseplaner. Kommuner med politisk vedtatte planer arbeider gjennomgående mer langsiktig og helhetlig enn kommuner som mangler slike styringsdokumenter, eller der planene ikke er politisk forankret. Flere kommuner melder om manglende planleggingskompetanse og begrenset kapasitet til strategisk arbeid, noe som svekker koblingen mellom plan, budsjett og tjenesteutvikling.

Statsforvalteren i Nordland har fulgt opp kommunene blant annet gjennom systematiske dialogmøter 2 ganger årlig, samt løpende veiledning knyttet til planprosesser og bruk av Kompetanse- og tjenesteutviklingsstilsuddet. Tiltakene har bidratt til økt bevissthet om betydningen av planforankring, politisk behandling av kompetanseplaner og bedre sammenheng mellom samfunnsplanlegging, tjenesteorganisering og rekrutteringsarbeid. Flere kommuner har startet eller styrket arbeidet med strategiske kompetanseplaner og igangsatt tiltak som rekrutteringsstillinger, oppgavedeling, nye arbeidstidsordninger og satsing på heldidskultur.

Effekten av tiltakene varierer, og begrenses i enkelte kommuner av presset økonomi, høy turnover, sykefravær og begrenset administrativ kapasitet. Erfaringen viser at kommuner med stabil ledelse, planfaglig kompetanse og tett samarbeid mellom administrativ ledelse og tjenesteledelse er sentrale forutsetninger for å få til et systematisk og målrettet arbeid. Statsforvalteren i Nordland vurderer at det samlet sett vil være behov for videre styrking av kommunenes kapasitet og kompetanse innen strategisk planlegging, for å sikre at rekruttering og kompetanseplanlegging blir en integrert og gjennomførbar del av den ordinære samfunnsplanleggingen.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Statsforvalteren ser en utvikling der flere kommuner har til hensikt å legge bærekraftsmålene og målsetning om arealreduksjon til grunn for sin planlegging. Samtidig holder mange kommuner fast på sin egenart med utpreget spredt bebyggelse, og dermed ikke i tilstrekkelig grad prioriterer oppbygging rundt sentra, enten dette er tettsteder, bygder eller grender. Tilretteleggingen for fortsatt spredt utbygging kombineres ofte med en forholdsvis arealkrevende ekspansjon av eksisterende tettsteder, da det å ta i bruk omkringliggende areal er enklere enn konsentrering og transformasjon av eksisterende områder.

Her er det ofte divergens mellom målsetting i samfunnsdelene og den reelle arealplanlegging. Rundt de største byene er det en tendens til et mer arealeffektivt utbyggingsmønster. Vi opplever at kommunen har et større fokus på samlokalisering og fortetting, og da spesielt rundt større sentra, men hvor potensiale for høyere utnyttelse og transformasjon av eksisterende byggeområder fortsatt er stort.

Lokalisering av nye boligområder langt utenfor definerte sentrum eller tettsteder frarådes. Dette gir i seg selv sjeldent grunnlag for innsigelse alene. Slik lokalisering kan imidlertid bidra til dette, om det samtidig er konflikt med verdier knyttet til bl.a. naturmangfold, reindrift, jordvern eller myr/våtmarksområder.

Det er likevel fortsatt vanskelig å hevde at kommunale planer ivaretar føringene i planretningslinjene høyere enn i middels til liten grad. Vi savner ofte en vurdering av fortetnings- og transformasjonsalternativer, samt en tydelig begrunnelse i reelle arealbehov på grunnlag av et arealregnskap.

Statsforvalteren vil som et forbedringstiltak fortsette å utfordre kommunene på å tilrettelegge for et utbyggingsmønster som både er mer arealareffektive, begrenser transportbehovet, legger til rette syklende og gående, samt bidrar til tilrettelegging av sosiale møtepunkt/-plasser.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Massehåndtering, og da særlig håndtering av overskuddsmasser, avklares i liten grad i arealplanene. Vi ser imidlertid at det oftere sette krav om massehåndteringsplan i forbindelse med prosjekter med stort masseoverskudd. Statsforvalteren etterlyser fortsatt mer tydelige avklaringer om bruk i de tilfellene vi avdekker at prosjektet vil generere masser. Vi er usikre på i hvilken grad slike massehåndteringsplaner er tilstrekkelig avklarende, og hvorvidt disse bidrar til å minimere permanent deponering og dermed øke gjenvinningsgraden.

Det er fortsatt utfordrende å få på plass egnede arealer for gjenvinning og mellomlagring av masser med tanke på "ressursbank"-prinsippet. Etter det vi kjenner til er det heller ingen kommuner som har fått på plass slike løsninger, i alle fall hva gjelder et visst omfang. Realiteten blir ofte egne og dedikerte masseuttak og deponier for større tiltak som for eksempel større samferdselstiltak, industriområder og lignende som har betydelige massebehov.

Bærekraftig massehåndtering fremheves fortsatt fra vår side som et sentralt tema i forbindelse med pågående arbeid med regional plan for arealbruk i Nordland. Vi har her en klar forventning om at den regionale planen vil fastsette noen klare rammer for å sikre en mer sirkulær masseforvaltning i fylket

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Kommunene ivaretar nasjonale og regionale føringer for forvaltning av strandsonen langs sjø i liten til middels grad. Utbyggingspresset i strandsonen langs sjø er noen steder stort, men plasseringen i sone 3 i de statlige planretningslinjene gjør at kommunene har en forventning om at bygging i strandsonen er mer kurant enn det er. Tiltak i strandsonen langs sjø tillates gjennom både plan og dispensasjon, og det savnes ofte den helhetlige og langsiktige vurderingen som er forutsatt, herunder at det er vurdert alternative plasseringer lenger vekk fra sjøen.

Kommunene gjør ved utarbeiding av kommuneplanens arealdel sjelden konkret vurdering av de enkelte vassdragenes betydning for natur- og kulturmiljø, friluftsliv eller vassdragets kapasitet. Det settes imidlertid som regel en byggegrense mot vassdrag, der det differensieres avhengig av størrelsen på vassdraget. I reguleringsplaner gjøres det mer konkrete vurderinger, men da gjerne for å gjennomføre tiltak nærmere vassdrag enn det arealdelen åpner for. Vi ser fremdeles sjelden eller aldri at kommunen har gitt egne bestemmelser for å sikre kantvegetasjon. Samlet vurderer vi det slik at kommunene i liten til middels grad ivaretar nasjonale føringer på dette området. Vi har selv et forbedringspotensial i å bli tydeligere i våre forventninger når det gjelder ivaretagelse av vassdrag.

I kystsoneplanleggingen er fremdeles mangelfull kunnskap om konsekvenser en utfordring. Kostnader gjør det utfordrende for kommunene å sikre et oppdatert og tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og det er fremdeles behov for at staten i større grad bidrar til finansiering av større utredninger av miljøverdier og samlet belastning i store fjordsystemer.

Vi uttaler oss både ved oppstart og i høringsfasen om betydningen av strandsonen langs sjø og vassdrag, men opplever fremdeles at kommunene ofte vektet andre samfunnsinteresser høyere. Det er ønskelig med mer enhetlige og samstemte signaler fra overordnede myndigheter vedrørende vektning av interesser knyttet til strandsone langs sjø og vassdrag.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl.res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader og veilederen Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land.

Få kommuner i Nordland har fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser mot fjell og utmark, og vi har lite erfaring med denne problemstillingen. Slike utbyggingsgrenser er heller ikke fastsatt i regionale planer. Grensene mot fjell og utmark trekkes normalt gjennom avgrensning av selve arealformålene, der dagens infrastruktur er en viktig faktor i vurderingen av hvor utbygging kan skje.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

De fleste kommunene i Nordland ivaretar føringene for jordvern i middels eller i betydelig grad. Omdisponeringstillene har over tid gått gradvis nedover og det settes ikke lenger av så mye dyrka eller dyrkbar jord til utbyggingsformål, verken gjennom planer eller ved dispensasjoner. Vi ser at mange av kommunene er mer restriktive når det gjelder omdisponering av dyrka jord, enn dyrkbar jord. I noen kommuner er det ulike holdninger og prioriteringer mellom administrasjon og politisk nivå.

I 2025 fremmet Statsforvalteren innsigelse helt eller delvis utfra hensynet til jordvern til fem kommuneplaner, en kommunedelplan og en reguleringsplan. Innsigelsene til to av kommunedelplanene er løst. For to av de andre kommuneplanene er innsigelsene delvis løst og det foregår fortsatt dialog om resten. Innsigelsen til reguleringsplanen er løst og det har vært gjennomført dialogmøte med kommunen om innsigelsen til kommunedelplanen. To innsigelser fremmet i 2024 utfra hensyn til jordvern er løst i 2025. I de aller fleste tilfeller endres planene slik at innsigelsene imøtekommes.

Statsforvalteren er tydelig i tilbakemeldingene til kommunene på at lista for å vurdere omdisponering av dyrka og dyrkbar jord ligger veldig høyt, og oppnår med dette å begrense omfanget på utbyggingsforslagene. Vi har informert om nytt rundskriv om klargjøring av innsigelsespraksis for jordvern. Som en oppfølging av nasjonal jordvernstrategi og det nasjonale målet på maksimal omdisponering av 2000 dekar dyrka jord har vi rullert vår regionale jordvernstrategi. Strategisk plan for jordvern i Nordland 2025-2028 har et mål om at omdisponering av dyrka jord skal være mindre enn 100 dekar i snitt per år i planperioden. Vi har også et mål om at omdisponeringen av dyrkbar jord skal være mindre enn 100 dekar i snitt per år i perioden 2025-2028.

Koblingen av jordvern til samfunnssikkerhet og beredskap sammen med alvoret i den internasjonale situasjonen tror vi har vært viktig for å få opp forståelsen for jordvernets betydning og få ned omdisponeringen. Vi tror også at den samlede innsatsen over flere år med regionale jordvernstrategier og jordvernmål, uttalelser og formidling har bidratt til at omdisponeringen har gått ned.

Flere kommuner i Nordland har startet arbeidet med kommunale jordvernstrategier. Dette tror vi også vil virke positivt inn på omdisponeringen.

Når det gjelder utfordringer framover så har tidligere avsatte byggeområder på dyrka og dyrkbar jord stort omfang. I og rundt tettsteder og byer i fylket er det flere steder mye jordbruksarealer som det er stort arealpress på. Flere av kommunene har ikke jordbruksfaglig kompetanse eller kompetansen blir ikke brukt i planarbeidet.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
145	304	171	363	104	151	227	122	102	66

Det har vært en fortsatt nedgang i omdisponering av dyrka jord. Statsforvalteren i Nordland har vedtatt Strategisk plan for jordvern 2025-2028 med et forsterket jordvernmål.

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift).

Utfra de kommuneplanene vi har sett i 2025 ser vi at kommunene i noe større grad enn tidligere har tilbakeført areal avsatt til utbyggingsformål til LNF-R. Det er fremdeles store ubebygde arealer satt av til utbyggingsformål i kommunale planer, og det er krevende å skaffe oversikt over omfanget. Avsatte ubebygde områder omfatter både dyrka og dyrkbar jord.

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning

Vår vurdering er at kommunene i middels grad ivaretar reindriftens arealressurser i arealplanleggingen. Det er økende bevissthet i kommuneadministrasjonene og fylkeskommunen knyttet til reindriftens bruksrett og de utfordringene som skapes på grunn av inngrep og økt ferdsel i beiteområdene. Det gjenspeiler seg blant annet i at virkningen for reindriften normalt beskrives i planprogrammer som vurderingstema. Kvaliteten på konsekvensvurderingene er imidlertid svært variable. Dette gjelder særlig vurderingen av de indirekte effektene arealinngrep kan skape i viktige beiteområder, men også hvordan inngrep i og nær flytteleier kan påvirke mulighetene til å flytte reinen uhindret gjennom området.

Det er fremmet innsigelser til seks kommuneplaner begrunnet i reindriftens interesser i 2025, en kommunedelplan og fire reguleringsplaner. Innsigelsene til kommunedelplanen er løst, det samme er innsigelsen til to av reguleringsplanene.

Nordland reindriftsområde omfatter kommunene Leka og Nærøysund i Trøndelag. I 2025 ba vi Statsforvalteren i Trøndelag om å fremme innsigelse til en reguleringsplan og om å opprettholde deler av en fremmet innsigelse til en kommuneplan utfra reindriftsinteresser.

Noen kommuner innretter seg til reindrifts interesser og våre innspill, mens andre ønsker å foreta utbygging selv om det går på bekostning av reindriften. Grunnen til at kommuner ikke ønsker å hensynta reindrift er mest sannsynlig for at det begrenser deres muligheter for nye tiltak og utvikling.

Økende kunnskap om konsultasjonsplikten i henhold til sameloven, har resultert i at flere kommuner og statlige etater som Bane nord og NVE involverer reinbeitedistriktene tidligere i planprosesser enn tidligere. Det er fortsatt et betydelig behov for veiledning om hvordan konsultasjon bør gjennomføres. Der det er relevant, vil Statsforvalteren fortsatt ta dette opp i enkeltsaker.

Statsforvalteren følger opp planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for reindriftsinteressene gjennom høringsuttalelser, klager og innsigelser. Vi deltar på befaringer i aktuelle saker sammen med reinbeitedistrikt og kommuner.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Prosentandel distrikter med godkjente regler/planer	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler	12	12	100 %	0
Distrikter med godkjente distriktplaner	12	11	92 %	2

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16

Kommunene har fått noe større fokus på å ivareta naturarealer, men vi ser at naturen gjerne taper mot utbyggingsinteressene. Vi mener derfor at kommunene i liten til middels grad ivaretar særlig viktige naturarealer i sin planlegging. Det er fremdeles for lite fokus på høy arealutnyttelse og bruk av grå arealer.

Arealreservene i eksisterende planer er som regel store, uten at det foreligger kunnskap om hvilke naturverdier som finnes i områder som har vært avsatt til utbyggingsformål i lang tid. Også der kommunen har en innledende tanke om å ta ut arealer avsatt til utbyggingsformål, ender planprosessen ofte opp med at utbyggingsområdene blir beholdt. Og selv om noen utbyggingsområder blir tatt ut, kan det komme inn nye og større områder som for eksempel skal legges til rette for grønn industri.

Våre planinnspill bidrar i middels grad til at kommunene vurderer å erstatte utbyggingsformål med naturareal. Det er gjerne andre innspill som veier tyngre ved den politiske behandlingen i kommunene.

Vi opplever for øvrig ikke at T-2/16 er så klar på at vi skal bidra til å redusere nedbyggingen av særlig viktig natur som det hjelpeteksten gir inntrykk av. Vi opplever en uklarhet i forståelsen av hvordan begrepet samfunnsnytte skal forstås og anvendes. Dette bør klargjøres fra oppdragsgiver. Vi er også positive til at det fastsettes mer konkrete mål når det gjelder nedbygging av naturarealer.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Vi har et sterkt fokus på å forsterke det kommunale beredskapsarbeidet. Vår største utfordring i dette arbeidet er at et flertall av kommunene ikke har tilstrekkelig administrativ kapasitet til å følge opp det overordnede beredskapsarbeidet. Beredskapskoordinatorstillingen er gjerne en 10-15% stilling og det er begrenset hvor mye ekstra denne personen kan gjøre.

Vi har derfor satt fokus på samarbeid mellom kommunene og har gitt skjønnsmidler til felles beredskapskoordinatorstillinger mellom flere kommuner.

Videre bruker vi mye tid på veiledning av kommunene og ikke minst hjelpe dem med krisehåndtering.

Det er vanskelig å kvantifisere hvor mye av utviklingen i kommunene som kan tilskrives vår innsats. Men vi mener at bruk av skjønnsmidler, vår satsning på årlige øvelser og at vi har en lav terskel for å hjelpe kommuner i krisehåndtering er med på å styrke den samlede kommunale beredskapen i Nordland.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Være pådriver og veileder om kommunenes samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, og gi råd om hvor dette ansvaret kan øves og følges opp i kommunenes beredskapsplanlegging.

Vi veileder kommunene fortløpende gjennom dialog. I 2025 har vi startet opp med månedlige teamsmøter (beredskapsfrokost) med alle kommunale

beredskapskoordinatorer. Videre er samfunnsikkerhet tema på alle våre dialogmøter med kommunene. Vi har også deltatt aktivt på oppstartsmøter for kommunale beredskapsråd. Vi hjelper kommunene med krisehåndtering ved uønskede hendelser. Videre har vi i 2025 øvd de fleste kommunene på krisehåndtering og vi har gjennomført tilsyn med enkelte kommuner. Vi har også gjennomført en to dagers beredskapskonferanse for kommunalt ansatte beredskapskoordinatorer. Mye av det arbeidet vi gjør gjennomføres i tett samarbeid med politi og HV.

De kommuner som har spesielle utfordringer knyttet til spesifikke temaer, for eks. alliert mottak blir fulgt spesielt opp.

Beredskap for å håndtere kriser i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Operative beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde

Nordland reinbeiteområde har i flere år hatt et godt fungerende beredskapsutvalg bestående av Statsforvalteren, Mattilsynet og to reindriftsutøvere med hver sin vararepresentant.

Det ble i 2025 gjennomført ett fysisk møte, to teamsmøter og ett e-postmøte. Det har vært gjennomført fire befaring knyttet til beitekrise i tilsammen fem reinbeitedistrikter. Statsforvalteren har deltatt på Landbruksdirektoratets statusmøter om beitekrise gjennom vinteren, og i tillegg har Statsforvalteren og beredskapsutvalget deltatt på felles årlig møte i Alta. Statsforvalteren og en reindriftsrepresentant fra beredskapsutvalget har også deltatt i arbeidet med å utvikle en app for bruk under beitebefaringer.

Mandatet er fulgt opp på en god måte. Selv om det ikke alltid har vært mulig å holde tidsfristene, har utvalget har funnet raske og gode løsninger under beitekrisen.

Vi synes i all hovedsak mandatet er dekkende for vårt arbeid, men vil gjenta en svakhet vi har tatt opp tidligere. Pr. i dag er det aller meste av arbeidet (mandat, forskrifter og beredskapsfond) rettet mot beitekriser. Dette er pr. i dag den vanligste krisen, men vi opplever fra tid til annen også andre kriser som kan ha en mye mer akutt grad. Vi anmoder om at det blir vurdert å gjøre endringer i forskriften som regulerer bruken av beredskapsfondet slik at det også blir tilgjengelig for andre typer kriser. Det kan også gjelde for forebygging av (beite)kriser.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Kontrollere at kommunene har planer for beredskap hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenfskriften

Det har vært enkelte hendelser med stormskader, men disse har ikke hatt et katastrofalt omfang. Hendelsene er håndtert på lokalt nivå.

I vårt "Forventningsbrev om kommunenes oppgaver på landbruks- og reindriftsområdet i 2025" er det i kapittelet Samfunnsikkerhet og beredskap" skrevet om kommunenes oppgaver med skogbrannberedskap, ROS-analyser og beredskapsplanlegging

Disse forholdene er også ivarettatt i vår egen ROS-analyse i tråd med kontrollplanen for forvaltningskontroller. I forbindelse med forvaltningskontroller etterspør vi om kommunene har innarbeidet skogskadehendelser i sine beredskapsplaner og øvrige relevante planer.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Vi har, over de siste år hatt fokus på å veilede kommunene om plansystemet og planprosessen/-faser. Dette med hensikt å få kommunene inn i riktig «planspor». Selv om kommunene har utarbeidet planer, kan det til dels være vanskelig å se sammenhengen mellom overordna kommunale planer og samfunns- og arealplaner lavere i planhierarkiet.

Vi ser at mange kommuner ikke har tilstrekkelig kobling mellom plan og økonomi. I kommuner der vi ser at kobling mellom samfunnsplan og økonomiplan mangler, har vi gjort kommunene oppmerksomme på dette. Vi har veiledet om at denne koblingen er viktig for å sikre at tiltak i samfunnsdelen gjøres/prioriteres innenfor kommunene sine økonomiske rammer.

Kommunene legger vanligvis opp til bred medvirkning fra innbyggerne og andre samfunnsaktører. Som oftest er planen også innom ulike råd før planen behandles i kommunestyret. Selv om vi registrerer at kommuner blir flinkere til å involvere politisk nivå tidligere, er det fremdeles slik at politisk nivå involveres for seint og for lite i prosessen.

Prosesser knyttet til kommuneplanens arealdel tar ofte lang tid. Årsakene til dette er flere, men vi ser at manglende styring knyttet til det en åpner opp for innspill på, medfører mye ekstraarbeid. Mye må vurderes og utredes der det er kommet innspill til alle typer utbyggingsformål i alle deler av kommunen. Kompetanse og kapasitet avgjør også hvor effektive planprosesser blir, bl.a. når det gjelder avgrensning og innspillsbehandling. Det er store variasjoner i kommunene når det gjelder dette. Kompetanse og stort press når det gjelder fremdrift gjør i en del tilfeller at det tas snarveier som egentlig fører til at prosessene tar lengre tid, på grunn av innsigelser og krav om ytterligere utredninger og begrunnelser. Saksbehandlingskrav knyttet til bl.a. utredning følges ikke alltid.

De fleste kommunene i Nordland har utnevnt leder for elderrådet. 12 nordlandskommuner har felles elderråd og råd for personer med funksjonsnedsettelse. Alle 41 kommuner har oppnevnt ungdomsråd. En del av ungdomsrådene er allikevel ikke aktive, utfordringen er både rekruttering

av ungdom, men også å ha stabile voksne (koordinatorer i stor nok stilling) som kan bistå rådet i kommunen. I 2025 har vi fire regionale ungdomsråd, som har fått støtte via skjønnsmidler fra Statsforvalteren. På denne måten har alle kommunen fått aktivisert ungdommer, de regionale ungdommene støtter opp lokal rekruttering, veiledning og kompetanseheving, både til ungdommen og kommunestyrene. De regionale ungdomsrådene er litt ulikt organisert, men alle møter ordførere og kommunedirektører minst en gang i året. Vi ser effekten av regionale ungdomsråd med en koordinator i 100% stilling, det støttes opp om medvirkning både i planarbeid og annet politisk arbeid i de kommunale ungdomsrådene.

Det er ofte de samme kommunene som bruker regionalt planforum.

Det er en økende tendens til at kommunene ønsker å åpne opp for utbygging direkte i medhold av overordnet plan, uten krav om regulering. Dette gir noen utfordringer når det gjelder utredning, utforming og medvirkning, noe som gjør at prosessene tar lengre tid.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

Innen utgangen av 2024 hadde de over halvparten av kommunene i Nordland vedtatt planstrategi. Åtte kommuner vedtok planstrategier i 2025, de fleste i løpet av årets første måneder. I sju tilfeller hvor kommuner har sendt planstrategier på høring, kjenner vi ikke vedtaksstatus. En kommune har per februar 2026 ikke utarbeidet planstrategi.

Av kommunene i Nordland som sendte planprogrammet til samfunnsdelen på høring i inneværende valgperiode, valgte ca. halvparten å samordne arbeidet med planstrategien og planprogrammet. Per 1. februar 2026 har 13 av disse 16 kommunene, vedtatt ny samfunnsdel. 18 kommuner har en samfunnsdel vedtatt i forrige valgperiode og resten har samfunnsdeler eldre enn 6 år.

Kommunene har i liten grad oppdaterte samfunnsdeler. Med tanke på at samfunnsdelen er ett av politikernes styringsdokument, er det for svakt at kun 13 av fylkets 41 kommuner velger å oppdatere kommuneplan samfunnsdel i forbindelse med nytt kommunestyre.

Når det gjelder kommuneplanens arealdel, varierer det veldig hvor oppdaterte planer kommunene i Nordland har. De eldste arealdelene er fra 2003, og 44 % av kommunene har en arealdel som er fra 2013 eller eldre. 20 % av kommunene har en arealdel som er fra 2021 eller nyere. Resterende kommuner har arealdeler vedtatt 2014-2020. Vi vurderer det ut fra dette slik at kommunene i middels grad har oppdaterte arealdeler.

Våre tiltak overfor kommunen i starten av valgperioden, hvor vi hadde særskilt fokus på effektive planprosesser og plantakt, ga tilsynelatende positiv effekt for utarbeidelse av planstrategier. Effekten har ikke vært like klar for kommuneplan samfunnsdel. Det er utfordrende å oppnå ønsket effekt når kommunene ikke har tilstrekkelige fagressurser på planområdet og høy turn-over.

I samarbeid med andre regionale aktører ønsker vi å følge opp KS FoU prosjektet «Samarbeid om velfungerende kommunale plansystem».

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

Vi prioriterer å få avgjort klager innen saksbehandlingsfristen på 12 uker, men denne type saker er ofte tid- og ressurskrevende med tanke på kompleksitet, men også fordi det er behov for å gjennomgå et stort antall dokumenter. I 2025 behandlet vi 17 klagesaker, med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 94 dager. Gjennomsnittlig fristoverskridelse var 27 dager. Dette kan delvis tilskrives forbigående bemanningsutfordringer. Vi erkjenner imidlertid at prioriteringen av saksområdet kunne vært noe bedre balansert mot byggesaksområdet, siden vi kun hadde 62 dagers saksbehandlingstid innenfor dette saksområdet i 2025.

Hele 8 av 17 klagesaker ble gitt helt eller delvis medhold i 2025. Det som kjennetegner flere av disse sakene er at kommunen ikke har gjort tilstrekkelige vurderinger av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12, jf. § 7. Her har flere kommuner et forbedringspotensial. I tillegg ser vi et visst forbedringspotensial internt når det gjelder å sikre ensartet praksis for etterprøving av slike vurderinger.

Når det gjelder andre aktørers innflytelse på klagesaksbehandlingen, herunder statlige og regionale myndigheter, opplever vi i det store og hele at de er bevisst sitt ansvar i planleggingen. Vi har ingen vesentlige merknader til disse aktørenes innflytelse på konkret effekt/resultat i klagebehandlingen, men har fokus på å etterprøve at nasjonale og/eller regionale interesser er forsvarlig vurdert og avveid mot andre hensyn som gjør seg gjeldende i den konkrete plansaken.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

Den juridiske kvaliteten på planer vurderes som middels. Bestemmelsene er ikke alltid klare og entydige, og det gis en del bestemmelser som ikke har tilstrekkelig hjemmel. Plankartene er som regel kartteknisk holdbare, da de fleste planene har vært kvalitetssikret av Statens kartverk. Anvendelsen av arealformål er ikke alltid riktig. Byggegrense mot sjø er ikke alltid fastsatt på en tilstrekkelig klar og entydig måte.

Vår juridiske kvalitetssikring skjer med tanke på de faginteresser vi skal ivareta, og vi har ikke kapasitet til noen fullstendig vurdering av planenes juridiske holdbarhet. Åpenbart uholdbare bestemmelser lukes som regel ut. Vi veileder der vi får konkrete henvendelser fra kommuner og forslagsstillere.

Vi har fokus på bestemmelser knyttet til LNFR-områder, og har ved bruk av innsigelser oppnådd holdbare bestemmelser til mange planer. Eldre planer inneholder fremdeles ugyldige bestemmelser.

Det er ikke alltid tilstrekkelig med merknader og anbefalinger fra oss for å få endret en bestemmelse. Dersom vi ikke har fremmet innsigelse, kan det hende at planen vedtas med bestemmelser som ikke er juridisk holdbare.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

KU-forskriftens utredningskrav følges opp i middels til liten grad. Kommunene har fortsatt høy terskel for å kreve konsekvensutredninger, konsekvensutredninger har mangler i metode og mangler utredning av alternativer og samlede virkninger. Også samlede virkninger av planer og tiltak innenfor berørt reinbeitedistrikt mangler som regel.

Vi gir innspill og uttalelser knyttet til konsekvensutredning i konkrete plansaker, uten at dette alltid blir fulgt. Der vi slår fast at planen er utredningspliktig, får dette som regel effekt ved at planen utredes. Vi har i 2025 hatt noe større fokus på å vurdere innholdet i planprogram på høring.

Kommunene tar i liten grad rollen som ansvarlig myndighet når det gjelder å ta stilling til om konsekvensutredningene tilfredsstiller kravene eller om det er behov for tilleggsutredninger eller ytterligere dokumentasjon, jf. § 27.

I flere saker ser vi også at utredningen ikke legges til grunn i den politiske beslutningen, eller at KU ikke tydelig fremgår av saksframlegget, slik forskriften forutsetter.

Innsigelse er det mest effektive for å få kommunene til å følge regelverket, men terskelen for å fremme innsigelse er for høy til at dette er et praktisk tiltak. Dette gjelder begge plannivå, men aktualiserer seg særlig i overordnet plan. En faglig uttalelse tas ofte ikke tilstrekkelig hensyn til.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Kommuner i Nordland fører digitale planregistre i stor grad. Ca. 93 % av kommunene (38 av 41 kommuner) har digitale planregistre. Statsforvalteren har ikke oversikt over om disse er fullstendige, men vet at enkelte eldre gjeldene planer i enkelt kommuner ikke nødvendigvis er digitale. Like fullt er det en økning på tre kommuner med planregistre sammenliknet med fjoråret.

I Nordland har 35 av 41 kommuner tatt i bruk geosynkronisering for Norge Digitalt Arealplankartdatabase (NAP). Ifølge dataflyt for NAP har foreligger det vesentlige mangler i oppdatert plandata for 6 av de 35 kommunene som geosynkroniserer.

Det er veldig individuelt i kommunene hvorvidt de ser fordelene og nytten av oppdatert planinformasjon. Hvorvidt dette skyldes manglende prioritering fra ledelsen i kommunene, er vi usikre på. Inntrykket er likevel at bevisstheten av dette øker i de fleste kommunene.

Statsforvalteren har fokus på oppdatert planverk i kommunene, både på fagnivå og på overordnet strategisk nivå. Her kan nevnes dialogmøtene vi har med kommunene. Vi vil i større grad etterspørre geosynkronisering både når det gjelder ajourføring og for om å få på plass slike løsninger for de kommuner som pr. i dag ikke gjennomfører geosynkronisering av plandata med DIBK.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Statsforvalteren i Nordland vurderer at Nav-kontorene samlet sett har fått økt kunnskap om sosialtjenesteloven gjennom 2025. Økningen knyttes særlig til Statsforvalterens klagesaksbehandling, tilsyn, veiledning, dialog med kommuner og Nav-ledere samt opplærings- og fagsamlinger. I klagesakene ser vi hos flere kontorer tydeligere kartlegginger og mer konkrete vurderinger av individuelle behov. Gjennom dialog med Nav-kontorene erfarer vi også økt bevissthet og kompetanse på områder som har vært prioritert i oppfølgingen.

Kompetansen vurderes som gjennomgående god, men det er fortsatt variasjon i praksis, særlig knyttet til individuell vurdering, barneperspektivet og

begrunnelse av vedtak. Statsforvalteren vil derfor videreføre innsatsen gjennom veiledning, dialog, opplæring og tilsyn.

Alle Nav-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle Nav-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Statsforvalteren i Nordland vurderer at Nav-kontorene i hovedsak har god grunnleggende kunnskap om sosialtjenesteloven og tilhørende forskrifter. Regelverket brukes gjennomgående aktivt i saksbehandlingen, og klagesaksbehandlingen viser at en høy andel vedtak blir stadfestet. Samtidig er det variasjon i den praktiske anvendelsen av regelverket, særlig i saker som krever skjønnsutøvelse og konkrete individuelle vurderinger.

Statsforvalteren erfarer at de største utfordringene knytter seg til kartlegging og dokumentasjon av faktiske forhold, vurdering av forsvarlighet og utforming av begrunnede vedtak. Dette gjelder særlig saker om økonomisk stønad, nødhjelp og midlertidig bolig. Ivaretagelse av barneperspektivet, herunder synliggjøring av barns behov i vurderinger og vedtak, er fortsatt et sentralt risikoområde. Det er også utfordringer knyttet til tilgjengelighet til tjenestene og oppfølging av brukere i sårbare situasjoner.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall Nav-kontor som har deltatt på tilbudt opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	22	22

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Det jobbes godt i kommunene i Nordland for å sikre innbyggerne forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Imidlertid har det blitt stadig mer krevende for dem å klare å ha tilstrekkelig med ressurser og kompetanse i de respektive delene av tjenesten.

De senere år har det også blitt mer krevende for kommunene med få innbyggere som har valgt å forsøke å levere størstedelen av tjenestene selv, til tross for at forarbeidene til helse- og omsorgstjenesteloven så tydelig legger opp til at det vil kunne være krevende for en kommune med mindre enn 5000 innbyggere.

Kapasiteten vurderes som styrket og kvalitet og pasientsikkerhet blir bedre på mange av områdene. Imidlertid ser vi med bekymring på utviklingen innenfor tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede (hol. kap. 9). Der opplever vi en stadig økning i omfanget av dispensasjonssøknader og når kommunene skal jobbe med omstilling og vurdere ressursbehov er det svært viktig at de har den tilstrekkelige kompetanse til å gjøre gode faglige vurderinger av pasientens rettigheter.

Et særskilt område som vi har blitt gjort oppmerksomme på og som nok vil kreve innsats Statsforvalteren i tiden som kommer er veiledning/avklaring på hvordan helsepersonell og annet personell kan sikre at tjenester til ROP-pasienter/brukere faktisk blir levert. Vi er kjent med at noen pasienter/brukere ikke får de tjenestene de har behov for fordi ledere/medarbeidere ikke klarer å sikre et forsvarlig innemiljø i boligene. Dermed klarer ikke ledere å sikre tjenesteutøverne et arbeidsmiljø "som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger..." (arbeidsmiljøloven § 1-1) og heller ikke å legge til rette slik at "helsepersonellet blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter" (helsepersonelloven § 16). Vi kommer derfor til å etablere dialog med Helsedirektoratet og Helsetilsynet for å få avklart hvilket lovverk som skal benyttes i slike saker, slik at vi sikrer at ikke pasienter/brukeres behov for tjenester ikke blir dekket pga. slike forhold som beskrevet. For Statsforvalteren kan det virke som at dette krever noen overordnede avklaringer for å sikre at rettigheter etter nasjonal helselovgivning og etter ulike konvensjoner faktisk blir sikret.

Statsforvalteren savner en tydeligere normering for hvordan kommunene skal planlegge og dimensjonere sine tjenester for fremtiden. Det er stor enighet om de demografiske utfordringene, men det er vanskelig å se at kommunene planlegger for en situasjon med et betydelig høyere antall innbyggere enn i dag med demenssykdom (se f. eks. [DEMENSKARTET - Demenskartet](#)). På den annen side er det naturligvis vanskelig å forutsi hvilket behov for tjenester dette faktisk innebærer da mennesker med demenssykdom kan ha veldig ulikt behov for helse- og omsorgstjenester og de pårørende for avlastningstjenester.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i Nordland har ulike forutsetninger for å møte fremtidige krav til kapasitet, kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgstjenestene. Sammenlignet med tidligere år er det økt oppmerksomhet i kommunene rundt rekruttering, kompetanseplanlegging og behovet for langsiktig omstilling i tjenestene. Bevisstheten om utfordringsbildet er styrket, og flere kommuner jobber mer systematisk enn tidligere, selv om dette i varierende grad er forankret i politisk vedtatte planer.

I et flerårsperspektiv vurderer Statsforvalteren at utviklingen samlet sett beveger seg i ønsket retning, særlig når det gjelder forståelse av sammenhengen mellom demografi, kompetansebehov, tjenesteorganisering og økonomisk bærekraft. Samtidig er gjennomføringsevnen fortsatt begrenset i mange kommuner, og strukturelle forhold som presset kommuneøkonomi, rekrutteringsutfordringer og manglende kapasitet til strategisk arbeid gjør at framdriften er ujevn.

Statsforvalteren vurderer at deler av den positive utviklingen kan knyttes til embetets innsats gjennom blant annet systematiske dialogmøter, planveiledning og tett oppfølging av kommunene. Samtidig er det Statsforvalterens vurdering at måloppnåelsen i hovedsak påvirkes av forhold utenfor embetets kontroll, herunder nasjonale rammebetingelser, økonomi og tilgang på kvalifisert arbeidskraft.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenestene for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulik språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivarettatt i planleggingen.

Gjennom dialogmøter, veiledning, tilskuddsforvaltning og planuttalelser har Statsforvalteren bidratt til å styrke kommunenes arbeid med å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgstjenestene. Dialogmøtene viser at kommunene i økende grad har oppmerksomhet på sammenhengene mellom demografisk utvikling, kapasitet, kompetanse og kvalitet. Samtidig er denne forståelsen i varierende grad forankret i skriftlige og politisk vedtatte planer.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i Nordland har ulike forutsetninger for å gjennomføre nødvendig omstilling. Flere kommuner, særlig de mest utsatte, mangler tilstrekkelig kapasitet samt plan- og gjennomføringskompetanse. Høy turnover i lederstillinger og ubesatte nøkkelroller svekker samtidig evnen til å omsette utfordringsbildet i konkrete og bærekraftige løsninger, noe som påvirker kvalitet og langsiktig bærekraft i tjenestene.

Dialogmøtene viser videre at tilgangen på kvalifisert personell er forverret i flere kommuner, særlig innen tjenester med behov for spesialisert kompetanse. Rekrutteringsutfordringer, redusert tilgang på utenlandske helsearbeidere og økende konkurranse om arbeidskraft forsterker demografiutfordringene. Behovet for personell med språk- og kulturkompetanse, herunder samisk og minoritetsspråklig kompetanse, er identifisert, men ikke systematisk ivarettatt i alle kommuners planverk.

Statsforvalteren vurderer at demografiutfordringer og langsiktig bærekraft i økende grad er tema i kommunenes planarbeid, men at dette ikke i alle kommuner er omsatt i langsiktige prioriteringer for bemanning og kompetanse. Mange kommuner har derfor hatt behov for råd og bistand, særlig knyttet til planforankring og sammenheng mellom plan, budsjett og tjenesteutvikling. Statsforvalteren har i sin bistand vektlagt helhetlig planlegging, oppgavedeling og bedre utnyttelse av tilgjengelig kompetanse.

Vi vurderer helsefelleskapene som svært viktige arenaer for samhandling og felles planlegging, men det har vist seg krevende for dem å komme til en felles enighet om hva de skal jobbe sammen om. Det er også viktig at helsefelleskapene forstår at den strategiske utviklingen av tjenestene må skje gjennom de politiske prosessene (planprosessene i kommunene og fylkeskommunene, med bidrag inn fra spesialisthelsetjenesten) og at helsefelleskapene er ment for de mer taktiske og operative avklaringene av tjenestemodeller som bidrar til den beste felles ressursutnyttelsen ut fra lokale forhold.

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterens bidrag fører til at helsefelleskapene utvikler seg som mer likeverdige partnerskap, og dermed til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Statsforvalteren vurderer helsefelleskapene som svært viktige arenaer for å drøfte utfordringer på tvers av forvaltningsnivåene. Dessverre har 2025 bydd på så mange andre krevende forhold for ledelsen både i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og i spesialisthelsetjenesten at det synes å ha blitt satt av for liten tid og for lite ressurser til at tjenesteutvikling har blitt prioritert. I ett av helsefelleskapene har det også vært brukt en del tid på å få avklart hvilken representasjon det er nødvendig at kommunene har for at det skal oppleves som en relevant arena for dem.

Det kan også virke som at det er krevende å bli omforent i forståelsen av hva de tre ulike nivåene i helsefelleskapene faktisk skal drive med og hvordan de ment å henge sammen. Helt konkret har vi fått spørsmål om det kan være tilstrekkelig med ett faglig samarbeidsutvalg og det har også bredt seg en oppfatning om at faglig samarbeidsutvalg også har en eksistens der det ikke er opprettet mandat eller gitt en konkret oppgave som SSU ønsker besvart. Det kan tenkes at dette er noe som mer veiledning fra Statsforvalteren og/eller fra Helsedirektoratet kunne bidratt til å avklare. Vi kommer derfor til å forsøke å prioritere mer veiledning til SSU (og ev. andre relevante aktører i helsefelleskapene) for å bidra til å komme videre i arbeidet.

Etter Statsforvalterens vurdering er det et stort behov for opplæring/veiledning knyttet til helsefelleskapene og de som skal representere der. Ofte synes det å være ulikt syn på intensjonen fra samhandlingsreformens tid om at oppgaver som kan overføres til kommunen skal overføres til kommunen. Med trangere økonomiske rammer og med en enda mer krevende situasjon når det gjelder det å rekruttere og beholde helsepersonell så har dette blitt enda vanskeligere å jobbe med i et perspektiv der det skal være hensynet til pasienter og brukere som skal veie tyngst.

Vår vurdering er at de tre helsefelleskapene som sokner til Nordland fylke nå går fra etableringsfase til gjennomføringsfase og at de alle har tatt på alvor at beredskap og helseberedskap vil være noe av det viktigste å ta fatt på nå.

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene.

Statsforvalteren gjennomførte i 2025 dialogmøter om kompetansesituasjonen med kommunene i Nordland på vår og høstsemesteret. I møtene orienterte kommunene også om sitt arbeid med kvalitetsutvikling. Status varierer betydelig, avhengig av kommunestørrelse, organisering og lokale rammebetingelser. Informasjonen fra møtene brukes blant annet i arbeidet med kommunebilde, planuttalelser og tilskuddsforvaltning.

Kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet er et sentralt virkemiddel for kvalitetsutvikling. Kommunene gir tydelige tilbakemeldinger om at tilskuddet er avgjørende både for å styrke bemanningen og for å gjennomføre lokalt utviklingsarbeid. Samtidig opplever flere kommuner at tilskuddsordningene er komplekse og ressurskrevende å søke på.

Statsforvalteren vurderer at kommuner med gjeldende helse- og omsorgsplaner har bedre struktur og mer systematisk kvalitetsarbeid enn kommuner uten slike planer. Samtidig har Statsforvalteren begrenset kunnskap om kommunenes konkrete etterlevelse av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring, utover det som fremkommer i dialog og tilsyn. Vi har drøftet internt om vi, som en del av oppfølgingen av ny meldeordning fra 1.7.2026, skal begynne å systematisk etterspørre kommunenes gjennomgang og vurdering av sitt styringssystem, jf. forskriftens § 8, bokstav f, da sett i sammenheng med kommuneloven kap. 25.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Utviklingen i økosystemene går i feil retning. SF har begrensede verktøy for å måle tilstanden og effekten av egen innsats. De største belastningene er klimaendringer, transport, infrastruktur og arealkrevende næring. SFs arbeid bidrar hovedsakelig til å bremse utviklingen, mens de store samfunnsmessige rammene er avgjørende for naturens tilstand.

Plan er viktig for å ivareta naturverdier, men restaurering og planvask utgjør langt mindre areal enn det som bygges ned, noe som svekker økosystemenes funksjoner totalt sett. Langtidsdata for fugl og laks viser også en negativ trend. Nordlandsatlas er et nyttig verktøy for kunnskapsdeling, men det er behov for videre opplæring av kommunene i bruk av økologisk grunnkart og NIN-kartlegging. Til tross for at vi er inne i naturrestaureringens tiår, restaureres det bare små arealer sammenlignet med behovet.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Status for måloppnåelse

Vi har en god måloppnåelse på prosjekter og tiltak. De forskjellige innsatsområdene krever i varierende kompetanse og ressurser, spesielt knyttet til prosjektplanlegging, gjennomføring og kontroll. Dette er ofte tidkrevende og langvarige prosesser, som med høy turnover på personell, gir utfordringer med å holde på fremdrift og kontinuitet i prosjektene.

Om innsatsen har ønsket effekt, og hvor embetets forbedringspotensial ligger fremover

Lokalt ser vi at tiltakene vi gjennomføre gir tiltenkt effekt, spesielt på naturrestaureringsprosjektene på myr, våtmark og uttak av gran.

Forbedringspotensial 1: Kapasitet i forvaltningen.

Bedre samlet bruk og koordinering av personellressurser hos SF og nasjonalpark-/verneområdestyrene vil kunne bidra positivt. Statsforvalteren og verneområdestyrene i fylket bistår og veileder hverandre. Det er fortsatt et ubrukt potensial her. Dette er spesielt relevant i Nordland med mange forvaltere rundt i fylket og store avstander.

Forbedringspotensial 2: Bedre stabilitet på fagpersoner i forvaltningen.

Her er det viktig å ha et blikk for å utvikle attraktive stillinger, for eksempel gjennom en variasjon av prosjektarbeid, saksbehandling og feltarbeid. Et annet virkemiddel kan være å flytte midler fra prosjektfinansiering (1420) til driftsbudsjett hos SF(1520). Det er også viktig å ha et spesielt blikk for nasjonalpark-/verneområdeforvalterne og sikre at de har god lederstøtte og et regionalt «kollegafellesskap».

Forbedringspotensial 3: Bedre kunnskapsgrunnlag og evalueringsverktøy.

Dette er avgjørende for å vurdere effekten av det vi gjør og målrette forvaltningen. Økt bruk av KI i kartlegging av verneverdier, vegetasjonsendringer og terrengslitasje/inngrep er et bidrag. Fremskrivning av klima og utvikling av lokale klimascenarier vil kunne hjelpe på forvaltningsutfordringene som kommer som følge av endret klima.

Forbedringspotensial 4: Økt innsats for å møte økt endringstakt.

Presset på verdiene i verneområdene øker, pga den generelle samfunnsendringen og klimaendringene. Med et mål om å opprettholde den økologiske tilstanden i verneområdene blir tilsvaret å øke innsatsen på fremmedartsbekjempelse, skjøtsel og restaurering. Alternativt må forvaltningen endres mot mer dynamisk forvaltning. Forvaltning etter forskrift bør rasjonaliseres, også med teknologistøtte (KI). Selvbærende forskrifter bør i større grad vurderes i nye områder og ved forskriftsrevisjon.

Status og effekt i arbeidet med nytt vern og forvaltning av eksisterende verneområder

Ingen tilrådninger av nye verneområder i 2025, men et midlertidig vern av Reinvikgrotta i Sørfold kommune. Oppdraget med marint vern i Tysfjorden ble igangsatt i 2024, men etter konsultasjoner og innspill fra samiske interesser i 2025, er det i samråd med Miljødirektoratet avventet formell oppstart av planprosessen. I konsultasjoner med lulesamiske interesser i Tysfjorden har vi lagt spesielt vekt på å sikre en god prosess, med fokus på samisk involvering i samråd med Sametinget. Det er etablert samarbeid med Universitetet i Tromsø om utredning av samiske rettigheter i Tysfjorden. Dette er et oppdrag som vil gjennomføres våren 2026. Vi har derfor ikke meldt formell oppstart i 2025.

Innenfor ordningen for frivillig skogvern ble det meldt oppstart og høring for to nye områder i 2025, og totalt ti områder ble meldt inn for naturtyperegistrering ilt året. Samarbeidet med skogeierforeningene fungerer godt.

Det er gjennomført tiltak med avfallsfjerning i verneområder, blant annet ble det fjernet 25 tonn avfall fra Jan Mayen.

Løpende skjøtsel: Innenfor forvaltning av eksisterende verneområder prioriteres utarbeidelse av forvaltningsplaner for områder under spesielt press. Forvaltningsplanarbeid ble igangsatt for ett område i 2025. På grunn av høy turnover på seksjonen har skjøtselen i eksisterende verneområder hovedsakelig knyttet seg til uttak av fremmede treslag og til de skjøtselsbetingede områdene hvor årlige avtaler om slått og beite er nødvendig for å opprettholde verdiene. Dette er tiltak som prioriteres ned ved høy turnover.

Status og effekt i arbeidet med restaurering i natur

Vi har ikke hatt prosjekter knyttet til restaurering av myr i 2025, men to våtmarksområder er blitt restaurert. Det ble gjennomført restaurerings tiltak i Lågen og Straume naturreservat. Hensikt har primært vært å bedre hekke situasjonen for hettemåke (NT) og det er behov for oppfølging.

Det er arbeidet med planlegging og prosjektering av flere restaureringsprosjekter i 2025. Både på myr- og våtmarks restaureringsprosjekter. Arbeidet har vært knyttet til grunneieravtaler, planlegging av tiltak og befaringer for å bli bedre kjent med prosjektområdene. Planlagt prosjekt, Trolldalsvatnet, ble for kostbart i forhold til gjennomføring i 2025. Siste del av granuttak i Storvatnet NR ble gjennomført i 2025.

I den grad vi har tilgang på kompetanse, utførere og økonomiske ressurser gir tiltakene god effekt. Tilgangen på personell setter rammene for hva vi får gjort. Restaurering i verneområdene (myr, planta gran og sanddynemark) gir gode resultater. Uttak av gran krever etterluking for å ha varig effekt. Dette gir en usikkerhet knyttet til langsiktig måloppnåelse.

Vi ser positiv effekt der vi går inn og gjennomfører skjøtsel og fremmedartsbekjempelse i verneområdene.

Tilgang på tiltaks- og restaureringsmidler (inkl. prosessmidler) er avgjørende for at vi skal få dette til. Løpende saksbehandling etter forskrifter har begrenset effekt, men begrenser uheldig påvirkning noe.

Status og effekt i arbeidet med trua arter og naturtyper

Det finnes for lite overvåkningsdata til å vite om utviklingen til alle trua og nær trua arter og naturtyper forbedres. Arbeidsinnsatsen har vært lik tidligere års omfang og situasjonen er stabil eller bedret. I øvrig areal er det rimelig å anta at statusen er stabil eller forverret. Verktøyene og innsatsen til SF er for liten til at man klare å snu trenden for mange truede og nært truede arter.

I 2025 var innsatsen vår rettet mot skjøtsel av trua naturtyper i kulturlandskapet, restaurering av trua natur, uttak av fremmede arter i verneområdene som er en trussel mot trua arter, og oppfølging av trua enkeltarter utenom verneområdene. Dette skjer både gjennom de gamle tilskuddsordningene, oppfølging av handlingsplaner og generell veiledning. I tillegg er vår rolle i plansammenheng svært viktig for å ta hensyn til trua arter og naturtyper.

SF i Nordland har det nasjonale ansvaret for oppfølging av handlingsplanen for hubro. Tiltak knyttet til handlingsplanen for hubro er blitt satt på vent, da de er for kostbare å utføre. Fokus er derfor i større grad rettet mot informasjonsarbeid om hubro. Videre har Nordland store, men sårbare populasjoner av sjøfugl. Søkelys på sårbare arter gjennom veiledning og saksbehandling gir økt kunnskap og gjør at det tas større hensyn til artene. God kartlegging av arter er viktig i tiltak. Vi har de siste årene fått reduserte midler til kartlegging av hubro og sjøfugl. Kombinert med økte drivstoffpriser og inflasjon, gjør dette at kartleggingsinnsatsen fra våre oppdragstakere blir redusert. Sjøfugl og hubro er arter hvor godt kunnskapsgrunnlag er viktig for gjennomslagskraft i både plan- og opprettsaker.

I de kulturbetinga naturtypene med tilhørende arter gjennomføres det omfattende skjøtsel av de mest verdifulle slåttemarkene og kystlyngheiene i fylket. Samarbeidet på tvers av stat, kommuner, grunneiere og andre rådgivende instanser, fungerer fint. Mye av dette arbeidet har fin kontinuitet og vi ser et stort engasjement hos grunneiere for å gjennomføre skjøtsel. Dessverre er det flere som kommer med tilbakemeldinger om lave satser, mye arbeid per bruker, og dårlig rekruttering.

Status og effekt i vannforvaltningsarbeidet

Både i 2024 og 2025 har vi forsterket samarbeidet med vannområde-koordinatorer, for å sikre en bedre utnyttelse av deres kapasitet i oppfølgingen av kommunene. Det gjelder spesielt på områdene landbruk og spredte avløp. Kunnskapsgrunnlaget for vassdragene er bra oppdatert i Vann-nett. Kunnskapsgrunnlaget for kystvannsforekomster er et dynamisk arbeid, og det gjenstår fortsatt mye arbeid i Vann-nett. Effekten av arbeidet som er gjort i databasene Vannmiljø og Vann-nett i 2025 vises i form av at mange flere vannforekomster er oppdaterte, påvirkninger og tiltak er lagt til, samt kvalitetslementer der dette tidligere manglet. I tillegg er planlegging av overvåking i kystvannsforekomster kommet et langt steg videre i forhold til tidligere år. På sikt vil effekten av dette føre til mer data inn i databasene.

Status og effekt i arbeidet med å bekjempe fremmede organismer

Bekjempelse av fremmede arter i Nordland skjer både i verneområder og utenfor disse. I verneområdene leder Statsforvalteren arbeidet, der tiltak som fjerning av gran, blankmispel og kjempespringfrø er sentrale. Utenfor verneområdene utføres arbeidet av kommuner, organisasjoner, bedrifter og grunneiere, med tilskudd fra Statsforvalteren, og tiltakene har god effekt der de gjennomføres.

Det er gjennomført bekjempelse av pukkellaks i 20 elver mellom 2023 og 2025, med rundt 1400 fisk fjernet. Innsatsen mot mink gir også tydelig positiv effekt, særlig for sjøfuglbestandene, men krever kontinuerlig vedlikehold.

Plantet gran er en betydelig trussel mot verdiene i mange verneområder og naturmangfoldet der den ikke naturlig hører hjemme. Dette forsterkes gjennom økende frøspredning blant annet pga klimaendringene. Det mangler gode tall på utbredelsen av fremmede arter, men inntrykket er at forekomstene øker. Den samlede innsatsen er for liten til å få bukt med problemet regionalt, og enkelte arter som parkslirekne prioriteres ikke lenger, bortsett fra på øyer hvor utryddelse er mulig.

Nordland har en strategisk viktig rolle i forvaltningen av fremmede arter, ettersom Saltfjellet fungerer som en naturlig barriere mot videre spredning. Dette tilsier behov for egne forvaltningsgrep knyttet til dørstokkarter og fremmede arter.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper er usikker på grunn av mangelfull overvåking. Innsatsen i 2025 var omtrent som tidligere år, men verktøyene og ressursene er for begrensede til å snu den negative trenden for mange arter. Arbeidet har hovedsakelig omfattet skjøtsel av truede naturtyper i kulturlandskapet, restaureringstiltak, bekjempelse av fremmede arter i verneområder og oppfølging av enkeltarter utenfor verneområdene.

SF Nordland har nasjonalt ansvar for hubro, men kostbare tiltak er satt på vent, og innsatsen er nå mest rettet mot informasjon. Reduserte kartleggingsmidler og økte kostnader svekker kunnskapsgrunnlaget, særlig for hubro og sjøfugl – arter som er avhengige av god data for å få gjennomslag i plansaker.

Skjøtselsarbeid i slåttemarker og kystlynghei fungerer godt gjennom samarbeid mellom stat, kommuner og grunneiere, men utfordres av lave satser, høyt arbeidspress og dårlig rekruttering i landbruket. Sjøfuglbestandene har generelt svært negativ utvikling, og flere reservater har mistet funksjonen som hekkeområder på grunn av sammensatte miljøendringer.

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gjennomføring av og oppfølging etter tilsyn viser effekt ved at virksomhetene får et mer bevisst forhold til kravene de er omfattet av. Våre tilsyn har avdekket ulovlige utslipp og utilstrekkelige miljørisikovurderinger. Ved å påpeke og følge opp disse forholdene har vi bidratt til å begrense og forebygge skadelig forurensning innenfor vårt myndighetsområde.

I 2025 har det pågått et restanseprosjekt for akvakultursøknader som har gitt en stor reduksjon i mengden saker som venter på behandling. Akvakultur er den største kilden til tilførsel av næringssalter i kystvannet. I tillegg kommer lokal forurensning av organiske partikler rundt anleggene og påvist forurensning av medikamenter (særlig teflubenzuron) og biocider (tralopyril) i havbunnen. I vår behandling av søknader om nye lokaliteter og økt biomasse søker vi å unngå at veksten i næringa går på bekostning av viktige og sårbare naturtyper. Begrensede kunnskaper om naturmangfoldets utbredelse og sårbarhet gjør dette arbeidet krevende. Noen resipienter har også begrenset kapasitet til å omsette organisk forurensning, noe som har ført til avslag for å unngå miljøskade.

Med den nye reguleringa i akvakulturdriftsforskriften får virksomheten et klarere ansvar for å gjennomføre tiltak ved påvist organisk overbelastning. Viktige og sårbare naturtyper må fremdeles følges opp gjennom vilkår i tillatelser og pålegg om tiltak. Her er det utfordrende å finne riktig balanse mellom hensynet til etablerte virksomheter og ønsket om å unngå ytterligere skade på sårbar natur. Vi forventer at kommende klageavgjørelser fra Miljødirektoratet vil gi oss noen avklaringer for det videre arbeidet.

Vi forventer å kunne øke tilsynsaktiviteten på området i 2026 i tråd med styringssignaler.

Vi har behandlet mange søknader om tiltak i sjø, og ser at det pågår et skifte i offentlig sektor for å oppgradere infrastruktur i sjø i en mer miljøvennlig retning. Det pågår også flere større prosjekter som byr på miljøutfordringer og resulterer i tillatelser med mer komplekse vilkårssett og en del oppfølging fra vår side.

Vi har hatt god dialog med fagmiljøer om hvilke avbøtende tiltak som er best egnet til å ivareta hensynet til naturmangfold og miljø, og opplever også en bedret og effektiv dialog med de største konsultentselskapene i Nordland som bistår næringsutviklingen. De avbøtende tiltakene vi hyppigst krever begynner å bli kjent i bransjen, og vi mottar flere søknader hvor dette allerede inngår i planleggingen. Det gjør det mulig for oss å unnta flere tiltak fra konsesjonsplikt. Flere § 8-vurderinger bidrar til en mer effektiv ressursbruk.

For å måle den faktiske effekten av vilkårene i tillatelsene vi utsteder, har vi over tid krevd mer detaljerte sluttrapporter. Vi har også ført flere tilsyn med midlertidig anleggsarbeid i sjø for å sikre at vilkår i tillatelser følges opp, og ser at dette har en positiv effekt på felles forståelse av regelverket og rammene i tillatelsene.

Se ellers rapportering om avløp og industriutslippsdirektivet senere i rapporten.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Avløp

Etter flere års oppfølging ser vi nå at det nærmer seg å komme i mål med gjeldende kap. 14-krav. Direkte miljøeffekter er foreløpig ikke dokumentert, og det er nok noe usikkert om vi kan måle noen tilstandsendinger i vannforekomstene, med tanke på at samtlige av disse utslippene går til gode og robuste resipienter.

Vi har hatt oppfølging av et par kommuner som går over fra kap. 13 til kap. 14. De har startet arbeidet med hvordan de skal få på plass sekundærrensning.

Vi har også gjennomført noen tilsyn etter § 48a. Vi ser nok ikke noen tydelige miljøeffekter foreløpig, men erfarer at dette er en god måte å nå frem til kommunene og få de i gang med nødvendige tiltak.

Akvakultur

Overvåking etter NS9410:2016 dokumenterer at de aller fleste kystvannsforekomster med akvakultur oppnår minst god økologisk tilstand. I enkelte mindre vannforekomster kan imidlertid forurensning fra etablert akvakultur være en avgjørende negativ faktor som begrenser bunnfaunens økologiske tilstand. Vi har også fjorder der akvakultur kan være medvirkende til redusert tilstand for oksygeninnhold i bunnvannet.

Jordbruk

Regionale miljøtilskudd i jordbruket har ordninger som skal bidra til redusert forurensning til vann. Knappt halvparten av landbruksforetakene søker om regionale miljøtilskudd, så arbeidet med å gjøre tilskuddsordningene kjent må fortsette for å oppnå best mulig måloppnåelse av tiltakene.

I Nordland omfatter regionale miljøtilskudd tilskudd til tidlig spredning av husdyrgjødsel, tilskudd til ugjødsla kantsoner i eng og til fangdammer. For tilskuddsomgangen 2025 er tilskuddssatsene for spredning av all husdyrgjødsel seneste 15. august, og for kantsone i eng økt en del sammenlignet med tidligere år. Det vil vise seg i 2026 om dette vil bidra til økt oppslutning om ordningene.

I forbindelse med innføring av nytt regelverk om gjødselbruk 1.2.2025, har Statsforvalteren informert gjennom ulike kanaler om gjeldende regler og de som kommer de nærmeste årene, blant annet om tidligere frister for spredning av gjødsel.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	3 765	343	0	0

Tallene det vises til i tabellen er for planperioden 2022-2027. De vannforekomstene som ikke vil nå miljømålene for 2022-2027, men i perioden 2028-2033 er per i dag 228. De vannforekomstene som har mindre strenge miljømål (§ 10) utgjør 115. Totalt er det da forventet at 343 vannforekomster ikke vil nå miljømålene innen 2027. Grunnvannsforekomster er ikke filtrert ut fra statistikken, men utgjør totalt kun 74 forekomster.

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

Statsforvalteren gjennomfører hvert år en analyse av hver enkelt kommunes økonomi. Denne analysen er basert på en helhetlig vurdering av utvalgte tall fra KOSTRA, informasjon fra budsjett- og regnskapsdokumenter, samt løpende dialog med kommunene. Vi benytter analysen for å kunne gi en målrettet innsats og veiledning overfor den enkelte kommune. Vi gjør også analyse i Kommunebilde, slik at hele embete har tilgang til oppdatert økonomisk informasjon om kommunene.

Statsforvalteren deler kommunene inn etter trafikklensmodellen:

* Rød - ROBEK-kommuner og kommuner som står i fare for å komme i ROBEK. Kommuner som har svakt eller ingen økonomisk handlingsrom.

* Gul - Kommuner som ligger under TBU sine anbefalinger i snitt, men ikke i tilstrekkelig grad slik at de trenger øyeblikkelig oppfølging. Statsforvalteren følger nøye med utviklingen i disse kommunene. Kommunene har moderat økonomisk handlingsrom.

* Grønn - Kommuner som har god bærekraftig økonomi og ligger generelt over TBU sine anbefalinger i snitt. Kommunene har god økonomisk handlingsrom.

I 2025 har Nordland 13 røde, 16 gule og 12 grønne kommuner innen kommunal økonomi. Dette er en negativ utvikling og en økning innen gul kategori på 9 stk og en nedgang innen grønn kategori på 9 stk fra 2024 til 2025.

Gjennomgang av budsjett – og økonomiplanene viser at mange av kommunene må saldere budsjettet med bruk av disposisjonsfond, og kun et fåtall av kommunene klarer å budsjettene slik at de oppfyller vedtatte måltall.

I 2025 har 26 av 41 kommuner i Nordland budsjettet med negativt netto driftsresultat. Gjennomgang av 2. tertialrapport og tilbakemeldinger fra kommunene viser at nesten samtlige styrer mot et negativt driftsresultat på slutten av 2025, hvorav Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Andøy og Moskenes ligger an til merforbruk. Lødingen har ikke budsjettet med negativt NDR, men ligger likevel an til merforbruk i 2025.

Havbruksfond, kraft- og vindinntekter bidrar til at mange av kommunene i Nordland unngår å gå med merforbruk. Til tross for disse inntektene er disposisjonsfondene blitt gradvis redusert, og 2026 ser ut for å bli økonomisk krevende for en stor andel av kommunene i Nordland.

Gjeldsnivået i Nordland var i 2025 på omtrent 84% av brutto driftsinntekt. Ved inngangen til 2025 var det 19 kommuner i Nordland som hadde disposisjonsfond over Teknisk Beregningsutvalg sitt anbefalte nivå på 8%, mens 22 av kommunene lå under.

SSB's befolkningsframskrivninger viser at Nordland er det fylket som forventes å ha svakest befolkningsutvikling frem til år 2050, med en forventet nedgang i folketallet. Personer over pensjonsalder utgjør en stadig større andel av befolkningen i Nordland og fødselstallene har gjennom mange år vært synkende. Hvert år er den innenlandske nettoinnflyttingen til Nordland negativ. Det er altså flere som flytter fra Nordland til andre fylker enn omvendt.

Kommunene i Nordland melder om rekrutteringsutfordringer og beholde kvalifisert arbeidskraft som en utfordring, kombinert med en ugunstig demografiutvikling forsterkes denne utfordringen ytterligere.

Statsforvalteren har økt fokus på koblingen av samfunnsplan og økonomiplan til kommunene i Nordland. Vi har hatt det som tema på Økonomiforum i Nordland, og fra og med budsjett 2026 vil vi gjøre en vurdering av alle kommuner og hvordan deres strategier, visjon og målsettinger kommer til finansielt uttrykk gjennom handlings- og økonomiplanene.

Statsforvalteren har hatt kapasitetsutfordringer på oppfølging av kommuneøkonomi i Nordland. I 2025 har vi hatt utskifting av 2 av våre ansatte som jobber med kommuneøkonomi, så en del tid har gått til intern opplæring. Vi øker staben med 1 ansatt i begynnelsen av 2026, så kapasiteten vår vil øke.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Nordland har ved utgangen av 2025 6 kommuner i ROBEK: Lødingen, Moskenes, Leirfjord, Meløy, Vågan og Andøy. Fauske kommune ble meldt ut av ROBEK da de vedtok budsjettet for 2025 og økonomiplan 2025-2028 i balanse, og Nesna kommune ble utmeldt av ROBEK da de leverte sitt regnskap innen frist.

Flere av kommunene som er registrert i ROBEK har varierende grad av fremgang i sine tiltak knyttet til omstillingsprosessene de er inne i, for å sikre en god og bærekraftig økonomisk styring.

- Lødingen kommune har hatt økonomiske utfordringer siden 2021. Kommunen har en helse og omsorgstjeneste som er kostnadskrevende. Gjennom prosjektet "Bærekraftige Helse og omsorgstjenester" som startet i 2025 har kommunen troen på innsparringstiltak som skal gjøre driften mer bærekraftig.
- Moskenes kommune har hatt store økonomiske utfordringer siden 2012 og den økonomiske situasjonen i 2025 har blitt ytterligere forverret. Det er av kongen i statsråd vedtatt kommunesammenslåing sammen med Vestvågøy fra og med 01.01.2028. Statsforvalteren følger kommunen tett og har ukentlige møter sammen med Vestvågøy og Moskenes om kommunesammenslåingen, og møter hver 14 dag med kommunedirektør og controller i Moskenes angående økonomien og utviklingen.
- Leirfjord kommune kom inn i ROBEK høsten 2025 da de hadde et oppsamlet merforbruk fra driftsregnskapet over 3%. Leirfjord skal nå i gang med en omstillingsprosess for en fremtidsrettet økonomistyring.
- Meløy kommune kom inn i ROBEK i januar 2024. Kommunen har svake likviditet og arbeider med å dekke inn merforbruket gjennom en økonomiplan i balanse. De har utviklet en tiltaksplan som de har jobbet godt med, hvor nesten samtlige punkt er påbegynt eller gjennomført. De tiltak som ikke lot seg gjennomføre ble erstattet av nye høsten 2025. Kommunen jobber godt med prosjektet «Meløy kommune – bærekraftig økonomisk drift og ut av ROBEK i 2027». I dialog med kommunen ved årsskiftet opplyser kommunen at de forventer å gå i balanse i 2025, og unngår dermed merforbruk slik prognosen ved 2.tertial indikerte.
- Vågan kommune har vært innmeldt i ROBEK siden høsten 2024. De har høyt merforbruk og stor lånegjeld. Statsforvalteren har hatt jevnlig dialog med kommunen og de jobber godt med tiltaksplanen. Kommunen startet prosjektet «Omstillingsprosjektet Vågan kommune 2025-2028 «tar spranget»» i oktober 2025 og de er godt i gang. I følge 2. tertial ligger kommunen an til et merforbruk i 2025 på ca 27 millioner kroner, mot 82,2 millioner i 2024. Det jobbes nå med en søknad om forlenget inndekningstid av det akkumulerte merforbruket ut over 4 år.
- Andøy kommune har vært i ROBEK siden juni 2024. De jobber med tiltaksplanen, men det var flere av tiltakene som ikke lot seg gjennomføre og må erstattes med nye tiltak. Kommunen er under omstilling. Både prosjektet «Sammen om Endring – Ny retning for helse og omsorg» og prosjektet «Sammen under færre tak i Andøy kommune» er i oppstartsfasen og jobben fortsetter i 2026. I følge 2. tertial ligger kommunen an til et merforbruk på 21,9 millioner kroner, mot 51,9 millioner kroner i 2024.

Kommunene i ROBEK har ulike økonomiske utfordringer og ulik grad av fremgang. Meløy kommune viser store fremskritt i 2025, men har fortsatt utfordringer med å få dekket akkumulert merforbruk.

Moskenes kommune er den kommunen som har de største økonomiske utfordringene, med et stadig økende merforbruk og en negativ økonomisk utvikling. Slik situasjonen per nå mener de det ikke er mulig å lage et budsjett i balanse. Kommunen jobber nå med sammenslåingen med Vestvågøy 01.01.2028, og vil da bli Vest-Lofoten kommune.

Leirfjord kommune er nylig innmeldt i ROBEK, og det er litt for tidlig å vurdere effekten av tiltakene de har iverksatt.

Felles for de fleste ROBEK kommunene er at Statsforvalterens støtte i form av skjønnsmidler og veiledning innenfor ulike områder, har hatt positiv effekt. Kommunene har fortsatt behov for stram økonomistyring og langsiktige tiltak for å oppnå økonomisk bærekraft.

Statsforvalteren har tett dialog med alle ROBEK kommunene i Nordland. Det arrangeres årlige møter med politisk og administrativ ledelse hvor målet er å skape en felles situasjonsforståelse og nødvendigheten av å følge tiltaksplanen. Når vi deltar i budsjettmøter eller kommunestyremøte til kommunene gir vi dem en status på kommunen sett fra vårt ståsted. Vi snakker også om demografiutvikling og omstillingsbehovet kommunen vil ha fremover, og vi gir veiledning i gjeldende lover og regelverk. Kommunebilde er et godt bidrag i arbeidet for å få et helhetsbilde av kommunen.

Når det gjelder arbeidet med kommuner som er i faresonen for å bli innmeldt i ROBEK har det i 2025 vært håndtert med individuell veiledning av enkeltkommuner. Kommuner som ikke er registrert i ROBEK, men som har merforbruk og som vi følger tettere opp er Nesna, Saltdal, Fauske og Hadsel. Vi har hatt kapasitetsutfordringer på seksjonen, så oppfølgingen vil øke i 2026. Vi har gjennom Kommunedialogen hatt dialog i 2025 med Bodø, Steigen, Hamarøy, Narvik, Øksnes, Bø, Sortland, Hadsel, Gildeskål og Saltdal.

Statsforvalteren har i samarbeid med KS Nordland gjennomført to ROBEK-nettverk i 2025. Alle kommuner innmeldt i ROBEK har vært representert på begge nettverkssamlingene. Målgruppen for nettverksmøtene er kommunedirektør, økonomisjef og formannskapetets medlemmer. Tilbakemeldingene fra deltakerkommunene er svært positive. De opplever nettverkene som lærerike, og mange tar med seg konkrete ideer og erfaringer, fra både foredragsholdere og andre kommuner tilbake til egen kommune. Det rapporteres også om økt gjensidig forståelse mellom administrativ og politisk ledelse, noe som oppleves å bidra til et mer konstruktivt samarbeid.

Statsforvalteren har, i samarbeid med KS og NKK, arrangert Økonomiforum i Nordland. Målgruppen er kommunalsjefer, økonomisjefer og regnskapsansvarlige i Nordland. Et sentralt tema under årets forum var sammenhengen mellom økonomiplan og handlingsplan, og den råde tråden mellom alle plandokumenter i kommunen. Om lag 45 deltakere var til stede på forumet.

Om vi har oppnådd effekt av økt fokus på sammenhengen mellom økonomiplan og handlingsplan vil vi først se ved gjennomgang av budsjettene for 2026. Det vil fortsatt være et fokusområde for oss og vi skal i større grad ta det med i samtaler med kommunene fremover.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

Som tidligere nevnt i denne årsrapporten, gjennomfører Statsforvalteren hvert år en analyse av hver enkelt kommunes økonomi. Denne analysen er basert på en helhetlig vurdering av utvalgte KOSTRA tall, informasjon fra budsjett- og regnskapsdokumenter og løpende dialog med kommunene.

I sum gir denne analysen et godt oversiktsbilde av kommunenes økonomiske handlingsrom. Vi benytter analysen for å målrette veiledningen og innsatsen overfor den enkelte kommune, og spesielt de kommunene som har merforbruk.

Det legges ned en stor innsats i å ha en tett dialog med kommunene gjennom hele året. Gjennom denne dialogen tilbyr vi veiledning innenfor ulike områder, herunder bruk av skjønnsmidler, møter med kommunestyre/formannskap, administrative møter m.m. Slik kan vi, sammen med kommunen, bidra til å snu den negative utviklingen, og vår vurdering er at en proaktiv tilnærming overfor kommuner som har en utfordrende økonomisk situasjon, er viktig.

I årlig møte med ROBEK kommunene har vi lagt særlig vekt på tiltaksplan og viktigheten av å erstatte tiltak som ikke lar seg gjennomføre. Slik det ser ut i forhold til 2. tertial er det ingen av ROBEK kommunene som i 2025 har nedbetalt på akkumulert merforbruk, men de har redusert utgiftene sine slik at merforbruket er begrenset fra tidligere år.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren i Nordland gjennomgår hvert år budsjett og økonomiplaner og gjør en vurdering av hvorvidt kommunene bruker KOSTRA som grunnlag for styring.

Vi jobber med kommunene spesielt knyttet til veiledning om rapportering og bruk av KOSTRA-tall. Vår erfaring er at kommunenes styringsdokumenter gjenspeiler bruken av KOSTRA-data, og har blitt bedre dersom KOSTRA-data brukes målrettet.

Statsforvalteren benytter også KOSTRA data som grunnlag for dialog med kommunene og har som mål å bidra til at dette skal påvirke kommunen slik at deres bruk og rapportering av KOSTRA blir best mulig.

I arbeidet med Kommunebildet og kommunedialog er KOSTRA en viktig datakilde. Statsforvalteren svarer også ut henvendelser om KOSTRA-veileder fra departementet.

Vi vil fortsette å arbeide målrettet med å oppfordre kommunene til å bruke KOSTRA aktivt som et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Bioenergi

I 2025 har Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark utviklet et felles mobiliseringsprosjekt for å gjøre bioenergi til en praktisk og lønnsom mulighet for landbruket i Nord-Norge. Prosjektet bygger på den nordnorske bioenergi strategien og FNs bærekraftsmål, og skal bidra til målet om økt verdiskaping og et landbruk med aktivitet i hele landet. Tiltaket legger til rette for at gårdsbruk kan ta i bruk fornybare energikilder som kan gi lavere kostnader, økt energisikkerhet og nye inntektsmuligheter.

Prosjektet skal:

- øke bruken av fornybare energikilder i landbruket
- redusere klimagassutslipp og bidra til nasjonale klimamål
- styrke energisikkerhet og beredskap i Nord-Norge
- skape nye muligheter for næringsutvikling og lokal verdiskaping

Prosjektet finansieres av nasjonale midler via Innovasjon Norge, og aktivitetene gjennomføres i samarbeid med blant annet faglagene. Oppstart er planlagt i 2026

Arbeidet bygger på en kartlegging gjennomført høsten 2025. Den viste både barrierer og behov knyttet til innføring av fornybar energi på gårdsnivå. Mange gårdbrukere ønsker mer kunnskap om blant annet biogass, solenergi, småskala vannkraft, biovarme og vindkraft på gårdsnivå. Innsikten brukes i planleggingen av mobiliseringsaktivitetene, slik at tiltakene blir relevante og kan bidra til å øke verdiskapingen i landbruket.

I forlengelsen av prosjektet er Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark enige om å revidere Bioenergi strategien for Nord-Norge. Revideringen skal starte i 2026 og gjennomføres med bred forankring i næringen. Dette sikrer at landbruket selv er med på å forme framtidens bioenergiløsninger og at tiltakene understøtter både regional utvikling og nasjonale mål om et levende landbruk i hele landet.

Inn på tunet

Inn på tunet-arbeidet i 2025 har vært tverrfaglig forankret i embetet og knyttet til Bo trygt hjemme-reformen, NAV-relatert inkluderingsarbeid og skolemiljø saker, inkludert bruk av alternative opplæringsarenaer. Dette har gjort det mulig å synliggjøre Inn på tunet som et aktuelt tiltak innen helse, omsorg, oppvekst og arbeid.

Vi har samarbeidet tett med RKK Lofoten og bidratt med informasjon som brukes i deres veiledning av kommunene. I oppfølgingen av kommuner i Lofoten lyktes vi med å rekruttere en ny tilbyder i Vågan for å sikre et stabilt tilbud til barn og unge, og Vestvågøy fikk sin første godkjente tilbyder.

For å gjøre ordningen lettere tilgjengelig har vi oppdatert og forenklet informasjonen om Inn på tunet på våre nettsider, rettet mot både kommuner og gårdbrukere. Erfaringene fra pilotprosjektet for elever i grunnskolen er formidlet blant annet på den nasjonale Inn på tunet-konferansen i Stavanger våren 2025. Dette har bidratt til økt kunnskap om hvordan tjenesten kan brukes forebyggende og inkluderende i skolen.

I 2025 bidro også Statsforvalterens tverrfaglige Inn på tunet-gruppe med innspill til den kommende nasjonale strategien for Inn på tunet som ble utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Her bidro vi med erfaringer fra Inn på tunet til skoleelever til blant andre Utdanningsdirektoratet som skal kobles på den nasjonale strategien. Også dette som et viktig innspill fra erfaringene i Nordland.

Gjennom disse aktivitetene har Statsforvalteren i Nordland styrket kunnskapen om Inn på tunet og vist hvordan ordningen kan tas i bruk på tvers av kommunale tjenesteområder.

Urbant landbruk

Vi ønsker å ta en mer aktiv rolle innenfor urbant landbruk, og derfor har vi i 2025 lagt en del innsats i å orientere oss om hvilke aktører og muligheter som finns i Nordland. Vi har også hatt møter med andre Statsforvaltere for lære hvordan de har jobbet med urbant landbruk og hvilken rolle Statsforvalteren har. Vi deltar i nasjonalt nettverk for de som jobber med urbant landbruk hos Statsforvalterne, og har sagt ja til å arrangere en samling for dette nettverket i 2026. Vi har deltatt på mat- og dyrkefestival i Bodø for å treffe relevante aktører.

Matgledearbeid

Statsforvalterne i Nordland, Troms og Finnmark har samarbeidet om å løse dette oppdraget. I vårt arbeid med oppdraget har vi konsentrert oss om tematikken kompetanse og offentlige anskaffelser og hvilke muligheter som ligger i dette regelverket. I den forbindelse har vi samlet en delegasjon på 11 stk. fra Nord-Norge som deltok på UMAMI Arena og deltok på konferansene *Matberedskap på storkjøkken* og *Hva skal vi spise i Matnasjonen Norge*. Dagen før konferansen arrangerte vi møte for å bygge nettverk, diskutere muligheter for videre samarbeid og få en orientering fra LMD om «Oppskriften for lokalmat».

I etterkant av UMAMI Arena har vi fulgt opp med digitalt møte for å kartlegge om noen av deltakerne skal fortsette jobbingen sammen. Det viser seg at den store matinnkjøper for kommunene i Finnmark og flere kommuner i Troms og Nordland har blitt med i prosjektet «Kjøp lokalt» som drives av Nordlandsforskning. Både Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har blitt samarbeidspartner i forskningsprosjektet.

I tillegg har vi arrangert i samarbeid med Distriktssenteret et nettseminar med i overkant av 90 deltakere om hvordan kommunene gjennom anskaffelsesprosesser kan legge til rette for innkjøp av lokalmat, slik at kommunen kan ta en aktiv rolle for å sikre lokal produksjon (og arbeidsplasser) både av matvarer og andre produkter.

Ved evalueringen av de forskjellige aktiviteter har vi fått gode tilbakemeldinger av deltakerne, det er blitt dannet nettverk og det bygges samarbeid.

Dette arbeidet har blitt spesielt viktig med tanke på å bygge matberedskap i nord.

Prosjekt treindustrialisering for framtida i Nordland

Prosjektet er med på å løfte skog og ressurser fra skog som grunnlag for arbeidsplasser og verdiskaping i kommunene gjennom dialog og møteplasser for medarbeidere i kommunene og næringslivet. Prosjektets hovedmål er å bidra til økt sysselsetting og framtidig lokal og regional verdiskaping basert på bærekraftig bruk av skogressursene i Nordland. I 2025 har det blitt nedlagt mye arbeid med å bistå næringsaktører som ønsker seg et bedriftsnettverk. Prosjektet støttes av Innovasjon Norge. Prosjektet ferdigstilles i 2026.

Prosjekt gran i nord

Prosjektet er med på å øke kunnskapen og bevisstheten om skogen i Nordland. Prosjektet har etablert samarbeid med forskningsmiljøet ved NIBIO og NMBU. Prosjektet undersøker kvaliteten på vanlig gran og lutzgran fra Nordland. Dette har aktivisert aktører innen tjenester tilknyttet skogbruk, produksjon av trelast og kommunene i Nordland. Prosjektet støttes av Regionale forskningsfond Nordland (RFF Nordland). Prosjektet var ferdig i 2025. Noe formidling og rapportering ferdigstilles gjenstår i 2026.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Generelt om Statsforvalterens innsats i partnerskapsarbeidet

Studietur til partnerskapet i Trøndelag

I juni 2025 reiste partnerskapet i Nordland på studietur for å møte partnerskapet i Trøndelag for å øke den felles kompetansen om arbeidet i partnerskapet og la seg inspirere av hvordan det jobbes med utviklingen av landbruket i Trøndelag. Første dag besøkte vi Partnerskap Trøndelag og fikk nyttig innblikk i hvordan de jobber strategisk og spesifikt med prosjektene European Region of Gastronomy (ERG) og lokalprodusert mat på offentlige fat. Turen gikk videre til Ørlandet flystasjon hvor vi fikk innsikt i hvordan de og Forsvaret har jobbet konkret med innkjøp av trøndersk mat. Andre dag reiste vi til Frosta og besøkte flere spennende bedrifter som representerte hele verdikjeden for grønnsaker, fra produksjon via videreforedling til distribusjon og salg. Flere av aktørene vi møtte på turen, ble invitert til å holde innlegg på vår kommende felles Landbrukskonferanse.

Landbrukskonferansen 2025

Partnerskap landbruk besluttet å arrangere en landbrukskonferanse i fellesskap i 2025. Konferansen ble avholde 29.-30. oktober i Bodø. Statsforvalteren har i lang tid arrangert Kommunekonferanse Landbruk hvert annet år med hovedmålgruppe landbruks-forvaltningen i kommunene. Det er denne konferansen som var utgangspunktet for den nye møteplassen partnerskapet ville lage sammen. Partnerskapets konferanse i 2025 fikk navnet Landbrukskonferanse Nordland. Gjennom å rette seg mot flere nye målgrupper, ønsket partnerskapet å skape en ny møteplass for hele landbruksfamilien. Konferansen startet med ungdommenes stemme, hvor elever fra Sortland videregående skole, studieretning naturbruk holdt appell og intervjuet både gårdbrukere og ordførere fra scenen. Konferansen inneholdt også en del med ulike vinklinger innenfor matsikkerhet og beredskap. Dag to på konferansen fikk deltakerne faglig påfyll innenfor temaene klima og kjøttproduksjon, nitrogenoverskudd og jordkartlegging. Under konferansen ble også Bedriftsutviklingsprisen for landbruket i Nordland utdelt.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Vi følger løpende med på status for gjennomføring av resultatkartlegging og foryngelseskontroll, og tar kontakt med kommuner der vi ser at arbeidet henger etter. Selv om kommunenes gjennomføringsgrad har økt de senere årene, er den fortsatt ikke fullstendig.

I skogreisingsområdene, særlig langs kysten, kan det være utfordrende å få skogeiere til å gjennomføre planting etter hogst. Gran, og spesielt sitka- og lutzgran, er lite populære treslag i enkelte miljøer, også blant skogeiere.

Det er usikkerhet knyttet til hvor langt vi bør gå i å håndheve kravet om planting på enkelte arealer der både skogeier og lokal opinion er negative til planting. Samtidig fortsetter vi arbeidet med informasjon og veiledning om foryngelsesplikten. Dette arbeidet kompliseres av at skogeier må søke særskilt om å oppfylle plikten der foryngelse forutsetter bruk av lutz- eller sitkagran.

Det er skogeierne som ikke vil plante. Dette er særlig tydelig i skogreisingsstrøkene, der noen skogeier avvirker for å bli kvitte grana en gang for alle. Dette vises også i minimum avsetning av skogfond, og at arealet «skal brukes til beite».

De fleste kommunene gjør en god innsats for å få skogeier til å plante. Selv om det er hjemmel til å drive «tvangsplanting», har vi forståelse for at kommunen kvier seg for å ta i bruk dette middelet, i verste fall med innblanding fra Namsmannen. Det er små forhold i mange kommuner. Og hvem skal faktisk utføre plantingen, med en sint skogeier hengende over seg – som eventuelt kan sabotere plantingen?

Det er også slik at på noen arealer, særlig på mindre øyer ved kysten, kan det faktisk være et spørsmål om vi skal tvinge gjennom planting. Blant allmennheten er motstanden mot sitkagran stor, og på en del arealer er det bare sitkagran som kan brukes. Er skogbruket tjent med å trosse folkemeningen? Vi må erkjenne at det i 60-70 åra ble plantet mange steder vi ikke ville gjort det i dag.

Etter mange år med oppfølging blir nå resultatkartlegging og foryngelseskontroll gjennomført. Det er likevel slik at en del av arbeidet som gjøres fra kommunen ikke blir dokumentert i foryngelseskontrollen som den skal.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	37	36	0
Foryngelseskontroll	83	38	38

RESULTATKONTROLL: I skrivende stund er rapporten "09. Grunndata resultatkontroll" uten innhold. **FORYNGELSESKONTROLL:** Jeg tolker "Slutført" som dem som har fått status OK. Det vil også si de samme som har tilfredsstillende foryngelse

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	4	30
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	høy	høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2026	4	30

fellesmøter med kommuner ble holdt som teammøter. Møter med enkeltkommuner i stor grad som telefonsamtaler/teams. Det planlegges en større skogkonferanse for kommunene i juni, med befaringer.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Alle nytilsatte som skal arbeide med skogbruk i kommunene blir innkalt til opplæring hos oss. Opplæringen omfatter blant annet bruk og forvaltning av tilskuddsmidler, samt gjennomgang av kommunens ansvar og oppgaver i henhold til gjeldende regelverk, herunder oppgaver knyttet til skogoppsyn.

Det generelle inntrykket av kommunenes forvaltning av tilskuddsmidlene er bra, og hvis de er i tvil om noe tar de kontakt med oss for veiledning.

Tilgjengelige midler er som vanlig for små i forhold til ønskene. Dette må kompenseres med lavere tilskuddssatser, noe vi stadig minner kommunene på. Mange kommuner har etter hvert redusert tilskuddssatsene, men vi ønsker at flere gjør det. Tradisjonelt har satsene vært spesielt høye i skogresingsstrøkene på grunn av manglende tilgang på skogfond. Dette er i ferd med å endre seg etter hvert som det avvikres 50-60 m³ pr daa.

Hver høst foretar vi betydelige omfordelinger mellom kommunene for å få tilskuddskabalen til å gå opp.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	12	12	12
Skogkultur	30	30	30
Miljøtiltak	0	0	0

I Antall kommuner er de kommunene som fikk tildeling 2025. Alle har vel et forbedringspotensial ?

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Kontakt med kommunene med e-post, telefon, teams. Planlegges fysisk samling til sommeren for kommunenes skogbruksfolk.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Kontakt med kommunene med e-post, telefon, teams. Planlegges fysisk samling til sommeren for kommunenes skogbruksfolk.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Dette har ikke blitt prioritert. Vi setter ressursene inn på skogkultur og infrastruktur.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler og tiltak bidrar til å nå de reindriftspolitiske målene

Webinarer

Statsforvalteren i Nordland tok i starten av 2025 initiativ til et webinar for reindriftsutøvere, der Innovasjon Norge presenterte sine virkemidler rettet mot næringsutvikling i reindrifta. Webinaret hadde god oppslutning og bidro til at flere reindriftsutøvere i etterkant tok kontakt med Innovasjon Norge for informasjon, veiledning og videre utvikling av egne idéer. Dette styrket utøvernes tilgang til relevante finansielle virkemidler og kompetanse, noe som igjen bidrar til økonomisk bærekraft gjennom økt mulighet for lønnsomhet og verdiskaping basert på reindriftas egne ressurser.

Gjennom dialogen med deltakerne i webinaret mottok vi viktige innspill om behov og ønsker for videre aktiviteter og tema. Som en del av oppfølgingen

etablerte vi samarbeid med Sápmi Næringshage, som tilbyr rådgivning, nettverksbygging og kompetanseutvikling for bedrifter i samiske områder. Dette resulterte i et nytt webinar der reindriftsutøverne fikk informasjon om hvordan Sápmi Næringshage kan bistå i utviklingen av både nye og etablerte bedrifter. Samarbeidet styrket tilgangen til kompetansemiljøer som kan støtte innovasjon og videreutvikling innenfor reindrifta, og bidrar samtidig til sosial og kulturell bærekraft ved å ivareta og videreføre samisk kunnskap og næringspraksis.

Reindriftsseminaret

Høsten 2025 arrangerte Statsforvalteren Reindriftsseminaret 2025. En sentral del av programmet på første dag var næringsutvikling i reindrifta. Etter en innledning om Statsforvalterens rolle og arbeid fikk deltakerne presentert flere eksempler på vellykkede bedriftsetableringer i Nordland, basert på reindriftas ressurser. Dette inkluderte slakteri og videreforedling av kjøtt, salg av samisk håndverk, og lærings- og omsorgstjenester som Ut på Vidda. Disse eksemplene viser hvordan man kan skape nye arbeidsplasser og inntekter innenfor rammen av eksisterende reindriftspraksis, og dermed styrke både økonomisk og miljømessig bærekraft ved å basere verdiskapingen på lokale, fornybare ressurser.

Sápmi Næringshage presenterte også sine tjenester, og vi opplevde stort engasjement i salen. Flere av utøverne uttrykte stolthet over å få vise frem sine virksomheter, og delingen av erfaringer mener vi kan bidra til å styrke fellesskap, motivasjon og kulturforankring, som er viktige elementer i sosial og kulturell bærekraft. Sápmi Næringshage har i etterkant rapportert at flere reindriftsutøvere tok kontakt under og etter seminaret med ønske om bistand, og vi vet også at en bedrift tok direkte kontakt med Innovasjon Norge. Dette viser at tiltakene både har skapt konkret aktivitet og samtidig mobilisert næringa til videre utviklingsarbeid.

Til tross for gode erfaringer med tiltakene ser vi at det fortsatt er vanskelig å rekruttere deltakere og få innspill fra næringen om hvilke behov som er mest relevante. Dette gjør det utfordrende å utvikle tilbud som treffer målgruppa optimalt. For å øke måloppnåelsen framover har vi behov for mer målrettet informasjonsarbeid, samt mulighet til å gjennomføre flere fysiske møteplasser der utøverne kan bidra med innspill og behov på en lavterskel arena. Slike tiltak vil styrke både relevans, deltakelse og effekten av virkemiddelbruken.

Reinkjøtt og samisk kultur på Internationale Grüne Woche 2025

Nord-Norge har hatt et fellesprosjekt med deltakelse på Grüne Woche i 2024, 2025 og 2026, hvor Statsforvalteren i Nordland har deltatt i prosjektgruppe sammen med Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Innovasjon Norge Nordland, Innovasjon Norge Arktis, Fylkeskommunene i de tre nordligste fylkene, Nordnorsk Reiseliv,

Sametinget og Nordnorsk kompetansesenter Mat

I prosjektbeskrivelsen for dette prosjektet har det å løfte rein som matopplevelse opp på et internasjonalt nivå vært et av målene. Reindriftsaktører har deltatt hvert år, og reinkjøtt har vært en prioritert råvare for kokketeamet. Reinskinn har blitt solgt på standen, og en lavvo har fungert som stoppeeffekt, møtelokale og formidlingsarena for samisk reiseliv og kultur.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Regionalt miljøprogram danner grunnlag for innretning av ordninger som fremmer et mer bærekraftig landbruk ut fra regionale behov. Tiltakene i regionale miljøtilskudd i jordbruket og spesielle miljøtilskudd i jordbruket bidrar til å ivareta landbrukets kulturlandskap, kulturminner og biologisk mangfold, og å redusere forurensning fra landbruket til luft og vann. Innretningen av de regionale miljøtilskuddene blir drøftet med Landbruksforum Nordland, der faglagene i landbruket, landbruksrådgivningen, kulturminneforvaltningen med flere deltar.

Det regionale klima- og miljøprogrammet finansierer tiltak som bidrar til å nå landbrukspolitikkenes målsettinger på klima og miljø.

Rammer for ordningene tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, tilskudd til drenering og tilskudd til tiltak i beiteområder fordeles på grunnlag av innmeldte behov fra kommunene, deres retningslinjer og tiltaksstrategier, og statsforvalterens erfaring med kommunenes forvaltning.

Vi har tett kontakt med kommunene i fylket, som forvalter de forskjellige ordningene. Vi har månedlige møter med kommunene, to dagers fagsamling hvert år der forvaltning og kontroll er tema. Vi benytter ellers nettside, facebook og webinar for å informere landbruksforetakene om ordningene.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Regionalt miljøprogram

Regionalt miljøprogram for Nordland danner grunnlag for valg av tilskuddsordninger i regionale miljøtilskudd i jordbruket for Nordland.

De regionale miljøtilskuddene har tiltak som skal bidra til å ivareta landbrukets kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer og biologisk mangfold, og forebygge forurensning til luft og vann. Utvalget av miljøtema og fastsettelse av forskrift om regionale miljøtilskudd er gjort i samråd med landbruksorganisasjonene og regional miljøforvaltning og regionale kulturminnemyndigheter.

Ordningen med regionalt miljøtilskudd til kantsone i eng gjelder områder med vannforekomster der det er påvist negativ påvirkning fra landbruket. Vannforekomstene er valgt ut i samarbeid med regionale vannområdekoordinatorer.

Ordningen med regionale miljøtilskudd til friareal for gås er en viktig ordning for landbruksforetak i Vesterålen og på Helgeland, der grasarealer snaubeites hver vår av kortnebbgås og kvitkinngås på trekk mot Svalbard. Ordningen er til dels omstridt fordi det er en forventning om kompensasjon for

fôrtap, som ordningen ikke kan tilfredsstille.

Regionale miljøtilskudd bidrar til fokus på miljøtemaene i landbruksdriften, og vi ser en svak økning i omfang av gjennomførte tiltak hvert år.

Forvaltningen av regionale miljøtilskudd er krevende for kommunene. Saksbehandling og kontroll av omsøkte tiltak foregår i november og desember, på samme tid som behandling av søknader om produksjonstilskudd i jordbruket. Begrenset kapasitet til saksbehandling og et krevende saksbehandlingsverktøy gjør denne jobben utfordrende. Kommuner som aktivt inviterer alle landbruksforetak til informasjonsmøter om tilskuddsordningene ser ut til å lykkes bedre enn andre, da de kommer i dialog med søkerne på et tidligere tidspunkt enn kommuner som avventer søkeres henvendelser rundt søknadsfristen.

Statsforvalteren jobber for å gjøre kommunenes jobb lettere, og for å få god informasjon ut til søkerne. Vi har et digitalt kart der søkere og kommuner kan se Naturbaselokaliteter der det er mulig å få miljøtilskudd til skjøtsel, og har lagt inn dokumentasjonskrav på ordninger der det er vanskelig å vurdere om tiltaket er gjennomført når dagene er korte og snøen har lagt seg.

En stor utfordring på miljøområdet og for ivaretagelse av landbrukets kulturlandskap med tilhørende biologisk mangfold, er synkende antall gårdbrukere og beitedyr på inn- og utmark. Det vil også påvirke skjøtsel av kulturminner.

Når det gjelder andre miljøvirkemidler, er behovet for tilskudd til tiltak i beiteområder vesentlig større enn tildelt ramme hvert år. Det er krevende å fordele en såpass liten ramme mellom kommunene som skal forvalte ordningen. De fleste kommunene har nå lokale retningslinjer og søknadsfrist for ordningen, men med små rammer er det vanskelig å innvilge støtte til større investeringstiltak. Forholdsvis mye av rammen brukes til elektronisk overvåking, som etter Statsforvalterens vurdering fører til mindre samarbeid om tilsyn, sanking og andre fellestiltak i utmark.

Når det gjelder fastsetting av forskrifter etter jordloven, vurderer vi behov og muligheter for forskrift om senere spredetidspunkt for husdyrgjødsel. Både kartlegging av behov for dette og mulighetene sett i forhold til påvirkning av utsatte vannforekomster vil ta noe tid.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskudd til drenering

Både SMIL-midler og tilskudd til drenering har forløpende gjennom året blitt fordelt og omfordelt mellom kommuner etter behov. De som har vist evne til å få brukt midler gjennom effektiv søknadsbehandling og som har hatt et visst omfang av aktuelle søknader, har blitt prioritert under fordeling av ekstra midler. Ved rullering av retningslinjer for SMIL, oppfordrer vi kommunene til å sette en tidlig søknadsfrist, slik at en reell prioritering mellom tiltak det søkes tilskudd til, kan gjøres.

Av SMIL-midlene i 2025 ble 8,3 millioner kroner innvilget til kulturlandskapstiltak og 2,8 millioner kroner til forurensningstiltak. Av sistnevnte har hele 1,9 millioner kroner gått til tiltak som skal forebygge utslipp til luft. Basert på denne fordelingen mener vi at midlene har bidratt til å både redusere forurensning, og i stor grad ivarett kulturlandskap og kulturminner i jordbruket.

Som et ledd i å sørge for effektiv tilskuddsforvaltning har vi kartlagt hvor mange av prosjektene det er søkt om de siste fem årene, som også har gjennomført tiltaket og fått utbetaling. I Nordland er det i snitt 77 % av SMIL-tiltak som fører til utbetalt støtte og 67 % av dreneringstiltakene. Grad av gjennomføring varierer mellom ulike områder, og dette er et tema vi ønsker å jobbe videre med i dialog med saksbehandlerne i kommunene.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	0 %
Kulturlandskap	19 %
Biologisk mangfold	20 %
Kulturminner og kulturmiljøer	9 %
Avrenning til vann	3 %
Utslipp til luft	47 %
Jord og jordhelse	0 %
Plantevern	0 %
Miljøavtale og klimarådgiving	2 %
Sum	100 %

Tallene er foreløpige, basert på kommunenes foreløpige vedtak og foreløpige tilskuddssatser. Endelige satser er fastsatt 26. januar, men statistikken blir ikke korrekt før kommunene har attestert sine vedtak (frist 13. februar).

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren har i 2025 informert om regionale miljøtilskudd via nettsiden vår og facebooksidene "Nordlandsbonden". Endringer i regelverket og fastsetting av tilskuddssatser drøftes med faglagene og veiledningsapparatet i landbruket og presenteres for kommunene i egne møter. Vi har deltatt i den nasjonale evalueringen som NIBIO har gjennomført i 2025.

Vi anser at lav søknadsprosent for regionale miljøtilskudd i større grad henger sammen med et tungt søknadssystem, enn manglende kunnskap hos landbruksforetakene.

I kommende år vil vi videreføre arbeidet med å gjøre miljøtilskuddene kjent, slik vi har gjort det i 2025. Vi vil også begynne arbeidet med rullering av regionalt miljøprogram.

Klima- og miljøprogrammet

I 2025 har vi gjort Klima- og miljøprogrammet kjent via vår nettside, facebook siden "Nordlandsbonden", samt vårt ukentlige nyhetsbrev der målgruppen i all hovedsak er kommunene. I tillegg har vi informert om programmet til Landbruksforum bestående av representanter fra faglagene, Allskog, Norsk landbruksrådgivning, Sametinget, Nordland fylkeskommune, kulturminnemyndigheten, KS, en av kommunene, Klima- og miljøavdelinga og Landbruks- og reindriftsavdelinga hos Statsforvalteren i Nordland.

SMIL og Drenering

Tilskuddsordningene er presentert på nytilsattopplæring og oppdateringer er gitt via jevnlig dialogmøter med kommunene i Nordland gjennom året.

Vi opplever at begge ordningene er godt kjent for kommunene, men at regelverket og vurderingen av hva som faller inn under ordningene er noe vi får spørsmål om.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	44,1	43,1	41,8	44,5	49,2	48	45

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har tidligere hatt en positiv trend med tanke på omsøkte arealer og antall dyr. Sammenlignet med 2024 ser dette ut til å flate ut. Det varierer mellom ordningene, men omfang av tidlig gjødsling og strekninger med kantsone i eng har gått noe tilbake i 2025, i henhold til foreløpige vedtak, som er tankevekkende.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stigende de fem siste årene. Spesielt tiltak som omhandler utslipp til luft, har økt mye de to siste årene.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt de siste fem årene. En årsak til dette er at den tildelte rammen til Nordland har vært stabil.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av utførte dreneringstiltak har økt i takt med økning i ramme de siste årene. Prosentandelen tiltak som faktisk er gjennomført og utbetalt hvert år, har ligget på mellom 63-74%. Det viser at økningen i ramme har vært nødvendig, og at midlene blir brukt.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Statsforvalteren bruker nettside, facebookside og møter til å gjøre ordningene kjent.

Veiledning av ny gjødselsbrukforskrift (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal tilby kommunene veiledning om ny gjødselbrukforskrift og bistå Landbruksdirektoratet i å videreutvikle veiledningsmateriell og støttesystemer for gjødselbrukere og kommuner.

Statsforvalteren har i 2025 utført en rekke tiltak for å oppdatere kommunene på den nye gjødselbrukforskriften. Det er gjennomført digitale møter med dette som tema og nye utviklinger har vært informert om i jevnlig dialogmøter vi har med kommunene. Statsforvalteren har deltatt med innlegg på fagmøter, både fysisk og digitalt, arrangert av næringsaktører og kommuner, for å informere om gjeldende regelverk og ha dialog med bønder og næringa som har deltatt. Informasjon er også delt på e-post til landbruksforetak og artikler på nettsiden.

Vi mener den informasjonen som er delt er avgjørende for kommunene når de skal følge opp regelverket videre. Det gjenstår enda å avklare hvordan det nye regelverket skal følges opp, og når støtteverktøy og løsninger for rapportering og registreringer er på plass.

Statsforvalteren har jevnlig deltatt i dialogmøter som landbruksdirektoratet arrangerer, og bidratt med innspill fra vår region.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Sektor rapporterer om utfordringer med å få tak i personell, og personell med riktig kompetanse. Det gjelder både utdannede lærere, barnehagelærere og rektorer. Det er også en utfordring å få ansatte til å bli værende i sektoren. Selv om mangel på kompetanse og kontinuitet er særlig utfordrende for de minste eieme, ser vi at de største eieme opplever slike utfordringer i større grad enn tidligere. Vi vurderer at det fremdeles er behov for økt kunnskap om hva som gir et trygt og godt skolemiljø for enkelte skoler. Kompetansebehov som sektor har meldt inn til oss er oppfølging av bekymringsfullt fravær og elever med utfordrende atferd eller nevrodivergens.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Kommuner og fylkeskommunen i Nordland har i 2025 videreført et bredt og forpliktende samarbeid med universitets- og høyskolesektoren (UH) gjennom ordningene REKOM, DEKOM og Kompetanseløftet. Alle rapporterende parter bekrefter at arbeidet er gjennomført i partnerskap med UH institusjoner, og at tiltakene er utviklet i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov.

Rapportene viser et aktivt samarbeid gjennom etablerte samarbeidsfora, der kommuner, fylkeskommunen og UH sammen planlegger og prioriterer kompetansetiltak. Disse foraene har lagt til rette for prosesser som omfatter behovskartlegging, drøfting av tiltak og samordning av innsats på tvers av regioner. Statsforvalteren er en aktiv deltaker i både samarbeidsforum som er det utøvende organet, og fagutvalgene som er rådgivende. Vi legger til rette for informasjonsarbeid rundt ordningene, sørger for at det blir gjennomført møter i både samarbeidsforum og fagutvalg, og sørger for referat. Alt blir sendt ut til de relevante aktørene.

Behovsmeldingene for 2025 viser at barnehage- og skoleeiere har levert samlede vurderinger av kompetanseutfordringer, og at disse er brukt som grunnlag for partnerskapsbaserte tiltak. Samarbeidet har også omfattet private eiere når relevant. Flere kommuner rapporterer om bred deltakelse fra barnehager, skoler og andre tjenester, noe som understøtter en helhetlig utvikling av kompetanse på oppvekstområdet.

Samlet sett viser arbeidet i 2025 at Nordland har et velfungerende partnerskapssystem som sikrer at kompetansetiltak utvikles og gjennomføres i samsvar med lokale behov, og i tett samarbeid mellom kommuner, fylkeskommunen og UH sektoren.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttefunksjoner er inkludert

Tiltakene i Kompetanseløftet i Nordland sees i stor grad i et tverrsektorielt perspektiv. PP tjenesten og andre støttefunksjoner deltar både i behovsprosesser, planlegging og gjennomføring av tiltak. Statsforvalteren bidrar gjennom å koordinere samarbeidsfora, sikre bred involvering og legge til rette for felles utviklingsprosesser.

Statsforvalteren i Nordland leder samarbeidsfora som samler kommuner, fylkeskommunen, PP tjenesten og UH miljøer. Dermed sikrer vi at tiltak planlegges i et bredt, samordnet perspektiv.

Gjennom behovsprosessen bidrar vi til at kommuner vurderer kompetansebehov på tvers av tjenester, ikke kun i barnehage og skole, men også i støtteapparatet.

Partnerskapsrapportene oppgir at flere kommuner inkluderer andre tjenester som PP tjenesten, RKK samarbeid, og regionale støttefunksjoner i utviklingstiltakene. Dette viser at kommunene bruker partnerskapene aktivt til å koble på relevante sektorer.

Vi bidrar i stor grad til at det helhetlige systemet for kompetanseutvikling ses i et tverrsektorielt perspektiv. Vi tillater oss likevel å stille spørsmål ved om ordningen er rigget på en hensiktsmessig måte. Etter vår vurdering legger arbeidet med koordinering av samarbeidsforum og langsiktig plan, behovsmeldinger/søknadsporsesser og rapporteringer, ulike arrangementer, webinarer og møter beslag på uforholdsmessig store ressurser i alle ledd – både internt hos Statsforvalteren, i kommunene, hos UH og mulig også hos Utdanningsdirektoratet. Slik vi ser det kan det være grunn til å stille spørsmål med om ordningen medfører i overkant mye byråkrati, sett i forhold til effekten ressursbruken får for barn og unge i sektor.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

I Nordland har sju kommuner deltatt i oppfølgingsordningen fra 2022. I flere kommuner har det vært store utfordringer med kontinuiteten på eier- og skoleledersiden i perioden. Dette har påvirket hva kommunene har prioritert å jobbe med, og hvordan arbeidet har vært organisert. Statsforvalteren i Nordland har god kjennskap til veiledere knyttet til Nord universitet og andre kompetansesmiljø. Vi har sammen med kommunene vurdert hvilken kompetanse de har behov for i de ulike fasene i arbeidet og funnet de rette personene. Vi har gjennomført og planlegger fysiske samlinger og felles, månedlige statusmøter hvor alle veiledere og skoleeierrepresentanter deltar. For veilederne i oppfølgingsordningen 2025 er det avtalt veilederseminar i 2026. Statsforvalteren har lagt stor vekt på å være tilgjengelige for både skoleeiere og veiledere gjennom alle fasene og gjennomfører besøk i kommunene i løpet av tiden ordningen varer. Kommuner og veiledere gir tilbakemelding om at dette er viktig.

Kommunene rapporterer at de i stor grad har holdt fast på målsettingene de planla i analysefasen med støtte og styring fra veiledere og fra Statsforvalteren. Tre av kommunene fra oppfølgingsordningen 2022 forteller at de har økt sin kartleggings- og analysekompetanse, noe som vil påvirke

ny kompetanseutvikling.

Når OO22 nå avsluttes, trekker flere kommuner frem viktigheten av at veilederne har god analysekompetanse og kjenner godt til kompetansesmiljøer som kan bidra i arbeidet. De påpeker også betydningen av det etableres gode relasjoner. At veilederne besøker enhetene i kommunen, bidrar til at arbeidet forankres i personalgruppene og at ansatte og fagorganisasjoner får medvirke. Det har vært god oppslutning om arbeidet i kommunene. Der barnehagene har vært involvert fra oppstarten, trekkes særlig dette frem som en suksessfaktor.

Samtlige kommuner i oppfølgingsordningen 2022 forteller at deltakelse i ordningen har bidratt til større kapasitet for endrings- og utviklingsarbeid. Én kommune har først og fremst arbeidet med lederstøtte og kvalitetssikring. Per i dag ser de ikke endringer som følge av arbeidet, men forventer effekt på både læringsmiljø og -utbytte etter hvert.

De øvrige kommunene har foreløpig ikke nasjonale nøkkelindikatorer som viser at læringsmiljø og -utbytte er bedre. De vurderer imidlertid at praksisendringene som gjøres vil påvirke resultatene i tiden fremover.

I oppfølgingsordningen 2025 er det fem kommuner. Tre av disse har også vært med i ordningen fra 2022. Felles for disse er utfordringer med kontinuitet på skoleeier og/eller -ledersiden. De har i løpet av 2025 fylt nøkkelstillinger i ledelse i skole og administrasjon. Dette gjør oss optimistiske mht. kontinuitet i årene fremover. Statsforvalteren legger til grunn at det vil være behov for ekstra støtte og hjelp til disse kommunene i tiden fremover. Alle kommunene i puljen fra 2025 er i gang med å analysere sine funn. Foreløpig gir de tilbakemelding om at kartleggingen har belyst forhold de ikke kjente så godt tidligere og at det generelt er optimisme knyttet til det videre arbeidet.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging/spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (opplæringsloven §11-4 flg.) og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehageeiers og lokal skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehageeiers og lokal skolemyndighets kompetanse ved behov.

Barnehage- og skolemiljø, samt individuelt tilrettelagt opplæring og spesialpedagogisk hjelp, har også i 2025 hatt prioritet. Som tidligere år vurderer vi risiko og kompetansebehov til barnehage- og skoleeiere bl.a. gjennom klagesaker, behovsmeldinger i tilskuddsordningene, saker tilknyttet håndhevingssystemet, elevundersøkelsen, kommunebilder og løpende kontakt med sektoren i Nordland. Gjennom vår faste deltagelse i ledernettsverket for PP-tjenestene, får vi god innsikt i utfordringsbildet i Nordland, samtidig som vi bidrar aktivt med kompetanseheving og veiledning til sektor. Som ledd i risikovurdering og vurdering av kompetansebehov i sektor har vi i 2025 også gjennomført en undersøkelse i fylket om alvorlig skolefravær. Dette arbeidet vil vi følge opp i 2026.

Vi behandler henvendelser fortløpende ut fra omfang og alvorlighetsgrad. I tillegg blir disse henvendelsene registrert i eget risikoskjema. Med utgangspunkt i dette, våre klagesaker, og annen informasjon vi har om sektor, utformes en samlet vurdering som legges inn i kommunebildet. Videre oppfølging vurderes, og tiltak kan være veiledning, tilsyn, oppfølgingsordningen og/eller støtte med tiltak i tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling, eller deltakelse i læringsmiljøprosjektet.

I perioden 2025 -2027 har vi en kommune i læringsprosjektet og vi er i gang med å rekruttere inn en ny kommune for perioden 2026- 2028. Vi vurderer at kommuner som har deltatt i prosjektet, tilegner seg en kompetanse på skolemiljøområdet og at de får økt kunnskap på hvordan de skal håndtere skolemiljøprosjektet.

Samarbeidsforum i Nordland har vedtatt en langsiktig plan gjeldende for perioden 2023 - 2026. Sektormålene for barnehage og skole som er vedtatt av stortinget i statsbudsjettet setter rammer for bruk av midlene, og hvilke tiltak som skal prioriteres. Gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling er det mange tiltak i partnerskap i gang i hele regionen, og disse er i tråd med sektormålene og den langsiktige plan i Nordland. Statsforvalteren har i arbeidet med prioriteringer av tiltak sikret at det er fokus på barnehage- og skolemiljø, samt spesialpedagogiske tiltak og PPT. Prosessen med utarbeiding av ny plan er i gang og denne skal etter planen ferdigstilles høsten 2026.

3.1.1.13 Andre oppdrag

Rapportering på vårt oppdrag tilknyttet CRPD er løst i nært sammenheng med oppdrag under rapport punkt 7.3.7.2, og er derfor også rapportert inn under dette.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Gjennom Forum barn og unge og samfunnsplangruppa har Statsforvalteren i Nordland prioritert utvikling av helhetlige tjenester for utsatte barn og unge, basert på tre innsatsområder: systematisk bruk av barnekonvensjonen, reell medvirkning og forebygging og tidlig innsats.

Barnekonvensjonen er lagt til grunn som et sentralt rammeverk, og det er arbeidet målrettet med kompetanseheving internt og i kommunene, blant annet i samarbeid med Barneombudet. Vi er med i den nasjonale arbeidsgruppe for barnekonvensjonen i praksis, som bidrar til mer ensartet praksis på tvers av embetene. Det er videre lagt særlig vekt på rettighetene til barn og unge med funksjonsnedsettelse gjennom koblingen til CRPD (jf. punkt 5.3.3.4 Implementering av barnekonvensjonen), samt rettighetene til samiske barn og unge.

I samarbeid med Statsforvalteren i Troms og Finnmark er det arbeidet med å styrke barns og unges medvirkning gjennom initiativet «Spør en ungdom», med bidrag fra ulike ungdomsorganisasjoner. Mangfold i medvirkning har vært et særlig fokus. Vi har sett effekten av dette i arbeidet kommunene gjør med kommunal samfunnsplanlegging. Perspektivet på medvirkning er også styrket internt og integrert i flere arenaer.

Gjennom skjønnsmidler og partnerskap støttes regionalt arbeid for ung inkludering og forebygging. Et konkret eksempel på positiv utvikling er samarbeidet om «Felles ansvar», et rus- og kriminalitetsforebyggende lavterskeltilbud som nå er etablert i tre regioner, i partnerskap med fylkeskommune og politi.

Når det gjelder innsatsområdet forebygging og tidlig innsats har det for mange kommuner vært krevende, blant annet fordi nødvendige strukturer for tverrfaglig samarbeid ikke har vært på plass. Kommunene i Nordland har i økende grad etablert strukturer for tverrsektorielt samarbeid, styrket samordning av tjenester og utviklet en mer helhetlig tilnærming i arbeidet med barn, unge og deres familier. Utviklingen har vært gradvis og vi ser store forskjeller mellom kommunene. Statsforvalteren har vært en pådriver, samordner og kompetanseaktør. Gjennom veiledning, nettverksarbeid, partnerskap og systematisk oppfølging har embetet bidratt til å styrke kommunenes forståelse av helhetlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Den langsiktige og koordinerte innsatsen har bidratt til større grad av felles retning og mer ensartet praksis på tvers av kommunene. Dette ser vi gjennom arbeidet kommunen gjør med å få på plass forebyggende plan mot omsorgssvikt og atferdsvansker.

På mange områder mener vi utviklingen går i riktig retning, men vi er samtidig tydelige på at dette tar tid. Det er gjennomført flere omfattende reformer, lovendringer og nasjonale satsinger på barn- og unge-feltet, og for mange kommuner har dette krevd grunnleggende omstrukturering før arbeidet i det hele tatt har kunnet påbegynnes. Det tar tid å bygge kompetanse og å implementere og operasjonalisere denne i tjenestene, og dette må følges opp i et langsiktig perspektiv.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kvalitetssikret, kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

Gjennom tilskuddsforvaltning er det flere forprosjekter på FACT-modellen i gang i Nordland. Dette arbeidet beskrives av kommunene som utfordrende, der kommuner og spesialisthelsetjeneste ikke møtes som likeverdige partnere. Det er uenighet om blant annet befolkningsgrunnet for slike team. Det beskrives at kommunene i liten grad klarer å bruke helsefellelesskapene som arena for samhandling og sammenhengende pasientforløp for denne pasientgruppen.

Vi viser for øvrig til vår rapportering i pkt. 3.2.1.1. og pkt. 7.3.2.10

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi vurderer at det er en positiv utvikling med hensyn til samordning av statlige tilsyn. Vi har nokså god oversikt, innsikt og forståelse av kommunenes egenkontroll og forvaltningsrevisjoner. Dette hjelper de regionale tilsyns-aktørene å planlegge sine tilsyn, både i tid og mht. tema for tilsyn.

Utviklingen kan tilskrives vår innsats med å ha interne tilsynsmøter på tvers av fagområder og eksterne møter med statlige tilsynsetater og kontrollutvalgs-sekretariater.

Statlige tilsynsetater har ikke lik tidshorisont med hensyn til å planlegge tilsyn. Det gjør at vår ambisjon om å ha full oversikt over alle tilsyn tidlig på året ikke nås.

Vi er bevisst på at tilsyn skal bidra til læring og forbedring, men erfarer at tilsyn ikke alltid fører til varig endring. Utviklingsarbeid er krevende på flere tjenesteområder i flere kommuner, og utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse i kommunene antas å være en sentral årsaksfaktor.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Vi vurderer den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune som god. Planlagte tilsyn samordnes i tid via Tilsynskalenderen.

Vi oppfordrer jevnlig statlige tilsynsetater om å se til forvaltningsrevisjoner med samme tema som planlagte tilsyn, for å vurdere å utsette eller ikke gjennomføre disse. Vi opplever en økt forståelse av at det er viktig å vurdere om tilsyn skal utsettes eller ikke gjennomføres. Samtidig opplever vi at det gjerne er kommunens egenkontroll, forvaltningsrevisjon, som utsetter eller ikke gjennomfører planlagte forvaltningsrevisjoner, basert på informasjon om planlagte tilsyn i Tilsynskalenderen.

En del kommuner opplever det som resurskrevende med mange tilsyn fra statlige tilsynsetater og samtidig tilsyn som gjennomføres av Helse- og miljøtilsyn, EI-tilsyn, Branntilsyn og tilsyn fra Barnehetemyndigheten. Disse tilsynene opptar tiden til de samme ansatte i kommunene, som statlige tilsyn

og forvaltningsrevisjoner. De nevnte tilsynene har vi ikke oversikt over.

Vi vil fortsette jobben med å minne statlige tilsynsetater om å registrere tilsyn og laste opp rapporter etter gjennomførte tilsyn i Tilsynskalenderen. Det samme gjelder for en del kontrollutvalgssekretariater. Det er flere kommuner og kontrollutvalgssekretariater som etterlyser rapporter i Tilsynskalenderen.

Registrering i Tilsynskalenderen er et nyttig tema i våre digitale Tilsynsforum-møter som medfører noe forbedring år for år.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi har stort fokus på at tilsyn skal føre til læring og forbedring. Dette skjer på flere vis: Kommunene varsles i god tid om tema og evt. hvilke dokumenter som skal sees på. Vi gir relevant veiledning i forkant, under tilsyn og i etterkant. Vi følger opp etter tilsyn, både med faglige tema i seminar og møter samt individuell veiledning til kommuner etter behov.

Effekten av dette er at kommunene må prioritere de tema vi har tilsyn på, samt at tilsyn gir læringseffekt.

Følgende kan presiseres på enkelte fagområder:

Klima- og miljøavdelingen, forurensningstilsyn:

Vi har veiledet og kontrollert etterlevelse av regelverk om avløpsanlegg, slamlaguner, snødumping og utsortering av husholdningsavfall til materialgjenvinning. Kommunen har gjennom tilsynene fått forbedret egen internkontroll som sikrer etterlevelse av forurensningsregelverket. Tilsyn i 2024 med kommunens oppfølging av forsøplingssaker har ført til færre henvendelser til Statsforvalteren i 2025. Dette indikerer at kommunene i større grad oppfyller sitt ansvar innen dette fagområdet.

Helse- og vergemålsavdelinga, landsomfattende tilsyn om ivaretagelse av grunnleggende behov hos eldre som bor hjemme:

Det er gjennomført en spørreundersøkelse hvor 36 av 41 kommuner har deltatt. Vi vet fra tidligere erfaringer at en slik egenvurdering i seg selv kan iverksette forbedringsprosesser.

Vi har gjennomført systemrevisjon i tre utvalgte kommuner. Vi har sammen med Statens helsetilsyn og Helsedirektoratet gjennomført en digital samling hvor alle kommunen i Nordland kunne delta hvor resultater fra spørreundersøkelsen og et eksempel på forbedringsarbeid fra Narvik kommune ble presentert med mål om å fremme og formidle læring. Vi har fått tilbakemelding fra flere kommuner om at dette var nyttig for eget forbedringsarbeid.

Samfunnssikkerhet og beredskap:

Vi har styrket veiledningen av kommunene innen kommunal beredskapsplikt før, under og etter tilsyn.

Under tilsynene gjennomgår vi risikobildet samt relevante lov- og forskriftskrav, og vi legger også vekt på dialog og avklaringer av regelverket. I etterkant av tilsynene har vi innført en mer aktiv og systematisk oppfølging av kommuner med påviste avvik, blant annet gjennom fellessamlinger og en-til-en veiledning.

Dette gir samlet sett kommunene mer målrettet støtte i forbedringsarbeidet og øker læringsutbyttet av tilsynene.

Sosiale tjenester

Statsforvalteren har gjennomført landsomfattende tilsyn som ordinære lovlighestilsyn med fokus på å avdekke lovbrudd og sikre nødvendig retting. Læring og forbedring fremmes særlig gjennom dialogmøter, oppfølging av avvik og bruk av egenvurderinger som del av forbedringsarbeidet etter tilsyn. Kommunene får støtte til å analysere egne funn og utvikle tiltak, og erfaringer fra tilsynene deles i møter med Nav-ledere for å bidra til læring på tvers av kommuner. I tillegg er det gjennomført to egeninitierte egenvurderingstilsyn på ulike tema. Vår erfaring er at egenvurdering som metode kan bidra til at kommunene raskt har evaluert egen praksis og identifisert forbedringsområder.

Integrering

Statsforvalteren har gjennomført fem landsomfattende tilsyn etter integreringsloven, herunder to stedlige pilottilsyn. I tilsyn med lovbrudd ser vi at kommunene allerede før avslutning av tilsynet har justert praksis, noe som tyder på læringseffekt. Erfaringene fra tilsynene brukes aktivt i veiledning og dialog med øvrige kommuner, og bidrar til mer treffsikker oppfølging og økt forståelse av regelverket. Dokumenttilsynene viser tilsvarende effekt ved at funn og erfaringer omsettes i veiledning og kompetansehevende arbeid rettet mot sektoren. Dokumenttilsynene gir derimot mindre innsikt og kunnskap om kommunen, sammenlignet med stedlige tilsyn hvor vi blir langt bedre kjent med både drift og folk, og hvor intervju situasjonen er særlig godt egnet til å få kunnskap om det vi skal belyse.

Oppvekst

Statsforvalteren gjennomførte Felles Nasjonalt Tilsyn (FNT) med en kommune som skoleeier. Kommunen fikk brudd og pålegg om retting. Kommune

var enig i våre vurderinger og ønsket å bruke tilsynet som læring for å forbedre skolenes/kommunens praksis på skolemiljøområdet.

Da den endelige tilsynsrapporten var ferdig, tilbød vi kommunen en felles gjennomgang av rapporten for skoleeier og alle skoleledere i kommunen. Dette takket kommunen ja til. Oppvekstsjef, skolefaglig rådgivere, alle rektorene i kommunen, tillitsvalgte og leder for velferdskomiteen i kommunen deltok på den felles gjennomgangen.

I etterkant av gjennomgangen med kommunen lagde Statsforvalteren en nyhetssak om tilsynet. Nyhetssaken ble publisert i Avisa Nordland og Saltenposten. Målet med vår nyhetssak var å få en balansert sak om våre funn i tilsynet, samtidig få kommunens stemme om hvordan de hadde opplevd tilsynsprosessen og samarbeidet med Statsforvalteren

Barnevern

På barnevernsområdet gjennomfører vi lovpålagte og regelmessige tilsyn med alle barnevernsinstitusjonene i fylket. Som følge av at vi gjennomfører stedlige tilsyn flere ganger i løpet av året, etableres det også en god dialog og handlingsrom for både sparring og veiledning tilknyttet tema som det føres tilsyn med. Vi ser at dette er en tilsynsform som gir læring og endring i praksis.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Klimahensyn ivaretas ikke i alle sektorer. Det kommunale arbeidet med klimaplaner, er mangelfullt og følges i liten grad opp. I 2025 har ingen kommuner påbegynt arbeidet med nye klimaplaner, men noen få har tatt klima inn i samfunnsplanen eller i planstrategien. Så langt har vi registrert 6 kommuner med egen klimaplan vedtatt etter 2020. Kommunene fokuserer mer på klimatilpasning enn klimagassutslipp. Lofotkommunene jobber systematisk med klimaregnskap og andre tiltak som på sikt bør kunne gi god effekt.

Statsforvalterens klimainnsats er i all hovedsak knyttet til vårt arbeidet med arealforvaltning. Generelt går utviklingen på delmålet i riktig retning, men for sakte. Det er usikkert om vår innsats gir effekt.

Vi har i 2025 som oppfølging av Fylkes-ROS hatt en prosjektstilling som har jobbet med en egen klima-ROS for Nordland. Denne jobben ferdigstilles i første halvdel av 2026. Klima-ROS blir både et kunnskapsgrunnlag og en veileder for kommunene og andre beredskapssetater.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene er i gang med klimaomstilling, har redusert utslippene, og ivaretar klimatilpasning i planleggingen etter plan- og bygningsloven

Statsforvalteren har formidlet viktigheten av SPR i uttalelsene til kommuner der dette har vært relevant. Det har vært en innsigelse til en reguleringsplan som ikke fulgte opp kravet om klimaregnskap som ble stilt jf. spr. Innsigelsen ble senere imøtekommet med en egen faglig vurdering av planens utslipp. Statsforvalteren kontrollerer planer og planstrategier og ber om at retningslinjene blir fulgt. Få kommuner har oppdaterte klimaplaner og klimamålene er sjeldent konkrete i samfunnsplanene.

Vi sitter ikke med detaljkunnskap om hvordan kommunene bruker SPR og klimaprofilene i sin planlegging. Vi oppfordrer kommunene gjennom vår veiledning til å benytte det kunnskapsgrunnlaget som finnes på klima, herunder klimaprofilen, i deres samfunnsplanlegging og arealplanlegging. Videre gir vi innsigelser eller merknader til arealplaner der ROS-analyser ikke ivaretar gjeldende kunnskap på klimaområdet.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Mye tid i 2025 har gått med til å forberede aktivitet inn mot totalforsvarsåret 2026. Dette gjelder for eksempel planlegging av vår deltagelse i Cold Response og planlegging av øvelse Nordland som er vår kommuneøvelse som arrangeres i januar hvert år.

Videre jobber vi mye med beredskap opp mot hver enkelt sektor i samfunnet. For eksempel deltar vi aktivt inn i Kystverkets arbeid med havneberedskap. Detaljer rundt dette oppdraget er gradert.

Det er generelt utfordrende å delta inn i alle prosesser som pågår i den enkelte sektor. Det er behov for bedre infrastruktur på graderte systemer slik at vi effektivt kan delta på videokonferanser (VTC) med Forsvaret og andre sentrale beredskapssetater på gradert nivå. Det vil effektivisere vårt med totalforsvaret betraktelig da vi i dag må avveie om vi kan delta på møter i regi av Forsvaret grunnet tidsbruken med å reise til andre lokasjoner for å delta på gradert VTC.

Revisjon av underliggende planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forberedt på revisjon av underliggende planer til Nasjonalt beredskapssystem (NBS)

Vi har i 2025 utarbeidet eget planverk knyttet til kap. 3 i SBS. Når det gjelder resterende deler av SBS har vi ikke jobbet spesifikt med det grunnet kapasitetsutfordringer. Ekstra tildelte midler til å arbeide med samfunnssikkerhet og beredskap fikk ikke full effekt i 2025 grunnet tiden det tar å rekruttere og lære opp nytt personell. Arbeidet med SBS vil derfor få øverste prioritet i 2026.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Beredskapsplaner er øvet og oppdatert

Våre beredskapsplaner blir brukt aktivt under hendelser, for eksempel uværet i romjulen 2025. Vår kriseledelse ble øvd høsten 2024 og kommer til å bli øvd flere ganger i 2026. Vi arrangerte ikke egen øvelse for kriseledelsen i 2025 grunnet kapasitetsutfordringer. Vi mener uansett at både kriseledelse og krisestab er godt rustet til å håndtere uønskede hendelser.

Sivil-militært samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Styrket sivil-militært samarbeid regionalt

Vi jobber tett med HV-14 og HV-16 om vertslandsstøtte og andre problemstillinger knyttet til sivil-militært samarbeid. HV har deltatt på vår beredskapskonferanse for kommunene. Vi deltar ilag på ulike konferanser. Videre har vi samarbeid med FOH på mange arenaer, blant annet øvelsesplanlegging. Hvis det er ønskelig med detaljerte opplysninger på vårt samarbeid med Forsvaret må vi få oppdrag på rapportering via gradert system.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonenn. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Tilrettelegge for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Vi har startet arbeidet med rasjoneringsplaner for strøm i samarbeid med nettselskap og kommuner. Dette er et omfattende arbeid med tanke på at vi har 12 nettselskaper og 41 kommuner i Nordland. Planen er å være ferdig med dette arbeidet i første halvdel av 2027.

Videre bistår vi NFD med beredskapsordning rundt drivstofforsyning.

Vi deltar i et forskningsprosjekt, resilient north, i samarbeid med SFTF, NIBIO, UIT og NOFIMA knyttet til matvareberedskap i Nord-Norge.

Videre jobber vi også sektorvis for å få oversikt over svakheter i ulike sektorer. For eks. transportberedskap. Noe av dette arbeidet er oppfølging av gradert Fylkes-ROS og må rapporteres på dertil egnet plattform.

3.1.2.5 Andre oppdrag

En del av punktene under 3.2.1.5 er allerede rapport om under punkt 3.2.1.4.

Vi jobber systematisk og målrettet med å bygge beredskap i fylket. De punkter som er nevnt her er en del av vårt langsiktige arbeid og er implementert inn i vår oppfølgingsplan til Fylkes-ROS.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Kontroll, tilsyn og veiledning:

Overordnet vurderer vi at vi gjør mye godt arbeid med kontroller, tilsyn og veiledning. Fagområdene er mange, og det er stor variasjon i måloppnåelsen på antall tilsyn.

Gjennom blant annet kommunedialogen har vi fått gode tilbakemeldinger for mange av de tilsynene vi har hatt, og flere kommuner har påpekt at statsforvalteren har fokus på læring i sin tilsynsvirksomhet.

Det er imidlertid ressursknapphet. Både tilsyn, kontroll og veiledning er ressurs- og kompetansekrevenende arbeid.

Saksbehandling:

Saker som er til behandling hos statsforvalterne blir stadig mer komplekse. I tillegg er det utfordrende målkonflikter i mange av sakene.

Statistikk fra arkiv tilsier også at det både kommer inn og sendes ut stadig flere dokumenter.

Det er en utfordring at vi mangler et godt saksbehandlingssystem. I enkelte saker foreligger flere hundre sider med dokumenter og det kan være krevende nok bare å klare å etablere en tidslinje i et saksforhold.

Det vurderes at kvaliteten på tilsyn og veiledning er forbedret, og at kvalitet på saksbehandling er uendret over år. Det er stort behov for kontinuerlig kompetanseheving både hos statsforvalteren og i kommunene.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Se tabell fra SYSAM.

Saksområdet er prioritert. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 62 dager i 2025, som er noe høyere enn året før. Avviket har også økt noe. Dette skyldes i hovedsak flere kompliserte og tidkrevende saker enn året før, samt noen forbigående utfordringer knyttet til bemanningssituasjonen på området.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 14 %	86 %	133	114

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Se tabell fra SYSAM.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 67 %	33 %	3	1

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen saker i 2025. Avviket på 100% er derfor ikke reelt.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen saker i 2025. Avviket på 100% er derfor ikke reelt.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Virksomhetenes tillatelser i tråd med IED (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Tillatelser til virksomheter omfattet av EUs industriutslippsdirektiv er oppdatert i tråd med skjerpede bransjekrav

Status - oppdatering av tillatelser i tråd med IED og BAT-konklusjoner

FDM: 10 av 11 tillatelser oppdatert i tråd med IED og gjeldende BAT-konklusjoner.

SA: 3-5 bedrifter som er omfattet av direktivet, hvorav ett nytt anlegg har fått tillatelse i tråd med IED.

WT: Ett anlegg som ikke er oppdatert i tråd med IED, men der er det ingen prosesser som fører til bindende utslippsgrenser.

Vurdering av effekt og resultater

Arbeidet i 2025 har gitt høy grad av måloppnåelse for oppdatering av IED-tillatelser, særlig innen FDM. Til tross for redusert saksbehandlerkapasitet har systematisk arbeid, økt kompetanse og bruk av ny tillatelsesmal bidratt til mer effektiv saksbehandling og økt grad av likebehandling. Dette vurderes som en sentral effekt av arbeidet.

Oppdaterte tillatelser har bidratt til tydeligere krav til måleprogram, grenseverdier og rapportering. Virksomhetene har fått bedre oversikt og kontroll over egne utslipp. Krav til vannovervåking og rapportering i Vannmiljø gir bedre og mer oppdatert kunnskapsgrunnlag om miljøtilstanden i berørte vannforekomster.

Dialogen med virksomhetene er styrket, og etterlevelsen av krav vurderes å være bedre enn tidligere. For SA-sektoren er kartlegging gjennomført, og pålegg om BAT-redegjørelser og varsel om revisjon av tillatelser er sendt ut. Arbeidet ligger samlet sett godt an i forhold til fireårsregelen.

Utfordringer for måloppnåelse

Arbeidet med IED og BREF-er er ressurskrevende og forutsetter høy og sektorovergripende regelverkskompetanse. Begrenset kapasitet, kombinert med ansvar for flere fagområder og oppfølging av vilkår om overvåking og utredninger, gir redusert handlingsrom. Tilsyn med IED-virksomheter, med minimum treårig frekvens og om lag 40 virksomheter, beslaglegger også betydelige ressurser.

Tildelte midler til IED-arbeidet bidrar til å redusere kapasitetsutfordringene, men det er fortsatt behov for videre kompetansebygging for å sikre fremdrift og kvalitet.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Kommunenes forvaltning av landbrukstilskudd

Landbruket er en sentral næring i de fleste kommunene i Nordland, både som verdiskaper og som grunnlag for bosetting og aktiv bruk av arealene. Vårt inntrykk er at kommunene i stor grad er opptatt av landbrukets rammebetingelser og viser engasjement for næringen. Samtidig innebærer landbruksforvaltningen et betydelig ansvar for kommunene, med forvaltning av flere tilskuddsordninger og etterlevelse av et omfattende og til dels komplekse regelverk.

Kommunene har ansvar for forvaltning av statlige tilskudd innen landbruksområdet, og dette forutsetter tilstrekkelig fagkompetanse, kapasitet og robuste forvaltningssystemer. Vi ser at det tidvis kan være utfordrende for kommunene å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft innen landbruksforvaltning. Forvaltningen kan være særlig sårbar i mindre kommuner, der ansvaret ofte er lagt til en eller et fåtall saksbehandlere. I løpet av 2025 er det tilsatt noen nye medarbeidere i enkelte kommuner, og disse har blitt fulgt opp gjennom systematisk opplæring og veiledning fra Statsforvalteren.

Statsforvalteren har gjennom året gjennomført en rekke tiltak for å støtte og styrke kommunenes forvaltning av landbrukstilskudd. Det utarbeides årlig et forventningsbrev til kommunene, som gir kommunenes politiske og administrative ledelse, samt saksbehandlere, en samlet oversikt over kommunenes ansvar og oppgaver som forvalter av statlige tilskudd. Forventningsbrevet er et viktig virkemiddel for å sikre felles forståelse av regelverk, roller og ansvar.

Videre arrangeres det gjennom året ulike møteplasser for dialog, kompetanseheving og erfaringsutveksling, som nytilsattopplæring, kompetansesamling og webinarer med aktuelle og relevante tema. I 2024 etablerte Statsforvalteren et nytt månedlig forum via teams som kalles; "Landbruksprat", det er et lavterskeltilbud for kommunenes saksbehandlere. Forumet gir rom for dialog om konkrete problemstillinger i saksbehandlingen, og erfarne saksbehandlere hos Statsforvalteren bidrar med muntlig veiledning og informasjon.

Som en del av oppfølgings- og kontrollarbeidet gjennomfører Statsforvalteren kontroller i kommunene etter en fastsatt plan. Kontrollene har som formål å undersøke hvordan kommunene ivaretar forvaltningen av tilskuddsordninger og etterlever gjeldende regelverk. Kontrollarbeidet bidrar til å avdekke eventuelle mangler, samtidig som det gir et grunnlag for målrettet veiledning og forbedring av praksis.

Statsforvalteren sin samlede vurdering er at kommunenes forvaltning av de ulike landbruks tilskudd gjennomgående holder god kvalitet. Samtidig ser vi

at ønskede forbedringer ofte skjer gradvis, og at kombinasjonen av kontroller, veiledning og kompetansetiltak over tid bidrar til økt kvalitet og mer ensartet praksis i kommunene.

I kontrollarbeidet de senere årene har kommunenes internkontroll vært et prioritert tema. Erfaringene viser at det fortsatt er behov for oppfølging på dette området. Flere kommuner har et forbedringspotensial når det gjelder dokumentasjon av internkontrollsystemer, utarbeiding og oppdatering av egne rutiner og kontrollplaner, samt andre formelle krav knyttet til forvaltningen av statlige tilskudd. Styrket internkontroll vurderes som et viktig tiltak for å redusere sårbarhet, sikre korrekt saksbehandling og bidra til en mer robust og forutsigbar forvaltning.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Effektiv internkontroll er avgjørende for å sikre korrekt og effektiv forvaltning av tilskudd og erstatningsordninger innen landbruks- og reindriftsområdet. Statsforvalteren har etablert et internkontrollsystem som sikrer etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter, og legger til rette for korrekt håndtering av tilskuddsmidler. Medarbeiderne har solid kunnskap om de ulike ordningene, og rutiner og risikovurderinger gjennomgås og oppdateres årlig for å ivareta kvalitet og etterrettelighet i saksbehandlingen.

I 2025 utarbeidet landbruksavdelingen nye arbeidsrutiner for tilskuddsordningene, inkludert risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) som danner grunnlag for risikobasert kontrollplanlegging. Avdelingen har også tatt i bruk elektroniske verktøy som støtter kontrollarbeidet og sikrer effektiv oppfølging av tilskuddsmottakere.

Internkontrollen forankres gjennom regelmessige interne møter der enkeltsaker diskuteres, og det legges vekt på tett samarbeid for å følge opp fastsatte planer. Kontrollarbeidet omfatter både løpende vurderinger og systematiske kontroller i henhold til gjeldende regelverk, og eventuelle avvik følges opp direkte med søkerne.

Rutinene er utviklet for å sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, etterlevelse av lover og regler, og redusere risikoen for uønskede hendelser. Kontrollpunktene bygger på relevante rundskriv og dokumentasjonskrav, og minimumskontroller bidrar til god likebehandling av søkere.

Erstatningsordningene vurderes å ha mange risikoområder, og rutinene kan derfor være omfattende. Risikoen øker med volumet av søknader, og enkeltsaker knyttet til husdyrkonsesjon og standardisert erstatning kan være komplekse og ressurskrevende, og krever nøye oppfølging.

I 2026 vil arbeidet med internkontrollsystemet fortsette, med særlig søkelys på risikovurderinger og identifisering av kontrollpunkter i saksbehandlingen. Målet er å styrke både effektivitet og korrekthet i tilskuddsforvaltningen, og sikre systematisk og kvalitetssikret oppfølging i tråd med gjeldende regelverk.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	28
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	3
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	1
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	7
Saker funnet i orden	6
Saker med feil	1
Beskrivelse av feilene	En mottaker av tidligpensjon sto oppført med næringsinntekter for jordbruk og som deltaker i et ansvarlig selskap som driver jordbruksvirksomhet. Dette ble oppdaget under en kontroll. Statsforvalteren vurderte at vilkårene for å motta tidligpensjon ikke var oppfylt på vedtakstidspunktet. Vedtaket ble på grunnlag av dette omgjort og utbetalt tidligpensjon ble krevd tilbakebetalt. Vedtaket ble påklagd av tidligpensjonsmottaker. Statsforvalteren tok ikke klagen til følge og oversendte saken til Landbruksdirektoratet for endelig behandling. Landbruksdirektoratet tok klagen til følge 19.01.2026 og opphevet Statsforvalterens vedtak.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Resultat av kontroll tiltak
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Gjennomgang av rutinene. Vi ser at fokus på rutinene har effekt
Tilskudd til landbruksvikanvirkingsomhet	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir fortløpende vurdert ved søknadsbehandlingen
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Alle søknader blir gjennomgått og vurdert jfr regelverk
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Ja/nei vi har en fordeling ut i fra størrelse på område
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir fortløpende vurdert ved søknadsbehandlingen
Erstatning etter offentlige pålegg	Delvis	Ja	Det blir fortløpende gjort vurderinger jfr regelverk og handlingsrommet for den ulike erstatningsordning
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	Blir fortløpende vurdert i søknadsbehandlingen
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Delvis	Ja	Ikke aktuelt, blir kontrollert ved utbetaling av kompensasjon/erstatning fortløpende ut ifra faktiske kostnadene
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Nei. Blir kontrollert ved utbetaling ved søknadsbehandling
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Ja, spesielt i forhold til foryngelseplikten
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Dette blir fulgt opp jfr skogbruksplaner
Tilskudd til siidaandeler og reinlag			
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag			
Andre ordninger	Delvis	Ja	Erstatning for utbrudd av fugl influensa; Det blir betalt ut i forhold til vedtatt/godtatt saneringsplan fra Mattilsynet.

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

En etablert internkontroll er avgjørende for forsvarlig forvaltning av landbruksstilskudd i kommunene. Statsforvalteren har derfor fokus på risikovurderinger og kontrollpunkter i saksbehandlingen, samt gjennomført ROS-analyser som grunnlag for en risikobasert kontrollplan i forhold til intern rutiner og saksbehandlingen i kommunene.

Forvaltningskontroller basert på disse vurderingene avdekker avvik, som følges opp med kommunene for å sikre korrekt regelverk etterlevelse og likebehandling.

Kompetanseheving gjennom kurs, fagsamlinger og løpende veiledning er et prioritert område for å styrke kommunenes internkontroll. Målet er en konsistent og korrekt forvaltning av produksjons- og avlørstilskudd gjennom effektiv internkontroll, tett oppfølging, og kontinuerlig kompetanseheving for både kommuner og interne ansatte.

For å sikre en forsvarlig forvaltning av tilskudd på landbruksområdet i kommunene, er det iverksatt ulike tiltak over året. Det utarbeides årlig en plan for kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning. Planen bygger på ROS- analyser av de ulike ordningene, kommunenes kompetanse, samt oppfølging av krav og regeletterlevelse.

Som en del av grunnlaget for våre vurderinger benyttes blant annet søknadsdata, avvikrapporter, ulike kontrollrapporter og vår kjennskap til, og vurdering av, de kommunale landbruks-forvaltningene. Forvaltningskontroller gjennomføres i henhold til kontrollplanen, og i de tilfellene der det avdekkes avvik i forvaltningen av tilskudd så følges dette opp til forholdet er korrigert før kontrollene avsluttes.

Opplæring og veiledning er et viktig tiltak for å øke kommunenes kompetanse, og rette oppmerksomhet mot problemstillinger i forvaltningen av tilskudd der vi ser forbedringsmuligheter. Dette skjer gjennom fagsamlinger, kurs og løpende dialog, slik at kommunene holdes oppdatert på gjeldende regelverk og praksis.

Det har vært fokus på kommunenes internkontroll for tilskuddsforvaltning i våre kontroller over år, og vi ser en positiv utvikling. Vi ser at det fremdeles er variasjon mellom kommunene, og vil også fremover ha dette som et prioritert område i vårt arbeid.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Saltdal	Regionalt miljøtilskudd i jordbruket	Ingen avvik gitt i kontrollen	Det ble gitt merknad for at gjennomført kontroll ikke var registrert i fagsystemet. Kontrollen er avsluttet, men praksis for registrering av kontroller vil følges opp senere søknadsomganger
Hemnes	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), skogfond, rtatkartlegging og fornyelseskontroll for 2024 og kontroll av kommunens gjennomføring av kontroller i felt.	I forvaltningskontrollen ble det gitt to avvik. Det var ikke utarbeidet kontrollplan, og kommunen har ikke gjennomført 5 % feltkontroller, eventuelt minimum 3 kontroller. I foretakskontrollen ble planting kontrollert. Ingen bemerkninger på kommunens gjennomføring av kontrollen. Resultatene fra feltkontrollen viser store avvik mellom antall innkjøpte planter og antall planter funnet i kontrollen. Med så store avvik er utbetalingene av skogfond og NMSK tilskudd gjort på sviktende grunnlag. Kommunen har oppfølging på dette opp mot grunneiere og entreprenør.	Avvikene i rapporten er lukket og kontrollen er avsluttet.
Hamarøy	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket og Regionale miljøtilskudd	Det ble gitt 8 avvik i denne kontrollen. Avvikene har grunnlag i formelle forhold som mangelfull kontrollplan, manglende/mangelfull vurdering av ulike vilkår, avkortingsbestemmelsene er ikke fulgt, kommunens varsel om kontroll tilfredsstiller ikke formelle krav. Budsjetttilskuddsmyndighet var ikke delegert til godkjenner.	Kontrollen er fremdeles under oppfølging da delegering av budsjetttilskuddsmyndighet fremdeles ikke er avklart. Øvrige avvik er lukket.
Gildeskål	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket.	Kontrollen avdekket 4 avvik. Påpekte forhold gjaldt habilitet mangelfull kontrollplan, avkortingsbestemmelsene følges ikke og kommunens varsel om kontroll har formelle mangler.	Kommunen har god kompetanse på området, men er presset på saksbehandlingsskapitet. Avvikene er lukket og kontrollen er avsluttet.
Meløy	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket og tilskudd til avløsning ved sykdom	Det ble gitt 5 avvik i kontrollen. Avvikene gjelder formelle forhold som mangelfull kontrollplan, manglende rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5, avkortingsbestemmelsene følges ikke, kommunens varsel om kontroll tilfredsstiller ikke formelle krav, og det gjøres ikke fratrekk for alle inntekter i søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Avvikene er lukket og kontrollen er avsluttet.
Dønna, Herøy og Vevelstad	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket og tilskudd til drenering av jordbruksjord	Det ble gitt 4 avvik i kontrollen. Avkortingsbestemmelsene er ikke fulgt, grøftkart følger ikke utbetalingsanmodning i dreneringssaker og en sak der innvilgt tilskudd ikke stemmer med grøftkart.	Avvikene er lukket og kontrollen avsluttet
Rødøy	Foretakskontroll, sau i utedrift og utegang	Ingen bemerkninger til kommunens gjennomføring av kontrollen. Generelt er det å si at dette er ressurskrevende kontroller for kommunene, både når det gjelder tid og innleie av båttransport	Kontrollen er avsluttet
Vefsn	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket og tilskudd til avløsning ved sykdom	Det er gitt tilgang til endelig godkjenning av vedtak til en ansatt som ikke er delegert myndighet på landbruksområdet.	Avviket er lukket og kontrollen avsluttet

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	5	25 %	10	40

I Nordland er det 41 kommuner, i en av disse kommunene er det ikke landbrukssaker. I beregningen av kontrollprosent er denne kommunen dermed utelatt.

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi utfører kontinuerlig kontroll av tilganger i forbindelse med tilsetninger og avganger i kommunene. Alle tildelte tilganger journalføres, og godkjenner tilganger gis kun til ansatte med lederstillinger og budsjetttilskuddsmyndighet. Det er ikke avdekket uregelmessigheter knyttet til tilganger.

Det er opprettet rutinebeskrivelse for hvordan tilganger skal håndteres av SF. Det er to saksbehandlere hos SF som kan gi tilganger.

Ønske om tilgang sendes gjerne med e-post, og blir besvart med e-post. E-posten med forespørsel og svar blir journalført i Elements.

Ønske om tilgang blir vurdert i forhold til vedkommendes behov i kommunen. De som ønsker godkjennerrolle må kunne vise at de har budsjetttilskuddsmyndighet i kommunen.

Gjennom vårt "Forventningsbrev om kommunenes oppgaver på landbruks- og reindriftsområdet" som sendes ut hvert år, blir kommunene informert om dette.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Kontroll blir gjennomført ved at vi ber kommunene melde inn til oss hvem som skal ha tilganger for saksbehandling og godkjenning. Dette blir sammenlignet med eksisterende tilganger. Vi er spesielt oppmerksom på kommuner med mange tilganger, og hyppig utskifting av personell.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Vi forsøker hele tiden å være oppmerksom på når folk slutter i kommunene, og ajourfører tilganger. Vi startet en full gjennomgang av tilgangene i fjor høst, og regner med å avslutte den i løpet av februar i år.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Avvik dreier seg om saksbehandlere som har endret oppgaver eller sluttet i kommunen.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene har rutiner som sørger for at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Grunnvilkåret "vanlig jordbruksproduksjon" har vært et sentralt tema i kompetansesamlinger, veiledningssamtaler, nytilsattopplæring, webinarer og forvaltningskontroller.

Kommunene opplever fortsatt at vurdering av grunnvilkåret kan være krevende, men det ser ut til å være økt fokus på vurderingene og på betydningen av å vurdere hver produksjon for seg. Samarbeid med Mattilsynet brukes ofte i vanskelige saker, og den praktiske tilnærmingen bidrar til bedre kvalitet og mer ensartet forvaltning.

Under forvaltningskontrollene har vi særlig lagt vekt på å vurdere hvilke vurderinger kommunene har gjort i forkant, og å gi veiledning under selve kontrollen. I kontrollene har vi videre fokus på at kommunene har skriftlige saksbehandlingsrutiner, og at disse sikrer at vilkårene for tilskudd er oppfylt. Dersom dette ikke foreligger skrives det avvik, og kontrollen lukkes ikke før avviket er lukket. Den årlige gjennomgangen av avviksrapporten i fagsystemet eStil PT gir oss informasjon om hvilke vurderinger som gjøres av vanlig jordbruksproduksjon i den enkelte kommune. Vi får også informasjon gjennom veiledningssamtaler og klagesaker.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Grunnvilkåret "vanlig jordbruksproduksjon" har fokus i årlige kompetansesamlinger, veiledningssamtaler per telefon, nytilsattopplæring, webinarer og i forvaltningskontroller. I tillegg er det jevnlig oppe som tema i «Landbruksprat» som er en månedlig møteplass Statsforvalteren i Nordland har for kommunene. I forvaltningskontrollene ser vi på hvilke vurderinger kommunene har gjort i forkant av kontrollen, og veileder under kontrollen. På kompetansesamling for kommunene i september 2025 ble Landbruksdepartementets rapport om Grunnvilkår for produksjons- og avløsertilskudd fra mars 2025 brukt som utgangspunkt. Vi gikk gjennom resultatene for foretak hvor det ikke var slakta lam i 2023, og så på hvor mange søknader hvor saueproduksjonen likevel var innvilget. Vi så videre på tallene for Nordland i 2024 og fant omtrent samme resultat. Vi fokuserte på at det ved manglende slakt må gjøres grundige vurderinger av vanlig jordbruksproduksjon og at de vurderinger som gjøres må være skriftlige. Tidligere år har vi hatt fokus på hva som ligger i grunnvilkåret "vanlig jordbruksproduksjon", hvordan sakene kan identifiseres og at hver enkelt produksjon skal vurderes for seg.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Kommunene opplever fortsatt at vurdering av "vanlig jordbruksproduksjon" er krevende. Men vi mener å se at de har et større fokus på vurdering av grunnvilkåret. Selv om det fortsatt er en vei å gå i forhold til gode og skriftlige begrunnelser, mener vi å se at det går riktig vei.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2025.

Statsforvalteren i Nordland startet en reintelling i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt i desember 2025. På grunn av dårlige værforhold ble tellinga gjennomført en måned senere enn først planlagt. Den ble derfor ikke ferdigstilt i løpet av 2025, og arbeidet med å fullføre tellinga tas inn i 2026.

I 2025 ble det gjennomført en hovedtelling på Majavatn 4. desember, samt deltellinger i Mellingsdalen, Majavatn og Tjåhkere. Vi har hatt løpende dialog med Landbruksdirektoratet før og mellom tellingene.

Tellingene i 2025 ble gjennomført uten problematikk. Det har vært god stemning i gjerdet, mellom reineiere og innleide tellere. Dette ble påpekt av tellerne i ettertid.

Ved den ene deltellinga var den ene siidaandelen utelatt fra informasjonsflyten mellom oss og distriktet, og det viste seg på telledato at siidaandelen ikke hadde fått beskjed om deltelling. Dette var uheldig, men vi anser at dette ikke hadde betydning mtp. telleresultat den dagen. Ved fremtidige tellinger bør vi forsikre om at alle får samme informasjon, og ha alle siidaandelsledere på kopi av eposter. Den praktiske gjennomføringen av hovedtelling og deltelling har blitt planlagt gjennom muntlige telefonsamtaler. I fremtidige tellinger må vi sikre dokumentasjonen gjennom mer skriftlig dialog.

Tellerne fra Finnmark er veldig dyktige, men det er ressurskrevende å sende tellere fra Kautokeino til Majavatn. Særlig når det bare skal gjøres oppsamlende tellinger av rein hentet fra nabodistrikter. Det har en stor kostnad både i faktiske reiseutgifter, og honorar for reisetida.

Det gjennomføres en telling i januar 2026, av rein som har blitt samlet i nabodistriktet Jillen-Njaarke, og flokker som ikke ble med inn under hovedtellinga. Det vurderes fortløpende om det skal gjennomføres ei telling i vinterlandet ved kysten.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle reinbeitedistrikter har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner

Alle distrikter har godkjente bruksregler, og 11 av 12 har godkjent distriktsplan. Vi er i dialog og vurderer mulige sanksjoner for å få på plass distriktsplan også for det siste reinbeitedistriktet. Alle planene tilfredsstiller kravene etter reindriftsloven av 2007. Distriktene overholder i all hovedsak bruksreglene.

Så langt vi kjenner til er kun to av distriktsplanene oppgradert eller vedtatt i løpet av de siste fire årene. Vi er imidlertid kjent med at mange distrikter nå jobber med å oppdatere distriktsplanene. Vi forventer at dette er på plass før årsmøtene til sommeren.

Distriktene drifter i all hovedsak etter bruksreglene og rydder opp internt der det ikke overholdes. Vi har kun noen få eksempler der Statsforvalteren blir involvert på grunn av brudd på bruksreglene.

Alle distriktsplanene er gjort tilgjengelig på våre nettsider og de blir vist til i alle relevante sammenhenger. Viktigheten av gode planer er tema på ulikt vis på det årlige reindriftsseminaret. Dette vil vi fortsette med å sette på dagsorden i ulike fora.

Vi opplever at tid er den største utfordringen for oppdatering av bruksregler og distriktsplaner. Å drive med reindrift er en heltidsjobb. På fritiden må reindriften svare ut alle henvendelser fra forvaltning, utbyggere og andre, noe som i seg selv er en krevende jobb. Når dette er gjort er det lite tid igjen til å gjennomføre andre oppgaver.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Oppfølging av brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven

Vi har ikke registrert brudd på bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven. Dermed har ikke Statsforvalteren gitt pålegg for å bringe ulovlige forhold til opphør.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	
Sum	0

Oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Aktiv oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven

Vi har ikke registrert hendelser knyttet til grenseoverskridende reindrift ut over det normale i 2025. I all hovedsak er det enighet mellom den norske og svenske reindriften om både områder og tidspunkt, men vi vil gjenta at den norske reindriften lider under mangel av reinbeitekonvensjon som sikrer de tilgang på østvendte vinterbeiter.

Vi gjennomførte en helikopterbefaring i grensestrøkene i Balvatn reinbeitedistrikt i starten av november 2025. Befaringen viste noen titalls rein fra Tuorpons sameby, noe vi anser som såpass lite at det ikke ble fulgt opp videre. Det var også planlagt grensebefaring på Saltfjellet, men dette lot seg ikke gjennomføre på grunn av kombinasjonen vær og tid. Vi har fått udokumenterte meldinger om en god del svensk rein i gjerdet under en skilling, men slik vi ser det var det heller ikke unormalt mye. Det viser imidlertid at vi bør følge med situasjonen videre.

Ut over dette har vi hatt løpende med distrikter og samebyer som har hatt spørsmål eller ønsket bistand. På våren sendte vi ut vårt årlige informasjonsskriv om de juridiske rammene, og anmodet samtidig reinbeitedistrikt/samebyer å få på plass skriftlige avtaler der det lå til rette for det.

Grensegjerdene er svært viktig for reindriften i Nordland. Det hindrer sammenblandinger og mye ekstraarbeid med skillinger og transport av dyr over lange avstander. I Nordland får vi meldinger fra Byrkjje og Ildgruben reinbeitedistrikter om at tilstanden er svært dårlig på enkelte delstrekninger. Disse delstrekningene er ikke norsk ansvar, og tilstanden er svært dårlig til tross for at vedlikehold skal være gjort. Statsforvalteren har kun ansvar for en kort delstrekning, der gjerdet fungerer tilfredsstillende. Det er imidlertid viktig at dette følges opp og vedlikeholdes årlig.

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

I 2025 har vi fått melding om tre saker fra Mattilsynet, der det også søkes om produksjons- og avløsertilskudd. Vi følger opp at kommunene gjør vurderinger i disse sakene, og ser at det gjøres både gode og relevante vurderinger fra kommunenes side.

I all veiledning, i webinarer, på kompetansesamlinger og i

forvaltningskontroller har vi fokus på at det er viktig å vurdere grunnvilkåret i § 2. Mattilsynssaker må alltid vurderes ift. vanlig jordbruksproduksjon.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Året 2025 har ikke vært et godt år med tanke på befolkningens tillit til tjenestene og at de får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester i Nordland. Statsforvalteren i Nordland har behandlet flere saker som har avdekket at øyeblikkelig hjelp-tilbudet i spesialisthelsetjenesten ikke er organisert/dimensjonert slik at det ivaretar pasientenes rettigheter og behovet for nødvendig helsehjelp. Det har ikke bidratt til tilliten at det regionale helseforetaket i sin argumentasjon i saken har fått kritikk fra juridisk hold ([PCI: Professor mener Helse Nord ikke forstår sitt juridiske ansvar – NRK Nordland](#)).

Vi har også registrert at man har vist til økonomi som forklaring på at tjenestetilbudet ikke kan sikres en forsvarlig standard og dette er ikke i samsvar med helselovgivningens krav. Gjennom redegjørelser har det også blitt vist til resultater på aggregert nivå som en forklaring på at ikke alle pasienter/brukere nødvendigvis skulle få forsvarlige tjenester.

Også i kommunene opplever vi at tilliten er under press fordi innbyggere ikke er trygge på at de vil få de tjenestene de har behov for dersom behovet skulle melde seg. Noe av årsaken er at det snakkes mye om "forventningsgapet", men uten at det samtidig blir presisert at loven krever at alle som etter en faglig vurdering har behov for nødvendige helse- og omsorgstjenester har et rettskrav på slike tjenester og at kommunen må sørge for at dette blir ivaretatt.

Statsforvalteren har i liten grad prioritert å gi veiledning om helselovgivningen rettet inn mot styrene i det regionale helseforetaket og i helseforetakene. De har tidligere hatt egne opplæringer for sine representanter. I lys av det vi har sett i 2025 blir vi nødt til å drøfte med vår kontaktstatsforvalter (Statsforvalteren i Troms og Finnmark) om dette faktisk er noe vi bør prioritere neste år.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

SFNO har dette året gjennomført alle forskriftsmessige tilsyn ved barneverninstitusjonene i Nordland. Vi har tilbudt samtale til alle barn og ungdom, og til de som ikke var tilstede under tilsynet har vi tilbudt samtale pr telefon eller på annen måte i etterkant.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Tilsynssaker prioriteres og behandles i tråd med etablert policy. En stadig større andel av sakene behandles etter behandlingsmåte 1; siste år gjaldt dette 49 % av sakene. Denne utviklingen er nødvendig for å håndtere et årlig økende sakstilfang. Antallet tilsynssaker økte med 17 % siste år og 27 % de siste to årene. Vi vurderer likevel at vi har god styring og at ressursene prioriteres mot de mest risikoutsatte og samfunnsmessig viktige sakene. I perioden har vi også behandlet flere omfattende tilsynssaker av nasjonal betydning, blant annet PCI-saken og saken mot Spesialistlege AS.

Restansene er under kontroll. Samtidig har vi i styringsdialogen vært tydelige på at risikoen for feil og økte restanser øker dersom avstanden mellom innkomne saker og tilgjengelige ressurser fortsetter å vokse. Til tross for dette opprettholder vi en positiv utvikling på resultatmålene sammenlignet med 2024. Det har ikke vært behandlet saker etter behandlingsmåte 4 i perioden.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 10 %	70 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 5 %	75 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	16 %	96 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 19 %	61 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Ingen behandlingsmåte 5 i 2025

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Omfanget av rettighetsklager økte med 24 % siste år, og samlet sett med 36 % de siste to årene. Økningen består i hovedsak av flere klagesaker fra spesialisthelsetjenesten innen rus og psykisk helse. Antall saker i denne kategorien økte fra 62 til 211, noe som tilsvarer en økning på 149 saker (240 %). I kommunal helse- og omsorgstjeneste var økningen 39 %.

Gjennom virksomhetsplanlegging og styringsdialog har vi prioritert saker som gjelder rett til helsehjelp, saker som berører barn og personer med utviklingshemming, samt saker med omfattende hjelpebehov.

Til tross for en markant økning i sakstiltfang de siste to årene, og uten tilførsel av nye ressurser eller teknologiske løsninger, har vi klart å holde restansene nede og redusere den totale saksbehandlingstiden det siste året.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	4 %	94 %
Helse/omsorg	90 %	- 16 %	74 %

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Antall vedtak som kommer inn er redusert, men vi har overprøvd flere vedtak i 2025 enn året før. Overprøvingen utføres av få medarbeidere, og i deler av året hadde vi kun 50 % kapasitet på dette området.

Året har vært preget av flere særlig ressurskrevende saker blant annet sak for Barneverns- og helsnemnda, sak der vi har fungert som settstatsforvalter, og arbeid med pålegg om retting til virksomheter.

Til tross for dette har vi redusert restansene ved årets slutt med 50 % sammenlignet med året før, og den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden er 2,8 måneder. Vi vurderer at vi har god kontroll på overprøvingen av vedtak, og prioriterer førstegangsvedtak, vedtak som gjelder mindreårige og saker som mangler gyldig overprøvingsvedtak.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 34 %	56 %

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

SFNO startet året med store restanser på alle typer tilsyns- og rettighetsklager, derav også et betydelig antall klager fra barn og unge i institusjon som ikke var behandlet innen fristen på 1 måned. Vi har arbeidet systematisk med å behandle restanser og prioritere klagebehandling fra barn og unge i institusjon gjennom året. Vi forventer en betydelig bedre måloppnåelse i år.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 63 %	27 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøvd og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Det er utarbeidet en samlet oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og det er etablert en femårig plan for gjennomføring av lovpålagte stedlige tilsyn. Planen er basert på omfanget av tvangsbruk og vurderte konsekvenser for den enkelte bruker. Tilsynsaktiviteten ble redusert i siste halvår, da tilgjengelige ressurser måtte omdisponeres til arbeidet med overprøving av vedtak.

Resultatmål SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.5.9 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 220 poeng

Vi har forholdt oss til styringssignalene fra tilsynsledermøtet med Statens helsetilsyn i februar 2025, der det ble presisert at poengkravene for stedlige tilsyn ikke skulle ha prioritet innværende år som følge av ressurssituasjonen hos statsforvalterne.

Vi har prioritert det landsomfattende tilsynet med hjemmeboende eldre, og var pilot for tilsynet våren 2025. Det har stått sentralt å bruke tilsynsaktiviteten for opplæring av nye revisjonsleder for systemtilsyn. I tillegg har vi prioritert oppfølging av tidligere tilsyn der det ble avdekket lovbrudd.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
220	- 110	110

Resultatmål SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.6.7 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende 50 poeng

Vi har forholdt oss til styringssignalene fra styringsdialogmøte med Statens helsetilsyn i februar 2025, der det ble presisert at poengkravene for stedlige tilsyn ikke skulle ha prioritet innværende år som følge av ressurssituasjonen hos statsforvalterne. Videre har vi planlagt tilsynsaktiviteten for 2026

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
50	- 50	0

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.7.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

Statsforvalteren i Nordland gjennomførte to av de tre pålagte landsomfattende tilsynene på sosialtjenesteområdet i 2025. I tillegg er det på eget initiativ iverksatt to egenvurderings-tilsyn på henholdsvis kvalifiseringsprogrammet og Barns behov når familien søker økonomisk stønad. Egenvurderingstilsyn på kvalifiseringsprogrammet vurderes gjentatt i flere kommuner, litt avhengig av erfaring fra tilsynet vi gjennomfører i en kommune. Egenvurderingstilsynet med barneperspektiv som tema ble iverksatt før tema for LOT 2026-2027 ble klart, og vil naturligvis ikke være aktuelt å gjenta for flere kommuner da vi jo vil nå alle kommunene på dette tema gjennom årets LOT.

Statsforvalteren har også brukt en del tid på å dele erfaringer og drøfte funnene fra de landsomfattende tilsynene som ble avsluttet i 2023 om Barns behov når familien søker økonomisk stønad Nav-ledermøter og møter med avdelingsledere i Nav, i flere omganger. Det er ikke registrert som definert sprednings-aktivitet, men kan likevel sees som en forlengelse og oppfølging av dette tilsynet.

Manglende måloppnåelse på tilsynsaktiviteten kan i noen grad forklares med at andre virkemidler, som veiledning, opplæring, dialog og også i noe grad tilsynsmetode 3 med etterfølgende veiledning, anses som minst like effektive for å sikre rettssikkerhet og kvalitet i de konkrete tjenestene som vurderes, hvor Nordland har mange små kommuner.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	- 46	29

3.1.3.4 Andre oppdrag

CRPD

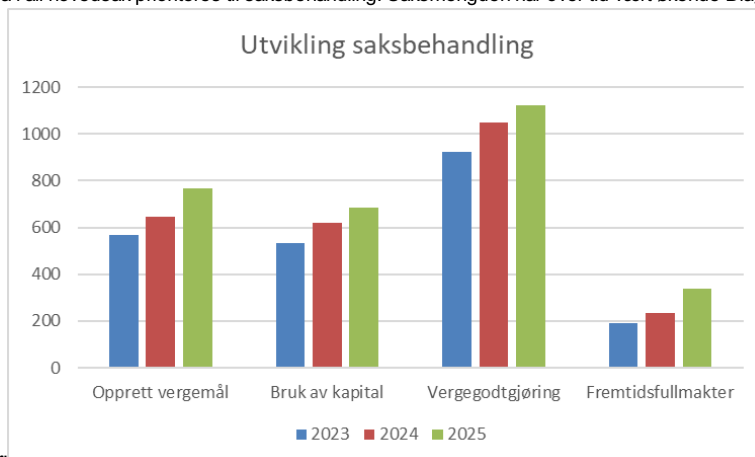
Statsforvalteren i Nordland har i arbeidet med samordnings- og veiledningsfunksjon overfor kommunene, målrettet og planmessig for at rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse blir oppfylt, slik de er nedfelt i FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Vi har et partnerskap med likestillingssentret KUN og Nordland fylkeskommune, der vi sammen har både intern og ekstern kompetanseheving. Det har vært gjennomført webinarer der vi har nådd 35 av våre 41 kommuner.

Flere av kommunene har i kommuneplanens samfunnsdel omtalt arbeidet med universell utforming. Vi gir tilbakemelding på alle planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel om universell utforming og bruk av ressursen i kommunen av personer med nedsatt funksjonshemning og viser til CRPD.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

I 2025 har personalgruppa vært stabil, uten vakanser og med relativt sett lite sykefravær. Videre består personalgruppa av erfarne medarbeidere, hvor de aller fleste har jobbet her i >5 år, og flere har jobbet vesentlig lengre enn det. Dette bidrar til effektivitet og kvalitet. På tross av knappe ressurser vurderes det at vergemålsforvaltningen i Nordland er velfungerende og effektiv.

De ressurser vi har må i all hovedsak prioriteres til saksbehandling. Saksmengden har over tid vært økende. Diagrammet under viser utviklingen på noen

sentrale saksområder:

Tildelingen av budsjett reflekterer ikke denne utviklingen da den bare justeres for lønnsoppgjør og prisutvikling. Dette går spesielt på bekostning av generelt kvalitetsarbeid på opplæring og tilsyn.

Tiden det tar fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne og til stevning er oversendt retten vurderes også som et resultat av en vanskelig balansegang mellom prioriteringer. Det er et klart mål at denne skal ned i 2026, men usikkert om ressursituasjonen tillater det.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Resultatmål ikke nådd. Skyldes knappe ressurser i perioder, typisk ved sykemeldinger og ferieavvikling.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål for voksne - 80% av vedtakene skal være fattet innen 90 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
74 %	80 %	- 6 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskap (vergerapporter) kontrollert innen frist.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Dette er en overordnet lovforståelse og holdning hos de ansatte og formidles i all vår kontakt med verger og andre involverte aktører, og en holdning som ligger til grunn i våre interne møter og vår saksbehandling. Det etterstrebes videreutvikling hos de ansatte på dette området, slik at det fortsatt skal ligge til grunn for saksbehandling, kommunikasjon og formidling.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og det har vært en økning i antall verger har gjennomført e-læringskurs.

Vi har fokus på selvbestemmelse i all vår kontakt med vergene, fra første samtale ved oppretting, kontroll av vergeregnskap og ved henvendelser fra vergene til seksjonen. Dette er også tema på våre årlige fagdager for de faste vergene. Vi oppfordrer alle verger til å ta kursene som er tilgjengelig i kursportalen. I følge Power BI er samme antall e-læringskurs gjennomført i 2024 og 2025. Rapporten teller bare antall kurs og ikke antall verger, ettersom en og samme verge kan ta flere kurs gjennom året. Man kan ta rede på antall verger ved å ta ut vergelD i excel og filtrerer bort duplikater. Dette har vi ikke gjort da vi tenker et bedre mål på opplæring av verger gjennom e-læringskurs vil være hvor stor andel av vergene som til enhver tid har gjennomført de ulike kursene. Da kan man se utvikling som ikke henger sammen med hvor mange nye verger man har rekruttert de ulike årene. Vi har ikke i dag en enkel mulighet til å ta ut en slik rapport uten at vi selv bruker mye tid på å lage data.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Vergemål hvor personen ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Dersom vergehaver selv melder fra, enten muntlig eller skriftlig, om at de ikke lengre ønsker vergemål, prioriteres avslutning av saken. Normalt er saken avsluttet innen få virkedager. Det etterstrebes alltid å gjennomføre en samtale med vergehaver der hvor ønsket er formidlet skriftlig, eller formidlet av andre enn vergehaver selv. I saker hvor vergehaver har psykiske lidelser med episodiske forløp av mani og/eller psykose, gjør vi ekstra undersøkelser/samtaler med tanke på om ønsket er et uttrykk for forverrelse i sykdom eller om det er rasjonelt betinget. Opprettholdes ønsket om å

avslutte vergemålet, etterkommer vi ønsket og avslutter som beskrevet over. I noen tilfeller hvor behovet for vergemål er åpenbart, og ønsket om å avslutte vergemålet er betinget av misnøye med vergen, vil ofte et forslag om muligheten til å bytte av verge gjøre at vergehaver ombestemmer seg og ønsker videre vergemål.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Vi veileder kommunene og eiere gjennom henvendelser på telefon, e-post, Teams eller i brev. Vi bruker veiledning som et aktivt verktøy for å redusere risikoen for lovbrudd, og for å sikre bedre praksis.

Ulike undersøkelser som vi har gjort, fagsamlinger som er holdt, tilsyn og klagesaker, viser at det fremdeles er flere kommuner som ikke har tilstrekkelig forvaltningskompetanse. Vi ser derimot at det har vært en økt regelverkskompetanse for de kommunene som deltar på våre fagsamlinger og/eller nettseminarer som omhandler konkrete områder i barnehage- og opplæringsloven. Dette gjelder også i forbindelse med tilsyn og konkret veiledning.

Vår opplevelse er at sektoren fremdeles har et behov for, og et ønske om veiledning, og at dette er en god måte å øke forståelse av regelverket.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene tilsyn og veiledning målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og lokal skolemyndighet.

Vi gjør en omfattende risikovurdering for hver enkelt kommune, basert på all informasjon vi har tilgjengelig. Dette innebærer blant annet statistikk fra mange ulike områder, henvendelser, klagesaker og informasjon som kommer frem gjennom deltakelse på fagsamlinger eller satsninger.

Dette gir et bredt og viktig grunnlag for å kunne avgjøre om tilsyn eller andre virkemidler skal benyttes. Vi har jevnlig møter for å samordne denne informasjonen, og vi oppdater våre risikovurderinger gjennom året. I de fleste tilfeller har vi så god informasjon at valg av virkemiddel er veldig tydelig. I tilfeller der vi ser at barnehageeiere, barnehagemyndigheter og/eller skole har store utfordringer med stabilitet i ledelse og personale, gir vi ofte målrettet veiledning.

Vi ser at det er ulike behov for endring, og hvor godt barnehagemyndigheten, barnehageeier og lokal skolemyndighet er i stand til å implementere endringene, men også at vår aktivitet har ført til endring av praksis. Valgte virkemidler er derfor med på å bidra til å sikre at barn og unge får det de har krav på i samsvar med regelverket.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Alle planlagte tilsyn på barnehage- og skoleområdet gjennomføres på grunnlag av grundige risikovurderinger for å kartlegge behov for tilsyn og videre finne egnede tilsynsystema. Vi vurderer risiko basert på mange indikatorer, og det gjøres vurderinger flere ganger i løpet av året. Det er blant annet nasjonale prøver, elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen, BASIL, grunnskolepoeng, ulike statistikker, antall saker i håndhevingsordninger, klagesaker på spesialpedagogisk hjelp og henvendelser. Disse skjemaene, sammen med vår kunnskap om kommunene gjennom tilsyn, danner grunnlaget for hvilke kommuner og temaer vi skal føre tilsyn med. Indikatorer er opprettet i Kommunebildet, og brukes som vårt arbeidsverktøy i arbeidet med risikovurdering.

Barnehage:

Risikobildet på starten av året, viste flere kommuner som hadde høy risiko innen spesialpedagogisk hjelp, individuell tilrettelegging og barnehagemyndighetens ansvar - risikovurdering og veiledning. Ut fra dette gjorde vi en risikovurdering på antall barn og ellers alvorlighetsgrad i de enkelte kommunene.

I de fleste tilfellene ble tilsyn, enten skriftlig eller stedlig, valgt som virkemiddel.

Vi gjennomførte to stedlige og tre skriftlige tilsyn i 2025. To kommuner, som i utgangspunktet hadde blitt vurdert til høy risiko, ble vurdert til en lavere risiko gjennom året, da det kom inn ny informasjon gjennom veiledning.

Skole:

Ved starten av året gjorde vi en risikovurdering på regelverksbrudd ute i sektor. Mange kommuner sliter med økonomi og mangel på personale med kompetanse som vi vurderer til å medvirke til regelverksbrudd.

Vi gjennomførte 6 stedlige og 4 skriftlige skole-tilsyn, og valgte å prioritere tema som skolemiljø, særskilt språkopplæring og tilsyn med PP-tjenesten.

Kommuner vi ikke fører tilsyn med, veileder vi gjennom henvendelser på telefon, e-post, Teams eller i brev. Vi bruker veiledning som et aktivt verktøy for å redusere risikoen for lovbrudd, og for å sikre bedre praksis.

Risikobildet på slutten av året viser lav eller lavere risiko i kommunen på de områdene kommunene vi gjennomførte tilsyn med. Det er kommuner som er vurdert til middels eller høy risiko på slutten av året. Disse kommuner har vi enten planlagt å gjennomføre tilsyn eller veiledning med i 2026.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi drøfter og identifiserer kompetansebehov i sektor i møter i regionsamarbeidet og i interne møter i skolemiljøgruppa. Meldingene til håndhevingsordningen gir oss et viktig kunnskapsgrunnlag som bidrar til vår risikoovervåking.

Skolemiljø saker er ofte sammensatte og vi differensierer bruk av virkemidler. Gjennom tilsynsaktiviteter innafor tema skolemiljø og internkontroll har vi bidratt til å øke kompetansen hos skoleeiere og skoleledere. Vi følger statlige satsinger tett og har god dialog med kommuner og skoleledere, noe vi vurderer har kompetansehevende effekt.

Embetet har kommuner med i Læringsmiljøprosjektet, og skolemiljøgruppa deltar på Læringsmiljøprosjektets digitale fagdager. Håndhevingsordningen henviser konsekvent til nettressurser på Utdanningsdirektoratets nettside, og anbefaler at skolene bruker disse. Vi er opptatt av å skrive vedtak som kan ha god læringseffekt for skolene. Når vi behandler meldinger i håndhevingsordningen, skjer det praksisnær læring ved at skolen tar en ny gjennomgang av egne rutiner og arbeidet med skolemiljø saker. Vi oppfordrer skoleledere til å ta kontakt med oss for informasjon om regelverket og veiledning før det har blitt en skolemiljø sak, og dette gjør at vi får en del telefonhenvendelser.

Vi veileder daglig skoleledere og ser resultatet av dette ved at vi har et høyt antall meldinger som blir trukket fordi skolen setter i gang arbeidet etter at de har mottatt veiledning fra oss. Vi har gjennomført flere veiledningsmøter med skoleledere og skoleeiere, både på deres forespørsel og på vårt initiativ. Vi innretter møtene til å være en dialog der vi ser på mulige læringspunkter. Når vi mottar flere meldinger fra samme skole der skolen fortsatt har lovbrudd etter veiledning, innkaller vi alltid skoleeier og rektor til møte for å høre hva som er til hinder for at skolen skal rette forholdet og vi tilbyr ytterligere veiledning. Skoleledere og skoleeiere gir tilbakemelding om at vår veiledning har bidratt til kompetanseheving i sektor.

Vi vurderer at både satsingene i regi av Utdanningsdirektoratet og våre tiltak bidrar til økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi vurderer at det fremdeles er behov for økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø for enkelte skoler. Kompetansebehov som sektor har meldt inn til oss er oppfølging av bekymringsfullt fravær og elever med utfordrende atferd eller nevrodivergens.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Som et ledd i vår risikovurdering, sendte vi i januar 2025 ut en forms undersøkelse til alle kommuner som barnehagemyndighet. Vi fikk svar fra 37 av 41 kommuner. I undersøkelsen spurte vi om spesialpedagogisk hjelp og psykososialt barnehagemiljø. Ut fra svarene så vi behov for mer kompetanse ut til sektoren i Nordland.

Denne undersøkelsen la grunnlaget for et samarbeid med Læringsmiljøsenderet hvor vi utviklet og arrangerte 3 fysiske samlinger i Nordland, ett i nord, ett i midt og ett sør. Tema for disse tre samlingene var regelverket, trygt og godt barnehagemiljø kap 8 i barnehageloven, og noe om spesialpedagogisk hjelp. Alle samlingene ble fullbooket og deltakere var styrere, pedagogisk ledere, eiere og barnehagemyndighet. Evaluering i etterkant viser et behov for oppfølging og brukes i planlegging for en oppfølging i 2026.

Forms-undersøkelsen og Deloitte-rapporten la grunnlaget for et felles arbeid i Region Nord. Basert på risiko har arbeidsgruppa i 2025 i samarbeid jobbet fram fire nettseminarer som skal ut til barnehagesektoren i Nordland og Troms & Finnmark med tema psykososialt barnehagemiljø i 2026. To på våren i samarbeid med Læringsmiljøsenderet og to på høsten 2026 i samarbeid med KS.

Nordland sitt økt fokus på tema psykososialt barnehagemiljø vurderer vi til å ha hatt en positiv effekt med økt kompetanse på hvordan forebygge, håndtere og sikre trygge og gode barnehagemiljøer, både for kommuner som barnehagemyndighet, kommunale og private barnehageeiere. I tilbakemeldingene etter samlingen fikk vi innblikk i deltakernes utbytte, og hva de skulle ta med seg til barnehagene. Dette er også grunnlaget vi tar med videre inn i 2026 til de planlagte samlingene høst 2026, som også er i samarbeid med læringsmiljøsenderet.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Behandling av skolemiljø saker har høy prioritet i embetet. Vi har skriftlige rutiner på hvordan vi skal saksbehandle skolemiljø saker for å sikre at disse blir behandlet innen rimelig tid. Vi jobber målrettet og systematisk, og det er et kontinuerlig arbeid der vi endrer og tilpasser våre maler og rutiner for å sikre kvalitet og effektivitet i arbeidet vårt.

Vi registrerer alle meldinger i eget skjema. Her har vi lagt inn en nedtellingsfunksjon slik at saksbehandler får et varsel når saksbehandlingstiden overstiger et gitt antall dager, og leder kan sikre rask framdrift i saken.

Vi bruker mye tid på arbeidet med internkontroll. Saksbehandlere i skolemiljøgruppen møtes annen hver uke. Da gjennomgår vi for hver saksbehandler antall saker til behandling og tidsbruken på hver sak. Dette gir oss mulighet til å omprioritere for å kunne behandle sakene innen rimelig tid. Vi har ikke unødig opphold i saksbehandlingen. Vår jevnlige møtestruktur og faste rutiner bidrar til å sikre god måloppnåelse. Vi vurderer at det systematiske arbeidet har bidratt til at skolemiljø saker behandles innen rimelig tid.

Rutinen vår er at leder fortløpende fordeler innkomne meldinger til saksbehandlere, og leder registrerer sakene i felles skjema. Innen ett døgn tar saksbehandler kontakt med melder. Saksbehandler tar samme dag kontakt med rektor og informerer om meldingen. Deretter sender vi en e-post til rektor der rektor får fem virkedager til å sende inn dokumentasjon. Til hjelp for skolen har vi utarbeidet skjemaer for å sikre at vi får inn relevant dokumentasjon. Dette har medført at skolene redegjør på en mer grundig og relevant måte, og vi kommer raskere i gang med våre vedtak.

Like etter at vi har mottatt dokumentasjonen fra skolen, tar vi en samtale med eleven og begynner deretter å skrive vedtak. Dersom vilkårene for å behandle meldingen ikke er oppfylt, lager vi et avvisningsvedtak innen fem dager. I 2025 hadde vi gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 21 virkedager.

Vi får tilbakemeldinger fra foresatte og skoleledere om at de verdsetter at vi har kort saksbehandlingstid fordi det er tidssensitive saker og det haster med å få hjelp. Vi har ikke unødig opphold i saksbehandlingen fordi vi arbeider målrettet, systematisk og rutinepreget. Vi vurderer at håndhevingsordningen har god måloppnåelse.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra lokal skolemyndighet reduseres

Basert på klagesaker og henvendelser fra skoler foreldre og kommuner, har vi hatt veiledning med enkelte kommuner og regioner. Dette foregår enten på Teams med en eller flere, og over telefon. Våre jurister har gjennomført nettseminar for hele fylket, med forvaltningsloven som tema.

Vi har videreført tiltak fra tidligere år, som er ekstra tid og ressurser i etterkant av tilsyn, ved behov. Da spesielt i de tilfellene vi har vurdert at det er hensiktsmessig med bakgrunn i kommunens kompetanse på saksbehandling, rettsanvendelse og restrisiko for lovbrudd. Målet med veiledningen er å kunne avdekke, bistå med å rette opp og forebygge potensielle regelverksbrudd. Vi erfarer at dette er tiltak som er treffende for å redusere rettsanvendelsesfeil, og at dette bidrar til å øke kompetansen hos de som forbereder saker og fatter vedtak.

Som tidligere år har vi gjennomført møter med enkelte kommuner basert på en risikovurdering av behovet for nærmere veiledning rundt regelverket. En gjennomgang av sakene for perioden 2020-2025 ser vi at en økt andel av sakene som blir stadfestet i vår behandling. Dette gjelder særlig i saker om skolebytte og skoleskyss. Vi setter dette i sammenheng med økt fokus på forvaltningsmessig kompetanse de siste årene, gjennom blant annet digitale seminar, samlinger og oppfølginger med kommunene. Vi vurderer også at vårt arbeid med ny opplæringslov har styrket kommunenes forståelse av både opplæringsloven og saksbehandlingsreglene. Samtidig kan vi fortsatt motta klagesaker fra kommuner der gammel opplæringslov brukes. Dette gjelder som oftest kommuner som valgte å ikke delta aktivt i vårt arbeid med ny opplæringslov.

Det er vanskelig å si noe sikkert om det har vært en nedgang i antall vedtak med rettsanvendelsesfeil, fordi vi som et lite embete fortsatt mottar relativt få antall klagesaker på de ulike områdene, og klagesakene er fra ulike kommuner. Enkelte kommuner får vi svært sjeldent tilsendt klager fra. Nordland har mange skoleeiere, med høy turnover blant skoleeierne og på skoleledemivå. Tilfanget av klagesaker viser ingen store endringer.

Se eller punkt 3.3.3.1.5.1 og 3.3.3.1.5.2 for arbeid særskilt rettet mot ITO og spesialpedagogisk hjelp

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Basert på klagesaker og henvendelser fra barnehager, foreldre og barnehagemyndigheter, har vi hatt veiledning med enkelte barnehagemyndigheter og regioner. Dette foregår enten på Teams med en eller flere, og over telefon. Våre jurister har gjennomført nettseminar for hele fylket, med forvaltningsloven som tema.

Vi har videreført tiltak fra tidligere år, som er ekstra tid og ressurser i etterkant av tilsyn, ved behov. Da spesielt i de tilfellene vi har vurdert at det er hensiktsmessig med bakgrunn i barnehagemyndighetens kompetanse på saksbehandling, rettsanvendelse og restrisiko for lovbrudd. Målet med veiledningen er å kunne avdekke, bistå med å rette opp og forebygge potensielle regelverksbrudd. Vi erfarer at dette er tiltak som er treffende for å redusere rettsanvendelsesfeil, og at dette bidrar til å øke kompetansen hos de som forbereder saker og fatter vedtak.

I 2025 har vi hatt veldig få klagesaker, sett opp mot tidligere år. Gjennom veiledning, har ikke oversendelse av klagesaker når kommunen ikke gir medhold, vært et tema som vi har opplevd som utfordrende. Alle barnehagemyndighetene vi har snakket med, har vært tydelig på saksgangen i så tilfelle. I 2025 kan det derimot se ut til at klager som skulle vært oversendt til oss, ikke har blitt oversendt. Dette kommer fram gjennom samtaler og henvendelser fra klagere, fra flere ulike kommuner. Med bakgrunn i dette, er det gjort en risikovurdering på forvaltningsområdet og saksgang, og det vil settes inn tiltak i løpet av 2026. Da både for enkelte barnehagemyndigheter, men også generelle tiltak for alle kommunene.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven §11-4 flg.

Vi har i 2025 prioritert individuelt tilrettelagt opplæring i vårt arbeid, både gjennom tilsynsvirksomhet og veiledning. Vi har blant annet gjennomført følgende tiltak for å bidra til å sikre at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på:

- Åpnet fire tilsyn med tema fra kapittel 11 i opplæringsloven
- Veiledning i forbindelse med klagesaker
- Veiledning ved henvendelser fra sektor og fra privatpersoner
- Deltatt på fagdager i kommuner ved forespørsel
- Nettseminar for opplæringssektoren om forvaltningsrett og klagesaksbehandling i skole og barnehage. Her er også retten til å påklage manglende gjennomføring av individuelt tilrettelagt opplæring tatt opp.
- To nettseminarer for ledere og ansatte i PPT, planlagt i samarbeid med lederne i PPT. Tema var grunnleggende forvaltningsrett og innhold i sakkyndige vurderinger, samt medvirkning og vurdering av barnets beste.
- Deltatt i PPT sitt ledernetverk i Nordland (fast deltakelse), hvor vi informerer om regelverket og deltar i faglige drøftinger.
- Arrangert fire «digitale kaffepauser» for lederne i PPT og representant for Statped. Dette er en uformell møteplass hvor terskelen for å drøfte problemstillinger knyttet til spesialpedagogisk tilrettelegging er lav.

Hvordan tiltakene har fungert

Etter vår vurdering har tilsyn en effekt, selv om evnen til å rette brudd på regelverket er variabel i kommunene. I noen kommuner vurderer vi at evnen til å rette brudd blir påvirket av høy gjennomtrekk av nøkkelpersoner og ledere.

Vår prioritering av PPT, både gjennom fast fysisk deltakelse i ledernetverket og drift av de uformelle kaffepausene, bidrar til at lederne - og ansatte - i tjenestene har lav terskel for å ta kontakt med oss for veiledning. Vi erfarer at de fleste av lederne har god kompetanse på regelverket, og at dette bidrar til økt kunnskap hos deres ansatte, og hos skoler og skoleeiere. God kompetanse hos PPT bidrar også til at privatpersoner får riktig veiledning fra tjenesten. Vår nære kontakt med PPT gir oss informasjon om tilstanden i sektor og danner noe av grunnlaget for å gjøre risikovurderinger. Etter vår vurdering bidrar den jevnlige kontakten vi har med PP-tjenesten til økt sannsynlighet for at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på.

Til tross for god kompetanse i PPT har vi likevel en viss bekymring for dem som faglig uavhengig instans. Vi har fått noen signaler som kan tyde på PP-tjenestene er under press når det gjelder faglig uavhengighet. Statlige styringssignaler med forventning om at flere elever skal ivaretas i det ordinære opplæringstilbudet blir noen steder forstått som at sektor skal unngå å gi individuelle rettigheter. Vår erfaring er at det etter ny opplæringslov har etablert seg en forestilling om at den individuelle retten til ITO er snevret inn. Balansegangen PP-tjenestene står i, mellom forebygging, systemoppdrag og sakkyndighetsarbeid kan synes å være preget av dette enkelte steder. Vi ser for eksempel at noen skoler ikke henviser elever til PPT når foresatte ber om det («ber skolen gjennom et vedtak ta stilling til om eleven har rett til individuell tilrettelegging»), at PPT noen steder «avviser» henvisninger, og at skole og PPT har en oppfatning om at retten til individuelt tilrettelagt opplæring utelukkende skal forbeholdes elever med avvik fra kompetansemålene i læreplanverket. Dette er tema vi har veiledet på når informasjonen er gjort kjent for oss, og vi vil følge det opp videre i 2026.

Både i tilsyn og klagesaker ser vi fortsatt at det er utfordringer med forvaltningskompetansen i sektor. Det gjelder både saksgangen knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring og innholdet i vedtakene, men særlig kan det se ut til at behandlingen av klager på vedtak og klager på manglende gjennomføring av vedtaket, er mangelfull. Flere av nettseminarene våre og møtene med sektor omhandler forvaltningskompetanse. Det er også noe vi har hyppig veiledning på. Nettseminarene har hatt høy deltakelse, og vi legger til grunn at både disse og veiledninga vi gir i andre sammenhenger har effekt, selv om vi altså fortsatt ser mangler i sektor. Det er en utfordring å få kompetansen spredd i kommunene, slik at den ikke bare blir hos enkeltpersonene som deltar. Vi vurderer imidlertid at nettseminarene - og veiledning generelt - har en såpass stor effekt at vi viderefører dem i 2026.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

I 2025 har vi hatt mer systematisk oppfølging av barnehagemyndigheten og deres arbeid med gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. I begynnelsen av året gjennomførte vi en undersøkelse for å avdekke barnehagemyndighetens egenvurdering av behov for kompetanseheving og veiledning. Denne undersøkelsen brukte vi aktivt gjennom hele året. Det resulterte i at vi tok kontakt med enkelte barnehagemyndigheter for å tilby veiledning, og vi gjennomførte en fagsamling for hele fylket. Tema på fagsamlingen var spisset innen spesialpedagogisk hjelp, og det barnehagemyndighetene hadde gitt tilbakemelding om at de hadde behov for. Vi har planlagt en oppfølging av fagsamlingen høsten 2026.

Vi deltar fast på PPT sitt ledernettverk og tidvis også de øvrige nettverkene PPT har. Her får vi innblikk i og informasjon knyttet til barnehagemyndighetenes gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. Det viser det samme bilde som vi selv sitter med: at det er stor variasjon fra kommune til kommune, og at noen kommuner har et markant større behov enn andre. Dette hjelper oss til å følge opp de barnehagemyndighetene som har behov for det.

I tillegg har vi hatt generell veiledning for flere av barnehagemyndighetene. Disse veiledningene har vært med konkrete tema som er ønsket av barnehagemyndigheten selv, gjennom tilsyn og/eller henvendelser.

Alle tiltakene vi har gjennomført i 2025 vurderer vi til å ha gitt barnehagemyndighetene mer kompetanse på hvordan de skal sikre at barn får det de har krav på. Eksempelvis har det resultert i at barnehagemyndigheter har fått mer oversikt gjennom bedre system og rutiner, og på den måten kan følge opp den spesialpedagogiske hjelpen på en mer hensiktsmessig måte. Vi ser også at vi må fortsette med det systematiske arbeidet. Vi har vært i kontakt med og nådd ut til de fleste av barnehagemyndighetene våre gjennom våre tiltak, men inngående systematisk arbeidet tar tid.

Individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får individuell tilrettelegging i tråd med opplæringsloven §11-4 flg.

Statsforvalteren opplever noe økning innen klagesaker og henvendelser som gjelder elever i videregående opplæring. Omfanget er imidlertid fortsatt lavt, sammenlignet med tilsvarende saker som gjelder grunnskole.

Når vi behandler søknader om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, jf. opplæringsforskriften § 9-22, ser vi at det svært sjelden har vært gjennomført individuelt tilrettelagt opplæring før eleven søker om fritak. Samtidig beskriver faglærere/skoler i enkelte saker at eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller vi leser av beskrivelsene at eleven ikke kan ha hatt tilfredsstillende utbytte, uten at skolen har fulgt opp sine forpliktelser etter oppl. § 11-2. Manglende utbytte kan ha vært observert allerede på vg1, og blir tilsynelatende ikke tatt tak i. Det kan forstås som om lærere/skolene ikke har nødvendig regelverksforståelse. Observasjonene kan også indikere at Nordland fylkeskommune i realiteten har en for høy terskel for å innvilge rettigheter etter kap. 11. Dette gjelder i hovedsak for elever ved studieforberedende tilbud. Vi har indikasjoner på at det er økende bruk av alternativ opplæringsarena, og har eksempler på at det brukes uten tilstrekkelig lovgrunnlag. Det kan være uten at sakkyndig vurdering og/eller enkeltvedtak omhandler denne organiseringen, og det kan være mot elevens og foresattes ønske.

Etter innføringen av ny opplæringslov, har vi mottatt mange henvendelser fra bl.a. skoleeier, skoler, kommuner, foresatte og støttetjenester, der det fremstår åpenbart at fylkeskommunens praksis oppleves å være innstrammet for elever med omfattende funksjonsnedsettelse. Særlig handler det om antall år i videregående opplæring, og omfanget av opplæring. Vårt inntrykk er at fylkeskommunen ikke fullt ut anerkjenner behov for fortsatt videregående opplæring for søkere som ikke kan oppnå full kompetanse. Det fremstår som om flere elever fra denne gruppen nå opplever ikke å få full skoleuke. Statsforvalteren har kjennskap til saker der det ser ut til at elevene ikke får ivaretatt sine opplæringsbehov.

Tiltak:

Statsforvalteren har videreført dialogmøter med Nordland fylkeskommune slik vi startet opp med i 2024. Møtene gjennomføres to ganger i året, eller mer hvis behov. Tema som har vært drøftet er helse vs. opplæring, tvang og makt, fritak fremmedspråk, og forståelsen av § 11-4. Vi har også hatt dialog omkring pågående klagesaker, og rundt noen henvendelser fra for eksempel foresatte. Vi har deltatt med innlegg og veiledning på fylkeskommunens samlinger for PP-tjenesten og de spes.ped.-ansvarlige ved skolene. Vi har hatt innlegg for lærer og ledere ved fylkets største videregående skole for å klargjøre regelverket rundt fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, herunder skolens forpliktelser knyttet til §§ 11-2 og 11-6. Innlegg om opplæringslovens kap. 11 og 12 for studenter på masterstudium tilpasset opplæring ved Nord universitet, der studentene jobber blant annet i videregående skole.

Effekt:

De faste dialogmøtene med skoleeier har individuell tilrettelegging som et hovedtema, og vi tar opp aktuelle problemstillinger til drøfting på hvert møte. Fylkeskommunen har meldt tilbake at de ser stor nytte av det, og at dette bidrar til at de bedre kan følge opp praksisen ved de videregående skolene.

Dette til tross, så er det en del gjentakende saksbehandlingsfeil knyttet til ITO. Eksempelvis er det manglende vedtak etter sakkyndige vurdering, lang saksbehandlingstid, manglende samsvar mellom sakkyndig vurdering og enkeltvedtak, og manglende begrunnelser for avslag. Videre er klagesaksbehandlingen varierende. Klagen tar lang tid å få avklart, sakene blir ikke nødvendigvis besvart skriftlig og sendes ikke alltid til SF.

Det synes også å være behov for mer fokus på det å gjøre og å synliggjøre en reell vurdering av elevens beste i saksbehandlingen.

Studentene ved masterutdanningen har gitt tilbakemelding på at vårt innlegg om regelverk og saksbehandling innen ITO og skolemiljø vurderes som veldig nyttig for jobben de har i skolene.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S), inkludert læreplaner for modulstrukturert opplæring.

Situasjonsforståelse

Vi bygger vår forståelse på flere kilder:

- Kontakt med sektoren: eiere, ledere, lærere og tillitsvalgte
- Henvendelser fra foresatte
- Tall og statistikk: eksamen, prøver og klagesaker
- Standpunktklager
- Lokal kompetanseutvikling: gjennom desentralisert ordning og kompetanseløftet

Status for læreplanarbeid (LK20)

Kjennskap og bruk av LK20 varierer i fylket. Skoleeiere har stort fokus på skolemiljø og den overordnede delen av læreplanen, både i kompetanseutvikling og i saker der Statsforvalteren blir involvert.

Dette henger delvis sammen med:

- Skifte av personell på eier- og ledersiden
- Mangel på kvalifisert arbeidskraft
- Mangelen på kvalifisert personale, både fast og vikarer, gjør det vanskelig for mange eiere og skoler å prioritere profesjonsfaglig utvikling i læreplaner og fag. Dette ser vi gjennom:
- Dialog med sektoren
- Klagesaker om skolemiljø, individuell tilrettelegging og standpunkt
- Arbeid med lokal kompetanseutvikling
- Tilsyn

FOV og modulbaserte læreplaner

Omtrent halvparten av kommunene i fylket tilbyr FOV. Selv om fire kommuner deltok i forsøkene, var de fleste kommunene lite kjent med modulforsøkene.

I 2025 har FOV prøvd ulike måter å organisere læringen på. Samtidig har det vært usikkerhet om forholdet mellom Opplæringsloven og Integreringsloven.

Det har vært behov for mer detaljert veiledning i tolkning av kompetansemål i modulene for FOV. Denne veiledningen kom våren 2025.

Fylkeskommunen har vært aktiv i forsøkene med modulerte læreplaner hele veien, og tilbyr alle fag med modulbaserte læreplaner i VOV.

Fokus på læreplanforståelse

I 2024 og 2025 har vi prioritert veiledning i hvordan tekstene «Om faget» kan brukes i undervisning og vurdering.

Bakgrunnen er tilbakemeldinger fra sektoren om at det har vært for lite fokus på faglæreplanene, til fordel for den overordnede delen.

Vi ser for eksempel gjennom standpunktklager at lærere nå bruker disse tekstene mer aktivt i sine redegjørelser.

Eksamensgjennomføring og risikovurdering

I 2025 gjennomførte vi risikovurderingen som Udir startet i februar.

I forkant hadde vi nettseminarer og dialog med skoleeiere om årets eksamensgjennomføring, med særlig fokus på kunstig intelligens og sensorer. Dette ble fulgt opp utover våren med mer informasjon og dialog.

Gjennomføringen våren 2025, både lokalt og sentralt, gikk tilfredsstillende.

Overgangen fra 2024 til 2025 medførte mange nye eksamensansvarlige på skolene. Dette førte til at enkelte klager fra høsteksamen ikke ble fanget opp fordi de ble sendt til feil person i saksbehandlingssystemene. Dette ble fulgt opp med fylkeskommunen, og vi opplevde ikke samme problem ved vårgjennomføringen.

Kompetanseutvikling og samarbeid

I samarbeid med Matematikksenteret, Skrivesenteret og Senter for kunst og kultur i opplæringen har vi gjennomført samlinger for lærere på mellomtrinn og ungdomstrinn i fagene:

- Matematikk
- Norsk
- Kunst og håndverk

Fokus har vært:

- Læreplanforståelse
- Vurdering
- Mer praktisk undervisning

Dette arbeidet er videreført i den desentraliserte ordningen for 2025 og 2026. Tilbakemeldingene fra lærere og skoleledere er svært positive. De opplever at samlingene har bidratt til bedre undervisning.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Regelverket knyttet til skolefritidsordningen (SFO) er formidlet i møter med skoleeiere i Nordland. Statsforvalteren opplever samtidig økende henvendelser fra sektoren, særlig knyttet til foreldrebetaling, kommunenes praktisering av gratis SFO, tilbud for elever med særskilte behov, elevers rett til tilpasset opplæring og spørsmål om skoleskyss i forbindelse med SFO. Vi har også fått spørsmål om retten etter kap 12 også gjelder for SFO. Tallene for skoleåret 2024–2025 viser økt deltakelse i SFO blant elever på høyere trinn, spesielt på 3. trinn, mens deltakelsen på 1. og 2. trinn er noe redusert. Bemanningen er stabil, med en svak økning i ansatte med relevant utdanning. Flere kommuner rapporterer også om inntektsgraderte satser og friplassordninger, noe som kan bidra til økt sosial tilgjengelighet.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (oppl §11-4 flg.)/spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av lokal barnehagemyndighets og skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke deres kompetanse ved behov.

Embetet prioriterer barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging/spesialpedagogisk hjelp i vårt arbeid.

Vi registrerer aktivt og systematisk informasjon i vår risikoovervåking. Informasjonen kommer fra meldinger til håndhevingsordningen, klagesaker, generelle henvendelser om tema, overskuddsinformasjon fra tilsyn, interne bekymringer og oppslag i media, m.m..

På bakgrunn av den samla informasjonen gjør vi fortløpende vurderinger av barnehage- og skolemyndighetenes forutsetninger for å løse sine oppgaver, og hvordan vi kan bidra med å styrke kompetansen i prioriterte deler av sektor. I dette ligger vurdering av hvilke virkemidler som kan ha størst effekt.

Basert på våre risikovurderinger har vi på skolesiden åpnet fire tilsyn med tema individuell tilrettelegging og tre tilsyn med tema skolemiljø og internkontroll. På barnehage har vi åpnet to tilsyn med tema spesialpedagogisk hjelp, ett tilsyn med tema individuell tilrettelegging og ett med tema barnehagemiljø. Vi har også hatt fagsamlinger på ulike plasser i fylket, hvor hovedtema var trygt og godt barnehagemiljø, samt spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. For mer inngående informasjon om barnehagemiljø, se 3.3.3.1.3.2 og for spesialpedagogisk hjelp, se 3.1.7.1.3.1 og 3.3.3.1.5.2.

Håndhevingsordningen er førstestans og behandler dermed ikke klager på sektors vedtak, men vi kan likevel avdekke svak forvaltningskompetanse og manglende regelverksforståelse i noen av de sakene vi behandler. I slike tilfeller bruker vi veiledning i utstrakt grad, og vi involverer alltid skoleeier. Vi legger inn veiledning om regelverket i våre vedtak, og registrerer informasjon i vår risikoovervåking. Håndhevingsordningen deltar aktivt når embetet skal vurdere risiko, prioriteringer og virkemiddelbruk.

Vi har i noen av våre nettseminarer i 2025 hatt fokus på forvaltningskompetanse. Videre holder vi tett kontakt med lederne av PP-tjenestene, og vi har innført faste møter med Nordland fylkeskommune for å sikre riktig regelverksforståelse på feltet. Vi har også styrket egne ressurser på det spesialpedagogiske feltet. For utdyping av vårt arbeid med å styrke sektor på regelverket knytta til individuelt tilrettelagt opplæring viser vi til punkt 3.3.3.1.5.1 og 3.3.3.1.5.3.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte lokal skolemyndighet i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Vi har i 2025 hatt fokus på å veilede kommuner i regelverket om realkompetansevurdering. I all hovedsak dreier dette seg om deltakere i FOV, og i noen grad i sammenheng med introduksjonsprogrammet.

Innføringen av ny opplæringslov og modulstrukturert opplæring i FOV avdekket både et behov for veiledning i regelverket og et behov for begrepsavklaringer. Det har vært behov for å veilede kommuner i regelverket for vurdering, og begrepene vurdering, kartlegging og realkompetansevurdering. Det har vi gjennomført med følgende tiltak:

- direkte veiledning ved spørsmål
- nettseminarer
- konferanser
- gjennom nettverk for voksenopplæring og kompetanseutvikling med både midler fra desentralisert ordning og HK-dir.

Gjennom henvendelser har vi sett at det er usikkerhet på hva som er forskjellen mellom kartlegging og realkompetansevurdering i mange av kommunene. Dette kommer særlig frem i arbeidet med å plassere deltakere i moduler, samt når kommunen mottar deltakere i aldersgruppen 16-18 år. Vi har derfor hatt dette som tema i nettverkene for voksenopplæring i kommunene. Det er blitt mindre henvendelser om dette fra høsten 2025. Det er et behov for å følge dette arbeidet tett opp også i 2026.

I videregående opplæring har vi hatt samarbeid med fylkeskommunen sin utdanningsavdeling om voksne deltakere. Dette har i all hovedsak dreid seg om de modulerte læreplanene og kombinasjonsløp.

Vi har bare hatt to klager på realkompetansevurdering i 2025. Har ikke sett et behov for annet enn generell veiledning i regelverket. Vi har fokusert på å veilede om meropplæring og §§ 9-6 og 9-7 for fylkeskommunen. Det er fortsatt usikkerhet rundt dette området i fylkeskommunen, og det er behov for å fortsette dette arbeidet i 2026.

Oppfølging av fullføringsretten (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte fylkeskommunen i å følge opp retten til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse for elever og voksne

Vi har hatt tett dialog og samarbeid med Nordland fylkeskommune gjennom 2025. I fellesskap kom vi frem til et løp der vi har fokusert på overgangsarbeidet mellom grunnskole og videregående opplæring. Det ble gjennomført regionale samlinger om temaet vår og høst med rådgivere og skoleledere i grunnskole og videregående opplæring som målgruppe. Dette har bidratt til utvikling av bedre rutiner for overganger, samt en bedre forståelse av de ulike rollene. Dette er tilbakemeldinger fra deltakerne.

Vi har i tillegg gjennom veiledning og samarbeid sett på hvordan fylkeskommunen best mulig kan følge opp elever som har behov for oppfølging for å kunne fullføre videregående, med særlig fokus på elever med svake språklige forutsetninger i norsk. Vi har tett dialog med fylkeskommunen om opplæring for voksne, både gjennom arbeidet med integrering, og dimensjonering av tilbudet for voksne. Det siste har vi sett kan være utfordrende, og vil ha fokus på i 2026.

For øvrig viser vi til punkt 3.3.3.1.5.3 hvor vi skriver om tiltak mot Nordland fylkeskommune.

3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven

Statsforvalteren i Nordland har gjennom året arbeidet systematisk for å bidra til økt kunnskap om integreringsloven og tilhørende forskrifter i kommunene. Dette er gjort gjennom løpende veiledning, skriftlige og muntlige avklaringer, spørretimer, faglige samlinger og dialog i etablerte nettverk. Statsforvalteren har hatt lav terskel for veiledning, og hatt særlig tett og hyppig dialog med kommuner og enkeltkontor som har hatt utfordringer i forståelsen og praktiseringen av regelverket.

Veiledningsbehovet viser at kommunene i hovedsak har grunnleggende kjennskap til regelverket, men at det er behov for støtte knyttet til praktisk anvendelse, særlig når det gjelder integreringsplanen som enkeltvedtak, fastsettelse av sluttmål, arbeidsretting av program og krav til individuelle vurderinger og begrunnelser. Statsforvalteren oppfatter at veiledningen i stor grad oppleves som nyttig, og at den bidrar til økt regelverksforståelse og justert praksis i kommunene.

Statsforvalteren har dialog med fylkeskommunale aktører om integreringsloven, og vil i 2026 arbeide videre for bedre innsikt i hvordan kunnskapen om integreringsloven er hos involverte skoler og karrieresentre hos fylkeskommunen.

Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner som er involvert i arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter.

Statsforvalteren har gjennom året fulgt opp kommuner med særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap gjennom en kombinasjon av tilsyn, veiledning og dialog. Vi har praktisert lav terskel for dialog og veiledning, og Statsforvalteren har hatt hyppig og tett oppfølging av flere enkeltkontor som har hatt særskilte utfordringer i forståelsen og praktiseringen av regelverket, i tillegg til kommuner som har vært fulgt opp gjennom tilsyn. Regionale nettverkssamlinger, fysiske faglige samlinger og spørretimer har bidratt til økt forståelse av regelverket og større bevissthet om krav til sluttmaal, integreringsplan og arbeidsretting. Statsforvalteren oppfatter at veiledningen i stor grad oppleves som nyttig, og at den bidrar til økt regelverksforståelse og justert praksis i kommunene. Ved behov er det gjort avklaringer mot IMDi, som gir rask respond er god støtte i vår veiledning av kommunene. Oppfølging på ledernivå, herunder dialog med NAV-ledere, kommunedirektørutvalg og ledere for voksenopplæring og integreringstjenestene har styrket samordning og felles forståelse av roller og ansvar. Statsforvalteren har gjennomført to pilottilsyn med tema integreringsplanen og gjennomført tre dokumenttilsyn med tema differensiering, som samlet sett har bidratt til å identifisere forbedringsområder og gi kommunene konkrete tilbakemeldinger på praksis. Statsforvalteren vurderer samlet sett at oppfølgingen har hatt positiv effekt på kommunenes forståelse av regelverket og etterlevelse i praksis.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i hovedsak har en grunnleggende kunnskap om integreringsloven og tilhørende forskrifter, men at den praktiske forståelsen varierer, særlig i saker som krever skjønnsutøvelse, korrekt saksbehandling og tilstrekkelige individuelle vurderinger i vedtak. Veiledningsbehovet viser utfordringer knyttet til integreringsplanen som enkeltvedtak, fastsettelse av sluttmaal og praktisering av nye og endrede bestemmelser. Kunnskapen om arbeidsretting i introduksjonsprogrammet fremstår som varierende, både når det gjelder hvilke tiltak som kan inngå, og ved at det kan mangle tydelige vurderinger av hvordan arbeidsrettede elementer skal bidra til å nå deltakerens sluttmaal. Når det gjelder fylkeskommunen, har Statsforvalteren begrenset innsikt i regelverksforståelsen hos skoler og karrieresentre.

Tilsyn, veiledningshenvendelser, klagesaker og dialog med kommunene viser at de største utfordringene i forståelsen av integreringsloven gjelder fastsettelse av individuelle og realistiske sluttmaal. Videre er det utfordringer knyttet til kravene om når og hvordan integreringsplan skal utarbeides, samt forståelsen av integreringsplanen som enkeltvedtak. Statsforvalteren ser særlig at vedtak ofte mangler tilstrekkelige individuelle vurderinger og begrunnelser. Regelverksendringer og økt arbeidsretting skaper usikkerhet, særlig om hva som kan regnes som arbeidsrettede elementer og samspillet mellom utdanning og arbeid. Vi får stadig spørsmål rundet dette med fritak fra norsk og samfunnskunnskap. Det er også utfordringer knyttet til kommunens ansvar for norsk og samfunnskunnskap, frister og dokumentasjon, særlig ved overgang fra mottak til bosettingskommune. Avslutningsvis viser praksis usikkerhet om kommunens samordningsplikt og ansvarsdeling mellom kommune, fylkeskommune og andre aktører.

100 % av kommunene har fått tilbud om opplæring. Statsforvalteren har lagt til rette for flere former for opplæring og veiledning hvor alle kommunene er invitert. Det har vært bred deltakelse både i nettbaserte samlinger og fysiske samlinger.

3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Statsforvalteren i Nordland understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering gjennom systematisk veiledning, dialog og samordning på tvers av forvaltningsnivåene. Arbeidet omfatter både bosettingsfasen og gjennomføringen av introduksjonsprogrammet, opplæring i norsk og samfunnskunnskap og øvrige integreringstjenester.

Statsforvalteren bidrar med kunnskapsgrunnlag, erfaringsdeling og rolleavklaringer i samarbeid med Nav Nordland, Nordland fylkeskommune, IMDi og kommunene, blant annet gjennom kommunebilder, dialogmøter og faste samarbeidsarenaer. Gjennom løpende veiledning og oppfølging bidrar Statsforvalteren til felles forståelse av regelverk, ansvar og samspill mellom aktørene, og til å styrke kommunenes forutsetninger for helhetlig og bærekraftig bosetting og integrering.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 3.3.4.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Statsforvalteren i Nordland bidrar til godt samarbeid mellom stat og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger gjennom dialog, veiledning og formidling av kunnskapsgrunnlag om kommunenes situasjon og kapasitet. Statsforvalteren følger opp kommunene i arbeidet med bosetting i tråd med anmodningene fra IMDi, blant annet gjennom dialog i relevante lederfora med kommunedirektørutvalg, Nav-ledere, ledere voksenopplæring og integreringstjeneste, bruk av Kommunebildet og oppfølging i møter med kommunene. I tråd med etablert samarbeid har Statsforvalteren bidratt med data og analyser fra Kommunebildet, samt andre relevante innspill til Nordland fylkeskommunes arbeid med anmodning til kommunene for kommende års bosetting.

Gjennom året har Statsforvalteren også gjennomført veiledning, opplæring og dialog med kommunene for å styrke kapasitet og gjennomføring på tjenesteområder som er kritiske for bosetting og integrering, herunder integreringstjeneste, voksenopplæring, bolig og sosiale tjenester. Kapasitet og utfordringer knyttet til bosetting og integrering har vært temae i kommunebilderapporter og i dialogmøter med kommuneledelse i ca. ti kommuner.

Samarbeid med Nav Nordland og Nordland fylkeskommune bidrar til helhetlig forståelse av bosettingskapasitet og gjennomføring.

I 2025 ble det bosatt 1 258 flyktninger i Nordland av 1 630 vedtatte plasser, herunder 80 enslige mindreårige flyktninger. Statsforvalteren vurderer at den samlede oppfølgingen bidrar til bedre beslutningsgrunnlag, økt bevissthet om kapasitet og mer målrettede vedtak, samt fremdrift i bosettingsarbeidet og tilgjengeliggjøring av plasser i tråd med anmodningene.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Vi har i 2025 ikke hatt større uønskede hendelser eller øvelser som har krevd større evalueringer. Mindre hendelser og mindre øvelser evalueres fortløpende og er en del av vårt løpende forbedringsarbeid.

Eksempler på dette er øvelse Nord-strategisk del, kommuneøvelsen øvelse Nordland som har en samleevaluering av kommunenes evaluering. Videre er det gjennomført en kort evaluering etter stenging av E10 Lofoten etter at ferga ødela fergelem i Moskenes.

Arbeidet med kommunedialogen og kommunebildet evalueres årlig som egen sak i ledermøtet.

Restanseprosjektet på akvakulturområdet skal evalueres i 2026, men forberedende arbeid ble gjort i 2025. Selv om prosjektet ikke er ferdigstilt enda, har Miljødirektoratet startet evalueringen med spørreskjema til de involverte statsforvalterembetene sendt ut i januar 2026. Formålet med evalueringen, er ifølge prosjektplanen, å (...) gjøre rede for erfaringer for direktorat og de involverte Statsforvalterne, mht. organisering og gjennomføring. Evalueringen skal vurdere hvilken effekt prosjektet har hatt på restanser og saksbehandlingstid, både hos SFNO og settestatsforvalterne. Det bør også vurderes om, og eventuelt hvordan, prosjektet har bidratt til harmonisering av praksis på tvers av embeter.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Avvik på gjennomføring av tilsyn med sosiale tjenester. Det er gjennomført 2 av 3 landsomfattende tilsyn, og embetet oppnådde kun 29 av 75 tilsynspoeng.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Oppvekst- og velferdsavdelingen, seksjon barnevern, har i 2025 ikke gjennomført dialogmøter med barneverntjenesten og kommunal ledelse. Avdelingen har imidlertid vært representert på alle dialogmøtene som embetet har hatt med kommunen i år. For 2026 er vi rigget og har lagt planer for gjennomføring av dialogmøtene med barneverntjenestene.

Vi har ikke i tilstrekkelig grad fulgt opp kompetansehevende tiltak mot kommunalt barnevern og barnevernledere dette året, men er rigget og klar for å fylle dette oppdraget i 2026.

Vi har gjennomført ett tilsyn med familievernkontor i år.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Vi viser til vår rapportering i 3.1.3.3. Ut fra ressurs hensyn ble det ikke prioritert å rette veiledning inn mot helseforetak og regionalt helseforetak når det gjelder anvendelse av lover og vi ser i ettertid at dette nok må anses som et avvik, jf. oppdrag 5.3.4.1.

Som del av vår oppgave med å påse at virksomheter har etablert internkontrollsystem (helsetilsynsloven § 5) har vi oppdaget at ledere ikke har tilstrekkelig kunnskap om handlingsrommet i helsepersonelloven § 26 ("for internkontroll og kvalitetssikring av tjenesten") og det ser ut til å hatt den konsekvens at verken kommunal ledelse, helseforetak eller regionale helseforetak har etablert nødvendige strukturer for å sikre at de mottar tilstrekkelig med informasjon om kliniske forløp de har ansvaret for til å kunne ivareta sine plikter etter hhv. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1, spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a og forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. Vi vil anse dette som et avvik da vi burde prioritert dette under oppdrag 5.3.4.1 for å sikre at ledelsen etablerer en tilfredsstillende internkontroll.

For oppdrag 5.1.8.1 og 5.1.8.2: Vi har ikke hatt tilstrekkelig med ressurser til å bidra inn for å løse disse oppdragene sammen med kommunal- og beredskapsavdelingen. Årsaken er at andre oppdrag/oppgaver har lagt beslag på de disponible ressursene.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen vesentlige avvik.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

SFNO har fortsatt avvik på Hovedinstruksens 5.1.4.11 om å behandle søknader om ny eller endret tillatelse etter forettningsloven med tilhørende regelverk. Konkret tilhørende regelverk er forskrift om behandling av akvakultursøknader og konkret avvik er fra § 4 fjerde ledd om tidsfrist for sektormyndighet.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen vesentlige avvik, men økt saksbehandlingstid og noen overskridelser på saksbehandlingstid på saker etter plan og bygningsloven.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

I oppdraget med å etablere "samisk forum for kompetanse og kultur tilknyttet SKK" skulle vi i løpet av 2025 også etablere en nettside for forumet. Denne nettsiden er ikke etablert, men under planlegging. Interne kapasitetsutfordringer er hovedårsaken til avviket.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av

- i hvilken grad opplæringen statsforvalteren har gjort med hensyn til Kompetansekassen for kvalifiseringsprogrammet, har bidratt til å styrke kompetansen i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontorene og på hvilken måte.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av Nav-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogram.

Statsforvalteren i Nordland har i 2025 bidratt til kompetanseheving i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet gjennom både nasjonale og regionale opplæringstiltak, herunder deltakelse i «Gullrekka» i regi av Statsforvalterne i Innlandet, Trøndelag, Vestland og Rogaland. Samlingene har hatt fokus på identifisering av deltakere, innhold i kvalifiseringsprogrammet og saksbehandling, og temaene er integrert i Kompetansekassen. God deltakelse fra Nav-kontorene i Nordland og tilbakemeldinger fra deltakerne indikerer at opplæringen har bidratt til økt forståelse av regelverket og støtte til videreutvikling av egen praksis. Statsforvalteren vurderer det som særlig verdifullt at opplæringen er nasjonalt samordnet og gir lik kompetanseheving på tvers av fylker.

Statsforvalteren i Nordland har i tillegg gjennomført en fysisk todagerssamling for Nav-ansatte i fylket, med deltakelse fra Arbeids- og velferdsdirektoratet. Samlingen ga faglig fordybning i målgruppen for kvalifiseringsprogrammet, herunder rettighetsvurderinger, integrering og kjønnsinkongruens, og inkluderte erfaringsdeling fra lokale Nav-kontor om identifisering og organisering av arbeidet. Dette har bidratt til økt faglig trygghet og bevissthet i kontorene.

Når det gjelder oppfølging av Nav-kontor med særlige utfordringer, har Statsforvalteren gjennomført egenvurdering knyttet til identifisering av deltakere i ett Nav-kontor. Egenvurderingen involverte hele kontoret og førte til gjennomgang av informasjon til befolkningen, identifisering av sviktområder og justering av praksis. Nav-kontoret vurderte oppfølgingen som nyttig og læringsfremmende. Statsforvalteren vurderer at denne formen for målrettet oppfølging bidrar til økt oppmerksomhet om kvalifiseringsprogrammet og bedre forutsetninger for korrekt bruk av ordningen.

Kvalifiseringsprogrammet er også et sentralt tema i Statsforvalterens dialog med Nav-ledere i fylket. Gjennom ledermøter og faglige innlegg har Statsforvalteren bidratt til forankring av regelverksforståelse, tydeliggjøring av lederansvar og økt oppmerksomhet om identifisering av deltakere og kvalitet i gjennomføringen av programmet. Statsforvalteren vurderer at denne lederdialogen bidrar til økt oppmerksomhet og bedre forutsetninger for varig praksisforbedring i Nav-kontorene.

For Nordland samlet viser statistikken en positiv utvikling i antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet, med forventede sesongvariasjoner. Statsforvalteren vurderer at kombinasjonen av opplæring, veiledning og målrettet oppfølging har bidratt til økt kunnskap og styrket praksis i Nav-kontorene.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal på bakgrunn av egen innsikt og opplærings tiltak

- gi en overordnet vurdering av hvordan statsforvalteren oppfatter at kontorene jobber for å se aktivitetsplikten for unge under 30 år i sammenheng med alle Navs virkemidler og satsinger for ungdom.
- gi en kort beskrivelse av hvilken målgruppe statsforvalteren erfarer at Nav-kontorene ikke får gitt et hensiktsmessig aktivitetstilbud.

Statsforvalteren i Nordland har ikke gjennomført en systematisk kartlegging av aktivitetsplikt i 2025. Det var kun 1 klagesak, og siste tre år kun 2 klagesaker som omhandler aktivitetsplikten. Vår innsikt bygger på tilsyn gjennomført i 2023 i åtte kommuner, hvor tre ble avsluttet i 2024. I tillegg er aktivitetsplikt, kvalifiseringsprogram, ungdomsgaranti og statlig oppfølging av unge ved Nav jevnlig tema i dialog når vi møter Nav-lederne og Nav Nordland

Oppfølging av ungdom organiseres ofte i team med både statlige og kommunale veiledere. Mange Nav-kontor benytter statlige virkemidler, noe som reduserer behovet for vilkår etter § 20a. Flere kontorer rapporterer utfordringer med å finne egnede vilkår for ungdom med omfattende rus- og psykiske helseutfordringer, hvor oppfølgingen ofte begrenses til veiledning og støttesamtaler. Andel unge med innvandrerebakgrunn som står ute arbeid eller utdanning er noe større i Nordland, enn landet for øvrig, som kan indikere at dette er en gruppe som kan falle utenfor nødvendig aktivitet.

Av kommunebildene kan det for noen kommuner se ut som det er mange sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen unge under 30 år, samtidig som det kan være få deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Også tall fra Nav Nordland viser at det er mange under 30 år som er vurdert å ha behov for spesielt tilpasset bistand for å komme i jobb, men som står uten aktivitet. Uten at vi har analysert disse forholdene inngående, kan det tyde på at det fortsatt er flere i denne gruppen ikke kommer i nødvendig aktivitet

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i Nav og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Statsforvalteren i Nordland vurderer at kommunene har et stort behov for kurs og opplæring innen økonomisk rådgivning. Behovet gjelder både styrking av fagkompetanse og bedre tverrfaglig samarbeid, særlig i lys av endringer i gjeldsordningsloven og økt oppmerksomhet om sammenhengen mellom økonomiske utfordringer, helse og barns oppvekstvilkår. De landsomfattende tilsynene i 2024 og 2025 har gitt viktig innsikt i kommunenes kompetansebehov på området.

Deltakere på Statsforvalterens kurs og faglige samlinger er i hovedsak økonomiske rådgivere og veiledere i Nav. I tillegg har det deltatt representanter fra Namsfogden og enkelte ledere. Statsforvalteren ser økt engasjement for fagområdet og for samhandling på tvers av tjenester.

Statsforvalteren i Nordland tilbyr jevnlig kurs og veiledning i dialog med Nav-kontorene og andre relevante aktører. Aktiviteten er rettet mot veiledere, rådgivere og ledere. I 2025 arrangerte Statsforvalteren en fysisk fagsamling om økonomisk rådgivning, der flere Nav-kontor bidro i planleggingen. Temaene omfattet familiefattigdom og barns utviklingsmuligheter, samt sammenhengen mellom psykisk helse og betalingsproblemer. Namsfogden delte erfaringer med ny gjeldsordningslov, og tre Nav-kontor presenterte eget utviklingsarbeid. Statsforvalteren holdt også innlegg om retten til tjenesten og krav til vedtak.

Også i 2025 ble Statsforvalteren invitert til å bidra med fagdag i en region i fylket for både statlige og kommunalt ansatte, med tema økonomisk rådgivning og barnefattigdom.

Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å styrke samarbeidet om økonomisk rådgivning, særlig mellom Nav og øvrige kommunale tjenester, og spesielt med barnevernet. Fremover vurderes det som viktig å styrke det forebyggende arbeidet og videreutvikle tverrfaglig samarbeid i kommunene.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i Nav i samarbeid med Nav Fylke, har effekt.

Statsforvalteren i Nordland har i 2025 bidratt til kompetanseheving om oppfølging av utsatt ungdom gjennom dialog, veiledning og faglige arenaer i samarbeid med Nav Nordland. Ungdomsgarantien, aktivitetsplikt og bruk av kvalifiseringsprogrammet (KVP) for unge har vært sentrale tema i møter med Nav-ledere og avdelingsledere, hvor også eksempler fra praksis og erfaringer fra utviklingsprosjekter har blitt brukt aktivt.

Statsforvalteren har lagt til rette for erfaringsutveksling mellom Nav-kontorene gjennom leder- og fagarenaer. Vi vurderer at dette har hatt effekt ved økt

oppmerksomhet om ungdomsgarantien, mer systematisk bruk av KVP for unge og styrket samarbeid rundt oppfølging av utsatt ungdom. Samtidig er det fortsatt variasjon i praksis, og innsatsen videreføres gjennom dialog, opplæring og samarbeid rundt aktivitet og felles kompetanseplan med Nav Nordland.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan Nav-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Statsforvalteren vurderer at Nav-kontorene i Nordland i hovedsak sikrer tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere med ulike behov og forutsetninger. Søknader kan leveres både digitalt og på papir, og brukere kan ta kontakt via telefon og etter avtale. Åpningstidene for publikum uten avtale er i hovedsak uendret fra tidligere år. I 2025 har enkelte Nav-lokasjoner hatt behov for midlertidig å stenge for drop-in og fysiske brukermøter som følge av tiltak for å ivareta helse, miljø og sikkerhet. Statsforvalteren har tatt dette opp med Nav-lederne i fylket, og understreket behovet for risikovurderinger av hvordan slike stenginger påvirker tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene, samt behovet for kompenserende tiltak.

Statsforvalteren har ikke gjennomført en egen kartlegging av hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengeligheten til sosiale tjenester. Samtidig viser gjennomgangen av innkomne klagesaker at en stor andel av sakene er levert digitalt til Nav-kontorene. Dette kan indikere at DIGISOS har bidratt til økt tilgjengelighet for enkelte brukere.

I 2025 ble det avsluttet 177 klagesaker på sosiale tjenester i Nordland, en betydelig økning fra 128 i 2024. Av disse ble 82 prosent stadfestet, 7 prosent endret eller delvis endret, og 11 prosent opphevet og sendt tilbake til ny behandling. Dette indikerer at Nav-kontorene i hovedsak foretar riktige vurderinger, samtidig som det fortsatt er behov for forbedring i enkelte saker. Statsforvalteren ser at de mest gjennomgående manglene i vedtakene gjelder kartlegging og individuell vurdering. Dette kan påvirke tilgjengeligheten til sosiale tjenester ved at brukerne ikke får et tilstrekkelig grunnlag for riktige og rettidige vedtak.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for klagesakene som kommunene sender til Statsforvalteren er om lag 2 måneder, men varierer betydelig mellom kontorene. Flere større kontor har behandlingstid på 3–4 måneder, noe som kan påvirke brukernes tilgjengelighet til tjenestene. Statsforvalteren følger særlig opp enkeltkontor med lengre behandlingstid.

Når det gjelder kvalifiseringsprogrammet, har det vært en positiv utvikling i 2025, med flere deltakere enn i 2024. Dette kan indikere økt tilgjengelighet til tjenesten. SSB-tall viser at det kun er to kommuner i Nordland som har rapportert at de tilbyr individuell plan etter sosialtjenesteloven. Statsforvalteren legger til grunn at det lave antallet trolig henger sammen med manglende eller ulik rapporteringspraksis, og ikke nødvendigvis at tjenesten ikke ytes. Samtidig gir tallene begrenset grunnlag for å vurdere faktisk tilgjengelighet til individuell plan for brukere med sammensatte og langvarige behov. Statsforvalteren vil følge dette videre.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av sin egen måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

Statsforvalteren i Nordland vurderer at det er god måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontorene. Tiltakene er i hovedsak i tråd med formålet med ordningen og støtter opp under nasjonale mål og prioriteringer. Prosjektene har gjennomgående god framdrift, og Statsforvalteren følger kommunene tett opp gjennom året.

I 2025 ble det innvilget tilskudd til 13 utviklingstiltak, hvorav fire var nye. Åtte tiltak er rettet mot barnefamilier eller ungdom, fire mot boligsosiale utfordringer, og ett har et bredt forebyggende perspektiv. Tiltakene vurderes samlet sett å treffe målgruppen for ordningen. Samtidig viser porteføljen en tydelig konsentrasjon om barnefamilier og boligsosiale tema. Statsforvalteren har gjort Nav-lederne i fylket oppmerksomme på dette, og at det eksempelvis ikke er noen konkrete utviklingstiltak rettet mot flyktninger og integrering, til tross for at dette er et område med økende utfordringer også i Nordland.

Statsforvalteren vurderer at tilskuddsordningen i hovedsak bidrar til mer helhetlige og samordnede tjenester. Det er etablert nettverk mellom kommuner med familieorienterte og boligsosiale tiltak, som styrker erfaringsdeling, kompetanseutvikling og samarbeid. Erfaringer og læringspunkter fra prosjektene deles i relevante forum og bidrar til spredning av kunnskap utover det enkelte tiltak.

Med utgangspunkt i forskningsfunn om barnevernsansattes forståelser og håndtering av fattigdom, har Statsforvalteren anbefalt og veiledet flere tiltak rettet mot barnefamilier til å styrke samarbeidet med lokal barnevernstjeneste. Tiltak som har vært i drift over tid, rapporterer om tettere samarbeid med andre kommunale tjenester, bedre intern samhandling i Nav-kontorene og økt bevissthet om Navs samfunnsoppdrag og rolle i kommunene. Dette vurderes å bidra til bedre individuell tilpasning og mer helhetlig oppfølging av brukere.

De boligsosiale tiltakene arbeider både på individ- og systemnivå. Selv om ingen av tiltakene per i dag kan vise til etablerte og helhetlige systemer for kommunenes arbeid etter boligsosialloven, bidrar tiltakene til økt kunnskap om lokale utfordringer og til utvikling av mer funksjonelle løsninger.

Statsforvalteren vurderer at dette samlet sett bidrar til økt kvalitet i tjenestetilbudet, selv om systemutviklingen fortsatt er i en tidlig fase.

Statsforvalteren har hatt særskilt oppmerksomhet på forankring og måloppnåelse i utviklingsprosjektene. Det er gitt veiledning om betydningen av tydelige mål og behovet for metoder for å følge utvikling og vurdere måloppnåelse. Erfaringer viser samtidig at enkelte prosjekter kan møte utfordringer knyttet til forankring i egen organisasjon og til å engasjere samarbeidspartnere, noe som følges opp gjennom videre veiledning og dialog.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at tilskuddsordningen bidrar til økt kompetanse, nye arbeidsformer og styrket samarbeid, og at tiltakene har potensial til å gi varige forbedringer i de sosiale tjenestene. Samtidig er det behov for videre utvikling av dokumentasjon av resultater og måloppnåelse for å sikre at ordningens mål nås fullt ut

Rapportering på kommunenes arbeid etter integreringsloven og statsforvalternes oppfølging (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal

- gjøre rede for resultatet av statsforvalterens oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- gi en overordnet vurdering av kommunenes og fylkeskommunenes kunnskap om integreringsloven med forskrifter
- gjøre rede for hva som er de største utfordringene for kommunene og fylkeskommunene i forståelsen av regelverket
- oppgi andelen kommuner som har fått tilbud om opplæring fra statsforvalterne i prosent av totalt antall kommuner som bosetter

Statsforvalteren har gjennom året fulgt opp kommuner med særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap gjennom en kombinasjon av tilsyn, veiledning og dialog. Vi har praktisert lav terskel for dialog og veiledning, og Statsforvalteren har hatt hyppig og tett oppfølging av flere enkeltkontor som har hatt særskilte utfordringer i forståelsen og praktiseringen av regelverket, i tillegg til kommuner som har vært fulgt opp gjennom tilsyn. Regionale nettverkssamlinger, fysiske faglige samlinger og spørretimer har bidratt til økt forståelse av regelverket og større bevissthet om krav til sluttmaal, integreringsplan og arbeidsretting. Statsforvalteren oppfatter at veiledningen i stor grad oppleves som nyttig, og at den bidrar til økt regelverksforståelse og justert praksis i kommunene. Ved behov er det gjort avklaringer mot IMDi, som gir rask respond er god støtte i vår veiledning av kommunene. Oppfølging på ledernivå, herunder dialog med NAV-ledere, kommunedirektørutvalg og ledere for voksenopplæring og integreringstjenestene har styrket samordning og felles forståelse av roller og ansvar. Statsforvalteren har gjennomført to pilottilsyn med tema integreringsplanen og gjennomført tre dokumentilsyn med tema differensiering, som samlet sett har bidratt til å identifisere forbedringsområder og gi kommunene konkrete tilbakemeldinger på praksis. Statsforvalteren vurderer samlet sett at oppfølgingen har hatt positiv effekt på kommunenes forståelse av regelverket og etterlevelse i praksis.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i hovedsak har en grunnleggende kunnskap om integreringsloven og tilhørende forskrifter, men at den praktiske forståelsen varierer, særlig i saker som krever skjønnsutøvelse, korrekt saksbehandling og tilstrekkelige individuelle vurderinger i vedtak. Veiledningsbehovet viser utfordringer knyttet til integreringsplanen som enkeltvedtak, fastsettelse av sluttmaal og praktisering av nye og endrede bestemmelser. Kunnskapen om arbeidsretting i introduksjonsprogrammet fremstår som varierende, både når det gjelder hvilke tiltak som kan inngå, og ved at det kan mangle tydelige vurderinger av hvordan arbeidsrettede elementer skal bidra til å nå deltakerens sluttmaal. Når det gjelder fylkeskommunen, har Statsforvalteren begrenset innsikt i regelverksforståelsen hos skoler og karrieresentre.

Tilsyn, veiledningshenvendelser, klagesaker og dialog med kommunene viser at de største utfordringene i forståelsen av integreringsloven gjelder fastsettelse av individuelle og realistiske sluttmaal. Videre er det utfordringer knyttet til kravene om når og hvordan integreringsplan skal utarbeides, samt forståelsen av integreringsplanen som enkeltvedtak. Statsforvalteren ser særlig at vedtak ofte mangler tilstrekkelige individuelle vurderinger og begrunnelser. Regelverksendringer og økt arbeidsretting skaper usikkerhet, særlig om hva som kan regnes som arbeidsrettede elementer og samspillet mellom utdanning og arbeid. Vi får stadig spørsmål rundet dette med fritak fra norsk og samfunnskunnskap. Det er også utfordringer knyttet til kommunens ansvar for norsk og samfunnskunnskap, frister og dokumentasjon, særlig ved overgang fra mottak til bosettingskommune. Avslutningsvis viser praksis usikkerhet om kommunens samordningsplikt og ansvarsdeling mellom kommune, fylkeskommune og andre aktører.

100 % av kommunene har fått tilbud om opplæring. Statsforvalteren har lagt til rette for flere former for opplæring og veiledning hvor alle kommunene er invitert. Det har vært bred deltakelse både i nettbaserte samlinger og fysiske samlinger.

Rapportering på klagesaker om introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Når det gjelder ordningene introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (begge hjemlet i integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

- **1 klager etter introduksjonsloven.** 1 omhandlet forlengelse. 1 ble stadfestet.
- **3 klager etter integreringsloven 6a.** 3 omhandlet forlengelse. 2 ble stadfestet, 1 opphevet.

- **6 klager etter integreringsloven utenom 6a.** 5 omhandlet stans, 1 deltakelse. 5 ble stadfestet, 1 opphevet.
- Samlet ble 10 klager behandlet. 4 omhandlet forlengelse, 5 stans, 1 deltakelse. 8 saker ble stadfestet, 2 opphevet.
- Statsforvalteren i Nordland mottok ingen klager som omhandlet opplæring i norsk eller samfunnskunnskap etter verken introduksjonsloven eller integreringsloven i løpet av 2025.

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

1 avholdt seremoni. 460 invitasjoner. 79 deltakere.

Rapportering på opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven, også etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Første halvår var det 2537 deltakere i norsk og samfunnskunnskap, og 187,5 årsverk
Andre halvår var det 1790 deltakere og 145,5 årsverk.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal redegjøre for hvordan de bidrar til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Statsforvalteren i Nordland bidrar til samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om bosetting av nyankomne flyktninger gjennom etablerte samhandlingsarenaer og løpende dialog. Dette omfatter regionale nettverksmøter med kommunene i samarbeid med Nordland fylkeskommune og Nav Nordland, samt større fysiske og digitale samlinger med deltakelse fra Nav, integreringstjenester, voksenopplæring, karrieresentre og videregående skoler.

Samarbeidet aktualiseres også i dialog med kommunedirektørutvalg, Nav-ledersamlinger, Statsforvalterens dialogmøter med kommunene og andre relevante samarbeidsfora. Statsforvalteren vurderer at disse arenaene bidrar til felles situasjonsforståelse, erfaringsdeling og bedre koordinering mellom aktørene i bosettingsarbeidet.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Vi legger til grunn eksisterende veileder for fylkesmannens tilsyn med krisesentertilbudet fra 2010, og har i tråd med denne gjennomført kartleggingstilsyn med samtlige kommuner i Nordland. Tema i kartleggingen var

- om kommunene gjør ROS-analyse
- om kommunen har internkontroll
- om de har samarbeidsavtale med krisesenter
- hvem i kommunen som er ansvarlig for å følge opp samarbeidsavtalen
- om kommunen har faste møter eller samarbeidsfora med krisesenter
- om kommunen sikrer at kommunale instanser samarbeider med krisesenteret
- om informasjon om krisesentertilbudet er lett tilgjengelig for innbyggere

- om kommunen har rutiner for oppfølging (reetablering)
- om kommunen sikrer at barn og unge som har oppholdt seg på krisesenter blir hørt og får medvirke i egen sak
- om kommunen har handlingsplan for vold i nære relasjoner
- om kommunen har boligsosial handlingsplan.

I tillegg gjennomførte vi egenvurderingstilsyn med tre kommuner. Tilsynet ble gjennomført som et skriftlig egenvurderingstilsyn. Kommunene tok gjennomgang av og beskrev sine tjenester og vurderte om egen praksis var i tråd med gjeldende lovkrav. Tema for tilsynene var om kommunene sikrer oppfølging av voldsutsatte barn og voksne i reetableringsfasen, og om kommunene sikrer at tjenestetilbudet er samordnet slik at voldsutsatte får oppfølging etter endt opphold på krisesenteret. Tilsynet undersøkte kommunens styring med at krisesentertilbudet oppfyller lovens krav (internkontroll). Vertskommunen hadde i tillegg tema om kommunen sikrer at barn som mottar tjenester gjennom krisesentertilbudet blir ivaretatt på en god måte som er tilpasset deres særskilte behov.

Vi har avsluttet et tilsyn der kommunen avdekket sårbarheter knyttet til reetableringsfasen og samordning av tjenestetilbud. Kommunen har dokumentert en handlingsplan for forbedringsarbeid med ansvarlige og tidsfrist.

Vi har ikke avsluttet tilsyn med to kommuner som avdekket sårbarheter knyttet til reetableringsfasen og samordning av tjenestetilbud. Kommunene har identifisert forbedringsområder og laget en handlingsplan for det videre arbeidet. Årsaken til at vi ikke har lukket disse tilsynene er at det er et omfattende forbedringsarbeid som vil pågå over en lengre periode og som involverer flere tjenesteområder. Vi ønsker å følge opp at kommunene overholder planene.

Vi har sendt kopier av våre tilbakemeldinger til kommunene til Bufdir. og vil ettersende endelig tilbakemelding for to kommuner.

Vi har avdekket at kvaliteten på tilbudet til kvinner, menn og barn er sårbart. Flertallet av kommunene sier at de ikke gjør ROS-analyse og internkontroll på området. Flere kommuner har ikke faste samarbeidsmøter med krisesenteret. Flertallet av kommunene sier at de sikrer at krisesenteret har et samarbeid med kommunale tjenester. Flertallet sier at barn og unge blir hørt og får medvirke i egen sak. Flertallet sier at de har rutiner for oppfølging av personer som har hatt opphold på krisesenter. Vi vurderer at kommunene har størst svikt i det systematiske arbeidet knyttet til reetableringsfasen og samordning av tjenestetilbud.

Vi har hatt dialogmøter med alle ledere av krisesentrene og det fremkommer at det for noen kommuner er lange avstander for brukerne å komme seg til krisesentret. I tillegg er det ikke tilbud om kollektivtransport til sentrene. Det er også en utfordring at det ikke er tydelige avtaler om hvem som skal dekke det økonomiske spørsmålet

Krisesentertilbudet for menn er en utfordring for noen av sentrene. De må leie hotell eller gjøre avtaler med andre senter. En annen utfordringer som nevnes er er tilbudet til mennesker i aktiv rus, senterne kan ikke ta imot disse brukerne og sier at kommunene heller ikke har et tilbud til dem.

Når brukerne skal reetableres så har enkelte kommuner utfordringer med det boligsosiale tilbudet.

Med bakgrunn i kartleggingstilsyn av alle kommunene, dialogmøter med alle sentrene og samarbeidsmøter med RVTS Nord har vi fått ny kunnskap som danner grunnlag for vår risiko overvåkning. Med utgangspunkt i denne har vi plukket ut fire nye kommuner som vi skal ha tilsyn med vinteren 2026.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	41
Antall krisesentertilbud i fylket	5
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2025	6
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2025	38

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Type saker og utfall fremgår i tabell over ekteskapsaker

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	454	435	0	19	94 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	355	344	7	4	90 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	16	8	1	7	65 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom nære slektninger, jf. § 3 første ledd	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	1	0	1	0	0 %
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	14	12	1	1	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav d	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	31	30	0	1	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

SFNO har i år ikke behandlet noen slike saker som etterspørres i tabellen.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Vi har gjennom året hatt endel slike henvendelser, og gitt veiledning på området. Det er overvekt av henvendelser fra foreldre som har gått fra hverandre, og som har utfordringer med samarbeidet og samæravtaler seg imellom. Dette er henvendelser som oftest blir besvart pr telefon. Det er ikke registrert noen markant endring i antall henvendelser sammenlignet med 2024.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det ble gjennomført tilsyn med ett familievernkontor i desember 2025. Rapporten er ikke klar før i 2026.

Tilsynet var planlagt og varslet og ble gjennomført stedlig. Embetet hadde ikke kjennskap til spesielle risikofaktorer ved kontoret og valgte temaet: Familievernkontorets plikt til å ha fokus på barnets beste, samt plikt til å gjøre foreldrene oppmerksomme på barnets rett til å bli hørt ifr. forskrift for meking etter ekteskapsloven og barneloven pgf 2. Rapporten blir klar i løpet av februar 2026.

Det planlegges for tilsyn ved flere familievernkontor i 2026.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2025	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023
5	1	0	0

Akuttbereidskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barneverntjenester skal være tilknyttet en barnevernsvakt som har beredskap utenfor kontortiden.

Statsforvalteren i Nordland har ikke ført tilsyn med om barnevernsvaktordningen fungerer i alle våre kommuner. Dette vurderer vi å føre tilsyn med i 2026.

Gjennom klagesaksbehandling, halvårsrapporteringer og arbeid med kommunebildene får vi noe kunnskap om hvordan tjenestene fungerer og om de leverer forsvarlige og gode tjenester. Vi trenger imidlertid noe mer systematisk innhenting av kunnskap fra alle kommunene for å få en bedre total oversikt. Vi har både små og store kommuner som har store utfordringer med å levere gode nok tjenester, blant annet på undersøkelser og oppfølging av barn i fosterhjem. Utfordringene er særlig knyttet til sårbarheter i bemanning, rekruttering og høyt sykefravær.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Antall saker mottatt/behandlet i 2025: **222 stk.**

Disse fordeler seg slik:

- Innvilget: **156 stk.**
- Avslått: **54 stk.**
- Annet (eks. veiledning og ufullstendige søknader (restanser)): **12 stk.**
- Innvilget på hav: **110 stk.**
- Innvilget på land: **46 stk.**
- Avslått på hav: **7 stk.**
- Avslått på land: **47 stk.**
- Vi har mottatt søknad/henvendelse angående:
- Egen søknad: **151 stk.**
- Fra pårørende: **71 stk.**

I 2025 mottok SFNO 19 flere saker enn i 2024 og hele 64 flere saker enn i 2023. Vi ser dermed en årlig økning i antall innkommende saker som gjelder askespredning.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Antall dispensasjoner innvilget: 1

Antall avslag: 0

Antall avslag typisk turiststed: 3 (et mindre sted, en by og en hel kommune)

Antall innvilgede søknader: 1 (endret fra sommerhalvåret til å gjelde hele året)

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

Statsforvalteren vurderer at det er store variasjoner mellom kommunene når det gjelder i hvilken grad de har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier. Enkelte kommuner har kommet langt i arbeidet og har etablert gode strukturer basert på et solid kunnskapsgrunnlag som brukes aktivt i planarbeid og gjennomføring av tiltak. Samtidig har mange kommuner fortsatt utfordringer knyttet til forankring, eierskap og systematikk i det tverrfaglige arbeidet. Vi opplever likevel fremgang på området, selv om utviklingen tar tid.

Gjennom arbeidet med forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker har det kommet frem at Statsforvalteren har behov for å formidle samhandlingsplikten på flere arenaer og i ulike nettverk innenfor tjenesteområdene helse, sosial, oppvekst og plan. Vi har etter ønske fra kommunene startet et arbeidet med å sikre at administrativ og politisk ledelse er involvert i de tverrfaglige prosesser for utsatte barn og unge i kommunene, men dette arbeidet krever fortsatt oppmerksomhet.

Det er behov for å styrke både fagkompetanse og samordningskompetanse i kommunene på området utsatte barn og unge. Denne fagkompetansen i kommunene varierer, og høy turnover gir utfordringer for kontinuiteten i det forebyggende arbeidet. Mulighetene for utdanning og etterutdanning er ofte begrensede. Det er derfor viktig å utvikle gode strukturer som ivaretar både kontinuitet og kompetanse. Kommunene gir selv uttrykk for at de ønsker fagsamlinger, regionale nettverk og samarbeid mellom kommunene, med rom for erfaringsdeling og deling av gode eksempler fra praksisfeltet. I tillegg etterspør de mer veiledning knyttet til prosesser for dette arbeidet i kommunene. Videre bør det legges til rette for hensiktsmessig regionalt samarbeid på tvers av kommunene, for å sikre god kvalitet og kompetanse i arbeidet.

Arbeidet med utsatte barn og unge forutsetter helhetlige strukturer på tvers av sektorer og fagområder. Mange kommuner er i en prosess for å finne gode måter å organisere dette arbeidet på, men dette tar tid. Det generelle presset på kommuneøkonomien og kommunenes økonomiske utfordringer bidrar i mange tilfeller til at det forebyggende arbeidet og innsatsen for utsatte barn og unge blir nedprioritert.

Statsforvalteren i Nordland samarbeider tett med Statsforvalteren i Troms og Finnmark (SFTF) og benytter erfaringer fra den nasjonale arbeidsgruppen «Barnekonvensjonen i praksis» i arbeidet med utsatte barn og unge. I tillegg har vi etablert en egen ressursgruppe med ansatte fra ulike fagområder i kommunene. Gjennom dette samarbeidet arbeider vi mer samordnet og helhetlig overfor kommunene, og bidrar til å styrke kommunenes regionalenettverk og samarbeid, tilpasset deres ulike behov.

Vi sender årlig ut en undersøkelse til kommunedirektørene som inkluderer spørsmål om status for arbeidet med utsatte barn og unge, samt behov for kompetanseheving innen forebygging. Resultatene følges opp gjennom fagsamlinger og nettverkssamlinger i etterkant.

Vi et godt samarbeid med relevante kompetansesentre, herunder RVTS Nord, RKBU, Korus Nord, NASAK og Sametinget, som bistår både oss og kommunene i arbeidet med utsatte barn og unge.

Vi vurderer at vår innsats på området, i samarbeid med kommunene og kompetansesentrene, er en viktig faktor for at utviklingen går i riktig retning.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere alle helse- og omsorgstjenestene i kommunene, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Statsforvalteren vurderer at kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i fylket er svært krevende. Kommunene melder gjennomgående om mangel på kvalifisert arbeidskraft, høy turnover, aldrende arbeidsstyrke og få søkere til ledige stillinger. Utfordringene gjelder både personell med fagutdanning og høyskoleutdanning, og i økende grad også helsefagarbeidere. Situasjonen forsterkes av demografiske endringer, med økende andel eldre og flere yngre brukere med sammensatte og ressurskrevende behov.

Den regionale koordinatorfunksjonen, etablert i 2023, har bidratt positivt til kompetanse- og tjenesteutviklingen gjennom styrket samhandling, bedre oversikt over kompetansebehov og tettere dialog med kommuner, KS og utdanningstilbydere. Kommunene gir tilbakemelding om at funksjonen er et viktig støttepunkt, særlig i arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Samtidig vurderer Statsforvalteren at mange kommuner fortsatt har behov for ytterligere støtte til analyse, planforankring og gjennomføring.

Tilgangen på utdanningstilbud innen helse- og sosialfag vurderes samlet sett som god, men geografisk skjevt fordelt. Desentraliserte og deltidsbaserte

utdanninger er avgjørende for rekruttering og kompetanseutvikling i distriktskommunene. Disse tilbudene bidrar til økt gjennomføring og lokal rekruttering, men er i stor grad avhengige av midlertidige ordninger, noe som svekker forutsigbarheten.

Samlet vurderer Statsforvalteren at kommunene i stor grad erkjenner utfordringsbildet og arbeider aktivt med rekruttering, omstilling og kompetanseutvikling. Samtidig er situasjonen alvorlig, og det er behov for videre styrking av strategisk kompetansearbeid, forutsigbare utdanningstilbud og målrettet statlig støtte for å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester i hele fylket.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Generell bakgrunn for tilsyn er klage og/eller bekymringsmelding på verges disposisjoner eller atferd, fra vergehaver selv og/eller andre. Med bakgrunn i innholdet i bekymringsmelding, gjennomgang av relevante forhold og evt. redegjørelse fra verge, gjøres en risikovurdering opp mot økonomiske og/eller menneskelige forhold og konsekvenser, hvor det med bakgrunn i grad av sannsynlighet og konsekvens (alvorlighet) kan opprettes tilsyn. Likeledes ved SFNOs egne funn ved vergeregnskapskontroll eller bekymringsverdige forhold som fremkommer i kontakt med enten PMV eller verge.

Funn kan være fra de alvorligste som økonomisk underslag, til mislighold av økonomiske forpliktelser og sammenblanding av verg- og vergehavers økonomi. Videre kan det fremkomme manglende søknad om statsforvalterens samtykke, trukket godtgjøring uten vedtak og manglende sikring av verdier.

Ofte vil opplæring og veiledning være tilstrekkelig, og evt. retting av funnet, om ikke funnet er vurdert som for alvorlig til at dette vil fungere etter hensikten, eller vil oppleves som støtende for noen å opprettholde oppnevningen av vergen. Dersom funnet er for alvorlig, eller tidligere opplæring og veiledning ikke har fungert etter hensikten, byttes det verge. Anmeldelse er ved noen funn aktuelt.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Vergers kompetanse og opplæringsbehov er sprikende. Noen er kompetente på det rent formelle, tekniske og materielle, men mer utfordret på selvbestemmelse og beslutningsstøtte. Andre kan beskrives med motsatt profil. På mindre steder er det stadig rekrutteringsbehov, og generelt er det turnover av verger. Det nevnte gjør opplæringsbehovet kontinuerlig. Med knappe ressurser er vi i beste fall på et minimumsnivå for kvalitativ kontakt med vergene, både for opplæring og veiledning rundt formaliteter og for holdningsutviklende samtaler/veiledning, kurs, og seminarer mv. Med tanke på vergehaveres rettssikkerhet vurderes det å være risiko knyttet til dette.

Det vurderes at vi har en forsvarlig andel faste verger med tilstrekkelig og god kompetanse, og som søker veiledning hos Statsforvalteren ved behov. Våre rutiner og krav knyttet til godkjenning av nye faste verger, og tilgjengelighet for veiledning av etablerte faste verger, bidrar til dette. .

Det ligger større risiko ved mangelfull opplæring og kontakt med nærstående og alminnelige verger. Vi har ikke ressurser til å prioritere systematisk opplæring og veiledning ovenfor disse. Dette gjøres da på indikasjon og når de på eget initiativ kontakter oss.

Fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten anslå gjennomsnittlig tid fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne er fattet, og til saken er oversendt tingretten.

Gjennomsnittet er beregnet ut fra 3 saker:

Sak 1:

Stevning: 30.04.2025

Midl vedtak: 13.09.2024

Sak 2:

Stevning 07.03.2025

Midl vedtak: 15.11.24

Sak 3:

Stevning 18.07.2025

Midl vedtak 26.11.24

Vergemål

Betegnelse på rapporteringskrav	Anslått saksbehandlingstid (i dager)
Saksbehandlingstid - oversendelse av midlertidige vedtak om fratakelse av rettslig handleevne	192

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall inkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2025, fordelt på henholdsvis rettsråd og sakførsel.

Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Det skal også gjøres en vurdering av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Analysen skal inneholde en vurdering av effekten av innføring av ny modell for økonomisk behovsprøving.

Overordnet status på rettshjelpsfeltet etter ny ordning trådte i kraft:

Begge saksbehandlere hos SFNO deltok i prosjekt og referansegruppa i Saksflyt rettsråd. Det har vært nyttig og viktig å være inkludert i ny portal tidlig, men vi har sett at testing og gruppemøter tidvis har vært tidkrevende samtidig med parallell saksbehandling.

Både i november og desember 2025 så vi en økning i antall søknader fra privatpersoner. Økningen kan sammenfalle med at flere faller innenfor det økonomiske vilkåret for rettshjelp etter ny ordning. Vi ser imidlertid en tendens til at vi mottar søknader fra privatpersoner hvor advokat kunne ha egeninnvilget selv. Det opplyses i søknad at de har kontaktet advokat, men oppdraget er ikke påbegynt. Dette tror vi kan skyldes usikkerhet hos advokater i forbindelse med ny portal og ny beregning av egenandel. Ved at advokat får klient til å søke selv så vil det skape merarbeid for saksbehandlerne ved at det vil bli flere vedtak som må skrives.

Det er vanskelig å skulle kunne si noe om hvor stor økning i saker det vil bli med ny ordning, da ny økonomisk modell ikke har vært i kraft så lenge. Det vi ser til nå er at hver sak tar lengre tid da det er flere vedtak som må skrives i hver sak. Det har også vært utfordringer i forbindelse med de tekniske løsningene og lite informasjon og deltakelse fra SRF.

Antall saker i 2025:

Vi mottok vi totalt 857 saker om fri rettshjelp. Disse fordeler seg slik:

148 søknader rettsråd

386 egeninnvilgelser (vedtak)

121 tolkekrav

179 Kontrollkommisjonssaker

23 søknader fri sakførsel

I 2025 varslert vi omgjøring og/eller omgjorde 9 saker. I 3 av sakene ble det omgjort da de økonomiske vilkårene ikke var oppfylt, i 5 av sakene var ikke vilkår i § 11 første og annet ledd oppfylt (eks. dokumentasjon på personskade) og i 1 sakene var det andre organ som skulle ha behandlet saken (eks. HTU).

SFNO har ikke innvilget økonomisk dispensasjon i noen saker i 2025 (før ny ordning).

Ved årsslutt hadde vi 50 restanser.

Når det gjelder avslag i rettsrådssaker fordeler de seg slik:

Avslått pga inntekts/formuesoverskridelse: 23 stk.

Avslått av andre grunner: 43 stk.

Avslag kombinasjon: 0 stk.

Avslag totalt: 66 saker.

Når det gjelder fri sakførsel fordeler avslagene seg slik:

Avslått på grunn av inntekts/formuesoverskridelse: 1 stk.

Avslått på grunn av andre grunner (eks. § 5 eller § 11 (3)): 17 stk.

Spesifisering av de enkelte sakstypene kommer frem av den årlige rapporteringen på eget skjema til SRF.

R	S	T	U	V	W
Kode		Saksbehandlingstid		Korr. Saksbehandlingstid	
Totalt		8,3 dager		4,6 dager	
Rettsråd	RR	9,0 dager		5,3 dager	
Sakførsel	SF	11,0 dager		3,4 dager	
Tolk	T	15,3 dager		5,3 dager	
Egne utgitte EU		#DIV/0! dager		#DIV/0! dager	
Kontrollkon	KK	2,92307692 dager		2,63461538 dager	
Annet	A	6,2 dager		6,2 dager	

Saksbehandlingstid fordelt på de ulike sakstypene (supplering til tabell nedenfor)

Forbruk/totale advokatutgifter utbetalt på de ulike områdene:

- Innvilgede utgifter til advokat (ink. egeninnvilgelser): kr 2 452 075, -

- Innvilgede utgifter til tolk: kr 165 079, -

- Utbetalinger Kontrollkommisjonen: kr 1 205 490,26

Totalt kr 3 822 644,36 (på kap.470 post 01)

Sammenlignet med 2024 ser vi en økning i utbetalinger i forbindelse med Kontrollkommisjonen, hvor det i år ble utbetalt kr 247 265,72 mer enn året før.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	171	148	23
Innvilgede søknader	42	42	0
Avslåtte søknader	84	66	18

Retts hjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (uker)	2
Antall restanser	50

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

Vi har jevnlig veiledning av kommuner gjennom dialog knyttet til enkeltsaker eller knyttet til spesifikke tema. Klimaendringer har vært tema på vår beredskapskonferanse for kommunene.

Alle plansaker som kommer inn til oss gjennomgås raskt med tanke på samfunnssikkerhet- og beredskap. De saker vi ser kan være problematiske blir så gjennomgått grundigere. De utfordringer vi ser med samfunnssikkerhet i plan er i stor grad knyttet til mangelfull ROS-vurdering eller at ROS er gjennomført men ikke fulgt opp med hensynssoner i kart eller gjennom planbestemmelser. Det feltet vi følger mest med på er hvordan havnivåstigning og bølgepåvirkning blir ivarettatt i plan.

Å få implementert Helhetlig ROS som et grunnlag for kommuneplanens arealdel og samfunnsdel er utfordrende. Men vi følger dette opp i tilsyn med kommunene.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?

- Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivaretatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Angi gjerne hvordan kommunen sørger for at informasjon om eksplosivanlegg ikke gjøres allment tilgjengelig i kommunens arealplaner.

Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

I Nordland er det 13 kommuner som har ikke-beskyttede storulykkevirksomheter med meldeplikt etter storulykeforskriftens § 6 eller 9. De 9 kommunene som har opprettet hensynssoner eller ivaretatt hensynene gjennom andre tiltak er: Alstahaug, Andøy, Bodø, Hamarøy, Meløy, Narvik, Rana, Vefsn, Øksnes

Vi har ikke fullstendig oversikt over hvordan hensynssoner for eksplosivanlegg brukes, men vi vet at for eks. Bodø kommune ikke har markert dette i kart grunnet sikkerhetsmessige årsaker, men at anleggene ligger tilstrekkelig langt fra annen bebyggelse så er det ikke behov for hensynssoner.

Ved rullering av arealplaner som omhandler storulykkesbedrifter gjør vi oppmerksom på vurderinger knyttet til hensynssoner. Ved nye planer legges det ofte opp til at det kan etableres storulykkesbedrifter på nye næringsarealer uten at dette spesifiseres. Vi gjør da oppmerksom på at det må utarbeides hensynssoner.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS
- Redegjør for om og på hvilken måte kommunene har inkludert sikkerhetspolitisk krise og/eller krig som tema i kommunenes arbeid med og oppfølging av helhetlig ROS

Fylkes-ROS ble revidert i 2024 og oppfølgingsplan ble ferdigstilt til fylkesberedskapsrådsmøtet i februar 2025. Oppfølgingsplanen er omarbeidet slik at våre målsetninger er målbare og kan rapporteres på til fylkesberedskapsrådet.

Det er utarbeidet en egen ROS-analyse på sikkerhetspolitisk krise/krig. Dette scenariet er utarbeidet i samarbeid mellom oss, politiet, HV, Helse nord, Nordland fylkeskommune med flere. Scenariet er gradert. Funn herfra tas med i videre løpende beredskapsarbeid.

Overgang til nye energibærere er ikke inkludert som eget tema i Fylkes-ROS. Men det er gjort vurderinger tilknyttet dette teamet i vårt løpende arbeid med regional beredskap.

Når det gjelder kommunene så er status på sikkerhetspolitisk krise og krig følgende:

Basert på gjennomgang av ROS-analysene er følgende status i Nordland. 6 kommuner i fylket har inkludert sikkerhetspolitisk krise/hybride trusler i sine Helhetlige ROS-analyser. Dette er: Bodø, Alstahaug, Brønnøy, Hamarøy, Rana og Rødøy kommuner

Blant kommunene som ikke har tatt med en sikkerhetspolitisk krise i sin egen helhetlige ROS-analyse, men som likevel er dekket av en regional ROS-analyse, er det ti kommuner som inngår i en regional ROS med et scenario om sikkerhetspolitisk hendelse eller konflikt. Disse kommunene er: Beiarn, Dønna, Fauske, Gildeskål, Herøy, Leirfjord, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

1 kommune har krig i ROS analysen. Dette er Hadsel kommune

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Vi har ikke gjennomført noen spesifikk aktivitet knyttet til samordning av beredskapsplaner mellom kommuner og storulykkesvirksomheter. Vi har derfor ikke per nå oversikt over hvor mange kommuner som har samordnet slikt planverk.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Ingen anmeldelser av brudd på forurensningsloven i 2025.

En anmeldelse etter brudd på verneforskriften i 2025.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2024.

<i>Rapportering innsigelser pr. tema 2024</i>	SPATP	Naturmangfold	Støy/luftkvalitet	Strandsone/Kantsone	Friluftsliv	Landskap	Vannmiljø/forurensning	Karbonrike arealer/klimatilpasning
Antall pr. tema		14	3	14	3	1	1	11
Antall løst før meklingspr. tema		8	2	7	1	1		6
Tatt til følge		5	2	6	1			6
Kompromiss		3		1		1		
Trukket								
Antall løst v/ meklingspr. tema								
Tatt til følge								
kompromiss								
Trukket								
Antall innsigelser oversendt KDD								
Uløst/i prosess		6	1	7	2		1	5

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal:

- gi en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fomyingsprosjekter i kommunene.
- redegjøre kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- gi en omtale av resultater av prosjektene.

Den totale skjønnsrammen for Nordland i 2025 var på 70,8 mill. kroner. Av dette ble 46 736 109 kroner fordelt til fomyings- og innovasjonsprosjekter i fylket.

Som følge av økt omfang og kompleksitet i kommunale oppgaver, skjerpede krav til tjenesteproduksjon og forvaltning, samt demografiske endringer med fallende innbyggertall og en økende andel eldre i mange kommuner var overordnet satsingsområdet for 2025 interkommunalt samarbeid. På denne bakgrunn har Statsforvalteren prioritert temaene innovasjon og fornying, bærekraftige tjenester og forvaltning, kompetanseheving og rekruttering, samt forebygging av ungt utenforskap. Disse områdene er sentrale for å styrke kommunenes evne til å levere robuste og framtidsrettede tjenester gjennom ulike former for samarbeid.

I 2025 mottok Statsforvalteren totalt 70 søknader om prosjektskjønn, hvorav 42 prosjekter ble innvilget støtte. Midlene ble tildelt prosjekter som omhandler omstillings- og utviklingsarbeid i kommunene, digitalisering og utvikling av digitale løsninger, styrking av interkommunalt plansamarbeid,

samarbeid om innkjøp og økonomioppgaver, samt beredskap og samfunnssikkerhet. Det er også gitt støtte til prosjekter som omhandler kompetanseheving, medvirkning og tiltak for å forebygge ungt utenforskap, samt prosjekter innen landbruksforvaltning og regionalt klimaarbeid.

Søknader om prosjektskjønn vurderes ut fra hvorvidt de oppfyller retningslinjene for tildeling av skjønnsmidler. De ulike fagavdelingene vurderer søknadene innenfor sitt fagområde, og saksbehandlingen sikrer en konsekvent vurdering etter kriteriene innovasjonsverdi, relevans og nytteverdi, overføringsverdi og prosjektkvalitet.

I årsrapporten for 2024 ble det påpekt at oppfølgingen av prosjektene underveis har vært utfordrende på grunn av begrensede ressurser og prioriteringer. I 2025 er det derfor startet arbeid med å utarbeide en handlingsplan for bedre forvaltning av skjønnsmidler, med tydeligere krav og beskrivelser som skal legge til rette for mer effektiv saksbehandling og oppfølging av prosjektene. Flere prosjekter hadde per 1. februar 2026 ikke levert rapport, og Statsforvalteren følger opp manglende rapportering og revisorbekreftede regnskap.

Blant prosjektene med særlig overføringsverdi kan det nevnes UNG Salten, som har styrket ungdomsengasjement, medvirkning og inkludering i hele Salten. Hovedaktivitetene har omfattet opplæringshelger, regionale arrangementer og temaarbeid knyttet til blant annet rusforebygging og psykisk helse. Resultatene inkluderer etablering av regionale møteplasser for ungdom, bedre samarbeid med kommunene om ungdomsarbeid, økt kompetanse hos både ungdom og voksne, samt tydeligere eierskap og ansvar blant ungdom for utviklingen av egen region.

I 2025 har Statsforvalteren gitt skjønnsmidler til tre prosjekter innenfor området interkommunalt plansamarbeid (etter plan- og bygningsloven). I Ofoten samarbeider Narvik med Troms-kommunene Gratangen og Lavangen. I Lofoten samarbeider Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy og Røst. Sør for Saltfjellet har 17 kommuner på Helgeland gått sammen i et nettverk. Prosjektene i Lofoten og Helgeland er per nå nettverksbasert, mens Ofotkommunene har inngått en vertskommuneavtale, hvor Narvik er vertskommune. Helgelandsprosjektet, som drives av ansatte ved RKK Vefsn, ser på ulike modeller for en videreføring av prosjektet over i en permanent ordning. Statsforvalteren deltar med talerett i styringsgruppa for de ulike prosjektene, og følger prosjektene opp gjennom jevnlige oppdateringer fra daglig leder.

Resultatene fra prosjektene viser at tildelte midler bidrar til nytenkning, bedre samarbeid og utvikling av metoder og løsninger som kan overføres til andre kommuner og regioner. Erfaringene understreker viktigheten av systematisk oppfølging og tydelige krav til rapportering for å sikre dokumenterte effekter av prosjektskjønnsmidlene.

Statsforvalteren fremmer gode prosjekter i samtaler med andre kommuner og oppfordrer kommunene til å gå inn i portalen for å se hva andre kommuner har gjennomført av ulike prosjekt. Både for å hente inspirasjon og for å lære av andre kommuner.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Det skal også gis en kortfattet omtale av statsforvalterens arbeid med anmodninger om å gjennomføre lovlighetskontroller av eget tiltak samt utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i lovlighetskontrollsakene.

Flere av lovlighetskontrollene bærer preg av å skyldes politisk uenighet eller omkamp. Dette er en utvikling vi mener er misbruk av ordningen med lovlighetskontroll.

I 3 tilfeller ble krav om lovlighetskontroll avvist. (ikke endelig vedtak eller at kommunen ikke hadde tatt stilling om vedtaket skulle opprettholdes, men bare videresendte saken).

5 anmodninger om lovlighetskontroll av eget tiltak ble avvist. Terskelen for lovlighetskontroll på eget initiativ er forholdsvis høy og vi vurder derfor nøye om det skal foretas kontroll.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	12	5	17
På eget initiativ	0	2	2

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

På kommunalrettens område er det veiledet endel om kommunestruktur, særlig til kommunene i (fastlands) Lofoten.

Videre får vi spørsmål fra kommunene om kommunelovens bestemmelser, bla. om lovlighetskontroller.

Vi har veiledet flere kommuner rundt spørsmål knyttet til reglene om offentlighet opp mot hensynet til samfunnssikkerhet- og beredskap. I tillegg generelt om meroffentlighet.

Spørsmål om habilitet mottas ofte.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilken bistand de har gitt og hvilke tema de har veiledet kommunene om når det gjelder interkommunalt samarbeid. Statsforvalterne skal også, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en overordnet vurdering av utfordringer og fordeler/muligheter med det interkommunale samarbeidet i fylket, for eksempel om det er områder hvor statsforvalterne mener det er nødvendig med mer samarbeid og om samarbeidet i fylket burde organiseres annerledes.

Det er omfattende interkommunalt samarbeid i Nordland. Det totale omfanget av interkommunalt samarbeid ble sist undersøkt i rapport fra Nivi Analyse i 2020. Vi ser at mange kommuner står i krevende omstillingsprosesser og at interkommunalt samarbeid er nødvendig dersom kommunene skal klare å løse oppgavene sine i fremtiden.

Vertskommune er den vanligste samarbeidsformen. Det er de største kommunene (regionsentrene) som er vertskommuner og som har flest samarbeidsordninger. De minste og mest perifere kommunene har færrest samarbeidsordninger og er sjeldent vertskommune. Erfaringen er at små kommuner i liten grad kan avhjelpe hverandre på områder hvor det mangler kapasitet og kompetanse.

Alle, eller de aller fleste kommunene, deltar i regionråd, 110-sentral, krisesenter, legevaktsentral, friluftsråd, IUA (akutt forurensning), PP-tjeneste, barnevernvakt, renovasjon og kontrollutvalgssekretariat. Spesielt for Nordland er at de fleste kommunene er deltakere i Regionale kompetansekontor (RKK) som særlig jobber kompetanseutvikling knyttet til skole, helse og administrasjon for de deltakende kommunene.

I dialogmøtene vi har med kommunene bes det ofte om bistand til å initiere og bidra til mer samarbeid mellom kommunene. Gjennom skjønnsmidlene stimulerer vi til interkommunalt samarbeid ved å prioritere samarbeidsprosjekter. Vi peker også på satsnings- og innsatsområder som kan være aktuelle for samarbeid. Vi veileder også kommuner om regelverk, muligheter og begrensninger ved ulike samarbeidsordninger.

De siste årene har mange kommuner startet samarbeid på sikkerhet- og beredskapsområdet.

I Nordland er det nå utfordringer knyttet til digitalt samarbeid (IKT). I sør-fylket finnes det et velfungerende oppgavefelleskap i Digitale Helgeland, med 19 medlemskommuner. Mens samarbeidene lokalisert i Salten, Lofoten og Vesterålen har utfordringer.

I DigiNordland, som er lokalisert i Bodø, jobbes det med rolleavklaring, oppgaver og organisering. I Lofoten IKT har tre av medlemskommunene sagt opp samarbeidet. I Vesterålen er de i en oppbyggingsfase etter at arbeidet med felles løsninger har lagt nede i flere år. Nordland Fylkeskommune har i samråd med kommunen tatt en rolle for å utrede og komme med forslag til fremtidig organisering av samarbeidet på dette området. Statsforvalteren har løpende kontakt med fylkeskommunene og blir informert om fremdrift.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentleglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentleglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentleglova.

Innledningsvis vil vi bemerke at innsynsklagesakene blir stadig mer komplekse og ressurskrevende.

Det blir mere vanlig å klage direkte til Statsforvalteren. Dette fordi mange kommuner ikke besvarer innsynskravene. Vi blir da involvert i saken før denne mottas som ordinær klagesak. Klagen oversendes da kommunen med anmodning om behandling. Det er ikke uvanlig at kommunen unnlater å vedlegge alle relevante dokumenter ved klageoversendelsen hit. Vi må da etterlyse disse, noen ganger med flere runder med purringer. Alt dette påfører oss unødig ekstra arbeid og resulterer i at det tar uforholdsmessig lang tid før klagesaken er avgjort. Vi opplever ellers at stadig flere kommuner mangler nødvendig kompetanse, eller kanskje vilje til å behandle innsynskravene. Det kan opplyses at vi i 2025 behandlet 48 innsynsklagesaker. I to tredjedeler av klagesakene ble avslagene opphevet. I noen av sakene der det ble gitt delvis innsyn, så vi oss nødt til å selv foreta sladdingen.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)
Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2025 var 84 planforslag på høring, og av disse ble 38 møtt med innsigelse.

15 av 15 kommuneplaner ble møtt med innsigelse.

23 av 69 reguleringsplaner ble møtt med innsigelse

Innsigelsene fordelte seg slik:

Statsforvalteren 21 planer

NVE 9

Statens vegvesen 5

Fiskeridirektoratet 1

Kystverket 1

Avinor 2

Bane NOR 2

Mattilsynet 6

DSB 2

Forsvarsbygg 1

Som det fremgår av tabell har ingen innsigelser fra andre etater blitt avskjært eller løst etter at de er fremmet overfor statsforvalteren. Vi har ingen særskilt informasjon om innsigelser er unnlatt fremmet etter dialog mellom etaten og kommunene.

Det vises ellers til punkt 3.1.1.1.2.2 med redegjørelse for statsforvalterens arbeid med å samordne og løse statlige innsigelser gjennom dialog.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	24	0	0	38
Statsforvalteren	0	0	0	21
Avinor	2	0	0	2
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	2	0	0	2
Fiskeridirektoratet	1	0	0	1
Forsvarsbygg	1	0	0	1
BaneNor	2	0	0	2
Kystverket	1	0	0	1
Luftfartstilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	6	0	0	6
NVE	9	0	0	9
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	5	0	0	0
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Se tabell fra SYSAM.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
133	44	19	20	0	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Se tabell fra SYSAM.

Saksområdet er prioritert, men det har likevel vært utfordrende å overholde saksbehandlingsfristen i om lag en tredjedel av sakene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 94 dager i 2025, noe som dessverre ligger over fristen på 84 dager. Dette kan tilskrives flere kompliserte og tidkrevende saker, med behov for å gjennomgå et høyt antall saksdokumenter. I tillegg har vi hatt noen forbigående bemanningsutfordringer på området. Merk imidlertid at 8 av 17 klagesaker er gitt helt eller delvis medhold, noe som understreker at vi tar prøvingsplikten på alvor.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	17
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	94
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	6
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	8

Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes om å vurdere stat og kommunes innsats for de som ikke selv klarer skaffe seg og beholde en egen bolig, jf. omtale i Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga.

Hjelpetekst:

2024 var siste år for den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Strategien hadde tre prioriterte innsatsområder (ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor). Disse er videreført gjennom det boligsosiale innsatsområdet «Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig» i Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet.

Det bes om en vurdering av utviklingen av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i etterkant av strategien. Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Statsforvalteren i Nordland vurderer at samarbeidet mellom stat og kommuner om boligsosialt arbeid fortsatt er i utvikling etter strategien Alle trenger et trygt hjem, og at utviklingen på enkelte områder går i riktig retning. Samtidig er måloppnåelsen samlet sett begrenset, særlig knyttet til kommunenes etablering av systemer og praksis etter boligsosial lov. Erfaringer fra dialog, tilsyn, klagesaker og kommunebilder viser økt oppmerksomhet om boligsosiale utfordringer, men også stor variasjon i kompetanse, prioritering og gjennomføring. Særlig gjelder dette arbeidet med å forebygge bostedsløshet og sikre gode boforhold for utsatte grupper.

Gjennom tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i Nav støttes åtte familieprosjekter og fire boligsosiale utviklingsprosjekter, i tillegg til prosjektskjønn til Foyer Barn og familie i Rana. Prosjektene retter seg blant annet mot boligforhold for barnefamilier og løsninger for personer med sammensatte utfordringer, og svarer godt på innsatsområdene om gode boforhold for barn og unge og arbeidet mot bostedsløshet. Det er positivt at flere Nav-kontor har iverksatt utviklingsprosjekter på det boligsosiale området. Gjennom dialog med Nav-lederne erfarer Statsforvalteren økt bevissthet om Navs rolle som boligsosial aktør, noe som svarer godt til Nav sitt ansvar etter sosialtjenesteloven § 15 om å bidra aktivt i kommunens boligsosiale arbeid og til føringene i boligsosial lov.

Statsforvalteren deltar også som forskningspartner i prosjektet Housyoung, som omhandler utvikling av kunnskap om Foyer-metoden og boligløsninger for unge i sårbare livsoverganger. Læringsnettverk for familie- og boligprosjektene koordineres av Statsforvalteren og brukes som arenaer for erfaringsdeling og veiledning.

Statsforvalteren har hatt særlig oppmerksomhet på kommunenes anvendelse av boligsosial lov gjennom veiledning, dialogarenaer og etablering av forum for erfaringsutveksling om lovanvendelse. Statsforvalteren i Nordland har bidratt i Husbanken nord, Bodø sitt arbeid for å kartlegge kommunenes behov for veiledning og bistand knyttet til boligsosial lov. Erfaringene fra Statsforvalteren i Nordland, og øvrige Statsforvalteren, viser fortsatt lav bevissthet og begrenset anvendelse av loven i kommunene.

I 2025 har Statsforvalteren også ført tilsyn og fulgt opp flere klagesaker knyttet til kommunenes anvendelse av sosialtjenesteloven § 27 om midlertidig botilbud. Erfaringene fra dette arbeidet viser at tilgangen på egnede boligløsninger fortsatt er en utfordring i flere kommuner, og at boligspørsmål i økende grad må ses i sammenheng med øvrige sosiale tjenester.

Det ble sommeren 2025 inngått en samarbeidsavtale mellom Statsforvalteren i Nordland og Husbanken nord, Bodø, med intensjon om tettere samarbeid om blant annet kompetanseheving, utviklingsarbeid, planlegging og kunnskapsgrunnlag på det boligsosiale området. Samarbeidet er i en tidlig fase, men vurderes som et viktig grunnlag for en mer helhetlig og koordinert statlig innsats framover.

I et flerårsperspektiv vurderer Statsforvalteren at utviklingen på noen områder går i riktig retning der bolig ses tettere i sammenheng med sosialfaglig arbeid og integreres i utviklingsprosjekter, forskning og dialog med kommunene. Samtidig er det behov for tydeligere statlig samordning og økt kompetanse i kommunene for å sikre at boligsosial lov tas i bruk og at kommunene etablerer systemer som gir innbyggerne reell tilgang til boligsosial bistand. Statsforvalteren vil framover søke videre samarbeid med Husbanken og andre regionale aktører, videreutvikling av læringsnettverk og målrettet veiledning for å styrke kommunenes arbeid med de mest utsatte boliggruppene.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Statsforvalteren har behandlet en klage i 2025. Denne ble opphevet for ny behandling i kommunen. Saksbehandlingstid var 3 mnd, og 5 dager.

Statsforvalteren mottar jevnlig klager på avslag på kommunal bolig, startlån og andre tiltak. I slike saker oversendes klage til kommunen for behandling der, og med henvisning om at statsforvalteren ikke er klageinstans for konkrete kommunale tiltak. Samtidig vurderer vi om forhold i klagen på tiltaket kan oppfattes søknad om boligsosial bistand etter boligsosial lov. I slike saker veileder vi både klager og kommune om loven, og der det er tydelig informerer vi kommunene i vår oversendelse at vi oppfatter at klagen i realiteten må oppfattes som en søknad om boligsosial bistand,

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av eget arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming, og gi en kort omtale av utfordringsbildet.

Viser til rapportering om "fremme likestilling og diskriminering"

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva som gjøres for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i eget virke og myndighetsutøvelse
- Vurdering av tilstanden i eget embete
- Forventninger til og planer for arbeidet fremover

Statsforvalteren i Nordland har i arbeidet med samordnings- og veiledningsfunksjon overfor kommunene, målrettet og planmessig for at rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse blir oppfylt, slik de er nedfelt i FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Vi har et partnerskap med likestillingssentret KUN og Nordland fylkeskommune, der vi sammen har både intern og ekstern kompetanseheving. Det har vært gjennomført webinarer der vi har nådd 35 av våre 41 kommuner.

På oppvekstkonsferansen var det tverrfaglig deltakelse med 260, fra 33 kommuner, blandt annet tema om tilrettelegging overgang fra grunnskole til videregående skole, høyere utdanning koblet opp mot ungdom med funksjonshemming. I partnerskap med Nordland fylkeskommune, Nav Nordland, KS Nordland, Nordlandsforskning, Helse Nord og Nord universitet om ung inkludering. Strategien består av 4. delområder der delmål 4: «Alle barn og unge voksne med funksjonsnedsettelse skal ha like muligheter til utdanning, arbeid og deltakelse». Vi har arbeidet med en kampanje for inkludering av barn og unge med funksjonsnedsettelse "Er Alle med?" vil lanseres våren 2026 .

Endel av kommunene har i sin kommuneplanens samfunnsdel omtalt arbeidet med universell utforming, vi gir tilbakemelding på alle planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel om universell utforming og bruk av ressursen i kommunen av personer med nedsatt funksjonshemming og viser til CRPD.

Sammen med Statsforvalteren i Troms og Finnmark har vi laget et hefte som heter «Spør en ungdom! Mangfold i ungdomsmedvirkning». Her har vi hentet innspill fra ulike interesseorganisasjoner for å sikre at barn og unges med funksjonsnedsettelse skal bli hørt. Et verktøy til kommunene for ungdomsmedvirkning. Vi har så vidt startet arbeidet med å formidle dette heftet ut mot ungdomsråd og rådet for personer med funksjonsnedsettelse, et arbeid som vil fortsettes med i 2026.

Det ble sendt ut tre Nyhetsbrev til kommunene og det kommunale rådet for mennesker med nedsatt funksjonshemming. Det har gjennom hele 2025 vært varslet om den regionale konferansen i Alta 5. november, jf. oppdrag 3.3.1.4.1. Vi fikk tidlig tilbakemelding fra kommunene at det var lang og dyr reisevei for en dags konferanse, i tillegg til at mange av våre kommuner har satt reisestopp for deltakelse på grunn av økonomi.

Statsforvalteren vurderer at arbeidet med CRPD er noe forankret i embetet, særlig gjennom samarbeid med eksterne aktører og systematisk veiledning. Samtidig viser erfaringene at geografiske avstander og begrensede ressurser utfordrer deltakelse og gjennomføring av fysiske møteplasser. Det er også behov for ytterligere styrking av intern kompetanse og mer systematisk oppfølging av kommunene.

I 2026 vil Statsforvalteren videreutvikle arbeidet med CRPD gjennom styrket intern kompetanse, økt digital veiledning til kommunene og videre formidling av utviklede verktøy. Målet er å sikre bedre forankring av CRPD i kommunenes planverk og tjenesteutvikling, samt økt medvirkning fra barn og unge med funksjonsnedsettelse

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Vi vurderer risiko basert på flere indikatorer. Det er blant annet nasjonale prøver, elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen, BASIL, grunnskolepoeng, ulike statistikker, antall saker i håndhevingsordninger, klagesaker på blant annet spesialpedagogisk hjelp, individuell tilrettelegging, individuelt tilrettelagt opplæring og henvendelser. I tillegg har vi et risikovurderingsskjema der de ansatte fortløpende fører inn kunnskap på alle områder vi vurderer at skolene/kommunene kan ha regelverksbrudd. Disse skjemaene, sammen med vår kunnskap om kommunene gjennom tilsyn, danner grunnlaget for hvilke kommuner og temaer vi skal føre tilsyn med. Våre risikovurderinger vurderer vi som gode, vi finner brudd i alle tilsyn

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentarer
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Røst	L		Kun skriftlig dokumentasjon	2	Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Røst	L		Kun skriftlig dokumentasjon	2	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vågan	M		Tilsynsbesøk	6	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vågan	M		Tilsynsbesøk	6	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vågan	M		Tilsynsbesøk	6	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vågan	M		Tilsynsbesøk	6	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vågan	M		Tilsynsbesøk	6	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Brønnøy	M		Kun skriftlig dokumentasjon	3	Vurderer PPT hva som er barnets beste når de utarbeider sakkyndige vurderinger?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vestvågøy	M		Tilsynsbesøk	15	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vestvågøy	M		Tilsynsbesøk	15	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vestvågøy	M		Tilsynsbesøk	15	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vestvågøy	M		Tilsynsbesøk	15	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Vestvågøy	S		Tilsynsbesøk	15	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Vestvågøy	M		Tilsynsbesøk	15	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	

Individuell tilrettelegging	Annet	Vestvågøy	M		Tilsynsbesøk	15	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialundervisning - utarbeide sakkyndige vurderinger	Sortland kommune	L	Sortland barneskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Sortland kommune	S	Sortland barneskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Bodø	S	Tverlandet skole og Saltstraumen skole	Tilsynsbesøk	1	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Bodø	S	Tverlandet skole og Saltstraumen skole	Tilsynsbesøk	1	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Bodø	S	Tverlandet skole og Saltstraumen skole	Tilsynsbesøk	1	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fauske	M	Vestmyra skole	Tilsynsbesøk	1	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fauske	S	Vestmyra skole	Tilsynsbesøk	1	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Røst	L	Røst skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Røst	L	Røst skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Nasjonale prøver	Annet	Sortland	M	Sortland ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	1		Fritak nasjonale prøver, jfr. oppl § 19-8
Nasjonale prøver	Annet	Vestvågøy	M	Leknes skole	Kun skriftlig dokumentasjon	1		Fritak nasjonale prøver, jfr. oppl § 19-8
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Leirfjord	L	Leirfjord barne- og ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Leirfjord	L	Leirfjord barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Leirfjord	L	Leirfjord barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Gildeskål	L	Inndyr skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at skolen henviser eleven til PPT uten ugrunnet opphold i de tilfellene opplæringsloven krever det?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Gildeskål	L	Inndyr skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sømna	L	Berg skole og Vik skole	Tilsynsbesøk	6	Følger rektor opp at skolen kartlegger norskerfighetene til eleven før skolen fatter vedtak om særskilt språkopplæring?	

Særskilt språkopplæring	Annet	Sømna	L	Berg skole og Vik skole	Tilsynsbesøk	6 Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sømna	L	Berg skole og Vik skole	Tilsynsbesøk	6 Vurderer skolen elevens beste når den vurderer behovet for norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sømna	L	Berg skole og Vik skole	Tilsynsbesøk	6 Følger rektor opp at skolen kartlegger norskferdighetene til eleven underveis i opplæringen?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sømna	L	Berg skole og Vik skole	Tilsynsbesøk	6 Inneholder vedtaket opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha b) antall timer særskilt språkopplæring c) organiseringen av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sømna	L	Berg skole og Vik skole	Tilsynsbesøk	6 Fatter skolen vedtak når den særskilte språkopplæringen opphører?	
Spesialundervisning og internkontroll	Annet	Vågan	M	Svolvær skole	Tilsynsbesøk	6 Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Skolemiljø og internkontroll	Annet	Vågan	M	Svolvær skole	Tilsynsbesøk	6 Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Annet	Vågan	M	Svolvær skole	Tilsynsbesøk	6 Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

På området for **grunnskole, privatskoler og videregående** opplæring har vi behandlet 166 klagesaker, som er en ganske stor økning fra økning fra 109 saker i 2024.

Vi ser at av 57 klager, er 39 stykker standpunktklager fra videregående opplæring. Dette er saker vi overtok fra 1. august 2024. Vi ser allikevel en økning på 18 saker, hvis vi ser bort fra de nye sakstypene. Av økningen på 18 saker gjelder 11 skoleskys i grunnskolen.

På området for **barnehage** ser vi en reduksjon fra 16 klagesaker i 2024 til 9 i 2025. Dette er tall som bekymrer oss noe. Basert på henvendelsene til oss fra foresatte har vi grunn til å tro at enkelte kommuner, til tross for gjentatt veiledning om forvaltningskompetanse, har problemer med å skjønne når saker skal sendes til Statsforvalteren for klagebehandling og ikke.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 35	2	0	0	1	1
Barnehageloven § 37	2	0	0	1	1
Barnehageloven § 38	0				
Barnehageloven § 53	1	0	0	1	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	1	0	0	0	1
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	1	0	1	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 5	2	0	0	2	0
	9	0	1	5	3

Klagesaker private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag, privatskoleforskriften §§ 7-4 og 7-5	2	0	1	1	0
	2	0	1	1	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	51	0	19	32	0
Standpunkt i orden og oppførsel, opplæringsforskriften § 10-6	2	0	1	1	0
Skoleplassering, opplæringsloven § 2-6	10	0	7	3	0
Skyss, opplæringsloven § 4-1	29	0	23	6	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	14	1	2	8	3
Permisjon, opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd	1	0	0	1	0
Muntlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-8	2	0	2	0	0
Sum	109	1	54	51	3

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	39	13	0	26	0
Skyss, opplæringsloven § 9-1	2	0	1	1	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	2	0	0	2	0
Klage på inntak til videregående opplæring, opplæringsloven § 5-1 jf. § 29-1 andre ledd og opplæringsforskriften kapittel 4	1	0	1	0	0
Muntlige og andre ikke-skriftlige eksamen, opplæringsforskriften § 10-8	4	0	2	1	1
	48	13	4	30	1

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - andre klagesaker

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Opplæringsforskrifta § 1-9 tredje ledd	1	0	1	0	0
Sum	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - saksbehandlingstid

Førsteinstansbehandling	Dager
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der dere fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum	21

Klagebehandling - Forberedende opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Forberedende opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist

Klagebehandling - Videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Yrkesfaglig rekvalifisering, opplæringsloven § 18-4	4	0	4	0	0
Videregående opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-3, jf. opplæringsforskriften 13	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist

Klagebehandling - Andre klagesaker for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Gammel forskrift §§ 4-37 og 6-27	1	0	1	0	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Statsforvalteren har koordinert ordningene gjennom samarbeidsforum og fagutvalg, innhentet og kvalitetssikret behovsmeldinger, og fordelt midler i tråd med lokale prioriteringer og partnerskap med UH. Dette inkluderer sekretariatsansvar, forankring i langsiktig plan 2023–2026 og informasjonstiltak mot

eiere (inkl. private). Rapportene for 2024–vår 2025 viser høy deltakelse og rapportert praksisendring: REKOM (78 % meldte praksisendring), DEKOM (94 % styrket profesjons fellesskap), og bredt tverrfaglig samarbeid i Kompetanseløftet (barnehage, skole, SFO, PPT og UH). Dette indikerer at vår forvaltning har lagt til rette for resultater i tråd med mål og kjennetegn på måloppnåelse.

Behovsmeldingene og informasjonen på Nordland-sidene viser at ordningene organiseres regionalt med nettverk og felles møteplasser, noe som reduserer terskler for små og/eller geografisk spredte eiere.

Private barnehage- og skoleeiere omfattes på lik linje med offentlige, og vi har informasjons- og veiledningstiltak spesifikt rettet mot private eiere og innlevering av behovsmeldinger. Dette legger til rette for likeverdig deltakelse. Vi etterspør i all veiledning og prosesser hvordan de samiske perspektivene er vurdert.

Statsforvalteren har forvaltet tilskuddsordningene i tråd med retningslinjene, gjennom åpne behovsprosesser, aktivt samarbeidsforum/sekretariat og systematisk bruk av UH-partnerskap. Resultatrapportene for 2024–vår 2025 viser høy deltakelse og dokumentert praksisendring i REKOM og DEKOM, samt bred tverrfaglig involvering i Kompetanseløftet (inkl. PPT). Ordningene gir i hovedsak likeverdige muligheter uavhengig av geografi, størrelse og eierform; private eiere er inkludert, og regionale nettverk og samlinger reduserer avstandsulemper.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	52	36	88
Totalt	52	36	88

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	3 730 000	30
Totalt	3 730 000	30

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinatør	Beløp
Regional ordning	Reggio Emilia filosofi	USN	595 000	Rana, Vefsn, Grane og Hattfjelldal	45 000	Nei	0
Regional ordning	Lek og lekemiljø	Nord universitet	310 000	Grane og Hattfjelldal	58 750	Nei	0
Regional ordning	Lek og lekemiljø	Nord universitet	250 000	Vefsn	75 000	Nei	0
Regional ordning	Styremettverk	Nord universitet	80 000	Vefsn	32 500	Nei	0
Regional ordning	Regionalt samarbeid barnehage	Nord universitet	395 400	RKK Lofoten	225 000	Ja	100 000
Regional ordning	Styrerforum	Nord universitet	310 000	Narvik	80 000	Nei	0
Regional ordning	Pedledemettverk	Nord universitet	150 000	Narvik	50 000	Nei	0
Regional ordning	Prosessveiledning 4 barnehager	Nord universitet	260 000	Narvik	60 000	Nei	0
Regional ordning	Verktøykasse samiske perspektiv	Nord universitet	110 000	Narvik	100 000	Nei	0
Regional ordning	Inkluderende fellesskap for alle	Nord universitet	150 000	Meløy	110 000	Nei	0
Regional ordning	Det fysiske utemiljøet og voksenrollen	Nord universitet	100 000	Meløy	50 000	Nei	0
Regional ordning	Oppfølging av enkeltenhet barnehagemiljø	UiS Læringsmiljøseneteret	265 700	Bodø	50 000	Nei	0
Regional ordning	Fagnettverk barnehagemiljø	UiS Læringsmiljøseneteret	121 000	Bodø	50 000	Nei	0
Regional ordning	Enkelbarnehage	Nord universitet	0	Fauske	40 000	Nei	0
Regional ordning	Styremettverk	Nord universitet	193 800	RKK Salten	90 000	Ja	25 000
Regional ordning	Pedagogledemettverk	Nord universitet	96 900	RKK Salten	35 000	Ja	25 000
Regional ordning	Utemiljø og voksenrollen	Nord universitet	64 000	RKK Salten	20 000	Ja	10 000
Regional ordning	Innemiljø og voksenrollen	Nord universitet	72 960	RKK Salten	20 000	Ja	10 000
Regional ordning	Veiledning i barnehagen	Nord universitet	450 000	RKK Sør-Helgeland	0	Ja	38 000
Regional ordning	Regionalt styremettverk	Nord universitet	80 000	RKK Sør-Helgeland	0	Nei	0
Regional ordning	Språksatsing	UiS Lesesenteret	100 000	Andøy	50 000	Nei	0
Regional ordning	Ledelse av utviklingsarbeid	Nord universitet	379 000	Bø	57 800	Nei	0
Regional ordning	Ledelse av utviklingsarbeid	Nord universitet	389 000	Hadsel	135 000	Nei	0
Regional ordning	Den autorative voksne	Oslo Met	200 000	Sortland	30 000	Nei	0
Regional ordning	Kompetansedag	Universitetet Innlandet	120 000	Alstahaug, Leirfjord, Lurøy og Træna	0	Ja	75 000
Regional ordning	Kompetanseutvikling i eget profesjonsfellesskap	Nord universitet	380 000	Dønna, Herøy og Nesna	0	Ja	80 000
Desentralisert ordning	Fellestiltak LK20, vurdering og praktisk undervisning	Matematikkssenteret, Skrivsesenteret og Senter for kunst og kultur i opplæringen	900 000	Felles - hotell	100 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Begynneropplæring lesing og skrivning	UiT	990 240	Rana, Hemnes, Vefsn, Grane og Hattfjelldal	50 000	Nei	0
Desentralisert ordning	SFO nettverk	Nord universitet	150 000	Rana	50 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Regionalt samarbeid skole	NTNU v Matematikkssenteret	890 000	RKK Lofoten	500 000	Ja	200 000

Desentralisert ordning	Regionalt fagnettverk norsk	NTNU v/ Skrivesenteret	246 000	RKK Sør-Helgeland	124 000	Ja	100 000
Desentralisert ordning	Regionalt skoleledernetverk elevmedvirkning og vurdering	NTNU	246 000	RKK Sør- Helgeland	110 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Læreplanforståelse og profesjonsfellesskap	Nord universitet	328 000	Narvik	110 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Prosessveiledning skole	Nord universitet	376 000	Narvik	40 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Inkluderende fellesskap for alle	Nord universitet	150 000	Meløy	110 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Fagnettverk skole	UiS Læringsmiljøsentret	132 400	Bodø	132 400	Nei	0
Desentralisert ordning	Samisk fagnettverk	Nord universitet	100 000	Bodø	50 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Plangruppenettverk	Nord universitet	342 000	Fauske	100 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Rektornettverk	Nord universitet	150 000	RKK Salten	0	Ja	25 000
Desentralisert ordning	Nettverk begynneropplæring	Nord universitet	0	RKK Salten	100 000	Ja	25 000
Desentralisert ordning	SFO nettverk	Nord universitet	220 000	RKK Salten	100 000	Ja	25 000
Desentralisert ordning	Kompetanseheving IKO (Identifisering, Kartlegging og Oppfølging)	Nord universitet	1 300 000	Nordland fylkeskommune	600 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Ressursskoler andrespråk	NTNU	1 734 000	Nordland fylkeskommune	350 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Samisk kultur og historie	Nord universitet	150 000	Nordland fylkeskommune	0	Nei	0
Desentralisert ordning	Språksatsing	UiS Lesesenteret	110 000	Andøy	60 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Tverrkommunalt nettverk 5-10 trinn	Universitetet Innlandet	250 000	Alstahaug, Leirfjord, Lurøy og Træna	120 000	Ja	60 000
Desentralisert ordning	Kompetansedag	Universitetet Innlandet	0	Alstahaug, Leirfjord, Lurøy og Træna	60 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis	UiS Læringsmiljøsentret	503 800	Vefsn	70 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Språk, Språkmiljø og språkutvikling i barnehage	Nord universitet	175 000	Vefsn	65 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Språksatsing i barnehagene	Nord universitet	293 869	Rana	100 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Dysleksinettverk	Nord universitet	145 517	Rana	50 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Regionalt samarbeid barnehage	Nord universitet	295 400	RKK Lofoten	50 000	Ja	200 000
Kompetanseløftet	Begynneropplæring	Nord universitet	448 800	Narvik	280 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Tilpasset opplæring	Universitetet Innlandet	80 000	NTG Bodø	20 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Kartlegging av samspill og undervisningskvalitet	UiS Læringsmiljøsentret	214 000	Bodø	100 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Ledemøter	UiS Læringsmiljøsentret	299 200	Bodø	160 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Fagnettverk barnehager	UiS Læringsmiljøsentret	145 900	Bodø	100 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Fagfilmer	UiS Læringsmiljøsentret	20 700	Bodø	0	Nei	0
Kompetanseløftet	Fagnettverk Laget rundt barnet	Nord universitet	220 000	RKK Salten	100 000	Ja	25 000
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis for alle	Nord universitet	260 000	Meløy	130 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Felles kompetanse for barnet	Nord universitet	296 796	Steigen	200 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Utvikling av god praksis for økt skolenærver	Nord universitet	344 000	RKK Sør-Helgeland	198 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Begynneropplæring i matematikk	NTNU v Matematikksenteret	164 000	RKK Sør-Helgeland	28 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Tidlig innsats for barn med autisme	Nord universitet	306 000	RKK Sør-Helgeland	188 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Kollektiv kompetanseutvikling	UiT	118 810	Evenes	64 156	Nei	0
Kompetanseløftet	Språksatsing	UiS Lesesenteret	105 000	Andøy	60 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Språk, samspill og kommunikasjon	Oslo Met	275 000	Sortland	150 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Lesing og skrijving i et inkluderingsperspektiv	Oslo Met	275 000	Sortland	15 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Inkluderende undervisningspraksis	Nord universitet	250 000	Nordland fylkeskommune	0	Nei	0
Kompetanseløftet	PP-ledernetverk	Nord universitet	60 000	Nordland fylkeskommune	60 000	Nei	0
Desentralisert ordning	PPT Helgelandsnetverket	Nord universitet	200 000	Nordland fylkeskommune	200 000	Nei	0
Kompetanseløftet	PPT Nordnetverket	Nord universitet	200 000	Nordland fylkeskommune	200 000	Nei	0
Kompetanseløftet	PPT Saltennetverket	Nord universitet	200 000	Nordland fylkeskommune	200 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Kartlegging av samspill og undervisningskvalitet	UiS Læringsmiljøsentret	214 000	Nordland fylkeskommune	100 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Matematikk	NTNU v Matematikksenteret	170 000	Dønna, Herøy og Nesna	70 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Nettverk for spes.ped arbeidere	Nord universitet	95 000	Dønna, Herøy og Nesna	40 000	Ja	35 000
Kompetanseløftet	Alvprslig skolefravær	Universitetet Innlandet	175 000	Alstahaug, Leirfjord, Lurøy og Træna	150 000	Ja	45 000

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Flere kommuner viser i sine rapporter at de er godt kjent med krav til rapportering, målformulering og dokumentasjon av effekt. Værøy peker eksplisitt på at «tett oppfølging av Statsforvalteren og opparbeidelse av rutiner gir en trygg og forutsigbar måte å jobbe med sakene som oppstår» (Værøy, tiltak skolemiljø). Dette er et direkte eksempel på hvordan Statsforvalteren bidrar til styrket systematikk og kvalitet i kommunenes arbeid.

Kommunene har tatt i bruk UH-ressurser (UiS/Lesesenteret, Skrivesenteret, Dysleksi Norge m.fl.). Andøy og Steigen beskriver UH-støtte som kritisk for utviklingsarbeidet, og begge kommuner rapporterer økt kvalitet i lese- og språktiltak som følge av dette. Dette har Statsforvalteren også bidratt til gjennom veiledning og støtte.

Kommunene rapporterer at Statsforvalteren gir rammer for bruk av midler som gjør at kommunene prioriterer koordinatroller, fagnettverk og utviklingsledelse. Dette samsvarer med vårt mål om å styrke kommunenes egen evne til langsiktig forbedringsarbeid.

Tilbakemeldingene fra kommunene og veilederne viser at

- det i kommunene er styrket relasjonskompetanse og klasseledelse
- økt systematikk i arbeidet med læringsmiljø og kartlegging
- mer målrettet utvikling av spesialpedagogisk kompetanse, blant annet på overgangen barnehage og skole
- styrket kvalitet i lese- og skriveopplæring
- Statsforvalteren bidrar aktivt og målrettet til at kommunene får støtte, struktur, UH-tilgang og faglige rammer som gjør utviklingsarbeidet gjennomførbart.
- Kommunene rapporterer tydelige forbedringer i læringsmiljøet, inkludert bedre klasseledelse, sterkere profesjonsfellesskap og mer systematisk arbeid med læringsmiljøutfordringer.
- Tiltakene har direkte og sannsynlig effekt på læringsutbytte, særlig innen språk, lesing og skriving.
- Kapasitetsbygging (koordinatorer, nettverk, systemer) fremstår som en nøkkelfaktor for oppnådde resultater – og dette er et område hvor vår innsats har stor betydning.

Håndhevingsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal statsforvalterne rapportere om håndhevingsordningen knyttet til skolemiljø. Rapporteringen skal omfatte følgende punkter for 2025:

- Antall meldinger om skolemiljø mottatt
- Antall vedtak fattet
- Utfallet av vedtakene
- Grunnlag for avvisning i vedtakene
- Eventuelle særlige grunner for å behandle saken
- Saksbehandlingstid
- Vedtak som konkluderer med brudd på regelverket
- Oppfølging av vedtakene

Statsforvalteren vil motta et eget skriv med nærmere beskrivelse av hvordan rapporteringen skal gjennomføres.

Vi har mottatt 102 meldinger om skolemiljø. Vi avviste 28 meldinger. 25 av disse meldingene ble avvist pga. rektorvilkåret, de andre ble avvist fordi meldingen gjaldt en gruppe elever, eleven har byttet skole og vi fikk ikke kontakt med melder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 5 virkedager for våre avvisningsvedtak. Vi har ingen vedtak der vi la vi til grunn særlige grunner for å behandle saken selv om ett av vilkårene for å avise meldingen var til stede.

Vi har realitetsbehandlet 59 meldinger. Vi konkluderte med at skolene hadde oppfylt tiltaksplikten i 27 vedtak (gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 20 virkedager) og brutt tiltaksplikten i 32 vedtak (gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 22 virkedager).

12 meldinger ble trukket og 3 meldinger er fortsatt under behandling.

Vi har rutine som beskriver vår oppfølging etter at vi har fattet vedtak om at skolen har brutt tiltaksplikten. Det varierer fra 1 uke til 5 måneder fra tidspunktet vi sender ut vedtak til vi avslutter saken, og gjennomsnittlig bruker vi 4 uker fra vedtak til vi avslutter saken.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2025.
- Antall årsverk benyttet til førstinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Se tabell.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2025.	21.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2025.	7.5
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	2.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.5
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	3.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	8.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	2.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Alle reinbeitedistrikt i Nordland reinbeiteområde har fått opplæring i og tilgang til å bruke ajourholdsløsningen for å oppdatere arealbrukskartene. I 2025 gjorde fire distrikter oppdateringer i arealbrukskartene.

Kommunene i Nordland gjør en god jobb med å ajourholde AR-5. Mye av dette tror vi skyldes AR5-web. Denne enkle kartløsningen har brakt en betydelig bedre nærhet til GIS-delen av ajourholdet. Tidligere var det ofte at andre avdelinger i kommunen (teknisk) måtte bistå med tid og kunnskap innen tyngre GIS-verktøy for å få jobben gjort. Dette ble selvsagt en prioriteringsak i kommunen og i flere tilfeller trakk landbruk det korteste strået. Statsforvalteren har bistått NIBIO i innføringen av AR5-web, og dette har vært et godt og fruktbart samarbeid. Det er imidlertid utfordringer i forhold til omløpsbilder, og da spesielt dekning av hele kommuner. Dette påvirker planlegging og gjennomføring av periodisk ajourhold. De fleste kommuner med betydelig jordbruksaktivitet har utarbeidet rutinebeskrivelser. Dette vil der det mangler bli etterspurt ved neste kontroll.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	8	0	41

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

I 2025 var det ingen saker som ble vurdert å være av en slik alvorlighetsgrad at politianmeldelse ble ansett som aktuelt.

Det er likevel igangsatt arbeid med å videreutvikle og tydeliggjøre rutiner og praksis knyttet til håndtering av alvorlige avvik i tilskuddssaker. Formålet er å bidra til en lavere terskel for å vurdere politianmeldelse i tilfeller der det foreligger mistanke om at søker bevisst har gitt uriktige eller villedende opplysninger i sin søknad om tilskudd.

Det er utarbeidet nye interne rutiner og arbeidsinstrukser for oversendelse av aktuelle saker til politiet for vurdering. Dette skal bidra til en mer ensartet og forutsigbar praksis, samt sikre at saker som eventuelt oversendes, er tilstrekkelig opplyst og egnet for videre behandling hos politiet.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

I 2025 har vi mottatt flere saker i henhold til gjeldende rutine, og disse følges opp fortløpende. Kommunene holdes løpende informert om status. Totalt er tre saker mottatt fra Mattilsynet, i tråd med samarbeidsavtalens punkt 3.

To møter ble gjennomført mellom Statsforvalteren i Nordland, Troms og Finnmark og Mattilsynet, i tillegg til direkte kontakt ved behov.

Samarbeidet mellom kommunene og Mattilsynet vurderes som godt. Det opprettholdes en lav terskel for kontakt og veiledning i mer krevende saker. Kommunenes vurderinger i saker som følger av Mattilsynets vedtak følges opp, og veiledning gis ved behov.

Samarbeidet mellom Statsforvalteren og Mattilsynet gjennomføres i tråd med samarbeidsavtale og PT-rundskriv, med to faste møter årlig og ekstra

møter ved behov for oppfølging av konkrete saker. Tett oppfølging av kommunene bidrar til korrekt saksbehandling i samsvar med gjeldende regelverk og retningslinjer.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	2	1	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	1	1	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)			
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	1	0	0

En av sakene er ikke relevant for forvaltningen, ingen produksjon eller PT søknad. En sak på pkt 3c var ikke oversendt kommunen. Kommunen vurderer tilskudd for 2025 ved behandling.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

I 2023 ble det utbetalt kompensasjon for kostnader knyttet til riving og opprydding til 4 pelsdyroppdrettere i Nordland. Samtidig ble det gjennomført forhåndsbehandling av erstatning for avvikling av pelsdyrhold for alle de 4 pelsdyroppdretterne i fylket. Landbruksdirektoratet tok over ansvaret for behandling av erstatningssakene for disse oppdretterne.

Alle sakene ble behandlet av direktoratet i 2024, og erstatningene er utbetalt i samsvar med vedtakene. Nordland har derfor ingen utestående saker til behandling på dette området i 2025.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	0	0	0	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142,77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0

I Nordland er vi ferdige med all saksbehandling og presaksbehandling av søknader før 2025

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.

Samarbeid med Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Statsforvalteren i Nordland samarbeider tett med Statsforvalteren i Troms og Finnmark om Ut på vidda. I Nordland er det medarbeidere fra både Landbruks- og reindriftsavdelinga og Oppvekst og velferdsavdelinga som bidrar i arbeidet. I 2025 arrangerte vi i fellesskap et godkjennings- og regodkjenningkurs for reindriftsfamilier som tilbyr eller ønsker å starte og tilby lærings- og omsorgstjenester i reindrifta. Reindriftsfamilier, representanter fra kommuner som kjøper tjenestene, Statsforvalterne m.fl. møttes hos Aejrie Sijte på Namdalseid i Trøndelag og lærte om deres ulike tilbud til bl.a. barn og unge. En viktig del av samlingen er å høre kommunenes erfaringer med bruk av Ut på vidda-tjenestene, og sørge for en god kobling mellom de behovene kommunene har, og mulighetene for levering av tjenester av høy kvalitet i tråd med de behovene og kravene kommunene setter.

Samlingen prioriterte også å få innspill fra tilbyderne til innholdet i godkjenningen; hvem kan tilby tjenester, hva kreves av kurs og kompetanse, hvilke krav skal stilles til deltakelse på samlinger, kurs o.l. Disse innspillene ble tatt videre i arbeidet med å lage et forslag til en godkjenningsordning som skal vedtas av styret for Ut på vidda. Dette legger grunnlag for mer forutsigbare og profesjonelle tjenester fremover.

Tilbyderne av Ut på vidda ønsker å etablere ett nettverk eller tilsvarende som gjør at de står sterkere sammen bl.a. for å søke om eksterne finansiering

av prosjekter. I tillegg vil et nettverk være fordelaktig for å rekruttere flere reindriftsfamilier. Dette arbeidet ble startet på samlingen i 2024, og fulgt opp med et eget opplegg i regi av Innovasjon Norge i 2025 med mål om å søke midler for nettverksetablering.

Ut over å arrangere samlingen som beskrevet over, har Statsforvalteren i Nordland bidratt inn i andre deler av arbeidet med Ut på vidda. Vi har gitt innspill til ulike høringer der Ut på vidda kan være et aktuelt tiltak, og vi har hatt møter med Landbruksdirektoratet om hvordan Ut på vidda kan integreres som et konsept i den kommende nasjonale strategien for Inn på tunet. Dette kan gi en bedre nasjonal forankring av tilbudet.

Status i Nordland

Nordland har to godkjente tilbydere av lærings- og omsorgstjenester. Saltdal kommune, som har en av disse tilbyderne, ble i 2025 med i pilotprosjektet "Reindriftsåret - De åtte årstidene i reindrifta", som er et 3-årig pilotprosjekt (2023-2026) der syv testkommuner skal være med å tilby Ut på vidda som et undervisning- og aktivitetstilbud for barn og unge. Med utgangspunkt i Kunnskapsløftets nye læreplaner, har en reindriftsfamilie på Saltfjellet bl.a. tatt i mot 6. klassinger og lært dem teori og praksis knyttet til lavvoen. Tilbakemeldingen fra lærere og elever var meget gode, og kommunen ønsker å tilby ytterligere flere elevgrupper, samt lærere muligheten for et opplæringsopplegg i samarbeid med tilbyderen på Saltfjellet. De gode erfaringene fra Saltdal har ført til at flere nærliggende kommuner nå er i dialog om også å inngå i pilotprosjektet. Dette viser at Ut på vidda-tilbudene treffer kommunenes behov og gir konkrete resultater i praksis.

Utfordringer

Statsforvalteren ser samtidig utfordringer som påvirker måloppnåelsen. Rekruttering av nye tilbydere er krevende, og kapasiteten varierer mellom reindriftsfamiliene. Det er også behov for jevn og tydelig dialog med kommunene for å sikre samsvar mellom etterspørsel og kvalitet i tjenestene. For å styrke måloppnåelsen framover er det nødvendig med videre arbeid med godkjenningsordningen, støtte til etablering av et robust tilbydernettverk og kontinuerlig kompetanseheving både hos tilbydere og kommunale bestillere.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Statsforvalteren i Nordland er ikke en del av et sammenslått embete.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2025.

Det vises til tabeller.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	6	2	4	0
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	1	0	1	0
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	0			
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0	0	0	0

Vi har i 2025 fattet 13 vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) iht. konsesjonsloven § 9 (3). Av disse er 11 innvilget og 2 avslått.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	6	1	2	3	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	4	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar (landbruksseid) - konsesjonsloven § 9	13	11	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	1	0	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0	0	0
Hytte ol.	0	0	0
Forretn., kontor, industri	0	0	0
Off./priv. tjenesteyting	0	0	0
Andre byggeområde	0	0	0
Skogplanting	0	0	0
Samferd. og tekn. infrastruktur	0	0	0
Grønnstruktur	0	0	0
Golf	0	0	0
Forsvaret	0	0	0
Andre landbruksformål	0	0	0
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	3	1	2	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	3	1	0	0	1	0	0	2	0	Omsøkt nydyrking av 150 daa myr, herunder 96 daa dyp myr, fordelt på 8 søknader. SFNO kun underrettet om vedtak i 3 av disse sakene.
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	150	96	54	71	61	10	36	32	4

Tall angitt avrundet i dekar

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker		0		

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	0	

Statsforvalteren som førsteinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget	Avslått	Innvilget på vilkår
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	13	11	2	0
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0	0	0	0

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Det todelte målet om geografisk differensiering har vist seg vanskelig å få til i et langstrakt fylke som Nordland. Beregningene for 2025 viser at bestandsmålene for jerv (snitt 14,3 ynglinger) og gaupe (snitt 13,8 familiegrupper) er oppfylt, men ikke for bjørn (0 ynglinger). For både gaupe (16,5) og jerv (21) har vi i 2025 hatt det høyeste antallet registrerte ynglinger siden man startet med nasjonalt overvåkingsprogram for fredet rovvilt. Mens forvaltningsområdet for jerv er avgrenset til deler av fylket i øst, er hele Nordlands fastland avsatt som byrdefordelingsområde mellom beitedyr og gaupe. Det er høye tapstall, spesielt i reindriftsnæringen, hvor tapene har vært på et høyt nivå i mange år. I sauenæringen har de samla tapene vært på et lavere nivå det siste tiåret sammenlignet med det forrige tiåret. Det har også vært en markert nedgang i påviste rovviltskader, omsøkt og samla tap og antall søkere fra 2024 til 2025. I 2025 fortsatte trenden med at det ble dokumentert uvanlig få sau drept av jerv i Nordland, selv om det var en liten økning fra 2024.

Den geografiske differensieringen mellom beiteområder og forvaltningsområder i Nordland er lite funksjonell for å oppnå bestandsmålene for jerv og bjørn. Styringssignalene fra KLD ble i sin tid ikke fulgt opp av Rovviltneemnda da forvaltningsplanen ble utarbeidet og sluttbehandlet i 2017, og KLD har derfor tatt inn planen for å endre den. De siste ti årene har det i Nordland vært påvist i snitt 11,6 ynglinger av jerv, med et spenn på 8 – 21 årlige ynglinger. Av disse har i snitt 64 % av ynglingene vært lokalisert utenfor den vedtatte jervesonen. Når det kommer til bjørn, har alle påviste observasjoner

som DNA-analyser og spor, samt påviste skader, utelukkende vært utenfor fastsatt forvaltningsområde. Dagens gjeldende forvaltningsplan er et dårlig styringsverktøy for tydelig geografisk rovviltforvaltning. Situasjonen med forvaltningsplanen oppleves konfliktfylt og uforutsigbar for beitenæringene. Dersom vi skal ivareta bestandsmålene, kan vi ikke ha en praksis med lav terskel for skadefelling i prioriterte beiteområder.

Områder med god beitekvalitet og høye slippfall for sau ligger i all hovedsak innenfor de beiteprioriterte områdene i fylket i forhold til jerv og bjørn. Det meste av fylket brukes som beiteområde for rein, og det gjelder også de rovviltprioriterte områdene. Det er lite sau i områdene som er prioritert for jerv og bjørn.

Reindrifta i områder prioritert for jerv og bjørn bruker i stor grad tiltak som ekstra gjeting, foring i korte perioder av året, flytting til andre beiter deler av året og tidlig slakt av kalv. Sauenæringa bruker mange ulike tiltak for å unngå eller redusere tapene til fredet rovvilt, slik som forsinka slipp, ekstra tilsyn, radiobjeller, vokterhunder og tidlig nedsanking.

Statsforvalteren har høy beredskap gjennom hele året siden vi har både sau og tamrein i tilnærmet hele fylket. Søknader om skadefelling behandles i de fleste tilfeller raskt, innen få timer. Dersom vi mottar en søknad om skadefelling og situasjonen der og da etter vår vurdering ikke gir grunnlag for skadefelling, ser vi gjerne an utviklingen før vi fatter vedtak. Dette skjer i så fall i tett dialog med beitebruker/kommune, og nokså ofte. Dersom de ønsker det får de et raskt avslag i stedet for at vi avventer behandling. Vår erfaring er at skadefelling er et effektivt tiltak for reindrifta på vinteren med sporsnø, mens få fellingsforsøk lykkes på sommeren.

I 2025 var det en del konflikter knyttet til avslag på felling av gaupe i øst i Saltdal på rein under vinteren og i Hamarøy for sau på sommeren. Det var også en del konflikt rundt perioden før det ble gitt skadefelling på bjørn i Hattfjelldal. Vi har hatt greie møter med representanter fra Hattfjelldal, Grane og Saltdal kommuner og beitenæringene i 2025, og etter vår vurdering er ikke konfliktnivået spesielt krevende. Enkelte kommuner og næringene i disse, er mer krevende, som for eksempel Hamarøy.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

UKL-forvaltningen i de fem områdene i Nordland

Tilskuddsordningen bidrar til å ivareta naturmangfoldet i de utvalgte områdene. Tiltak som gjennomføres med UKL-tilskudd handler i stor grad om slått og beiting, som bidrar til å ivareta seminaturlige naturtyper som kystlynghei, artsrik slåtteemark og naturbeitemark. UKL-tilskuddene bidrar til å opprettholde landbruksaktivitet og videreføre tradisjonell drift i områder der det er grunn til å tro at krevende rammebetingelser ellers kunne ha ført til nedlegging, gjengroing og tap av biologisk mangfold. Dette handler i stor grad om om arbeidsintensiv drift av mosaikkpreget småskala landskap, med frakt av beitedyr mellom øyer, slått av bratte arealer, utfordrende infrastruktur, store avstander til arbeidsplasser for ektefeller, med mer.

Høy alder på mange av gårdbrukerne gjør rekruttering kritisk for videre drift. Dette er en utfordring for landbruksforetakene og en trussel mot verdiene i områdene. Tunge trender som stadig færre gårdsbruk i drift, og dermed større avstand mellom naboer og mulige samarbeidspartnere, sammen med alternative inntektsmuligheter med ordnet ferie og fritid for ungdommer bidrar til dette.

I UKL-områdene i Nordland brukes UKL-tilskudd i liten grad til utvikling av tilleggsnæringer.

Områdene har med ett unntak overordnede forvaltningsplaner som er gode verktøy for forvaltning av tilskuddsordningen.

Det er god dialog mellom lokal og regional forvaltning. Kommunene opplever forvaltning av tilskuddsordningen krevende. De opplever ikke å ha blitt tilført tilstrekkelig ressurser

Engan-Ørnes og Kjelvik UKL

Engan-Ørnes og Kjelvik UKL er et lite område med få landbruksforetak. Det har i mange år vært en ordning med årlige beløp til landbruksforetak som gjennomfører skjøtselstiltak i området. Kommunen har i 2025 reforhandlet avtalene med de to foretakene på bakgrunn av endringer i drifta på de to foretakene. Nå har bare det ene foretaket beitedyr, mens det andre bare produserer fôr for salg.

Skjøtsel av verdifulle naturtyper som slåtteenger og naturbeitemarker er viktige tiltak i området. Drifta i området er arbeidsintensiv og slåttene foregår så godt som hele sommeren. Det kupert landskapet slås delvis med traktor, tohjuls slåmaskin og ljà, eller beites med sau.

Et årlig tiltak er slåttedagen på Engan, som samler lokalbefolkning, med familie og feriegjester til dugnad og slåttegrøt. Der kan man prøve seg på ljàslått og hesjing.

I området finnes også den samiske husmannsplassen Kjelvik, der museet og en av gårdbrukerne på Engan ivaretar bygninger og slåtteenger, blant annet med hesjing.

I 2026 planlegges videreføring av landskapsskjøtsel med slått og beite. Det er planlagt å starte et prosjekt med skilting og tilrettelegging for ferdsel i landskapet. Det er også jubileum på Kjelvik, da det er 40 år siden husmannsplassen ble museum. I den sammenhengen blir det mye aktivitet på stedet, blant annet med framføring av Kjelvikspelet.

Blomsøy-Hestøy og Skålvær UKL

I dette området brukes mye av tilskuddet til beiting. Det er viktig for landskapsskjøtsel og for det biologiske mangfoldet. Området har verdifulle naturtyper, som kystlynghei, naturbeitemark og strandeng, som ivaretas med beiting. Det brukes også noe tilskudd på rydding av uønsket vegetasjon som veitistel. Det er viktig å videreføre disse tiltakene for å hindre gjengroing og tap av biologisk verdifulle naturtyper.

Det er gitt tilskudd til tilstandsvurdering av bygg i 2025, som forventes å føre til søknader om tiltak for å ivareta bygninger i 2026.

I 2026 videreføres landskapsskjøtsel med beiting. Kommunen forventer flere søknader om tiltak på bygninger. Det planlegges en fagdag om tistler, på bakgrunn av arbeidet som gjøres for å fjerne veitistler i beitelandskapet. Det er behov for revidering av skjøtelsesplaner for naturtypelokaliteter i området, og ønske om å sette av noe midler til dette. Det planlegges også regional UKL- og verdensarvsamling i Blomsøy-Hestøy og Skålvær UKL-område. Fagsamlinga arrangeres i samarbeid mellom Statsforvalteren og Alstahaug kommune. I samlinga dekkes kostnader til fagbidrag, transport, overnatting og mat at potten som settes av til fellestiltak av statsforvalteren, men det vil være behov for å sette av noe tid lokalt til planlegging og gjennomføring.

Engeløya UKL

På Engeløya brukes mye av tilskuddsmidlene til beiting med storfe og sau, i utmark og på innmark. For å tilrettelegg for beitingen er det også gitt tilskudd til permanente gjerder og no-fence-klaver. Det er viktig med beiting for å hindre gjengroing av landskapet med verdifulle naturtyper og freda kulturminner som gravhauger og tunanlegget på Vollmoen. Det kunne vært beita mer, men nedgangen i antall foretak med beitedyr begrenser hva det er mulig å få til. Det brukes også noe tilskudd til restaurering av eldre bygninger.

I 2025 er fotefar-mot-nord-stien gjennom landskapet med en rekke kulturminner, fra Steigen kirke til Bø, rustet opp.

I Engeløya UKL-område gis det også tilskudd til sommerjobb for ungdom, som er et viktig tiltak for rekruttering til landbruksnæringa, på sikt.

I år var den regionale UKL- og verdensarv-fagsamlinga lagt til Engeløya. Programmet var innholdsrikt og omfattet tørrmuring, skjøtsel og ferdsel i sårbar natur, bærekraftig næringsutvikling, erfaringsdeling med mer. Tiltaket finansieres med UKL-tilskudd avsatt til fellestiltak.

Engeløya er et landskap med verdifulle naturtyper, mye kulturminner og fortsatt aktivt landbruksmiljø med ulike produksjoner. Det er viktig å ikke redusere ramma til UKL-tiltak slik at aktivitetsnivået kan holdes oppe.

Yttersida av Vestvågøy UKL

Vestvågøy kommune gjorde ferdig forvaltningsplanen for Yttersida UKL-område, og retningslinjer for forvaltning av UKL-midler, tidlig på vinteren 2025. Vi tildelte deretter en ramme til kommunen.

Også i Yttersida-området brukes mye av ramma til beitetiltak, både årlig tilskudd til dyr og engangstilskudd til elektroniske klaver. No fence brukes blant annet til beiting i trua naturtyper.

Det er gitt støtte til en ny driftsbygning i en av bygdene, og til å ivareta verneverdige bygninger og steingjerder. Det vil bli innvilget støtte til en film om hvordan besøkende skal forholde seg i UKL-området, med tanke på hunder, avfall, beitedyr med mer. Det skal også settes av et beløp til å få utarbeidet en formidlingsplan for området.

I 2026 er det ønske om å videreføre beitetiltak som landskapsskjøtsel og for å ivareta trua naturtyper. Det planlegges restaureringen av staller på Kvalhausen, en tysk radiostasjon fra 2. verdenskrig, og av andre bygninger i området. Det er ønske om å restaurere den gamle ferdselsstien mellom bygdene Uttakleiv og Haukland, og å iverksette tiltak for å bekjempe mink.

Røst UKL

Røst UKL mangler forvaltningsplan og retningslinjer for forvaltning av tilskudd til tiltak i UKL-området. Nå brenner også et blått lys for landbruket i området. Siste fastboende gårdbruker har lagt ned driften i løpet av året og et foretak med driftssenter annet sted har også avsluttet beiting de har drevet i Røst.

Røst er et verdifullt område der mange øyer har vegetasjon preget av århundrer med beiting og slått. Landskapet har kulturminner og verdifulle naturtyper. Statsforvalteren håper det vil være mulig å videreføre landbruksdrift for å ta vare på noe av verdiene i området, men det vil være nødvendig med målrettet innsats.

Statsforvalteren har de to siste årene hatt en dialog med kommunen om ferdigstilling av forvaltningsplan med prioriteringer og retningslinjer. Vi utarbeidet før området fikk UKL-status et utkast til forvaltningsplan for området, som er et godt utgangspunkt for arbeidet videre. Vi ser likevel at det er krevende for kommunen å komme i mål med dette. Det er nødvendig å oppdatere informasjon i utkastet og det må gjennomføres en god prosess som gir forankring lokalt og involverer regional forvaltning for kvalitetssikring, prioritering av områder der aktivitet bør gjennomføres og utarbeiding av konkrete retningslinjer.

Vi har ikke meldt inn noe behov for midler til Røst UKL i 2026. Vi har avsatt et beløp i 2025, til arbeidet med ferdigstilling av forvaltningsplan og retningslinjer for Røst UKL, slik at kommunen kan ha mulighet til å komme i mål med dette. Vi har satt vilkår om at kommunen skal sende statsforvalteren en plan for prosessen, med informasjon om organisering, framdriftsplan og budsjett. Arbeidsfristen er satt til 1. november 2026. Det er ikke innvilget tilskudd til tiltaket per november 2025, i påvente av prosessplanen, som vi håper å få før året er slutt. Beløpet overføres til 2026 hvis det ikke er innvilget før Agros stenges i desember.

Statsforvalterens fordeling av rammer til kommunene

Når Statsforvalteren fordeler rammer til kommunene, ser vi på behovene kommunene har meldt inn, tidligere aktivitet, størrelsen på områdene og om det er spesielle tiltak som planlegges det neste året. Det er uheldig med store endringer fra tidligere år hvis det ikke er spesielle grunner til å øke eller

redusere rammene til noen av kommunene.

I 2025 har vi holdt tilbake rammene til Yttersida og Røst, i påvente av ferdigstilling av forvaltningsplanene: Yttersida sin forvaltningsplan kom på plass tidlig på året, og rammen til området ble tildelt på samme nivå som tidligere. For Røst har kommunen strevd med å få dette gjort, og de er fortsatt ikke i mål. Vi har satt av et beløp som kan bidra til at de kan engasjere en prosjektleder utenfra, men vil ikke tildele noen ramme til tiltak ut over det før forvaltningsplan og retningslinjer er ferdigstilt.

Fellestiltak i 2025 og -26

Statsforvalteren har satt av noe over 200 000 til regional fagsamling som ble gjennomført i 2025, på Engeløya, og planlegger tilsvarende på Helgeland i 2026. Dette er et tiltak som har blitt godt mottatt blant gårdbrukere, andre ildsjeler og kommunene. Det er også viktig for vår kjennskap til UKL-områdene og kontakt med de som gjennomfører tiltak der. Neste år håper vi å få til en samling i øyene i Alstahaug, med utferd per båt, som vil gi noe høyere kostnader enn tidligere. Vi vil også invitere til deltakelse fra Vega verdensarvområde, som har mange av de samme utfordringene som UKL. Beløpet som settes av må sees i forhold til ramma for fylket som helhet.

For øvrig

Vi ser at UKL-arbeidet er en utfordring for kommunene, spesielt de små, der landbruket er begrenset og landbruksforvaltningen har små ressurser. Saksbehandlerne fordeler ikke alltid innvilget tilskudd mellom miljøtemaene, selv om et tiltak kan ha betydning på flere områder. Den økonomiske rapporten viser derfor et mye lavere forbruk på biologisk mangfold, enn det den burde ha vært. Vi jobber med å få en bedre fordeling på dette framover.

Det vil være en fordel om omsøkt beløp ble en obligatorisk rubrikk i søknadsskjemaet. Per i dag oppgis dette i et fåtall av søknadene, noe som gjør kvaliteten på rapporteringen om dette noe svak.

Verdensarv (ARV)

I Vega verdensarvområde benyttes brorparten av tilskuddsrammen til landskapskjøtsel, i form av slått og beite. Av de 15 øyværene i området (med til sammen 6500 øyer og holmer) er det beiting og slått i åtte: Hysværet, Kvalhomen, Skogsholmen, Omnøya, Sørværet, Tåvær, Rognan og Søla. I tillegg beites det på noen mindre øyer langs nordkysten av Vega. Det er 16 foretak som bidrar i dette arbeidet, tre av dem fra Alstahaug (i østre del av verdensarvområdet). Rundt 900 sau beiter og 200 dekar blir slått på øyene. Driftssentrene på landbruksforetakene i Vega kommune er i buffersonen, på hovedøya Vega. Arbeidet er krevende, spesielt med tilsyn og flytting av beitedyr, ettersom det er store havstrekninger og mye vær i området.

I 2025 er det tatt initiativ til bedre dialog med verdensarvsenteret, verneområdeforvaltning og fylkeskommunens kulturminneforvaltning, for å samordne ulike finansieringsordninger og på den måten oppnå mer aktivitet og kanskje bedre resultater.

Hva er prioritert og hvorfor?

I tillegg til tilskudd til landskapspleie i form av slått og beite i flere av øyværene, er det gitt tilskudd til fjerning av kratt, skog og veitistel på Kvalholmen, for å bedre beiteforholdene for sau. Det er gitt tilskudd til et lebygg for sau og fjerning av gamle gjerder i Vegdalen, samt tak over en eksisterende samlebinge for sau ved i Gullsvågsjøen, helt vest i buffersonen. Tiltaket legger til rette for beiting i Vegdalen som ligger i verdensarvområdet.

Det er tidligere gitt tilskudd til et bygningsvernssenter på den gamle prestegården på Vega, der Helgeland museum planlegger å bruke fjøset som læringsarena for bygningsvern i verdensarvområdet. Tiltaket vil være til hjelp for foretakene som restaurerer og bygger opp igjen bygninger som benyttes i landbruksdrifta i området. Her er det innvilget støtte på nytt i 2025 etter at tidligere innvilget støtte er inndratt pga sen rapportering som skyldes bytte av kontaktinformasjon ved museet og derfor feiladressert informasjon med påminnelse om arbeids- og rapporteringsfrist.

Begrunnelse for forventet behov for ramme i 2026

Beite og slått forventes videreført i samme omfang som tidligere, men det er behov for å øke støtten til foretakene betydelig, dersom det skal være mulig å opprettholde tiltakene på sikt. Kostnadsnivået på innsatsmidler som drivstoff, fôr med mer, har økt de siste årene, og mye arbeid gjennomføres med svært liten inntjening.

Også for å ha håp om å gjenoppta slått og beite på flere øyer er det helt nødvendig å kunne tilby støtte som dekker kostnader slik at aktiviteten kan gi inntekt til foretaket.

Satsningsområder i 2026

- Videreføre kjøtseltiltak.

- Utvikle samarbeidet med verdensarvsenteret, verneområdeforvaltningen og kulturminneforvaltningen.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Tiltak støttet av tilskuddsordningen bidrar til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift. Antallet landbruksforetak er synkende i de fleste områdene. Dette har konsekvenser for alle de tre fagfeltene. Der det lykkes å opprettholde landbruksdrift med tradisjonelle metoder, har det positiv påvirkning på naturmangfold og kulturmiljø.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Når landbruksdriften opprettholdes styrkes natur- og kulturmiljøverdiene. Alle områdene er sårbare pga synkende antall landbruksforetak i drift.
Er det positive trender i områdene?	Engeløya UKL har i større grad enn de andre UKL-områdene i NORDland en tradisjon for omsetning av gårdsbruk og dermed rekruttering av ungdommer til landbruksnæringa.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Gårdsbrukenes stigende alder kan bli en utfordring for å opprettholde jordbruksdrift og dermed ivareta natur- og kulturverdier i UKL- og verdensarvområdene i Nordland. Kystbygdene har alternative arbeidsplasser for ungdommer, som gir forholdsvis gode inntekter med mindre arbeidsinnsats.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift?	Ordningen brukes i liten grad til utvikling av tilleggsnæring basert på natur- og kulturmiljøverdier i områdene.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Fire av fem UKL-områder i Nordland har forvaltningsplaner og retningslinjer for tilskuddsordningen. Det femte UKL-området jobber med sin forvaltningsplan i 2026.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Forvaltningsplanene er gode verktøy i kommunenes forvaltning av tilskuddsordningen, sammen med retningslinjer som beskriver tiltak det kan innvilges tilskudd til og satser for ulike tiltak.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Samarbeidet mellom lokal og regional landbruksforvaltning fungerer etter statsforvalterens oppfatning godt. Noen kommuner opplever at det kan være mer krevende å oppnå kontakt og samarbeid med kulturminneforvaltningen, noe som kan skyldes utskifting av folk de siste årene.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Regnskapet viste ved årsslutt et mindreforbruk på kr. 2.75 mill. Dette er stort sett i tråd med den resultatprognosen vi rapporterte per 2. tertial. Årsakene til mindreforbruket er mange, og kommer frem av kommentarene for driftskapitlet. I motsetning til tidligere år, har embetet i 2025 truffet godt på de hendelsesbaserte pensjonskostnadene. Utfordring med at faktura og avregningen for siste termin av pensjonskostnadene kommer rett før årsslutt, skaper en del usikkerhet rundt hva regnskapsresultatet blir i forhold til det man rapporterer per 2. tertial.

Driftskapittel 1520.01

AID: Økning tilskrives sentral styrking på integreringsarbeid. Bokføring av lønnsoppgjør for både 2024 og 2025 påvirker også økningen. Det er likevel noe mindreforbruk pga. NAV-refusjoner og vakante stillinger.

BFD: Økning til 2025 på kr. 0,313 mill., tilskrives lønnsoppgjørene for 2024 og 2025.

HOD: Økning på kr. 2,109 mill. Også her er lønnsoppgjørene for 2024 og 2025 en medvirkende årsak. Statsforvalteren i Nordland fikk også tilført kr. 1,25 mill. på driftskapitlet i 2. supplerende tildeling, for utkjøp av assisterende fylkeslege i 50 % for oppfølging av nytt, felles fagsystem for både 2025 og 2026.

JD: En økning på i underkant av kr. 1,8 mill. Sentral styrking av beredskapsområdet på kr. 3,2 mill. tilsier at økningen burde vært en del større. Men rekruttering av nye medarbeidere tar tid, og vi har ikke fått besatt alle stillinger før i 3.tertial. Ut fra dette har vi ikke fått helårsvirkninger på styrkingen.

KLD: Økning mellom 2024 og 2025 på kr. 3,34 mill. Økning tilskrives sentral styrking på kr. 2,5 mill. på akvakultur området, samt sentrale lønnsoppgjør for 2024 og 2025.

KDD: Regnskapet viser en nedgang på kr. 2,75 mill. fra 2024. Nedgangen tilskrives i sin helhet bortfall av Husbankforsøket. Endringen ville også vært større hvis ikke embetet fikk en sentral styrking i 2025 på kr. 2,2 mill. for kommuneøkonomi.

KD: Området har en økning på i overkant av kr. 1,15 mill. fra 2024, men har et rimelig markant mindreforbruk ut fra den sentrale fordelingen per departementsområde. Dette har sin årsak i vakante stillinger og mye sykepengerefusjoner.

LMD: Økning på kr. 3.16 mill. tilskrives at det var et mindreforbruk i 2024, ut fra vakanse i stillinger. Disse er blitt besatt i 2025. Lønnsoppgjørene for 2024/2025 utgjør også en økning på ca. kr. 0,9 mill. på dette området.

DFD: Området har brukt kr. 3.83 mill. mer, i forhold til 2024. Dette tilskrives det var et mindreforbruk på dette området i 2024, og at overført ordinært mindreforbruk fra 2024 på kr. 1.68 mill. har blitt disponert her. Administrasjonsavdelingen har også fått tilsatt i stillinger som sto vakante i deler av 2024.

Andre: En liten økning på kr. 30 tusen som tilskrives lønnsoppgjørene for deler av en stilling.

Fagdepartement.

AID: Økningen her tilskrives økning i stillingsbrøker på området i 2025, samt lønnsoppgjør 2024/2025.

BFD: Økningen her tilskrives økning i stillingsbrøker i 2025, samt lønnsoppgjør 2024/2025.

HOD: Økning på kr. 1.575 mill. tilskrives resultatområde 850 - Psykisk helse og rus. Her er det økning i lønnsutgiftene til kontrollkomisjonene på over kr. 1,1 mill. som tilskrives mesteparten av endringen.

JD: En liten økning som tilskrives endring i honorarutbetalinger på vergemålsområdet.

KLD: en økning på i underkant av kr. 0,95 mill. Årsaken tilskrives styrking på resultatområde 040 - Forurensning, dette gjelder både på saksbehandling og tilsyn akvakultur området.

KDD: marginal økning fra 2024. Lønnsoppgjør 2024/2025 på stillingsbrøk "Forsøk innsigelser"

KD: Økning på i overkant av kr. 2.26 mill. tilskrives økning i fullmakter, samt ny fullmakt for "Nasjonalt forum for samisk språk og kultur".

LMD: Økning i 2025 som tilskrives lønnsutgifter til eksterne ifm. gjennomføring av reintelling.

Andre: En marginal økning til 2025

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2025	Driftskapittel 2024	Fagdep. 2025	Fagdep. 2024
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 353	3 316	2 262	1 882
Barne- og familiedepartementet	7 003	6 690	1 419	762
Helse- og omsorgsdepartementet	21 017	19 579	10 092	8 517
Justis- og beredskapsdepartementet	22 802	21 005	2 169	1 998
Klima- og miljødepartementet	28 402	25 061	12 074	11 126
Kommunal- og distriktsdepartementet	16 055	18 808	155	144
Kunnskapsdepartementet	12 282	11 127	6 996	4 732
Landbruks- og matdepartementet	22 192	19 032	160	15
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	31 750	27 922	0	0
Andre	336	306	247	230
Sum	166 192	152 846	35 574	29 406

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Alle avdelingene i embetet har gjennom 2025 hatt god aktivitet i sin oppgaveløsning. Samlet sett mener vi Statsforvalteren i Nordland leverer gode tjenester til våre oppdragsgivere og innbyggere innenfor de økonomiske rammene vi har til rådighet.

Regnskapet per 31.12.2025 viser at embetet endte opp med et mindreforbruk på totalt kroner 2,75 millioner (1,6 %).

Vi viser også til statsforvalterens beretning i kap. 1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Høsten 2025 ble det oppdaget et utbrudd av fugleinfluensa hos en stor eggprodusent i Hadsel. Fugleinfluensa er en A-virusinfeksjon som primært rammer fugler, men viruset kan også smitte pattedyr, inkludert mennesker, katter og, nylig, storfe. Utbruddet gjaldt høypatogen fugleinfluensa (HPAI), som er en svært alvorlig form av viruset og som er dødelig for de fleste fugler.

I samarbeid med Mattilsynet har Statsforvalteren, sammen med involverte aktører, arbeidet intensivt for å fjerne smitten. Tiltakene har blitt gjennomført i henhold til saneringsplanen utarbeidet av Mattilsynet, og prosessen har inkludert flere befaringer på gården samt ukentlige dialogmøter mellom alle aktører for å sikre fremdrift og koordinering av tiltakene.

Gjennom saneringsprosessen har Statsforvalteren måttet forskyve en del planlagte oppgaver for å prioritere dette arbeidet. Samtidig har prosessen krevd løpende faglige vurderinger i tråd med gjeldende regelverk, både for å sikre korrekt håndtering og for å holde kostnadene under kontroll.

Basert på våre prognoser vil saneringsarbeidet koste mellom 18 og 20 millioner kroner. Utbruddet har medført betydelig ekstraarbeid, men gjennom tett samarbeid og systematisk oppfølging har man sikret at tiltakene gjennomføres på en faglig forsvarlig og kostnadseffektiv måte.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Overordnet styring hos SFNO skjer gjennom ledergruppa som består av statsforvalter, assisterende statsforvalter og de ulike avdelingsdirektørene i embetet. De overordnede interne dokumentene består av en strategisk plan for 2023-2026, samt en overordnet virksomhetsplan for gjeldende år. Ut fra denne utarbeides så avdelingsvise virksomhetsplaner.

Ledergruppa avholder møter hver mandag, hvor saker som er avgjørende for styring og utvikling av embetet informeres, diskuteres og vedtas. Kommunikasjonssjef deltar på fast punkt om nyhetssaker, og andre underdirektører eller saksbehandlere på enkeltsaker hvor de har hatt utredningsansvar. Fylkesberedskapssjef deltar i saker knyttet til beredskap. Ved fravær deltar fast stedfortreder. Det er også fokus på utvikling av ledelse hos den enkelte, og gruppen som helhet. Møtene ledes av statsforvalteren.

I saker som angår hele embetet, som virksomhetsplanlegging, budsjettarbeid, lederutvikling osv. involveres utvidet ledergruppe. Denne består av ledergruppen pluss alle underdirektørene. Det er jobbet i 2025, og også videre inn i 2026, med å klargjøre mandat og rolle for bruk av utvidet ledergruppe.

For å sikre god medvirkning i embetet er det faste møter med hovedsammenslutningene (SAMU) av de tillitsvalgte hver tredje uke. Fra arbeidsgiver deltar administrasjonsdirektør og HR-sjef. HR-sjef og seniorrådgiver fra HR har faste møte med hovedverneombud og avdelingenes verneombud (AMU) ca. 6 ganger i året, eller oftere ved behov. Vi er inndelt i 7 verneområder. Tre av verneombudene er valgte medlemmer i arbeidsmiljøutvalget (AMU), sammen med arbeidsgiverrepresentanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten (HMS), og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet.

I januar og februar samles utvidet ledergruppe og de tillitsvalgte for å ha medvirkningsprosess på utarbeidelse av overordnet virksomhetsplan for tverrsektorielle mål (OVP), og budsjett for inneværende år. Den overordnede virksomhetsplanen tar utgangspunkt i, og fordeler ansvaret for, de tverrsektorielle målene fra tildelingsbrevet, og peker på hvilke tverrfaglige grupper som skal bidra til å løse målsettingen. Budsjettet legges ut fra tildelingskriteriene i budsjettfordelingsmodellen.

Embetet hadde lagt planer for et lederutviklingsprogram basert på interne ressurser i 2025. Dette kom så vidt i gang, men på grunn av at ressursperson gikk over i ny jobb i løpet av 2025, ble dette arbeidet stanset opp. Som erstatning, for å jobbe med utvikling av lederskapet i embetet, ble det lyst ut konkurranse i 2025, med oppstart i 2026. Tittel på kompetansehevingen er "Vi er alle statsforvaltere", og skal ha fokus på hvordan utvidet ledergruppe forstår sin rolle, og tar felles ansvar for oppgaveløsningen vi er satt til å utføre.

Embetsledelsen har jevnlig oppfølgingsmøter med ledelsen i de ulike fagavdelingene for å sikre at produksjon ivaretas og at det gjennomføres risikokartlegginger gjennom året.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyring i embetet. Risikovurderinger gjennomføres i alle avdelinger og seksjoner i forbindelse med virksomhetsplanlegging løpende gjennom året ved behov. Gode rutiner og retningslinjer som revideres jevnlig er grunnleggende for å sikre god risikovurdering gjennom året.

Overordnet risikovurdering for embetet og oppdragene gjøres 2-3 ganger i løpet av året, i forbindelse med tertialrapportering på økonomi. Mange av punktene i overordnet risikovurdering er stabile, mens andre går litt inn og ut av analysen ut fra tilgang på ressurser internt og eksternt for embetet. Nødvendige prioriteringer gjennom året gjøres som følge av utførte risikovurderinger. Disse knyttes ofte opp til manglende samsvar mellom oppdragsmengde på noen områder, og tildelte ressurser. For identifiserte områder med høy risiko, skal risikoreducerende tiltak drøftes og iverksettes. Prioriteringene gjøres i og etter styringsdialog med våre oppdragsgivere innenfor de ulike fagområder.

Embetet har et avvikssystem fra Datakvalitet som sikrer god oppfølging av meldte, interne avvik.

I løpet av 2026 vil det bli gjennomført risikovurdering av arbeidsmiljøet for alle avdelingene, jmf. presisering i arbeidsmiljøloven fra 1.1.26.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

SFNO legger vekt på at det vi gjør er i etterfølgelse med lov og forskrift, hovedinstruksen, tildelingsbrev og statens økonomireglement. Lokalt delegeringsreglement og embetets økonomireglement samt budsjett disponeringsmyndighet er oppdaterte, og følges i den daglige driften av fagområdene og økonomistyringen. Forvaltningsloven, offentlighetsloven, kommuneloven og de ulike sektorlovene med forskrifter ligger til grunn for embetets virksomhet.

Sentrale styringsdokumenter, referater fra medvirkningsmøter i AMU og SAMU, samt referater fra de ukentlige ledermøtene gjøres tilgjengelig for alle ansatte på intranettet, teams eller via styringsbiblioteket. Dette sikrer alle ansatte tilgang på informasjon som er kritisk for driften av embetet. Det overordnede delegeringsreglement evalueres hvert år, og ut fra dette utarbeides avdelingsvise delegeringsreglement.

Det årlige budsjettarbeidet gjennomføres med involvering av de tillitsvalgte for sammenslutningene. Forslag til budsjett presenteres på det årlige budsjettmøtet for utvidet ledergruppe og tillitsvalgte, og vedtas i ledermøtet innen utgangen av februar. Videre revideres budsjettet flere ganger gjennom året ut fra ekstra tildelinger, og økonomiavdelingen følger opp alle avdelingene gjennom året for å sikre at den enkelte leder har den

nødvendige oversikten over lokalt budsjett/regnskap og driftskapitlene/fremmedkapitlene. Med utgangspunkt i lokalt vedtatt økonomi instruks vurderes det tilfredsstillende økonomistyring i embetet.

Embetet skal jevnlig, og minst hvert fjerde år vurdere å innføre internrevisjon, jf. rundskriv R-117. Ved vesentlige endringer i risikobildet eller i virksomheten for øvrig, skal en ny vurdering gjøres. Dette spørsmålet er tatt opp og skal behandles felles i koordinerings-embetet for økonomi. Vurderingen er utsatt til neste år pga. innføringen av SRS.

I forhold til anskaffelser, forholder vi oss til anskaffelsesregler, rutiner for innkjøp og fellesavtaler for embetene, og bruker STAF ved større anskaffelser. I 2025 er det med bistand fra STAF gjennomført ny anskaffelse på Facility Management-tjenester for embetet, med oppstart av ny leverandør i desember.

Embetet har et avvikssystem fra Datakvalitet hvor det ble meldt inn totalt 46 avvikssaker i 2025. 39 av sakene var ferdig behandlet og lukket i henhold til våre internkontrollrutiner innen utgangen av 2025. En del av disse sakene gjaldt behandling av personopplysninger, hvor vi har egen rutine for å melde disse videre til Datatilsynet innen 72 timer etter oppdagelse. Embetet ønsker gjennom avvikssystemet å etablere en god kultur for å melde avvik, for å sikre rask og rett oppfølging av svakheter, feil og mangler ved rutiner eller den daglige drift. Flere av avvikene tas også opp og diskuteres gjennom fagutvalget for informasjonssikkerhet og samarbeidsforum for personvern. I utvalgene jobbes det tett sammen for å utvikle rutiner og kompetanseheving for å unngå at vi utsettes for hacking, eller andre brudd på informasjonssikkerhet eller personvern.

Lokalt HMS-arbeid i embetet følges opp av HR-seksjonen. Som bidrag til å redusere sykefravær og øke trivsel, har arbeidsgiver tilrettelagt for både hjemmekontor og en times trening i arbeidstiden. I og med at alle ansatte jobber i et åpent kontorlandskap som kan medføre støy og konsentrasjonsproblemer, legger vi til rette for innkjøp og bruk av ergonomiske hjelpemidler for å forebygge belastningsskader og fravær fra arbeidsplass.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning

Statsforvalteren i Nordland hadde, inklusive Statsforvalteren, 182 medarbeidere i 2025. Gjennomsnittsalderen var på 47 år. 123 av våre ansatte er kvinner og 59 menn. Turnover var 7,7 % i 2025, som er en økning fra 2024 hvor turnover var på 6,2 %. Det var i løpet av året 26 ansatte som sluttet, herav 6 ansatte som sluttet grunnet pensjonering.

I løpet av 2025 var det utlyst 31 stillinger, hvor alle var lyst ut som heltidsstilling. Antall søkere varierer ut fra fagområde og kompetansekrav til stillingen. Det var få søkere til de tre stillingene som ble lyst ut som underdirektør, hvorav den ene stillingen måtte lyses ut flere ganger for å lykkes med å rekruttere ansatte som fylte kompetansekravet. Andre stillinger som har hatt færre søkere er stillinger med kompetanse som jurist eller som lege. Det er godt tilfang på søkere til stillinger som rådgiver og seniorrådgiver generelt.

På de 31 utlyste stillingene så var det 459 søkere, hvorav 213 søkere (46,4 %) ble vurdert til å være kvalifisert innenfor kompetansekravene til stillingen.

Det kreves ulike former for kompetanse for å kunne løse arbeidsoppgavene til Statsforvalteren. Embetet gjør vurderinger for hvilken kompetanse det er behov for i forbindelse med utlysninger. Utlysningen etter nye ansatte er tilpasset behovet avdelingen har for å kunne løse sine oppgaver. Per i dag er det mange forskjellige yrkesgrupper tilknyttet embetet slik som sykepleiere, leger, sosionomer, barnevernspedagoger, jurister, økonomer, journalister, naturvitere, biologer, ingeniører, pedagoger og samfunnsvitere.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og vi erfarer at det, foruten kvinners foreldrepermisjoner og langvarige permisjoner uten lønn, generelt er vanskelig å erstatte den fraværende kompetansen. Embetet må veie behovet for kvalifiserte vikarer opp mot ressursene som kreves for å gi god opplæring. Dette fører gjerne til at man må justere oppgavefordelingen og prioritere ressursene på nytt.

Kompetansesituasjonen

Vi opplever hovedsakelig god kompetanseoverføring mellom medarbeidere, og at medarbeidere som enten blir pensjonister eller slutter av andre årsaker derfor ikke medfører kritisk kompetansetap. Embetet har det siste året rekruttert flere yngre medarbeidere med høy kompetanse, og det vurderer vi som viktig for både arbeidsmiljø, oppgaveløsning og embetets helhetlige kompetanse. Det jobbes godt med dette temaet i avdelingens lederteam, og sammen med HR.

Ved slutten av året hadde vi 22 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger. Lokal lønnspolitikk har definert begrepet nøkkelperson som personer med kompetanse som er vanskelig å erstatte, og samtidig kritisk for å få løst embetsoppdraget. Nøkkelpersoner er den eneste på sitt fagområde. Nøkkelpersoner gjør oss svært sårbare, og vi tilstreber å ha færrest mulig nøkkelpersoner ved å spre kompetanse og oppgaver på flere der det er mulig.

Våre medarbeidere har i stor utstrekning utdanning på minimum mastergradsnivå, og vi har både medarbeidere med lang erfaring og medarbeidere som kommer rett fra utdanning med helt oppdaterte kunnskaper fra akademien.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Administrasjonsavdelinga har oversikt over innkjøp av inventar/utstyr av driftsmessig karakter. Utstyr som anses som lett omsettelig registreres, dette være seg mobiltelefoner, kamera og lignende.

Fagavdelingene har oversikt over nødvendig utstyr for å utføre oppgaver utenfor kontoret, for eksempel ulike typer feltutstyr.

I forbindelse med overgang til Statlig regnskaps standard (SRS) fra 2026, har embetet gjennom 2025 fullført telling av eiendeler. Dette er registrert i en fullstendig telle-liste.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Årsregnskapet.

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2024. Revisjonen for 2025 er ikke ferdigstilt.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Statsforvalteren i Nordland hadde i 2025 181 medarbeidere, fordelt på 160,1 utførte årsverk. Det er en økning på 4,5 utførte årsverk fra 2024. De som er ansatt har en gjennomsnittlig alder på 47 år. 123 av våre ansatte er kvinner og 58 er menn, inkludert statsforvalteren. Utførte årsverk fordeler seg med 105,5 årsverk for kvinner og 55,6 årsverk for menn, når man inkluderer statsforvalteren.

Statsforvalteren i Nordland startet i 2025 opp med innføringen av DFØ-HR, som er et statlig initiativ for å innføre et felles, digitalt HR-system for hele statsforvaltningen. Målet er å standardisere og digitalisere HR-prosesser, for å bidra til å effektivisere slik at ledelsen og ansatte får bedre tid til kjerneoppgavene sine.

Med DFØ-HR vil staten bli en mer attraktiv arbeidsgiver, og vil gi de ansatte bedre arbeidsvilkår gjennom gode rekrutteringsprosesser, bedre informasjonsflyt, tilgjengelighet og kvalitet i HR-prosessene.

DFØ-HR er et helhetlig, modulbasert system som dekker hele medarbeiderens livsløp og støtter virksomhetens HR-prosesser. Statsforvalteren i Nordland innfører modulene «HR-kjerne», «Onboarding» og «Rekruttering», med oppstartsdato 15.03.2026. Så innføres modulen «Medarbeiderutvikling» med oppstartsdato 01.09.2026.

Embetet har kontinuerlig fokus på, og rutiner for «Onboarding» – som er perioden fra en person får tilbud om stilling til vedkommende er vel gjennom prøvetiden. «Onboarding»-rutinene evalueres fortløpende. Dette, sammen med fadderordning, opplæringsprogram med egen kursdag for nyansatte og lederstøtte, oppleves av alle parter som meget bra. Det bidrar til en god start for nye medarbeidere og sikrer at de så raskt som mulig kan levere på sine arbeidsoppgaver.

Statsforvalteren i Nordland gjennomførte 31 utlysninger i 2025, hvor det var 459 søkere til sammen på disse stillingene. Dersom det er kvalifiserte søkere med funksjonsnedsettelse, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn, innkaller embetet minst én søker i hver av disse gruppene til intervju. Av de 459 søkerne var det 1,3 % som påberopte seg statusen funksjonsnedsettelse, 5,2 % påberopte seg statusen innvandrerbakgrunn og 3,5 % påberopte seg statusen med hull i CV. Det ble i forbindelse med uttak av intervjukandidater gjort en vurdering av om disse søkerne var kvalifisert, som førte til at 6 søkere med innvandrerbakgrunn, 4 søkere med funksjonsnedsettelse og 1 søker med hull i CV ble innkalt til intervju. 37,3 % av søkerne var menn og 62,1 % av søkerne var kvinner. Av de som ble ansatt hos Statsforvalteren var 41 % av dem menn og 59 % var kvinner.

Statsforvalterens ledergruppe vedtok i 2025 en ny rekrutteringsstrategi, "Beholde når vi kan, rekruttere når vi må". Strategien skal være styrende for å ha et fokus for å ivareta og utvikle de medarbeiderne som allerede er en del av organisasjonen, i tillegg til fokuset med rekruttering av nye medarbeidere. Hovedmålet er at embetet til enhver tid skal ha den optimale kompetansen for å løse oppdragene. Å beholde medarbeidere med riktig kompetanse over tid vil gjøre embetet i bedre stand til å nå dette målet. Det er også beskrevet fire delmål i strategien som er at våre ledere kjenner sine ansatte, vi utvikler oss sammen, vi er en inkluderende arbeidsplass som representerer mangfold og vi har gode prosesser på rekruttering og onboarding.

Embetet har en livsfasepolitikk som omfatter alle fasene i livet. Livsfasepolitikken avspeiler likeverd for medarbeidere i alle livsfaser. I dette ligger det at vi har ulike faser i livet der behov, krav, begrensninger og muligheter varierer. Rettferdig livsfasepolitikk er derfor å behandle medarbeidere individuelt. Embetet har som mål å samle tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere i rutinen for livsfasepolitikk.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR tett dialog med, og bistår ledere og den sykemeldte arbeidstakeren i sykefraværsoppfølgingen. Målet er at medarbeidere er tidlig tilbake i arbeidsrelatert aktivitet, eller at vi kommer tidlig i gang med tilretteleggings tiltak og veiledning for videre oppfølging av den ansatte. Det er også et mål at denne tilretteleggingen og tette oppfølgingen skal være med på å hindre at medarbeidere faller ut av arbeidslivet.

Som et forebyggings tiltak for helseplager samt som et arbeidsmiljøtiltak for å møte kollegaer i andre avdelinger, stiller embetet seg positivt til, og har ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil en time pr. uke til dette formålet. Det er ikke tilgjengelig statistikk som kan vurdere hvorvidt tiltaket har direkte innvirkning på sykefravær eller effektivitet, men forskning viser at trening i arbeidstiden kan ha positiv virkning på effektiviteten.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for medarbeidere som har, eller står i fare for

å få, arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade. Sykefraværet til embetet for 2025 er 6,1 %, som er en nedgang fra 2024 hvor det var 8,2 %. Embetet har som mål å følge opp sykemeldte arbeidstakere på en god måte, være med på å kunne få den sykemeldte raskest mulig tilbake i arbeid, og jobbe for at sykefraværstallene skal gå ytterligere ned i 2026.

Statsforvalteren i Nordland jobber kontinuerlig for å skape et trygt og gode arbeidsmiljø i embetet, som også inkluderer det psykososiale arbeidsmiljøet. Det ble i løpet av 2025 startet opp en prosess for å dokumentere denne jobben i embetets dokumenter for helse- miljø og sikkerhet. Det er startet opp en prosess for å kunne risikovurdere det psykososiale arbeidsmiljøet på avdelingsnivå i embetet i løpet av 2026 i samarbeid med de ansatte. HR gir bistand i personalsaker i samarbeid med de involverte lederne og arbeider grundig med disse sakene. Vi har en kultur for å vise mot i vanskelige personalsaker, som igjen kan bidra til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter. Målet er at alle ansatte skal ha det trygt på jobb og oppleve at de er en del av et godt arbeidsmiljø

Statsforvalteren i Nordland er sertifisert som Miljøfyrtårn, som betyr at det er dokumentert og verifisert at det arbeides systematisk, konkret og målrettet med miljø og bærekraft. Temaene som ligger i sertifiseringen er energi, arbeidsmiljø, innkjøp, klimagassutslipp og naturmangfold.

4.3 Fellesføringer 2025

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, natur fotavtrykk og energibruk.

I 2025 ble Statsforvalteren i Nordland igjen sertifisert som miljøfyrtårnbedrift. Embetet har siden 2021 driftet fra et nybygg med åpen kontorløsning, og det gjøres kontinuerlig overvåkning av miljøfaktorer samt avfallshandtering.

Embetet har ingen avtaler knyttet til leasingbiler, og forsøker å benytte miljøvennlig transport når dette er mulig i et langstrakt fylke med mange samferdsels- og værmessige utfordringer. Punktligheten og tilgangen på kollektivtransport er veldig varierende gjennom året, og særlige utfordringer på Nordlandsbanen i 2025 har gjort tog lite egnet som transportmiddel fra Bodø og sørover.

Positiv utvikling i ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og eller fravær fra arbeid, utdanning og opplæring.

Embetet har i 2025 ikke kunnet ansette noen nye personer med funksjonsnedsettelse eller som har fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring.

Som embete er vi opptatt av å bidra til det samfunnsoppdraget, og ønsker å legge til rette for inkludering og mangfold i organisasjonen. Vi har et moderne kontorbygg i Bodø som er godt tilrettelagt for mange typer funksjonsnedsettelse, med åpen kontorløsning og heis. I alle utlysningstekster og rekrutteringer oppfordrer vi denne spesifikke gruppen til å søke, men så langt har det ikke vært noen søkere med de kvalifikasjoner vi stiller som krav til stillingene.

Temaet diskuteres årlig i SAMU, hvor de hovedtillitsvalgte for de ulike fagforenings-sammenslutningene møter.

Redusere konsulentbruken

Statsforvalteren i Nordland bruker egne ansatte til å ivareta arbeidsoppgaver, men i enkelte tilfeller kan det være nødvendig å kjøpe inn tjenester fra eksterne med spesialkompetanse.

I 2025 har embetet totalt bokført kr. 253 000 på konsulentkjøp, hvorav økonomi og revisjon utgjorde kr. 67 000 og juridisk bistand utgjorde kr. 29 000. SFNO har også brukt kr. 114 000 til organisasjonsutvikling. Det er brukt et mindre beløp på konsulentbistand til rekruttering, og kr. 34 000 til bistand i forbindelse med miljøsertifisering.

SFNO har ikke brukt konsulenter innen kommunikasjonsbransjen.

Innføring av statlig regnskaps standard (SRS).

Embetet har gjennom hele 2025 jobbet med forberedelse til innføring av SRS fra 1.1.26. Økonomiseksjonen har hatt en dedikert person til prosjektledelse, og arbeidet er fulgt opp gjennom samarbeidet med DFØ og koordinatorembetet for økonomi. Prosessen har gått som planlagt, og embetet er godt i rute for overgangen i løpet av våren 2026.

Oppfølging av Digitaliserings- og IKT strategien.

Statsforvalteren i Nordland har i 2025 fulgt opp Digitaliserings- og IKT-strategiens 4 hovedmål gjennom ulike tilnærminger.

1. Gjennomføring av digital modenhetsmåling i embetet for å kartlegge embetets ståsted og utgangspunkt for å jobbe med digitalisering.
2. Det er gjennom året jobbet med hvordan vi best kan ivareta informasjonssikkerhet og personvern i de nåværende og nye digitale tjenestene. Utviklingen på området går fort, og det kan være utfordrende å følge opp med nødvendig opplæring og rutine-endringer..
3. SFNO har startet med innføring av DFØ-HR for å imøtekomme målet om sammenhengende digitale tjenester. Arbeidet sluttføres i 2026.
4. Høy digital modenhet og kompetanse tar tid å utvikle. Embetet har hatt fokus på testing av tilgjengelig programvare for kunstig intelligens, og å følge opp i forhold til fellesprosjekter i regi av STAF.

Til slutt ønsker vi å sette søkelys på at Statsforvalteren i Nordland har begrenset tilgang til både ressurser og kompetanse internt knyttet til digitalisering, og er bekymret for hvordan både DIKT-strategien og de planlagte digitaliseringsprosessene gjennom STAF skal kunne følges opp på et riktig nivå fremover. I tillegg uttrykkes det bekymring for hvor stort klimafotavtrykk og økt energibruk økt bruk av kunstig intelligens genererer.

4.4 Andre forhold

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Det geopolitiske situasjonsbildet endrer seg raskt og påvirker vårt daglige arbeid. Totalforsvar og beredskap har fått økt nasjonal oppmerksomhet, samtidig som vi ser et økende konfliktnivå i arealforvaltning og planarbeid.

Demografiske endringer legger økende press på kommunenes evne til å levere velferdstjenester, og mangel på kompetent arbeidskraft er like kritisk som økonomiske rammer. Dette fører til økt behov for klagebehandling og tilsyn. Statsforvalteren i Nordland opplever også utfordringer med rekruttering i enkelte stillinger.

Internt er balansen mellom kapasitet og oppgavens omfang en sentral utfordring. Spesielt ser vi at rettighetsklager er økende i omfang.

Vi er opptatt av god samordning og tett samarbeide med alle relevante etater i fylket slik at vi kan aktivt bidra til Nordlands beste.

Vår rolle innenfor samfunnssikkerhet og beredskap utfordres av ekstremvær og økende cybersikkerhetstrusler. Samarbeidet med kommunene og fylkesberedskapsrådet fungerer godt, men kommunenes tjenestetilbud er under press på mange områder.

Presset på arealbruk øker. Kommunediialogen blir stadig viktigere framover for å kunne diskutere og forstå hverandres perspektiver på dagens og framtidens utfordringer og sammen forsøke løse dette til Nordland beste.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Basert på vurderingene i årsrapporten kan følgende mulige langsiktige konsekvenser for Statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater oppsummeres kort:

- Redusert måloppnåelse som følge av vedvarende ressursmangel og stramme budsjettammer på enkelte fagområder
- Økt antall klagesaker fører til lengre saksbehandlingstid og økt restanse, særlig på komplekse og rettssikkerhetskritiske områder
- Mindre kapasitet til utviklings- og forbedringsarbeid, innovasjon og forebyggende innsats
- Økt sårbarhet i fagmiljøene ved turnover, sykefravær eller rekrutteringsutfordringer
- Prioriteringsbehov mellom lovpålagte oppgaver og utviklingsoppgaver, med risiko for at langsiktig arbeid nedprioriteres
- Redusert samordningskraft overfor kommuner og sektormyndigheter
- Større belastning på ansatte på enkelte fagområder, med risiko for arbeidsmiljøutfordringer og kompetansetap
- Økt risiko for manglende rettssikkerhet og likebehandling dersom kapasiteten svekkes ytterligere
- Begrenset handlingsrom til å håndtere nye reformer og økte forventninger uten tilførsel av ressurser
- Samlet peker rapporten på at vedvarende ubalanse mellom oppgaver og ressurser over tid, spesielt på helseområdet kan svekke både kvalitet, tempo og strategisk utviklingsevne, og dermed gjøre det mer krevende å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt.
- Vi har høyt fokus på å sette inn nødvendige forebyggende tiltak på de ulike områdene, og er også avhengig av et tett samarbeid med våre oppdragsgivere med hensyn til prioritering av oppgaver og fleksibilitet i oppgaveløsningen. Balanseprosjektet er en viktig faktor her.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Nordland.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Nordland. For mer utfyllende kommentarer vises det til kap.4.2 for personalområdet, og til kap.3.4 for økonomiområdet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	2 750.0
Budsjettavvik (%)	1.6 %

Vesentlig lavere mindreforbruk i forhold til 2024. Noe lavere enn rapportert per 2.tertial.

Husleie

Husleie (tusen kr)	13 473.9
Husleie (% av driftsutgifter)	8.1 %

En liten økning på kroner 167" som tilskrives økning i KPI for leiekostnader og andre kostnader som regnes inn under denne posten. Den beskjedene økningen fra 2024 må sees ut fra noe lavere bokførte felleskostnader for lokalene våre i 2025 enn i 2024.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	90 742	53 380	37 362

En total økning på 7 242 journalposter i forhold til 2024. Økningen er forholdsvis likt fordelt mellom Elements og Vergemål-elements

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
152001	166 198
152021	3 899
Post 01 (unntatt 152001)	10 348
Post 20-29 (unntatt 152021)	89 966
Post 30-39	13 371
Post 40-49	450
Post 60-69	66 685
Post 70-79	46 633
Post 80-89	3 031

Den markante økningen på kap.post 152001 tilskrives sentrale tildelinger i 2025, samt overført mindreforbruk fra 2024, herunder overført lønnskompensasjon på forsinket lønnsoppgjør 2024. Embetet har i 2025 hatt en økning i aktiviteten på interne prosjekter på kap.post 152021. Andre poster viser variasjoner som er avhengige av hvor embetet tildeles midler på sentrale tildelinger og fullmakter for nødvendig oppgaveløsning

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 420.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6.1 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	421.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.3 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 999.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.5 %
Antall legemeldte sykedager for menn	298.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	2.3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	12 756.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 544.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.8 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	26 822.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	124.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.0 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	454.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.7 %

Sykefraværet er redusert til 6,1% i 2025, mot 8,2% i 2024. Arbeidsgiver har stort fokus på sykefravær, noe som følges tett opp av leder med bistand fra HR.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	123.0	68.0 %	58.0	32.0 %	799 272.0	852 682.0	93.7 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	42.9 %	4.0	57.1 %	1 209 667.0	1 295 375.0	93.4 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	14.0	58.3 %	10.0	41.7 %	989 214.0	975 500.0	101.4 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	71.0	68.3 %	33.0	31.7 %	802 347.0	812 183.0	98.8 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	33.0	75.0 %	11.0	25.0 %	684 920.0	701 545.0	97.6 %
Kategori 5: Kontorstillinger	2.0	100.0 %	0.0	0.0 %	631 736.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger	0.0		0.0		0.0	0.0	

Det er overvekt av kvinner i alle kategorier, unntatt kategori 1. i 2024 var denne 50/50, men en kvinnelig avdelingsdirektør er sluttet og erstattet av en mannlig avdelingsdirektør. For kategori 2, som består av underdirektører ser vi at kvinner i snitt har høyere lønn enn menn. Dette er motsatt i de andre kategoriene.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Totalt antall årsverk	160.1
Totalt antall årsverk for kvinner	105.5
Totalt antall årsverk for menn	54.6
Totalt antall årsverk for faste stillinger	152.8
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	6.3
Sum andel administrasjon	6.2 %
Økonomi	2.4
Lønn	0.4
Personal	3.1
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	4.1
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Embetet har ingen administrative/merkantile stillinger i fagavdelingene, så i all hovedsak er administrative oppgaver sentralisert til administrasjonsavdelingen. Årsverkene under annet er fordelt slik: 3 årsverk tilknyttet kommunikasjon. 0,5 årsverk for kongelige besøk. 0,4 årsverk for drift og oppfølging av bygg. 0,2 årsverk for anskaffelser. Oppgaver tilknyttet lønn har vært utført av ansatte i Personal.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Turnover i prosent	7.7 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	181.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	14.0
Totalt antall ansatte som sluttet	26.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	6.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	20.0

Turnover var 7,7 % i 2025, som er en økning fra 2024 hvor turnover var 6,2 %. Årsaken til økningen er at det i 2025 var 3 flere ansatte som sluttet og ble erstattet enn det var i 2024.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	123	58	181
Sum antall deltidsansatte	5	3	8
Sum antall midlertidige ansatte	4	2	6
Sum antall ansatte med personalansvar	13	14	27
Ufrivillig deltid	0	0	0

Av totalt 181 ansatte så er 123 kvinner, som betyr at 68 % av de ansatte er kvinner, og 32 % av de ansatte er menn.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	166 198.0
Administrativ kostnadsdekning	7 106.0
Brutto driftsutgifter	173 304.0
Lønn kap.152001	137 183.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	79.2 %

Embetet har i 2025 tatt inn ca.1.0 mill. mer i administrativ kostnadsdekning, dette har sammenheng med at vi har større lønnsutgifter på fagkapitler i 2025. Når det gjelder "Brutto driftsutgifter" så er total økning på over kr.14 mill. sett mot 2024, dette tilskrives økning og styrkninger på enkelte fagområder i sentrale tildelinger. Økninger i tildelingene, overført mindreforbruk fra 2024, og økning i administrativ kostnadsdekning har også medført at vi har en nedgang på 2,4 % for lønnsandel av brutto driftsutgifter i forhold til 2024

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Sum antall ansatte	181
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	11
Antall ansatte 30 - 39 år	42
Antall ansatte 40 - 49 år	38
Antall ansatte 50 - 59 år	74
Antall ansatte over 60 år	16
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	12
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	527
Antall kvinner i foreldrepermisjon	9
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	12
Dagsverk foreldrepermisjon menn	301
Antall menn i foreldrepermisjon	5